બિખરે મોતી

તસ્હીહ વ ઈઝાફા શુદા એડીશન

જિલ્દે ચહારુમ

بکھرے موتی

جلدِ چہارم

પ્રકાશક

નુરાની કુતુબખાના

મુ.પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦

ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

બિખરે મોતી

નઝરે સાની વ તસ્હીહ શુદા એડીશન

જિલ્દે ચહારૂમ (૪)

بکھرے موتی جلدِ چہارم

❁ ઈન્તિખાબ વ તરતીબ ❁

હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરી

❁ ખલિફુર્રશીદ ❁

મુબલ્લિગે આ'ઝમ હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઉમર સાહબ પાલનપુરી

❁ તસ્હીહ વ નઝરે સાની ❁

હઝરત મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ અમીન સાહબ પાલનપુરી
ઉસ્તાઝે હદીસ વ ફિકહ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ

❁ લિપ્યાંતર ❁

(મૌલવી) સુલેમાન મજાદરી

પ્રકાશક

નુરાની કુતુબખાના

ઠે. રેલ્વે સ્ટેશનની સામે, મેઈન બજાર,
મુ.પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦
ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

દુનિયા ઔર આખિરતકે ખઝાનોંકી કુંજી

અન અબી ઝર રદિયલ્લાહુ અન્હુ અન્ન રસૂલલ્લાહિ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ કાલ : ઈન્ની લઅઅ્લમુ આયતલ્ લૌ અખઝન્નાસુ બિહા લકફત્હુમ. (વ મંય્ યત્તકિલ્લાહ યજ્અલ્ લહૂ મખ્રજંવ્ વ યર્ઝુક્હુ મિન્ હૈષુ લા યહ્તસિબ) રવાહુ અહમદુ વ ઈબ્ને માજા દારમી.

(મિશ્કાત શરીફ સ. : ૪૫૩)

હઝરત અબૂ ઝર ફિફારી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : બેશક મૈં એક આયત જાનતા હૂં, અગર લોગ ઉસ પર અમલ કરેં તો યકીનન વો આયત ઉનકો કાફી હો જાએ (આયતકા તર્જુમા યે હૈ) ઔર જો શખ્સ અલ્લાહ તઆલાસે ડરતા હૈ અલ્લાહ તઆલા ઉસકે લિયે (મઝર્રતોંસે) નજાતકી શકલ નિકાલ દેતા હૈ, ઔર ઉસકો ઐસી જગહસે રિઝક પહોંચાતા હૈ જહાં ઉસકા ગુમાન ભી નહીં હોતા. ઈસ હદીસકો અહમદ, ઈબ્ને માજહ ઔર દારમીને નકલ કિયા હૈ.

હદીસે પાકમેં ઝિક્ર કરદા આયતે કરીમાકા મતલબ યે હૈ કે : અલ્લાહસે ડરકર ઉસકે અહકામકી બહરહાલ તામીલ કરો, ખ્વાહ કિતની હી મુશ્કિલાત વ ઔર સખ્તિયોંકા સામના કરના પડે, હક તઆલા તમામ મુશ્કિલાતસે નિકલનેકા રાસ્તા બના દેગા, ઔર સખ્તિયોંમેં ભી ગુઝારાકા સામાન કર દેગા. ક્યૂંકે અલ્લાહકા ડર દારૈન (દુનિયા ઔર આખિરત) કે ખઝાનોંકી કુંજી ઔર તમામ કામિયાબિયોંકા ઝરીઆ હૈ, ઉસીસે મુશ્કિલેં આસાન હોતી હૈં, બે કિયાસ વ ગુમાન રોઝી મિલતી હૈ, ગુનાહ મઆફ હોતે હૈં, જન્નત હાથ આતી હૈ, અજર બઢતા હૈ ઔર એક અજીબ કલ્બી સુકૂન વ ઈત્મીનાન નસીબ હોતા હૈ જિસકે બાદ કોઈ સખ્તી સખ્તી નહીં રેહતી ઔર તમામ પરેશાનિયાં અંદર હી અંદર ખતમ હો જાતી હૈં.

(ફવાઈદે ઉસમાની સૂરએ તલાક આયત ૨, ૩)

બિખરે મોતી - જિલ્દે ચહારૂમ

ફેહરિસ્ત

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન સફા

મઝમૂન — સફા

મઝમૂન | સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન | સફા

મઝમૂન	સફા

તકરીઝ

મુફસ્સિરે કુરઆન, મુહદ્દિસે કબીર, ફકીહે નફસ હઝરત મૌલાના મુફતી સઈદ અહમદ સાહબ પાલનપુરી દામત બરકાતુહુમ.

ઉસ્તાઝે હદીસ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ ઔર શારેહ હુજ્જતુલ્લાહુલ બાલિગા

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ આલમાન, વલ આકિબતુ લિલ્મુત્તકીન, વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા સય્યિદિલ મુર્સલીન, વ અલા આલિહી વ સહબિહી અજ્મઈન, અમ્મા બા'દ.

"બિખરે મોતી" મેં જનાબ મુકર્રમ મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરીને ગુલેહાએ રંગ રંગ ચુનેકર હસીન ગુલદસ્તા તૈયાર કિયા હૈ. યે કિતાબ મૌલાનાકા કશકોલ (પ્યાલા) હૈ જિસમેં આપને કીમતી મોતી ઈખઠ્ઠા કિયે હૈં. ઐક હસીન દસ્તરખ્વાન હૈ જિસ પર કિસમ ા. ૫મકે લઝીઝ ખાને ચુને ગયે હૈં. ઈસ કિતાબમેં જહાં તફસીરી ફવાઈદ ઔર નુકાત હૈં, હદીસી નસાએહ ઔર ઈરશાદાત ભી હૈં. દઅવતી ઔર તબ્લીગી ચાશની લિયે હુએ સહાબા ઔર બાદકે અકાબિરકે વાકિઆત ભી હૈં જિનસે દિલ જલ્દ અસર પઝીર હોતા હૈ. નીઝ ઐસી દુઆએં ભી કિતાબમેં શામિલ કી ગઈ હૈં જો તરહ તરહકે અમલિયાતકા રંગ લિયે હુએ હૈં. ઈસ તરહ કિતાબ બહોત દિલચસ્પ બન ગઈ હૈ.

નીઝ મૌલાના મુફતી અમીન સાહબ પાલનપુરી ઉસ્તાઝે હદીસ વ ફિકહ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદકી નઝરે સાનીને ઈસકી એ'તિબારિયતમેં ઈઝાફા કિયા હૈ, ગોયા કિતાબમેં ચાર ચાંદ લગાએ હૈં. ઈસ લિયે ઉમ્મીદ હૈ કે કિતાબ લોગોંકે લિયે બેહદ મુફીદ સાબિત હોગી. અલ્લાહ તઆલા કબૂલ ફરમાએં ઔર મુસન્નિફકે લિયે ઝખીરએ આખિરત બનાએં ઔર ઉમ્મતકો ઈસસે ફૈઝયાબ ફરમાએં. વસ્સલામ.

સઈદ અહમદ અફલ્લાહુ અન્હુ પાલનપુરી
ખાદિમે દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ
૧૬ - સફર ૧૪૨૬ સન હિજરી

તકરીઝ

મૌલાના મુફતી મુહમ્મદ અમીન સાહબ પાલનપુરી

ઉસ્તાઝે હદીસ વ ફિકહ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ વહ્દહૂ, વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા મન્ લા નબિય્ય બઅ્દહૂ, અમ્મા બા'દ.

મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરી, હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઉમર સાહબ પાલનપુરી (રહ.) કે બડે સાહબઝાદે હૈં, મૌસૂફને સન હિજરી ૧૩૯૩ મુતાબિક સન ઈસવી ૧૯૭૩ મેં મઝાહિરે ઉલૂમ સહારનપુરસે ઉલૂમે મુતદાવલાસે ફરાગત હાસિલ કી હૈ, તાલિબે ઈલ્મીકે ઝમાનેસે આપકા મહેબૂબ મશ્ગલા અસ્લાફ વ અકાબિરકી કિતાબોંકા મુતાલઆ ઔર પસંદીદહ બાતોંકો કાપીમેં મહેફૂઝ કરના હૈ.

ઉલૂમે મુતદાવલાસે ફરાગતકે બાદ એક લંબે અરસા તક વાલિદે મોહતરમકે ઝેરે સાયા દઅવત વ તબ્લીગકે કામમેં રાત દિન લગે રહે, ઔર વાલિદે મોહતરમકે ઔસાફ વ કમાલાતકો જઝ્બ કરતે રહે, જિન હઝરાતને હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઉમર સાહબ પાલનપુરી (રહ.) કે બયાનાત સુને હૈં ઔર ઉનકો કરીબસે દેખા હૈ, વો ઈસ બાતકી ખુલે દિલસે ગવાહી દેંગે કે મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ અખ્લાક વ આદાત ઔર ઔસાફ વ કમાલાતમેં ઉમરે સાની (દૂસરે ઉમર) હૈં.

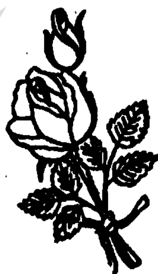
દઅવત વ તબ્લીગકે કામસે મૌલાના જો દિલચસ્પી રખતે હૈં વો સૂરજસે ઝિયાદા રોશન હૈ, ઔર રમઝાનુલ મુબારકમેં તરાવીહકે બાદ બમ્બઈમેં મૌસૂફકે જો બયાનાત હોતે હૈં ઉનસે આપકી ઉલૂમે કુરઆનકે સાથ મુનાસિબત ઝાહિર હૈ. હઝારોં આદમી અપને ઘરોંમેં કનેક્શન સિર્ફ મૌલાનાકે બયાનાત સુનનેકે લિયે રખતે હૈં. ઈસ તરહ મરદોંકે સાથ મસ્તૂરાત (ઔરતેં) ભી આપકે બયાનોંસે ખૂબ ફાઈદા હાસિલ કરતી હૈં.

દૂસરી તરફ મૌલાના ઉન પસંદીદહ બાતોંકો જો આપ તાલિબે ઈલ્મીકે ઝમાનેસે અબ તક મુન્તખબ વ મહેફૂઝ ફરમા રહે હૈં "બિખરે મોતી" કે

નામસે શાએઅ ફરમાકર પૂરી ઉમ્મતે મુસ્લિમાકો ફૈઝ પહોંચા રહે હૈં, બિલાશુબા યે કિતાબ ઈસ્મે બામુસમ્મા હૈ, જો ખૂશ કિસ્મત ઈસકો દેખતા હૈ ખતમ કિયે બગૈર દમ નહીં લેતા. યે કિતાબ સહાબએ કિરામ, અઈમ્મએ ઈઝઝામ ઔર બુઝુર્ગાને દીનકે ઈબરત આમેઝ વાકિઆત, પરેશાન હાલ લોગોંકે લિયે મુજર્રબ વઝાઈફ ઔર નબવી નુસ્ખોં, તબ્લીગી ઔર ઈસ્લાહી બયાનોં ઔર ઉમ્દા નસીહતોંકા હસીન ગુલદસ્તા હૈ.

ઈસ કિતાબકે તીન હિસ્સે "અલ અમીન કિતાબિસ્તાન દેવબંદ" સે શાએઅ હો ચુકે હૈં, અબ ચોથા હિસ્સા પેહલી બાર "અલ અમીન કિતાબિસ્તાન દેવબંદ" સે શાએઅ હો રહા હૈ, અગલે હિસ્સોંકી તરહ ઈસ હિસ્સામેં ભી મૌલાનાને ઈબરત આમેઝ વાકિઆત, નિહાયત મુફીદ મઝામીન ઔર કારઆમદ બાતેં જમા કર દી હૈં, અલ્લાહ તઆલા ઈસ કિતાબકો ઉમ્મતકે લિયે રુશ્દો હિદાયતકા ઝરીઆ બનાએ! ઔર મૌસૂફકો અજરે અઝીમ અતા ફરમાએ! આમીન યા રબ્બલ આલમીન!

મુહમ્મદ અમીન પાલનપુરી
ખાદિમે હદીસ વ ફિકહ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ
૧૦ - મુહર્રમ સન ૧૪૨૭ હિજરી

અર્ઝે નાશિર

અલ્હમ્દુ લિલ્લાહિ રબ્બિલ આલમીન, વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા સય્યિદિલ અંબિયાઈ વલ મુર્સલીન, વલ્આકિબતુ લિલ્મુત્તકીન.

ઈસ કિતાબ (બિખરે મોતી) કે દો હિસ્સે સબસે પેહલે પાકિસ્તાનસે શાએઅ હુએ થે, ફિર હિન્દુસ્તાનકે કઈ નાશિરાને કુતુબને પાકિસ્તાની એડીશનકો બેઐનિહી (ઉસી તરહ) શાએઅ કિયા, ઉન એડીશનોંમેં બહોત ઝિયાદા ગલતિયાં હૈં, નીઝ અકસર અરબી ઈબારતોં પર એઅરાબ (ઝબર-ઝેર) ભી નહીં હૈં, ઔર બાઝ જગહ સિર્ફ અરબી ઈબારત હૈ ઉસકા તર્જુમા નહીં હૈ, મગર કિસી નાશિરને ઉસકી ઈસ્લાહકી તરફ તવજ્જોહ નહીં કી.

બિલ આખિર સાહિબે કિતાબ હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરી દામત બરકાતુહુમને અહકરકો યાદ ફરમાયા, ઔર ગલતિયોંકી તસ્હીહ, અરબી ઈબારતોં પર એઅરાબ (ઝબર-ઝેર) લગાને ઔર ઉનકે તર્જુમે કરનેકી ફરમાઈશ કી, બંદાને અપની મસરૂફિયતકા ઉઝર કિયા, મગર મૌલાનાને ઈસરાર ફરમાયા તો બંદાને ઈસ શર્ત પર કે તસ્હીહ વ ઈઝાફાકે બાદ ઈસ કિતાબકો મૈં "અલ અમીન કિતાબિસ્તાન દેવબંદ" સે શાએઅ કરૂંગા, આમાદગી ઝાહિર કી, મૈલાનાને બડી ખૂશીકા ઈઝહાર ફરમાયા, ઔર દુઆઓંકે સાથ વો તહરીર ભી લિખ દી જો સફા તીન (૩) પર હૈ.

ઉસકે બાદ અહકરને મુખ્તલિફ એડીશન જો બાઝારમેં દસ્તયાબ થે હાસિલ કિયે, તમામ એડીશન પાકિસ્તાની એડીશનકા ચરબા (હૂબહૂ નકલ) થે, અલબત્તા મૌલાનાકે પાસ ઈસ કિતાબકા પેહલા હિસ્સા કિતાબત શુદા રખ્ખા થા, મૌલાનાને વો મુઝે ઈનાયત ફરમાયા, ઉસમેં અરબી ઈબારતોં પર એઅરાબ લગે હુએ થે, મગર બાઝ જગહ અરબી ઈબારતોંકે તર્જુમે નહીં થે, ઔર કિતાબ તીનસો પછત્તર (૩૭૫) સફહાત પર ફૈલી હુઈ થી, ઈસ લિયે મૈંને ફિરસે નયે સિરસે ઉસકી તસ્હીહ કી, જહાં અરબી ઈબારતોંકે તર્જુમે નહીં થે વહાં તર્જુમોંકા ઈઝાફા કિયા, ઔર પઢને વાલોંકી સહૂલતકે લિયે એક કાલમમેં અરબી ઔર ઉસકે સામને દૂસરે કાલમમેં ઉસકા તર્જુમા રખ્ખા,

નીઝ જહાં આયતોંકી તરફ ઈશારા યા આયતોંકા ઈબ્તિદાઈ હિસ્સા ઝિક્ર કિયા ગયા થા વહાં કામિલ આયાતે કરીમા તર્જુમાકે સાથ દર્જ કીં, તાકે પઢને વાલોંકો સમઝનેમેં કોઈ દુશ્વારી પેશ ન આએ.

અલ ગર્ઝ કિતાબ આસાન ઔર ઉમદા બનાનેકી પૂરી કોશિશ કી, તીન મહીના લગાતાર કોશિશ કરનેકે બા'દ ઈસકા પેહલા હિસ્સા મુકમ્મલ કિયા જો માહે રબીઉલ અવ્વલ સન. ૧૪૨૬ હિજરી મેં "અલ અમીન કિતાબિસ્તાન દેવબંદ" સે શાએઅ હુવા. ફિર દો માહકે બા'દ પેહલે હિસ્સેકી તરહ દૂસરા હિસ્સા તસ્હીહ વ ઈઝાફાકે બા'દ માહે જમાદીલ અવ્વલ સન ૧૪૨૬ હિજરીમેં "અલ અમીન કિતાબિસ્તાન દેવબંદ" ને શાએઅ કિયા.

ફિર તીસરા હિસ્સા પેહલી બાર તસ્હીહ વ નઝરે સાનીકે બા'દ શા'બાન સન ૧૪૨૬ હિજરીમેં "અલ અમીન કિતાબિસ્તાન દેવબંદ" ને શાએઅ કિયા. અબ ચોથા હિસ્સા પેહલી બાર તસ્હીહ વ નઝરે સાનીકે બા'દ "અલ અમીન કિતાબિસ્તાન દેવબંદ" સે શાએઅ હો રહા હૈ, કિતાબત (લિખને) કે બાદ ઉસકી તસ્હીહમેં બરખુરદાર મૌલવી મુફ્તી મુસ્તફા અમીન પાલનપુરી ઔર અઝીઝમ મૌલવી મુહમ્મદ મુબીન હૈદરાબાદી મુતઅલ્લિમ દારૂલ ઈફતાઅ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદને અહકરકા પૂરા તઆવુન કિયા હૈ. અલ્લાહ તઆલા ઉનકો ઈલ્મે નાફેઅ અતા ફરમાએં ઔર ઉનકે ઈલ્મમેં ઈઝાફા ફરમાએં! આમીન સુમ્મ આમીન!!

યે મહઝ અલ્લાહ તઆલાકા ફઝલો કરમ ઔર હઝરત મૌ. મુહમ્મદ યૂનુસ સા. પાલનપુરી દામત બરકાતુહુમકી દુઆઓંકી બરકત હૈ, કે એક સાલસે ભી કમ મુદ્દતમેં ઈસ કિતાબકે ચાર હિસ્સે હમ શાએઅ કરનેકી સઆદત હાસિલ કર રહે હૈં. અલ્લાહ તઆલા ઈસ કિતાબકો મૌલાના ઔર ઉનકે અહલે ખાના (ઘરવાલોં) કે લિયે સદકએ જારિયા, ઔર પઢનેવાલોંકે લિયે રુશ્દો હિદાયતકા ઝરીઆ બનાએ! આમીન યા રબ્બલ આલમીન.

મુહમ્મદ અમીન પાલનપુરી
ખાદિમે હદીસ વ ફિકહ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ
૧૦- મુહર્રમ સન ૧૪૨૭ હિજરી

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

આપકે ઘરમેં રહમતોં ઔર બરકતોંકી બારિશ

અગર આપ રહમતોં ઔર બરકતોંકો હાસિલ કરના ચાહતે હૈં તો નીચેકી બાતોંકા એહતિમામ કરેં :

(૧) ઘરકે તમામ મર્દ ઔર ઔરતેં અપને જિસ્મ વ લિબાસકી પાકી ઔર તહારતકા ખૂબ એહતિમામ રખ્ખેં, ઈસ એહતિમામકે સાથ રાતકો સોતે વક્ત વુઝૂકા મા'મૂલ ભી બના લિયા જાએ તો બિલાશુબહ નફા હી નફા હોગા.

(૨) અપને ઘરકો પાક સાફ રખનેકા એહતિમામ કરેં, ના સમઝ ઔર છોટે બચ્ચોંકો મુકર્રર જગહ પર પેશાબ-પાખાનાસે ફારિગ હોનેકા આદી બનાયા જાએ. બચ્ચા અગર ગૈર મુકર્રર જગહ પર નાપાકી કર દે તો ઉસ જગહકો ફૌરન અચ્છી તરહ પાક સાફ કરના ચાહિયે. બચ્ચોંકે જિસ્મ ઔર લિબાસ વગૈરહકી સફાઈકા ખાસ ખ્યાલ રખ્ખા જાએ.

(૩) ઘરોંકી સજાવટમેં જાનદારોંકી તસ્વીરોંસે સખ્ત પરહેઝ કિયા જાએ, ગાને બજાને ઔર મોસીકી વગૈરહ ઔર દિલ ખૂશ કરનેકે લિયે નાજાઈઝ ચીઝોંસે અપને ઘરકો પાક રખ્ખેં કે ઈન તમામ બાતોંસે તમામ ઘરવાલે રહમતે ખુદાવંદીસે મહેરૂમ હો જાતે હૈં.

(૪) ઘરમેં કુરઆને કરીમકી તિલાવત ઝિક્ર વ અઝકાર ઔર દીનકી બાતોંકા ખાસ તૌર પર એહતિમામ કિયા જાએ. કુરઆને કરીમકી તિલાવતસે ઘરસે બલાએં, નહૂસતેં, બીમારી ઔર પરેશાનિયાં દૂર ભાગતી હૈં ઔર ઘરમેં અલ્લાહ તઆલાકી રહમતેં નાઝિલ હોતી હૈં ઔર સુકૂન વ ઈત્મીનાનકી દૌલત નસીબ હોતી હૈ, જિસ ઘરમેં કુરઆને કરીમકી તિલાવત હોતી હૈ હદીસકા ખુલાસા હૈ કે ઐસા ઘર આસમાનોંમેં ખુસૂસી તવજ્જુહાતકા મરકઝ બન જાતા હૈ ઔર ફરિશ્તોંકો ઐસે ઘર આસમાનોંમેં ઈસ તરહ નુમાયાં ઔર ચમકતે હુએ નઝર આતે હૈં, જિસ તરહ ઝમીનમેં ઈન્સાનોંકો તારે જગમગાતે હુએ નઝર આતે હૈં.

યે કિસ કદર ખૂશબખ્તી ઔર સઆદતકી બાત હૈ ઔર કૌન ઈમાનવાલા ઐસી ખૂશબખ્તી ઔર સઆદતસે મહેરૂમ હોના ચાહેગા? લિહાઝા હર ઘરકા સરબરાહ (ઝિમ્મેદાર) નમાઝે ફજરકે બાદ ખૂદ ભી ઔર ઘરકે દૂસરે લોગોંકો ભી તિલાવતકા પાબંદ બાનેકી કોશિશ કરે ઔર તમામ ઘરવાલે મિલકર ઘરમેં પાકી ઔર સફાઈકા ખાસ ખયાલ રખ્ખેં. ઈન્શા અલ્લાહ આપકે ઘરમેં રહમતોં ઔર બરકતોંકી બારિશ હોગી.

કરીમ વ શરીફ શૌહર બીવિયોંકે નાઝ-નખરે બરદાશ્ત કરતે હૈં

બા'ઝ લોગ અપની બીવિયોંકો સતાતે હૈં. બીવીસે ઝરાસી ગુસ્તાખી હો જાએ તો બીવીકો ડંડા લેકર પિટાઈ કરતે હૈં. કેહતે હૈં તુમકો નાઝ કરનેકા ક્યા હક હૈ?

લેકિન સુનિયે! સરવરે દો આલમ (સ.અ.વ.) સે ઝિયાદા કૌન ગૈરતમંદ હો સકતા હૈ, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા અય આઈશા! જબ તૂ રૂઠ જાતી હૈ, નાઝ કરતી હૈ તો મુઝે પતા ચલ જાતા હૈ. અર્ઝ કિયા અય મેરે પ્યારે નબી! મેરે માં બાપ આપ પર કુરબાન! આપ (સ.અ.વ.) કો કૈસે માલૂમ હોતા હૈ કે મૈં આજકલ રૂઠી હુઈ હૂં? ફરમાયા કે જબ તૂ મુઝસે રૂઠ જાતી હૈ તો કસમ ઈસ તરહ ખાતી હૈ વ રબ્બિ ઈબ્રાહીમ! (ઈબ્રાહીમ અલૈ. કે રબકી કસમ!) ઔર જબ ખૂશ રેહતી હૈ તો કેહતી હૈ વ રબ્બિ મુહમ્મદ! (મુહમ્મદ સ.અ.વ. કે રબકી કસમ!) ઔર આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે અય દુનિયાવાલો! સુન લો, જો લોગ અપની બીવિયોંકો પીટ પીટકર સીધા કર રહે હૈં વો કમીને લોગ હૈં.

તફસીર રૂહુલ મઆની (જિ. ૫, સ. ૧૪) મેં અલ્લામા આલૂસી (રહ.) ને ઈસ રિવાયતકો નકલ કિયા હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ઈરશાદ ફરમાતે હૈં કે કરીમ વ શરીફ ઔર લાઈક શૌહરોં પર યે ઔરતેં ગાલિબ આ જાતી હૈં ક્યૂંકે જાનતી હૈં કે યે નાઝ ઉઠા લેગા. ઔર કમીને શૌહર ડંડેકે ઝોરસે ગાલી ગલોચસે ઉન પર ગાલિબ આ જાતે હૈં. સરવરે આલમ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં પસંદ કરતા હૂં કે મૈં કરીમ રહૂં ચાહે મગલૂબ રહૂં. ઔર મૈં યે પસંદ નહીં

કરતા કે કમીના ઔર બદ અખ્લાક બનકર ઉન પર ગાલિબ આ જાઉં.

હકીમુલ ઉમ્મત મૌ. અશરફ અલી થાનવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે એક ઔરતસે અપને શૌહરકે ખાનેમેં નમક તેઝ હો ગયા, વો ગરીબ આદમી થા, છ મહીનેકે બાદ મુરઘી લાયા થા, છ મહીને તક દાલ ખા ખાકર ઉસકી ઝબાન મુરઘી ખાનેકે લિયે બેચૈન થી મગર નમક તેઝ કર દિયા લેકિન ઉસને બીવીકો કુછ નહીં કહા ચુપચાપ ખા લિયા ઔર કહા કે યા અલ્લાહ! અગર મેરી બેટીસે નમક તેઝ હો જાતા તો મૈં યે પસંદ કરતા કે મેરા દામાદ ઉસકો મઆફ કર દે, મેરે કલેજેકે ટુકડેકો કુછ ન કહે. તો યે મેરી બીવી ભી કિસીકે કલેજેકા ટુકડા હૈ, કિસી માં બાપકી બેટી હૈ ઔર અય ખુદા! તેરી બંદી હૈ બસ મૈં તેરી રઝાકે લિયે ઉસકો મઆફ કરતા હૂં.

હકીમુલ ઉમ્મત હઝરત થાનવી (રહ.) અપને વઅઝમેં બયાન ફરમાતે હૈં કે જબ ઉસકા ઈન્તિકાલ હો ગયા તો ઉસે એક બુઝુર્ગને ખ્વાબમેં દેખા પૂછા ભાઈ તેરા ક્યા મઆમલા હૈ? ઉસને કહા અલ્લાહને મુઝસે ફરમાયા કે તૂને યે ગુનાહ કિયા, યે ગુનાહ કિયા, મૈં સમઝા કે અબ દોઝખમેં જાઉંગા, આખિરમેં અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા કે જાઓ તુમકો મઆફ કરતા હૂં ઈસ નેક અમલ પર કે તુમને મેરી બંદીકી એક ખતા મઆફ કી થી ઔર ઉસકો ડંડા નહીં મારા, ઉસકો ગાલી નહીં દી, જિસ દિન મેરી બંદીસે નમક તેઝ હો ગયા થા તો તુમને ઉસકી ખતાકો મઆફ કર દિયા થા ઉસકે બદલેમેં આજ મૈં તુમકો મઆફ કરતા હૂં.

જિતના ઝિયાદા તહજ્જુદ પઢનેવાલે ઔર ઝિયાદા ઝિક્ર કરનેવાલે હૈં મેરા તજુર્બા હૈ કે અગર અલ્લાહવાલોંકે સોહબત યાફતા ન હોં તો અકસર ઉનમેં ગુસ્સા પૈદા હો જાતા હૈ. વો કેહતે હૈં કે મુઝ પર ઝિક્રકા જલાલ ચઢા હુવા હૈ. અરે મેરે ભાઈ તુઝ પર તો શયતાનકા વબાલ ચઢા હુવા હૈ. ઝિક્રસે તો ખુદાકી મખ્લૂક પર મહેરબાન હોના ચાહિયે મગર તૂ ઈતના ગરમ હો ગયા કે અપનેકો હર વક્ત ફરિશ્તા સમઝતા હૈ. અપની બેટીકો કોઈ સતાવે તો ફૌરન આમિલોંકે પાસ જાએંગે કે હુઝૂર તા'વીઝ દે દેં. મેરી બેટીકો મેરા દામાદ સતા રહા હૈ, ઔર ખૂદ અપની બીવિયોંકો ડંડે લગાતે હૈં ઔર ગાલિયાં સુનાતે હૈં. મખ્લૂકે ખુદાકો જો સતાએગા, હરગિઝ અલ્લાહકા વલી નહીં હો સકતા. એક લાખ હજ વ ઉમરહ કર લે, એક લાખ ઝિક્ર કર લે લેકિન જો અલ્લાહકી

મખ્લૂકકો સતાએગા, હરગિઝ વો કામિલ મોમિન નહીં હો સકતા. **અક્મલુલ્ મુઅ્મિનીન ઈમાનન્ અહ્‌સનુહુમ્ ખુલુકન.** (મિશ્કાત, સ. ૨૮૨)

કામિલ તરીન મોમિન વો હૈ જો બેહતરીન અખ્લાકવાલા હૈ.

હઝરત ડાક્ટર અબ્દુલ હય સાહબ (રહ.) ને મુઝે ખૂદ યે વાકિઆ સુનાયા કે બડી પીરાની સાહિબાને હઝરતસે કહા કે મૌલાના ઝરા રિશ્તેદારીમેં જા રહી હૂં. યે મુરઘિયાં જો હમને પાલી હૈં આઠ બજે દિનમેં ઉનકો ડરબાસે નિકાલ દેના ઔર દાના પાની દે દેના. અબ ઈતના બડા મુજદ્દિદે ઝમાના હકીમુલ ઉમ્મત જો સાઠ (૬૦) ખુતૂતકા રોઝાના જવાબ લિખ્ખે ઔર પંદરહસો કિતાબેં લિખનેવાલા ઉસકો ભલા મુરઘિયાં કહાં યાદ રેહતીં? હઝરત ભૂલ ગયે, મુરઘિયાં ડરબામેં બંદ રહીં. અબ ખુતૂતકા જવાબ ન દારદ, તફસીર બયાનુલ કુરઆનકે લિયે કલમ ઉઠાયા સારે ઉલૂમ ખતમ. કુછ સમઝમેં નહીં આ રહા હૈ. દિલમેં અંધેરા આ ગયા, સારે ઉલૂમ વ મઆરિફ ગાઈબ હો ગયે. હઝરત સિજદહમેં ગિરકર રોને લગે કે યા અલ્લાહ મુઝસે ક્યા ખતા હો ગઈ? ક્યા ગુનાહ હૈ કે જિસસે આજ તેરી નિગાહે કરમ મેરે દિલ પરસે હટ ગઈ ઔર મેરે દિલસે સારે ઉલૂમ ગાઈબ હો ગયે? મૈં તો આજ દિલકો બિલકુલ ખાલી પા રહા હૂં. આસમાનસે ઝોરસે આવાઝ આઈ કે અશરફ અલી! મેરી મખ્લૂક, મુરઘિયાં ડરબામેં બંદ હૈં આજ વો અંદર અંદર કુડ રહી હૈં મેરી મખ્લૂકકો સતાકર ઉલૂમ વ મઆરિફકા ઈન્તિઝાર કરતે હો! જાઓ જલ્દી મુરઘિયોંકો ખોલો. હઝરત કાંપ ગયે, ભાગે હુએ ગયે, મુરઘિયોંકો ખોલા ઔર દાના પાની રખ દિયા. જબ વાપસ આએ તો દિલમેં ફૌરન સારે ઉલૂમકા દરિયા બેહને લગા. એક જાનવર પર ઝુલ્મકા તો યે અઝાબ હૈ ઔર હમારા ક્યા હાલ હૈ? સગા ભાઈ સગે ભાઈકો સતા રહા હૈ, શૌહર બીવીકો સતા રહા હૈ, માં બાપસે લડાઈ, મોહલ્લામેં પડોસિયોંકો સતાયા જા રહા હૈ, ઝરા ઝરાસી બાત પર ડંડા ચલ રહા હૈ ક્યા હાલ હૈ ઈસ વક્ત?

ઉમ્મતકે લિયે મઆફીકી દુઆ કીજિયે સારે મુસલમાનોંકે બરાબર નેકિયાં મિલેંગી

ઈમામ તબરાની (રહ.) ને અપની મુઅજમે કબીરમેં એક હદીસ શરીફ

નકલ ફરમાઈ હૈ જિસમેં જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે જો શખ્સ રોઝાનાં કમ અઝ કમ એક મરતબા **અલ્લાહુમ્મગ્ફિર્‌લી વલિલ્મુઅ્‌મિનીન વલ્મુઅ્‌મિનાત** પઢેગા ઉસકો દુનિયાકે તમામ મુસલમાનોંમેંસે હર એકકી જાનિબસે એક એક નેકી મિલેગી.

અન્ ઉમ્મે સલમા રદિયલ્લાહુ અન્હા કાલત્ કાલન્નબિય્યુ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ : મન્ કાલ કુલ્લ યૌમિન્ અલ્લાહુમ્મગ્ફિર્‌લી વ લિલ્મુઅ્‌મિનીન વલ્મુઅ્‌મિનાતિ ઉલ્હિક બિહી મિન્ કુલ્લિ મુઅ્‌મિનિન્ હસનહ.

હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે "જો શખ્સ રોઝાના (યે દુઆ) "અય અલ્લાહ મેરી મગફિરત ફરમા ઔર તમામ મોમિનીન ઔર મોમિનાતકી મગફિરત ફરમા" કહા કરેગા ઉસકો હર મોમિનકી તરફસે એક એક હસનહ ઔર નેકીકા તોહફા મિલેગા. (અલ મુઅજમુલ કબીર તબરાની ૨૩-૩૭૦, હદીસ ૮૭૭)

શયતાનકે પંદરહ દુશ્મન

હઝરત ફકીહ અબૂલ લૈસ સમરકંદી (રહ.) ને અપની કિતાબ તંબીહુલ ગાફિલીનમેં વહબ બિન મુનબ્બહ (રહ.) સે એક રિવાયત નકલ ફરમાઈ હૈ. ઉસમેં હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને શયતાનસે પૂછા કે અય મલઊન! તેરે કિતને દુશ્મન હૈં? તો શયતાનને જવાબ દિયા કે પંદરહ કિસમકે લોગ મેરે દુશ્મન હૈં.

(૧) **અવ્વલુહુમ અન્ત :** સબસે પેહલે દુશ્મન આપ (સ.અ.વ.) હૈં.

(૨) **ઈમામુન આદિલુન :** આદિલ બાદશાહ ઔર આદિલ હુક્કામ.

(૩) **ગનિય્યુન મુતવાઝિઉન :** મુતવાઝેઅ માલદાર.

(૪) **તાજિરૂન સાદિકુન :** સચ્ચા તાજિર.

(૫) **આલિમુન મુતખશ્શિઉન :** ખુશૂઅ કરનેવાલા આલિમ.

(૬) **મોમિનુન નાસિહુન :** ખૈરખ્વાહી કરનેવાલા મોમિન.

(૭) **મોમિનુન રહીમુલ કલ્બિ :** રહમદિલ મોમિન.

(૮) **તાઈબુન ષાબિતુન અલત્તૌબતિ :** તૌબા કરકે સાબિત કદમ રેહનેવાલા.

(૯) મુતવર્રિઉન અનિલ હરામિ : હરામસે પરહેઝ કરનેવાલા.

(૧૦) મોમિનુન યદીમુ અલત્તહારતિ : હમેશા તહારત (યાની પાકી) પર રેહનેવાલા મોમિન.

(૧૧) મોમિનુન કષીરુસ્સદકતિ : કસરતસે સદકા કરનેવાલા મોમિન.

(૧૨) મોમિનુન હસનુલ ખુલ્કિ મઅન્નાસિ : લોગોંકે સાથ અચ્છા બરતાવ કરનેવાલા મોમિન.

(૧૩) મોમિનુન યન્ફઉન્નાસ : લોગોંકો નફા પહોંચાનેવાલા મોમિન.

(૧૪) હામિલુલ કુરઆનિ યદીમુ અલા તિલાવતિહી : કુરઆને કરીમકી હમેશા તિલાવત કરનેવાલા આલિમ વ હાફિઝ.

(૧૫) કાઈમુન બિલ્લૈલિ વન્નાસુ નિયામુન : રાતમેં ઐસે વક્ત તહજ્જુદ ઔર નફલ પઢનેવાલા જિસ વક્ત સબ લોગ સો ચુકે હોં.

(તંબીહુલ ગાફિલીન ૪૭૯)

જો શખ્સ અલ્લાહ તઆલાકા હો જાતા હૈ અલ્લાહ તઆલા ઉસકા હો જાતા હૈ

હઝરત ફુઝૈલ બિન અયાઝ (રહ.) ને ઈન્તિકાલકે વક્ત અપની અહલિયા (બીવી) સે વસિય્યત કી કે જબ મુઝે દફન કર ચુકો તો મેરી દોનોં બેટિયોંકો ફલાં પહાડ પર લે જાના ઔર આસમાનકી તરફ મુંહ કરકે કેહના કે અય ખુદાવંદ! ફુઝૈલને મુઝે વસિય્યત કી હૈ કે જબ તક મૈં ઝિંદા રહા અપની લડકિયોંકો અપની તાકતકે મુતાબિક અપને પાસ રખ્ખા, અબ જબ તૂને કબરકે કૈદખાનેમેં મુઝે કૈદ કર દિયા હૈ તો મૈં અપની લડકિયોંકો તેરે હવાલે કરતા હૂં ઔર તુઝે વાપસ દેતા હૂં. દફનકે બાદ આપ (રહ.) કી અહલિયાને (બીવીને) વસિય્યતકે મુતાબિક અમલ કિયા ઔર મુનાજાત (દુઆ) કરકે અપની બેબસી પર બહોત રોઈ. ઈસ દરમિયાન અમીરે યમન મઅ અપને દોનોં બેટોંકે ઉસ જગહ પહોંચ ગયા ઔર ઉસ નાલા વ ઝારીકો સુના, હાલ પૂછા. આપ (રહ.) કી અહલિયાને તમામ હાલત બયાન કી. અમીરે યમનને સબ બાતેં સુનકર કહા કે મૈં ઈન દોનોં લડકિયોંકો અપને દોનોં બેટોંસે બિયાહ દેતા હૂં. ચુનાંચે

ઉનકો અપને સાથ યમન લે ગયા ઔર બુઝુર્ગોંકો જમા કરકે દસ દસ હઝાર મહર પર ઉનકા નિકાહ કર દિયા. જો શખ્સ અલ્લાહ તઆલાકા હો જાતા હૈ હક તઆલા ઉસકા હો જાતા હૈ. (મખ્ઝને અખ્લાક, સ. ૨૫૩)

મુતકબ્બિરીનકા અંજામ

તકબ્બુર એક ઐસી ખતરનાક બીમારીકા નામ હૈ જો ચશ્મઝદનમેં (ફૌરન) આ'માલકો રાઈગાં (બરબાદ) કર દેતા હૈ. તકબ્બુરસે ઈન્સાન તબાહીકે દહાને પર પહોંચ જાતા હૈ. તકબ્બુરસે દુનિયામેં બરબાદી હોતી હૈ આખિરતમેં ભી નાકામી મુકદ્દર બન જાતી હૈ. તકબ્બુરસે ઈન્સાની ઝિંદગીમેં નફરત ઔર બેઝારી પૈદા હોતી હૈ, વહીં અલ્લાહ તઆલા ભી સખ્ત નારાઝ હોતા હૈ.

મુતકબ્બિર ઉસ ઈન્સાનકો કેહતે હૈં જો અપને ગુમાનમેં અપને આપકો સબસે બડા સમઝે, ચાહે વો અપને આપકો ઈલ્મ વ અમલકે એ'તિબારસે બડા જાને યા જમાલ વ નસબ યા કુવ્વત ઔર માલકી કસરતકી વજહસે. તકબ્બુર એક મોહલિક (ખતરનાક) મર્ઝ હૈ, આલિમ બહોત જલ્દ ઈલ્મકી જિહતસે મગરૂર બનતા હૈ ઔર અપને જીમેં કમાલે ઈલ્મસે વાકિફ હોકર અપને આપકો બડા ઔર લોગોંકો હકીર વ જાહિલ જાનતા હૈ ઔર ઈસ બાતકા મુતવક્કેઅ હોતા હૈ કે ઉસકી તા'ઝીમ કી જાએ.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ને કહા કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે "જિસ શખ્સકે દિલમેં રાઈકે બરાબર ભી તકબ્બુર હોગા વો જન્નતમેં દાખિલ નહીં હોગા."

ઘમંડ ઔર તકબ્બુર હલાકત વ તબાહીકો દઅવત દેતા હૈ, તવાઝોઅ વ ઈન્કિસારી મોમિનકી શાન ઔર નજાતકા સબબ હૈ. પસ જો મુતકબ્બિર વ મગરૂર હોગા બરબાદી ઔર હલાકત ઉસકા મુકદ્દર હોગી. ઔર જો મુતવાઝેઅ ઔર મુન્કસિરૂલ મિઝાજ (નરમ મિઝાજ) હોગા દુનિયામેં ભી કામરાનિયોંકી મંઝિલોંસે હમકિનાર હોગા ઔર આખિરતમેં ભી કામિયાબી ઉસકે કદમ ચૂમેગી. અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ હૈ કે હર હાલમેં હમેં મુતવાઝેઅ બનાએ, તકબ્બુર ઔર ઘમંડસે દૂર રખ્ખે. આમીન.

સમંદરમેં ગુમશુદા સૂઈ દુઆકી બરકતસે મિલ ગઈ

કબીલએ બનૂ સઅદકે ગુલામ હઝરત ઉરવહ (રદિ.) અઅ્મા કેહતે હૈં કે હઝરત અબૂ રૈહાના (રદિ.) એક મરતબા સમંદરકા સફર કર રહે થે. વો અપની કુછ કાપિયાં સી રહે થે, અચાનક ઉનકી સૂઈ સમંદરમેં ગિર ગઈ ઔર ઉનહોંને ઉસી વક્ત યૂં દુઆ માંગી અય મેરે રબ! મૈં તુઝે કસમ દેતા હૂં કે તૂ મેરી સૂઈ ઝરૂર વાપસ કર દે. ચુનાંચે ઉસી વક્ત વો સૂઈ (સતહે સમંદર પર) ઝાહિર હુઈ ઔર હઝરત અબૂ રૈહાના (રદિ.) ને વો સૂઈ પકડ લી.

(હયાતુસ્સહાબા જિલ્દ ૩, સફા ૬૭૮)

ખવાતીન અપને ઘરકી ઝીનત બનકર ઝિંદગી ગુઝારેં

મુકર્રમ વ મોહતરમ મૌલાના સાહબ

અસ્સલામુ અલૈકુમ વ રહમતુલ્લાહિ વ બરકાતુહૂ

સવાલ : ઉમ્મીદ હૈ મિઝાજે ગિરામી બખૈર હોંગે, દિલમેં યે શૌક હો રહા હૈ કે મૈં ભી મેરે શૌહરકી તરહ તિજારત કરૂં યા કિસી જગહ મુલાઝિમત (નોકરી) કરૂં તાકે ઘરકી ઝરૂરતેં પૂરી હો સકેં ઔર શૌહર પર ભી ગાલિબ રહૂં. શૌહરકી કમાઈ પર ઝિંદગી ગુઝારના યે મેરી સમઝમેં નહીં આતા જબકે મૈં પઢી લિખ્ખી હૂં. ખુલાસા યે હૈ કે ઔરતોંકો ભી કારોબાર કરનેકી ઈજાઝત હોની ચાહિયે તાકે મર્દકે શાના બશાના ચલ સકેં. બેટિયાં ભી જવાન હૈં રિશ્તે નહીં આ રહે હૈં. ઉમ્મીદ હૈ ઐસા જવાબ તેહરીર ફરમાએંગે જિસસે મૈં ઔર મેરા શૌહર મુત્મઈન હો જાએં. મેરે ઝહન પર મગરિબિયત છાઈ હુઈ હૈ. દુઆઓંકી દરખ્વાસ્ત. વસ્સલામ. એક દીની બહેન.

જવાબ : ઔરત માં ભી હૈ, બેટી ભી ઔર બીવી ભી. માં કી હૈસિયતસે વો એક અઝીમ ઔર બેઈન્તિહા શફીક હસ્તી હૈ, બેટીકે રૂપમેં ઈતાઅત

ગુઝાર ઔર ફરમાંબરદાર, જબકે બીવીકે રૂપમેં એક વફાદાર રફીકએ હયાત (યાની ઝિંદગીકી સાથી) હૈ. મગરિબ (પશ્ચિમી મુલ્ક) ફખ્રિયા કેહ સકતા હૈ કે મગરિબી સકાફત વ તેહઝીબને બેહતરીન ખવાતીન સાઈન્સદાં, પોલિસ, વકીલ ઔર હિસાબદાં પૈદા કીં. લેકિન ઉસસે ઈન્કાર નહીં કે મગરિબી સકાફત વ તેહઝીબને શફીક માએં, ઈતાઅત ગુઝાર બેટિયાં ઔર વફાદાર બીવિયાં કમ હી પૈદા કી હૈં.

યે તુર્રએ ઈમ્તિયાઝ તો સિર્ફ ઈસ્લામકો હી હાસિલ હૈ. ઈસ્લામ મર્દ વ ઔરતકો બરાબરીકા હુકૂક દેતા હૈ લેકિન જહાં તક ફરાઈઝકા તઅલ્લુક હૈ વો હુદૂદે કાર મુકર્રર કરતા હૈ. ચૂંકે મર્દકી જિસ્માની સાખ્ત મઝબૂત હોતી હૈ ઈસ લિયે ઉસે બાહિરકે કામોંકી ઝિમ્મેદારી દી ગઈ હૈ. મેહનત વ મશક્કત, દૌડ ધૂપ, બીવી બચ્ચોંકે ખર્ચકી ઝિમ્મેદારી મર્દ પર ફર્ઝ કી ગઈ હૈ. ઔરતકો નાઝુક અંદામ, નિહાયત શફીક, સાબેરા ઔર ઈસાર વ કુરબાનીકા મુજસ્સમા બનાકર ઘરેલૂ કામકાજ, બચ્ચોંકી નિગેહદાશ્ત વ તરબિયત, શૌહરકી ખિદમત ઔર ઈતાઅતકી ઝિમ્મેદારી સોંપી ગઈ હૈ. હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ કે ઔરત ઘરકી મલેકા હૈ. નીઝ આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને નેક પાકીઝા બીવીકો મર્દકા બેશબહા (કીમતી) સરમાયા કરાર દિયા ઔર માંકે પૈરોં તલે જન્નતકી બશારત દી.

હર દૌર ઔર દુનિયાકે હર મઝહબમેં જબ તક ઔરત ઘરકી ચાર દીવારીમેં રેહકર અપને ફરાઈઝ અચ્છી તરહ અંજામ દેતી રહી મઆશરેમેં સુકૂન હી સુકૂન રહા. મર્દ ઘરકી સારી ઝિમ્મેદારિયોંકો ઔરતકે સુપુર્દ કરકે ઈત્મીનાનકે સાથ બાહિરકી દુનિયામેં કામિયાબી ઔર કામરાનીસે હમ કિનાર હોતા રહા ઔર તરક્કી ઉસકે કદમ ચૂમતી રહી. માં કી શફીક ગોદમેં પરવાન ચઢકર બચ્ચા અપને વતનકા જાંબાઝ સિપાહી, અપની કૌમકા ખાદિમ ઔર અપને દીન વ ધરમકા અલમ બરદાર ઔર મુજાહિદ બના રહા.

સહાબએ કિરામ (રદિ.), તાબિઈન, બુઝુર્ગાને દીન, મુજાહિદીને ઈસ્લામ વગૈરહકી માઓંને ઘરકી ચાર દીવારીમેં રેહકર હી અપને બચ્ચોંકી તા'લીમ વ તરબિયતકા બેહતરીન ઈન્તિઝામ કિયા. મૌલાના મુહમ્મદ અલી જૌહર (રહ.) કી અમ્મી જાનકી નસીહત કિયામત તક હર દૌરમેં ગૂંજતી

રહેગી : "બોલીં અમ્માં મુહમ્મદ અલીકી, જાન બેટા ખિલાફત પર દે દો".

ચૌદહસો સાલ પેહલે હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબેર (રદિ.) ને ઝાલિમ હજ્જાજ બિન યૂસુફકે ખિલાફ તલવાર ઉઠાઈ ઔર અપની બૂળ્હી નાબીના માં હઝરત અસ્મા બિન્તે અબૂબક્રસે રૂખ્સત લેને લગે તો સો (૧૦૦) સાલા નાબીના માંને બદનકો છુવા ઔર પછત્તર (૭૫) સાલા અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) કે બદન પર ઝિરહ બકતરકો મહેસૂસ કિયા તો ફરમાયા "અલ્લાહકી રાહમેં જિહાદ પર જા રહે હો તો તુમહારે બદન પર ઝિરહ બકતર ઝેબ નહીં દેતા ઉસકો ઉતાર દો ઔર જાઓ અલ્લાહકી રાહમેં શહીદ હો જાઓ." યે થી કલકી માએં, કલકી અઝીમ ફિરદોસી ઔરતેં!

આજકી ઔરત ક્યા ગુલ ખિલા રહી હૈ? મગરિબી તેહઝીબકી અંધી પૈરવીમેં અપને બુલંદ ફરાઈઝકો ભૂલ ચુકી હૈ, મરદોંકી બરાબરીકે ચક્કરમેં અપની બરબાદીકી તરફ રવાં દવાં (દૌડ રહી) હૈ જબકે ઉસ પર આઈદ કી ગઈ ઝિમ્મેદારિયાં હી કાફી થીં. લેકિન નાદાન ઔરતને બાહિરકી દુનિયામેં કદમ રખકર અપને બોઝકો બળ્હા લિયા હૈ. મર્દકે શાના બશાના ચલનેકે ચક્કરમેં મરદોંકી હવસભરી નઝરોંકા નિશાના બનકર અપને આપકો ઝલીલ કર રહી હૈ. ઘરમેં પૂરી ઈઝ્ઝત ઔર વકાર ઔર સુકૂનકે સાથ રાની બનકર બૈઠનેકે બજાએ સોસાયટીકી તિતલી બન ગઈ હૈ. મર્દ બહોત ખૂશ હૈં કે ઔરતને મર્દકી ઝિમ્મેદારિયોંકા આધા બોઝ અપને સર લે લિયા હૈ, હાલાંકે ઔરતકે બુન્યાદી ફરાઈઝમેં વો હિસ્સાદાર નહીં બનતે.

કમાવ ઔરતકી હાલત દિન બદિન બદતર હોતી જા રહી હૈ લેકિન અફસોસ ઉસે હોશ નહીં. ઉસકી કમાઈસે મેઅયારે ઝિંદગી (Standard of living) ઝરૂર બળ્હ ગયા હૈ, ઘર ઐશો ઈશરતકે સામાનસે ભર રહા હૈ લેકિન ફેમેલી લાઈફ ઔર ઈઝદિવાજી ઝિંદગી મુન્તશિર (તિત્તર બિત્તર) હો રહી હૈ. બચ્ચે નોકરોં ઔર પાલના ઘરોં (બેબી સેન્ટર્સ) કે હવાલે હો રહે હૈં ઔર માંઓંકી મુહબ્બત, લાડ પ્યાર ઔર લોરિયોંસે મહેરૂમ હો રહે હૈં, મહેરૂમી ઔર પઝમુર્દગીકા શિકાર હો રહે હૈં. માઓંકી ગૈર હાઝરીમેં દરસી કિતાબોંકી પળ્હાઈ કમ ઔર ટી.વી. ઝિયાદા દેખતે હૈં.

એક થકી હુઈ કમાવ બીવી શૌહરકે જાઈઝ હુકૂક ભી પૂરી નહીં કર

પાતી. ઈસ લિયે શૌહર શિકાયત કરતા હૈ ઔર અપની ઈઝદિવાજી ઝિંદગીસે ગૈર મુત્મઈન રેહતા હૈ. અપની પરેશાની ઔર ઝિન્ઝલાહટકો સિગરેટ ઔર શરાબમેં ડુબો દેતા હૈ. બીવીસે જિન્સી આસૂદગી ન મિલનેકે નતીજેમેં ઝહની અય્યાશી ઔર બદકારીમેં મુબ્તલા હો જાતા હૈ, ઝિંદગીમેં તલ્ખિયાં (કડવાહટ) બઢને લગતી હૈં, મિયાં બીવી એક દૂસરે પર ઈલ્ઝામ તરાશને લગતે હૈં. ચૂંકે ઔરત કમાવ હોતી હૈ ઈસ લિયે વો શૌહરકે સામને ઝુકનેકો તૈયાર નહીં હોતી. અનાપરસ્તીકે ચક્કરમેં યા તો તલાકકી નૌબત આ જાતી હૈ યા મર્દ ઝિનાકારી યા દૂસરી બીવીકે ચક્કરમેં પડ જાતા હૈ. ઉન ચક્કરોંમેં મા'સૂમ બચ્ચોંકા મુસ્તકબિલ (ભવિષ્ય) ખરાબ હો જાતા હૈ. કમાવ બીવીકા દૂસરા પેહલૂ યે ભી હૈ કે બેચારા શૌહર કમાવ બીવીકે આગે પીછે ઉસે મનાને ઔર ઉસકે મોડકો ઠીક કરનેકે લિયે ઘૂમતા રેહતા હૈ. ઉસકે ખિલાફ ઓફિસમેં મેડમ અપને ઓફિસરકે આગે પીછે યસ સર! યસ સર! કેહતી હુઈ ઘૂમતી રેહતી હૈ. કોલેજકી તાલિબાતમેં આવારગી, બેહયાઈ, ઉરયાનિયત આમ હો રહી હૈ. બોઈ ફ્રેન્ડ્સ રખના ફખ્રકા સબબ સમઝા જાતા હૈ. કોલ સેન્ટર્સમેં તબાહી હી તબાહી હૈ, હવ્વાકી બેટિયોંકી ઈઝ્ઝત વ ઈફ્ફત તાર તાર (ટુકડે ટુકડે) હો રહી હૈ.

આજકલ શરીફ ઘરાનેકે લડકોંકો રિશ્તે મિલનેમેં દુશ્વારી પેશ આ રહી હૈ. ઈન ઐશ પરસ્ત આવારા મિઝાજ પઢી લિખ્ખી લડકિયોંકા ચલન દેખકર અકસર લડકે કમ પઢી લિખ્ખી, કમ ઉમર, દીનદાર ઔર ખૂબસીરત લડકિયોંસે શાદી કરનેકો તરજીહ (બેહતરી અગત્યતા) દે રહે હૈં. દિન દહાડે ઝિના બિલ જબ્ર ઔર ઈગ્વાકે વાકિઆતમેં ઈઝાફા હોતા જા રહા હૈ. નીમ ઉરયાં બેહયા લડકિયોંકો દેખકર મર્દ કહાં તક અપની નઝરોં ઔર જિન્સી જઝબાત પર કાબૂ પાએંગે?!

ઈન સબકે બાવુજૂદ ઔરત મરદોંકે શાના બશાના (સાથ સાથ) ચલનેકે લિયે, ઉનકી શાબાશી હાસિલ કરનેકે લિયે અપને આપકો તબાહ કર રહી હૈ, અપને આપ પર ઝુલ્મ કર રહી હૈ. હમારી નઝરમેં ઝાલિમ વો હૈ જો ઈઝ્ઝતકી ચાર દીવારીકો છોડકર ઝિલ્લતકે બાઝારમેં જા બૈઠી હૈ.

જો ઔરત આંખકો ન લગે વો દિલકો ક્યા લગેગી

ઔરતકો શૌહરકે લિયે બનના સંવરના ઈસ્લામમેં પસંદીદા કામ હૈ.

હમ અકસર દેખતે હૈં કે ઔરતેં દિન ભરકે કામકાજકો અંજામ દેકર ઈસ કદર થક જાતી હૈં કે શામ હોતે હોતે ઝહની ઔર જિસ્માની થકનસે ચૂર હો જાતી હૈં. સુબહ સવેરે ઉઠના, બચ્ચોંકે લિયે, શૌહરકે લિયે નાશતા બનાના, બચ્ચોંકો ખિલાના પિલાના, ઉનહેં તૈયાર કરકે સ્કૂલ ભેજના, ફિર સફાઈ કરના, દૂસરે કામ નિમટાના, દોપહરકે વક્તસે પેહલે પેહલે ઉન કામોંકો નિમટાકર દોપહરકા ખાના બનાના તાકે બચ્ચોંકો સ્કૂલસે લૌટતે હી ખાના તૈયાર મિલે. ગર્ઝ યે કે કામોંકી એક લંબી ફેહરિસ્ત હોતી હૈ. બચ્ચોંકે આનેકે બાદ ભી કઈ કામ હોતે હૈં જો ઔરતોંકો અંજામ દેને હોતે હૈં. અગર કુછ વક્ત દોપહરસે સેહપહરકે બીચ મિલ ગયા તો આરામ કર લેતી હૈં વરના ફિર શામકે કામ. શૌહરકે ઘર લૌટનેકા વક્ત હો જાતા હૈ ઔર કામ હૈ કે ફિર ભી પૂરા હોનેકો નહીં પહોંચતા.

ઐસેમેં શૌહર ઘર તશરીફ લાતે હૈં ઔર ઘરમેં ચારોં તરફ બિખરે કપડે, ખિલોને ઔર દૂસરે સામાનકો દેખકર ઉનકા મોડ કુછ બિગડ જાતા હૈ. બચ્ચોંકા બેહંગમ શૌર નાગવારીકા એહસાસ પૈદા કરતા હૈ. કિચનસે નિકલતી હુઈ અપની બેગમકો મલગજેસે (મૈલે ઉજલે) લિબાસ, ઉલઝે ઉલઝે બાલોં ઔર થકે થકેસે ચેહરેકો દેખકર મૂડ ઝિયાદહ બિગડ જાતા હૈ. વો એક કપ ચાયકી ફરમાઈશ કરના ચાહતે હૈં મગર બેગમકી બેઝારસી સૂરત ઉનહેં ઐસા કરનેસે રોક દેતી હૈ. નતીજતન શૌહરકા દિલ ચાહતા હૈ કે ચલો ભાગ ચલો, કહીં દૂર સાફ સુથરી જગહ પર, જહાં બચ્ચોંકા શોર ન હો, કોઈ બેઝારસી શકલ ન હો, કોઈ મુસ્કુરાકર ઉસકા ઈસ્તિકબાલ (સ્વાગત) કરનેવાલા હો, બહોત ખૂશગવાર માહોલમેં જહાં ચાયકા લુત્ફ દો બાલા હો ઔર જહાં સુકૂનકે ચંદ લમ્હે હાસિલ હો સકેં, મગર યે સબ કુછ મુમકિન નહીં હોતા ઈસ લિયે શૌહર

ચિડચિડાસા હો જાતા હૈ.

ઈસમેં કોઈ શક નહીં કે ઔરતેં મરદોંકે મુકાબલેમેં ઝિયાદા મેહનતી ઔર જફાકશ હોતી હૈં, ઝિયાદા ઝિમ્મેદાર હોતી હૈં, ઘરકે કામમેં ઉનકી દિલચસ્પી ન હો તો ઘર ઘર નહીં રેહતા. ઔરતેં સુબહસે શામ તક ઘરેલૂ ઝિમ્મેદારિયાં પૂરી ચુસ્તીકે સાથ અંજામ દેતી હૈં મગર ઔરતેં સોચકર બતાએં કે ક્યા આપકે જિસ્મકા આપ પર કોઈ હક નહીં હૈ? ક્યા આપકે શૌહરકા આપ પર કોઈ હક નહીં હૈ? આપ શૌહરકે લિયે બનાવ સિંઘાર ક્યૂં નહીં કરતીં?

શૌહરકે લિયે બનના સંવરના ઈસ્લામમેં પસંદીદા કામ હૈ. હઝરત જાબિર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે એક ગઝવહસે વાપસીકે બાદ હમ અપને ઘર જાને લગે તો હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા :

"અભી રૂક જાઓ ઔર રાતકો અપને અપને ઘર જાઓ તાકે જિસ ઔરતને કંઘી ચોટી નહીં કી હૈ વો કંઘી ચોટી કર લે. ઔર જિસ ઔરતકા શૌહર ગાઈબ થા વો નહા ધોકર સાફ સુથરી હો જાએ. (બુખારી, કિતાબુન્નિકાહ, બાબુલ વલદ, મુસ્લિમ કિતાબુ ર્રઝાઅ બાબ ઈસ્તિહબાબ નિકાહિલ બક્ર)

હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કો ઔરતોંકા કિતના ખયાલ થા કે ન જાનનેકી વજહસે વો ઉલ્ઝે બાલોં ઔર ગંદે મેલે લિબાસમેં અપને શૌહરોંકે સામને ન આ જાએં. ઈસ લિયે ઉનહેં નહા ધોકર કંઘી ચોટી કરનેકી મોહલત દેના ચાહતે થે તાકે શૌહરકે દિલમેં બેઝારગી યા નફરતકા જઝબા ન પૈદા હો.

આં હઝરત (સ.અ.વ.) કે ઝમાનેમેં ઔરતેં અપને ખાવિંદોંકી ખાતિર ઝેબો ઝીનતકા સામાન કિયા કરતી થીં. ઉસકા સુબૂત ઈસ વાકિઆસે ભી મિલતા હૈ કે એક મરતબા હઝરત આઈશા (રદિ.) ને ઉસમાન બિન મઝઊન (રદિ.) કી બીવીકો દેખા કે ઝીનતકી ચીઝોંસે યા જિનસે ઉસ ઝમાનેકી ઔરત શૌહરકી મૌજૂદગીમેં આમ તૌર પર આરાસ્તા હોતી થી, ખાલી થીં આપને ફૌરન દરયાફત કિયા "ક્યા ઉસમાન (રદિ.) કહીં સફર પર ગયે હુએ હૈં?" (મુસ્નદે અહમદ, જિલ્દ ૬, સ. ૧૦૬) યાની હઝરત આઈશા (રદિ.) ને હઝરત ઉસમાન (રદિ.) કી બીવીકો તમામ લવાઝિમાતસે આરાસ્તા નહીં દેખા તો ઉનહેં યે સમઝનેમેં દેર નહીં લગી કે હઝરત ઉસમાન બિન મઝઊન

(રદિ.) કહીં બાહિર ગયે હુએ હૈં, ઘર પર મૌજૂદ નહીં હૈં.

ઔરતોંકો શૌહરોંકી દિલ બસ્તગીકે લિયે, અપને આપકા, અપની સિહ્હતકા, અપને રહન સહનકા, અપને લિબાસ વ ઝીનતકા ખયાલ રખના ચાહિયે, દિન ભરકે કામકા ટાઈમ ટેબલ ઈસ તરહ તરતીબ દેં કે સારા કામ શૌહરકે આનેસે પેહલે નિમટ જાએ, અગર કુછ બાકી ભી રેહ જાએ તો હરજ નહીં હૈ, આપ ઉસે બાદમેં ભી કર સકતી હૈં. આપ નહા ધોકર તૈયાર હો જાએં ઔર જબ સુબહકે ગયે થકે માંદે શૌહર ઘર આએં તો ઉનહેં એક અચ્છા, ખૂશંગવારસા માહોલ દેં, ઉનકા મુસ્કુરાકર ઈસ્તિકબાલ કરેં, આપકી મુસ્કુરાહટ દેખકર વૈસે હી ઉનકી આધી થકાન દૂર હો જાએગી. ખૂશકુન બાતેં કરેં, દિન ભરકે કમર તોડ કામકા રોના ન રોએં. આપકી મેહનત વ મશક્કત ઉનસે છુપી તો નહીં રેહતી, વો આપકી જાનફશાની (મહેનત) કા દિલમેં ઈકરાર કરતે હૈં, દિલ હી દિલમેં તા'રીફ ભી કરતે હૈં. હાં કુછ મર્દ તા'રીફકે મઆમલેમેં કંજૂસ હોતે હૈં મગર ઉસકા મતલબ યે નહીં કે વો આપકી ખિદમાતકે મોઅતરિફ (ઈકરારી) નહીં હૈં. અગર મર્દ હઝરાત ભી અપની બીવીકી મહેનત ઔર લગન, ઝિંદગીકે તઈ ઉનકી ઈમાનદારી ઔર સંજીદગીકા ખુલે દિલસે ઈકરાર કરેં તો બીવીકે લિયે શૌહરકે ચંદ પ્યારભરે અલ્ફાઝ કુવ્વત બળ્હાનેકી ટોનિક સાબિત હોંગે.

હઝરત અલી (રદિ.) કે સાથ ખુદાકી ખુસૂસી કુરદતકા મુઝાહિરા

ન ઉનહેં સરદી લગતી થી, ન ઉનહેં ગરમી લગતી થી

હઝરત અબ્દુર્રહમાન બિન અબી લયલા (રહ.) કેહતે હૈં હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂ સરદિયોંમેં એક લુંગી ઔર એક ચાદર ઓળ્હકર બાહિર નિકલા કરતે થે. ઔર યે દોનોં કપડે પતલે હોતે થે, ઔર ગરમિયોંમેં મોટે કપડે ઔર ઐસા જુબ્બા પહેનકર નિકલા કરતે થે જિસમેં રૂઈ ભરી હુઈ થી. લોગોંને મુઝસે કહા આપકે અબ્બા જાન રાતકો હઝરત અલી (રદિ.) સે બાતેં કરતે હૈં આપ અપને અબ્બા જાનસે કહેં કે વો હઝરત અલી (રદિ.) સે ઈસ બારેમેં પૂછેં.

મૈંને અપને વાલિદસે કહા "લોગોંને અમીરૂલ મુઅમિનીનકા એક કામ દેખા હૈ જિસસે વો હૈરાન હૈં." મેરે વાલિદને કહા વો ક્યા હૈ? મૈંને કહા "વો સખ્ત ગરમીમેં રૂઈવાલે જુબ્બેમેં ઔર મોટે કપડોંમેં બાહિર આતે હૈં ઔર ઉનહેં ગરમીકી કોઈ પરવા નહીં હોતી, ઔર સખ્ત સરદીમેં પતલે કપડોંમેં બાહિર આતે હૈં ન ઉનહેં સરદીકી કોઈ પરવા હોતી હૈ ઔર ન વો સરદીસે બચનેકી કોશિશ કરતે હૈં, તો ક્યા આપને ઉનસે ઈસ બારેમેં કુછ સુના હૈ? લોગોંને મુઝે કહા હૈ કે જબ આપ રાતકો ઉનસે બાતેં કરેં તો યે બાત ભી ઉનસે પૂછ લેં."

ચુનાંચે જબ રાતકો મેરે વાલિદ હઝરત અલી (રદિ.) કે પાસ ગયે તો ઉનસે કહા "અય અમીરૂલ મુઅમિનીન! લોગ આપસે એક ચીઝકે બારેમેં પૂછના ચાહતે હૈં." હઝરત અલી (રદિ.) ને કહા વો ક્યા? મેરે વાલિદને કહા "આપ સખ્ત ગરમીમેં રૂઈ વાલા જુબ્બા ઔર મોટે કપડે પહેનકર બાહિર આતે હૈં ઔર સખ્ત સરદીમેં દો પતલે કપડે પહેનકર બાહિર આતે હૈં, ન આપકો સરદીકી પરવા હોતી હૈ ઔર ન ઉસસે બચનેકી કોશિશ કરતે હૈં" હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂને ફરમાયા "અય અબૂ લયલા! ક્યા આપ ખૈબરમેં હમારે સાથ નહીં થે?" મેરે વાલિદને કહા અલ્લાહકી કસમ મૈં આપ લોગોંકે સાથ થા.

હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા "હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને પેહલે હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) કો ભેજા વો લોગોંકો લેકર કિલ્આ પર હમ્લા આવર હુએ લેકિન કિલ્આ ફતહ ન હો સકા, વો વાપસ આ ગયે. હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફિર હઝરત ઉમર (રદિ.) કો ભેજા વો લોગોંકો લેકર હમ્લા આવર હુએ લેકિન કિલ્આ ફતહ ન હો સકા, વો ભી વાપસ આ ગયે. ઉસ પર હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "અબ મૈં ઝંડા ઐસે આદમીકો દૂંગા જિસે અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલસે બહોત મુહબ્બત હૈ. અલ્લાહ ઉસકે હાથોં ફતહ નસીબ ફરમાએગા ઔર વો ભગોડા ભી નહીં હૈ." ચુનાંચે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને આદમી ભેજકર મુઝે બુલાયા. મૈં આપ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા, મેરી આંખ દુખ રહી થી મુઝે કુછ નઝર નહીં આ રહા થા. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને મેરી આંખોં પર લુઆબ (થૂક મુબારક) લગાયા ઔર યે દુઆ કી અય અલ્લાહ! ગરમી ઔર સરદીસે ઉસકી હિફાઝત ફરમા!

ઉસકે બાદ મુઝે ન કભી ગરમી લગી ઔર ન કભી સરદી." અબૂ નઈમ (રહ.) કી રિવાયતમેં યે હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને અપની દોનોં હથેલિયોં પર લુઆબ લગાયા ઔર ફિર દોનોં હથેલિયાં મેરી આંખોં પર મલ દીં ઔર યે દુઆ ફરમાઈ, અય અલ્લાહ! ઉસસે ગરમી ઔર સરદી દૂર કર દે. ઉસ ઝાતકી કસમ જિસને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો હક દેકર ભેજા હૈ ઉસકે બાદસે આજ તક ગરમી ઔર સરદીને મુઝે કુછ તકલીફ નહીં પહોંચાઈ.

તબરાની (રહ.) કી એક રિવાયતમેં હૈ કે હઝરત સુવૈદ બિન ગફલા (રદિ.) ફરમાતે હૈં હમારી હઝરત અલી (રદિ.) સે સરદિયોંમેં મુલાકાત હુઈ ઉનહોંને સિર્ફ દો કપડે પહેન રખ્ખે થે. હમને ઉનસે કહા આપ હમારે ઈલાકેસે ધોકા ન ખાએં, હમારા ઈલાકા આપકે ઈલાકા જૈસા નહીં હૈ યહાં સરદી બહોત ઝિયાદા પડતી હૈ. હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા મુઝે સરદી બહોત લગા કરતી થી જબ હુઝૂર (સ.અ.વ.) મુઝે ખૈબર ભેજને લગે તો મૈંને અર્ઝ કિયા કે મેરી આંખેં દુખ રહી હૈં. આપ (સ.અ.વ.) ને મેરી આંખોં પર લુઆબ લગાયા ઔર ઉસકે બાદ ન મુઝે કભી ગરમી લગી ઔર ન કભી સરદી ઔર ન કભી મેરી આંખેં દુખને આઈ. (હયાતુસ્સહાબા જિ. ૩, સ. ૭૩૦)

મૌતકા આના જિતના યકીની હૈ
આદમી ઉસસે ઉતના હી ગાફિલ હૈ

યાદ રખિયે રોઝાના મલકુલ મૌત
અપને શિકારકો દેખતા રેહતા હૈ

ઈબ્ને અબી હાતિમમેં હૈ કે એક અન્સારીકે સરહાને મલકુલ મૌતકો દેખકર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા મુલકુલ મૌત! મેરે સહાબીકે સાથ આસાની કીજિયે. મલકુલ મૌતને જવાબ દિયા કે અલ્લાહકે નબી! તસ્કીને ખાતિર (તસલ્લી) રખિયે ઔર દિલ ખૂશ કીજિયે. વલ્લાહ મૈં ખૂદ બાઈમાનકે સાથ નિહાયત નરમી કરનેવાલા હૂં. સુનો યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! કસમ હૈ ખુદા તઆલાકી! તમામ દુનિયાકે હર કચ્ચે પક્કે ઘરમેં ચાહે વો ખુશ્કીમેં હો યા તરીમેં હર દિનમેં મેરે પાંચ ફેરે હોતે હૈં. હર છોટે

બડેકો મૈં ઉસસે ભી ઝિયાદા જાનતા હૂં જિતના વો ખૂદ અપને આપકો જાનતા હૈ. યા રસૂલે ખુદા! યકીન માનિયે કે મૈં તો એક મચ્છરકી જાન કબ્ઝ કરનેકી ભી કુદરત નહીં રખતા જબ તકકે મુઝે ખુદા તઆલાકા હુકમ ન હો જાએ.

હઝરત જઅફર (રહ.) કા બયાન હૈ કે મલકુલ મૌત (અલૈ.) કા દિનમેં પાંચ વક્ત એક એક શખ્સકી ઢૂંઢ ભાલ કરના યેહી હૈ કે આપ (અલૈ.) પાંચોં નમાઝોંકે વક્ત દેખ લિયા કરતે હૈં, અગર વો નમાઝોંકી હિફાઝત કરનેવાલા હૈ તો ફરિશ્તે ઉસકે કરીબ રેહતે હૈં ઔર શયતાન ઉસસે દૂર રેહતા હૈ ઔર ઉસકે આખરી વ઼કત ફ઼રિશતા ઉસે લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ મુહમ્મદુ ર્રસૂલુલ્લાહકી તલ્કીન કરતા હૈ.

મુજાહિદ (રહ.) ફરમાતે હૈં હર દિન હર ઘર પર મલકુલ મૌત દો દફા આતે હૈં. કઅબ અહબાર (રદિ.) ઉસકે સાથ હી યે ભી ફરમાતે હૈં કે હર દરવાઝે પર ઠહેરકર દિન ભરમેં સાત દફા નઝર મારતે હૈં કે ઉસમેં કોઈ વો તો નહીં જિસકી રૂહ નિકાલનેકા હુંકમ હો ચુકા હો.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૪, સફા ૨૦૪)

અપની ઈબાદત પર નાઝ નહીં કરના ચાહિયે

પાંચસો સાલકી ઈબાદત એક નેઅમતકે બદલેમેં ખતમ

ઈમામ હાકિમ શહીદને મુસ્તદરક હાકિમમેં હઝરત જાબિર (રદિ.) સે એક લંબી રિવાયત નકલ ફરમાઈ હૈ જો સહીહ સનદકે સાથ મરવી હૈ ઔર ઉસ હદીસકો ઈમામ મુન્ઝિરી (રહ.) ને અત્તરગીબ વ ત્તરહીબમેં નકલ કી હૈ. અરબી ઈબારત કાફી લંબી હૈ ઈસ લિયે સિર્ફ ઉસકા ખુલાસા પેશ કિયા જા રેહા હૈ. શાયદ કિસીકો ફાઈદા હો.

હઝરત જાબિર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે આપ (સ.અ.વ.) ને એક દફા ઘરસે બાહિર તશરીફ લાકર ફરમાયા કે અભી અભી મેરે દોસ્ત હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) તશરીફ લાએ ઔર યે ફરમાયા કે પિછલી ઉમ્મતોંમેંસે અલ્લાહકા એક બંદા અપને ઘરબાર, અઝીઝો અકારિબ (રિશ્તેદાર), માલો દૌલત સબ કુછ છોડકર સમંદરકે બીચમેં પહાડનુમા એક ટીલા થા ઉસમેં

જાકર ઈબાદત કરના શુરૂ કર દી. વો સમંદર ઈતના વસીઅ થા કે ઉસ ટીલેકી હર જાનિબ ચાર ચાર હઝાર ફરસખ દૂરી તક સમંદર થા, વહાં પર કોઈ ખાનેકી ચીઝ નહીં થી ઔર સમંદરકા પાની ભી બિલકુલ નમકીન (ખારા) થા. અલ્લાહ તઆલાને અપને ફઝલસે ઉસમેં એક અનારકા દરખ્ત ઉગા દિયા ઔર ઉન્ગલીકે બરાબર મીઠે પાનીકા એક ચશ્મા જારી કર દિયા. યે આબિદ દિન રાત ચોબીસ ઘંટા અપની ઈબાદતમેં ગુઝારતા થા ઔર ચોબીસ ઘંટેમેં અનારકા એક ફલ ખા લેતા થા ઔર મીઠે પાનીકે ચશ્મેસે એક ગ્લાસ પાની નોશ ફરમા લેતા. ઈસી હાલતમેં પાંચસો સાલ ગુઝર ગયે.

પાંચસો સાલકે બાદ જબ ઉસ આબિદકી મૌતકા વક્ત આયા તો ઉસને અલ્લાહ તબારક વ તઆલાસે યે દુઆ માંગી કે સિજદહકી હાલતમેં ઉસકી રૂહ પરવાઝ કર જાએ ઔર ઉસકી નઅંશ મિટ્ટી વગૈરહ હર ચીઝ પર હરામ કર દી જાએ ઔર કિયામત તક સિજદેકી હાલતમેં સહીહ સાલિમ રહે, તો અલ્લાહ તઆલાને ઉસકી દુઆ કબૂલ ફરમાઈ. સિજદેકી હાલતમેં ઉસકી મૌત હો ગઈ ઔર અલ્લાહ તઆલાને વહાં ઐસા ઈન્તિઝામ કર રખ્ખા હૈ કે કિયામત તક વહાં કિસી ઈન્સાનકી રસાઈ નહીં હો સકતી.

કિયામતકે દિન ઉસ આબિદકો અલ્લાહકે દરબારમેં હાઝિર કિયા જાએગા તો અલ્લાહ પાક ફરિશ્તોંસે ફરમાએગા કે મેરે ઈસ બંદેકો મેરે ફઝલસે જન્નતમેં દાખિલ કરો, તો વો આબિદ કહેગા કે અય મેરે રબ! બલ્કે મેરે અમલકે બદલેમેં જન્નતમેં દાખિલ કર દીજિયે. ક્યૂંકે મૈંને પાંચસો સાલ તક ઐસી ઈબાદત કી હૈ જિસમેં કિસી કિસમકી રિયાકારીકા શાઈબા ભી નહીં થા. તો અલ્લાહ પાક ફિર ફરમાએગા કે મેરી રહમતસે દાખિલ કર દો. તો યે બંદા કહેગા કે મેરે અમલકે બદલેમેં દાખિલ કીજિયે, તો ઉસ પર અલ્લાહ ફરમાએગા કે ઉસકે અમલ ઔર મેરી દી હુઈ નેઅમતોંકા મુવાઝના (અંદાઝા-વઝન) કરો. તો મુવાઝના કરકે દેખા જાએગા કે અલ્લાહને જો ઉસકો બીનાઈ અતા ફરમાઈ હૈ સિર્ફ બીનાઈકી નેઅમત ઉસકી પાંચસો સાલકી ઈબાદતકા ઈહાતા કર લેગી, ઉસકે બાદ પૂરે જિસ્મમેં કાનકી નેઅમત, ઝબાનકી નેઅમત, હાથકી નેઅમત, નાકકી નેઅમત, પૈરકી નેઅમત, દિલ વ દિમાગકી નેઅમત, ઉન સબકા બદલ બાકી રેહ જાએગા. ફિર ઉનકે અલાવા જો પાંચસો સાલ તક

અલ્લાહને મીઠા પાની પિલાયા હૈ ઔર અનારકા ફલ ખિલાયા હૈ ઉન તમામકા બદલા બાકી રેહ જાએગા તો અલ્લાહ પાક ફરમાએગા કે ઉસકી પાંચસો સાલકી ઈબાદત તો સિર્ફ એક નેઅમતકે બદલેમેં ખતમ હો ગઈ હમારી બાકી નેઅમતોંકા બદલ કહાં હૈ? લિહાઝા ઉસકો જહન્નમમેં દાખિલ કર દો. તો ફરિશ્તે ઉસે ઘસીટકર જહન્નમકી તરફ લે જાને લગેંગે તો વો ચિલ્લાને લગેગા કે અય મેરે રબ! મહઝ અપની રહમતસે મુઝે જન્નતમેં દાખિલ ફરમા દીજિયે, તો અલ્લાહકી તરફસે કહા જાએગા કે તુઝે તો અપની પાંચસો સાલકી ઈબાદત પર બડા નાઝ થા અબ તેરી ઈબાદત કહાં ચલી ગઈ? ઔર ખતરનાક સમંદરકે બીચમેં મૈંને તુઝે અનારકે ફલ ખિલાએ ઔર પાંચસો સાલ તક મુસલસલ મીઠા પાની પિલાયા, મેરી ઉન નેઅમતોંકે બદલે તુમ ક્યા લાએ હો? તો વો કહેગા : અય અલ્લાહ! તૂ અપની રહમતસે મુઝે જન્નતમેં દાખિલ ફરમા, તેરી રહમતકે બગૈર કુછ નહીં હો સકતા હૈ. ફિર આખિરમેં જબ હુજ્જત તમામ હો જાએગી તો અલ્લાહ તઆલા ફરમાએગા, મેરી રહમત વ ફઝલકે ઝરીઆ ઉસકો જન્નતમેં દાખિલ કર દો તો ફિર વો અલ્લાહકી રહમત હીકે ઝરીઆ જન્નતમેં દાખિલ હો સકેગા.

લા યા'ની બાતોંસે પરહેઝ કીજિયે

અન્ અબી હુરૈરત રદિયલ્લાહુ અન્હુ કાલ, કાલ રસૂલુલ્લાહિ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ : મિન્ હુસ્નિ ઈસ્લામિલ્ મર્ઈ તર્કુહૂ માલા યઅનીહિ. (મિશ્કાત સ. ૪૧૩)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ:અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે "ઈન્સાનકે ઈસ્લામકી ખૂબી યે હૈ કે વો લાયા'ની બાતોંકો તર્ક કર દે."

અગર કોઈ અચ્છા મુસલમાન બનના ચાહતા હૈ તો વો લાયા'ની ઔર ફુઝૂલ બાતોંસે એહતિરાઝ (પરહેઝ) કરે. ઔર લાયા'ની બાતોંમેં બકવાસ કરના, ખ્વાહ મ ખ્વાહ ચોરાહોં પર ભીડ લગાના, હોટલ બાઝી કરના યે તમામ બાતેં શામિલ હૈં, મુસલમાનકો ઉનસે એહતિરાઝ (પરહેઝ) કરના

ઝરૂરી હૈ, જો શખ્સ લાયા'ની ઔર ફુઝૂલ બાતોંમેં પડ જાતા હૈ વો અપની ઝિમ્મેદારીકી અદાયગીસે લાપરવા હો જાતા હૈ. ઔર લોગોંકી નિગાહોંસે ગિર જાતા હૈ. ઉસકી મઆશરામેં કોઈ ઈઝ્ઝત નહીં હોતી.

તવક્કુલકી હકીકત

"ઈસ્લામ ઔર તરબિયતે ઔલાદ" કે નામસે એક કિતાબ હૈ. ઉસમેં હઝરત ઉમર (રદિ.) કા વાકિઆ નકલ કિયા ગયા હૈ કે હઝરત ઉમર (રદિ.) એક ઐસી કૌમસે મિલે જો કુછ કામકાજ ન કરતે થે. તો આપને ફરમાયા તુમ લોગ ક્યા હો? ઉનહોંને જવાબ દિયા કે હમ તો મુતવક્કિલીન હૈં.

હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા તુમ ઝૂઠ કેહતે હો, મુતવક્કિલ તો દર હકીકત વો શખ્સ હૈ જો અપના ગલ્લા (અનાજ) ઝમીનમેં ડાલકર અલ્લાહ પર ભરોસા કરતા હૈ. ઔર ફરમાયા તુમમેંસે કોઈ શખ્સ કામકાજસે હાથ ખીંચકર બૈઠકર યે દુઆ ન કરે કે અય અલ્લાહ! મુઝે રિઝ્ક અતા ફરમા દે, હાલાંકે વો જાનતા હૈ કે આસમાનસે સોના ચાંદી નહીં બરસા કરતે.

ઔર હઝરત ઉમર (રદિ.) હી વો બુઝુર્ગ હૈં જિનહોંને ગરીબોં ઔર ફકીરોંકો ઈસ બાતસે રોકા કે વો કામકાજ છોડકર લોગોંકે સદકાત વ ખૈરાત પર તકિયા (ભરોસા) કરકે બૈઠ જાએં. ચુનાંચે આપને ફરમાયા : અય ગુરબા વ ફુકરાકી જમાઅત! અચ્છાઈયોંમેં એક દૂસરેસે સબકત લે જાઓ ઔર મુસલમાનોં પર બોઝ ન બનો. (ઈસ્લામ ઔર તરબિયતે ઔલાદ ૨/૩૪૩)

હઝરત કતાદા (રદિ.) ને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે તીન ચીઝેં માંગી

(૧) બીવીકી મુહબ્બત (૨) આંખકી બીનાઈ (૩) ઔર જન્નત.

ઉનકી આંખકે સાથ ખુદાકી ખુસૂસી કુદરતકા મુઝાહિરા

બૈહકી ઔર ઈબ્ને ઈસ્હાક રહિમહુમુલ્લાહને રિવાયત કી હૈ કે જંગે ઉહદમેં હઝરત કતાદા બિન નોઅમાન (રદિ.) કી આંખમેં તીર લગા જિસસે

આંખ નિકલકર રૂખ્સાર પર આ ગઈ, નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને હઝરત કતાદા (રદિ.) સે ફરમાયા કે અગર ચાહો કે યે આંખ અચ્છી હો જાએ તો મૈં ઉસકો ઉસકી જગહ પર રખ દૂં અચ્છી હો જાએગી, ઔર અગર ચાહતે હો કે જન્નત મિલે તો સબ્ર કરો, હઝરત કતાદા (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.) જન્નત તો બડા અચ્છા ઈન્આમ હૈ લેકિન મુઝે કાના હોના બુરા માલૂમ હોતા હૈ. આપ મેરી આંખ અચ્છી કર દીજિયે ઔર જન્નતકે લિયે ભી મેરે વાસ્તે દુઆ ફરમાઈયે. આપ (સ.અ.વ.) ને ઉનકી આંખકા ઢેલા ઉઠાકર ઉસકો ઉસકે હલ્કેમેં રખ દિયા, ઉસકી રોશની દૂસરી આંખસે ભી તેઝ હો ગઈ ઔર ઉનકે લિયે જન્નતકી ભી દુઆ ફરમા દી.

(રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે તીનસો મોઅજિઝાત, સફા ૧૦૧)

એક રિવાયતમેં હૈ કે હઝરત કતાદા (રદિ.) અપની આંખકી પુતલીકો હાથમેં લિયે હુએ હુઝૂર પુરનૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : અગર તૂ સબ્ર કરે તો તેરે લિયે જન્નત હૈ ઔર અગર ચાહે તો ઉસી જગહ રખકર તેરે લિયે દુઆ કર દૂં. હઝરત કતાદા (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! મેરી એક બીવી હૈ જિસસે મુઝકો બહોત મુહબ્બત હૈ. મુઝકો યે અંદાશા હૈ કે અગર બગૈર આંખ રેહ ગયા તો કહીં વો મેરી બીવી મુઝસે નફરત ન કરને લગે. આપ (સ.અ.વ.) ને દસ્તે મુબારકસે આંખ ઉસકી જગહ પર રખ દી ઔર યે દુઆ ફરમાઈ **અલ્લાહુમ્મ અઅ્તિહી જમાલહૂ** અય અલ્લાહ ઉસકો હુસ્નો જમાલ અતા ફરમા. (અલ અસાબહ, જિલ્દ ૩, સફા ૨૨૫)

હઝરત કતાદા બિન નોઅમાન (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં ઉહદકે દિન આપ (સ.અ.વ.) કે ચેહરેકે સામને ખડા હો ગયા ઔર અપના ચેહરા દુશ્મનોંકે મુકાબિલ કર દિયા તાકે દુશ્મનોંકે તીર મેરે ચેહરે પર પડેં ઔર આપ (સ.અ.વ.) કા ચેહરએ અનવર મહેફૂઝ રહે. દુશ્મનોંકા આખરી તીર મેરી આંખ પર ઐસા લગા કે આંખકા ઢેલા બાહિર નિકલ પડા જિસકો મૈંને અપને હાથમેં લે લિયા ઔર લેકર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા. રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) યે દેખકર આપકી આંખોંમેં આંસૂ આ ગયે ઔર મેરે લિયે દુઆ ફરમાઈ કે અય અલ્લાહ! જિસ તરહ કતાદાને તેરે નબીકે ચેહરેકી

હિફાઝત ફરમાઈ ઈસી તરહ તૂ ઉસકે ચેહરેકો મહેફૂઝ રખ, ઔર ઉસ આંખકો દૂસરી આંખસે ભી ઝિયાદા ખૂબસૂરત ઔર તેઝ નઝર બના! ઔર આંખકો ઉસી જગહ રખ દિયા. ઉસી વક્ત આંખ બિલકુલ સહીહ ઔર સાલિમ બલ્કે પેહલેસે બેહતર ઔર તેઝ હો ગઈ. (તબરાની વ અબૂ નઈમ વ દારે કુત્ની)

હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા બચ્ચોંકે સાથ અજીબ મઆમલા

કઈ મરતબા ઐસા હુવા હૈ કે આપ (સ.અ.વ.) ને અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ, ઉબૈદુલ્લાહ બિન અબ્બાસ ઔર કસીર બિન અબ્બાસ (રદિ.) કો બુલાયા ઔર ઉનસે ફરમાયા, બચ્ચો! તુમમેંસે જો દૌડકર મુઝકો સબસે પેહલે હાથ લગાએગા મૈં ઉસકો ફલાં ચીઝ દૂંગા. તીનોં ભાઈ દૌડકર આપ (સ.અ.વ.) કી તરફ જાતે. કોઈ આપ (સ.અ.વ.) કે સીનેસે ચિમટ જાતા, કોઈ પુશ્તે મુબારક પર ચળ્હ જાતા. આપ (સ.અ.વ.) સબકો સીનેસે લગાતે ઔર ખૂબ પ્યાર કરતે. ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ (રદિ.) કો યે દુઆ દેતે થે : અલ્લાહુમ્મ અલ્લિમ્હુલ્ કિતાબ વ ફક્કિહ્હુ ફીદ્દીન અય અલ્લાહ! ઉસકો કિતાબુલ્લાહકા ઈલ્મ ઔર દીનકી સમઝ અતા ફરમા.(સરવરે કાઈનાત સ.અ.વ. કે પચાસ સહાબા, તઝિકરહ હઝરત ઉબૈદુલ્લાહ બિન અબ્બાસ, સફા ૪૬૨)

આં હઝરત (સ.અ.વ.) કી ચંદ અહમ નસીહતેં

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે એક દિન મૈં આં હઝરત (સ.અ.વ.) કે પીછે સવારી પર બૈઠા હુવા થા કે આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : અય લડકે!

(૧) તૂ અલ્લાહકે હકકી હિફાઝત કર અલ્લાહ તેરી હિફાઝત ફરમાએંગે, તૂ અલ્લાહકે હુકૂકકી હિફાઝત કર તૂ હર વક્ત અલ્લાહકો અપને સામને પાએગા.

(૨) જબ તૂ માંગે તો અલ્લાહ હીસે માંગ.

(૩) જબ મદદ તલબ કરે તો અલ્લાહ તઆલા હીસે મદદ તલબ કર.

(૪) ઔર ઈસ બાતકો અચ્છી તરહ જાન લે કે તમામ ઉમ્મત ઈખટ્ઠા હોકર તુઝે નફા પહોંચાના ચાહે તો ઉસકે અલાવા કોઈ નફા નહીં પહોંચા સકતી જો અલ્લાહ તઆલાને તેરે લિયે મુકદ્દર કર દિયા હે.

(૫) ઔર તમામ લોગ જમા હોકર તુઝે કોઈ નુકસાન પહોંચાના ચાહેં તો ઉસકે સિવા કોઈ નુકસાન નહીં પહોંચા સકતે જો અલ્લાહ તઆલાને લિખ દિયા હે. (તિરમિઝી ૨ : ૭૮)

ઈસ હદીસ શરીફમેં જનાબે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અબ્બાસ (રદિ.) કો મુખાતબ કરકે પાંચ બાતોંકી નસીહત ફરમાઈ હે.

(૧) અલ્લાહકે હકકી હિફાઝત :- તુમ અલ્લાહકે હકકી હિફાઝત ઔર નિગરાની કરો અલ્લાહ તુમહારી હિફાઝત કરેગા. ઈસકા મતલબ યે હે કે તુમ અલ્લાહકે અહકામકી તા'મીલ કરો. શરીઅત ઔર સુન્નતે નબવી તુમહારી ઝિંદગીસે ઝાહિર હોતી હો, નમાઝમેં, રોઝામેં, ઝકાત વ સદકા ખૈરાતમેં, અખ્લાકમેં, બાતચીતમેં, મઆશરામેં અલ્લાહકે અહકામ ઔર નબી (સ.અ.વ.) કી સુન્નતકે તુમ પાબંદ હો જાઓ તો અલ્લાહ તઆલા ભી દુનિયા વ આખિરતકી હર મશક્કત ઔર હર પરેશાનીસે તુમહારી હિફાઝત ઔર તુમહારી દસ્તગીરી કરતા રહેગા. નીઝ તુમ અલ્લાહકે હકકી હિફાઝત કરોગે, શરીઅતકે પાબંદ હો જાઓગે તો તુમ હર વક્ત અલ્લાહ તઆલાકો અપને સામને પાઓગે. જબ અલ્લાહ હર વક્ત તુમહારે સાથ હે તો તુમકો ફિર કિસી દૂસરેકા મોહતાજ હોનેકી ઝરૂરત નહીં. ઔર જબ અલ્લાહકી તાકત તુમહારે સાથ હૈ તો તુમહારા કૌન ક્યા બિગાડ સકતા હે. ન મખ્લૂકસે ઉમ્મીદ હે ન હી મખ્લૂકસે ડર હે.

(૨) સિર્ફ ખુદાસે માંગો :- દૂસરી નસીહત આપ (સ.અ.વ.) ને યે ફરમાઈ કે જબ તુમહેં કુછ માંગનેકી ઝરૂરત પેશ આ જાએ તો સિર્ફ અલ્લાહસે માંગો. અલ્લાહ તઆલાકી દૌલતકા સંમદર ઈતના વસીઅ હે કે ઈન્સાની અકલ હેરાન હે. અગર અલ્લાહ તઆલા સબકો ઉસકી તમન્ના ઔર આરઝૂઓંકે મુતાબિક દે દે તો ઉસકી દૌલતમેંસે ઈતના ભી નહીં જાતા હે

જિતના સમંદરમેંસે સૂઈકી નોકમેં આ સકતા હૈ. ઔર વો સાહિબે દૌલત ભી ખૂશ નસીબ હૈ કે ઈધર તુમ અલ્લાહસે માંગતે હો ઔર ઉધર અલ્લાહ પાક ઉસકે દિલમેં ડાલ દેતા હૈ ઔર બેચેન હોકર તુમહારે પાસ લેકર આતા હૈ. ઔર અગર તુમ ઉસકો કબૂલ કર લેતે હો તો વો અપની ખૂશ નસીબી સમઝતા હૈ. તુમ ભી મકબૂલે બારગાહ હુએ ઔર ઉસકી દૌલતકો ભી અલ્લાહકે યહાં કબૂલિયતકા શર્ફ હાસિલ હુવા. તુમને તકવા ઈખ્તિયાર કિયા ઔર ઉસકા માલ એક મુત્તકીકો પહોંચ ગયા.

જનાબે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે તુમ મોમિનકે અલાવા કિસી દૂસરેકો અપના દોસ્ત હરગિઝ મત બનાઓ, ઔર તુમહારે યહાંકા ખાના મુત્તકી લોગોંકે અલાવા કોઈ દૂસરા ખાને ન પાએ. લિહાઝા તુમહારા દોસ્ત ભી કામિલ મોમિન હોના ચાહિયે ઔર તુમહારે મહેમાન ભી મુત્તકી લોગ હોને ચાહિયેં. (તિરમિઝી ૨ : ૬૫)

(૩) સિર્ફ અલ્લાહસે મદદ માંગો :- તીસરી નસીહત આપ (સ.અ.વ.) ને યે ફરમાઈ હૈ કે જબ તુમ કિસી મુસીબત, દુશ્વારીમેં મુબ્તલા હો જાઓ. કિસી પરેશાનીમેં, બીમારીમેં, દુશ્મનોંકે નરગહમેં આ જાઓ ઔર હર તરફસે તુમહેં સતાયા જા રહા હો તો ઐસે હાલાતમેં તુમહારે દસ્તગીર સિર્ફ ખુદા તઆલા હૈં, ઈસ લિયે સિર્ફ ઉસીસે ફરિયાદરસી કરો ઔર ઉસીસે મદદ માંગો.

(૪) મખ્લૂક તુમકો નફા નહીં પહોંચા સકતી :- ચોથી નસીહત યે ફરમાઈ કે અગર દુનિયાકે તમામ ઈન્સાન ઔર તમામ ઉમ્મત મિલકર તુમકો કિસી બાતકા નફા પહોંચાના ચાહેં તો ઉસસે ઝિયાદા એક પૈસાકા ભી નફા નહીં પહોંચા સકતે જો અલ્લાહને તુમહારે મુકદ્દરમેં લિખ દિયા હૈ, લિહાઝા મખ્લૂકસે ઝિયાદા ઉમ્મીદેં મત બાંધા કરો. યે ફુઝૂલ ખયાલાત હૈં. તુમહેં અપની મહેનત ખૂદ કરની હૈ જો તુમહારે મુકદ્દરમેં હૈ વો તુમકો ઈસ બહાનેસે મિલતા રહેગા ઔર હર વક્ત ખુદાકી યાદ તુમહારે અંદર ગાલિબ રહેગી.

(૫) મખ્લૂક તુમકો નુકસાન નહીં પહોંચા સકતી :- પાંચવીં નસીહત જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને યે ફરમાઈ કે અગર દુનિયાકે તમામ ઈન્સાન ઈસ બાત પર મુત્તફિક હોકર જમા હો જાએં કે તુમકો નુકસાન પહોંચાએં તો ઉસસે ઝિયાદા એક ઢેલેકે બરાબર ભી તુમકો નુકસાન નહીં પહોંચા સકતે જો

અલ્લાહને તુમહારે મુકદ્દરમેં લિખ દિયા હૈ, કિસીકી કોઈ તાકત નહીં જો તુમહેં નફા પહોંચાએ યા તુમહેં કુછ નુકસાન પહોંચાએ. ઈસ લિયે સારા ભરોસા ખુદા પર કરો. ઔર ખુદા તઆલાકે હી નિયાઝમંદ બન જાઓ.

ઈમામ બુખારી ઔર અમીરે બુખારાકા વાકિઆ

જબ ઈમામ બુખારી (રહ.) મુલ્કે શામ વ ઈરાક વગૈરહસે હોકર નેશાપુર તશરીફ લાને લગે તો નેશાપુરકે મશહૂર મુહદ્દિસ મુહમ્મદ બિન યહયા ઝહલીને મુતઅલ્લિકીનસે કહા કે મૈં ઈમામ બુખારી (રહ.) કે ઈસ્તિકબાલકે લિયે જા રહા હૂં જિસકા જી ચાહે ઈસ્તિકબાલ કરે. ઈસ એલાનકે બાદ નેશાપુર શહેરસે દો દો તીન તીન મીલ દૂર તક જાકર લોગોંને ઈમામ બુખારી (રહ.) કા ઈસ્તિકબાલ કિયા, ઔર જબ નેશાપુર પહોંચકર ઈમામ બુખારી (રહ.) ને દર્સે હદીસકા સિલસિલા શુરૂ ફરમાયા તો કઈ હઝાર તલબાને ઈમામ બુખારી (રહ.) કે દર્સમેં શિરકત કી.

મગર ચંદ હી દિનોંકે બાદ કિસીને ખલ્કે કુરઆનકા એક ઈખ્તિલાફી મસ્અલા ઉઠાકર ઈમામ બુખારી (રહ.) પર ઈલ્ઝામ લગાયા ઔર બહોત જલ્દ ઉનકા હલ્કએ દર્સ ખતમ હો ગયા. સિર્ફ ઈમામ મુસ્લિમ (રહ.) ઉનકે સાથ રહે. આખિર ઈમામ બુખારી (રહ.) માયૂસ હોકર અપને વતન બુખારાકે લિયે રવાના હો ગયે. જબ ઈમામ બુખારી (રહ.) કે નેશાપુરસે રવાના હોનેકી ખબર બુખારા વાલોંકો મિલી તો બડી શાનો શૌકતકે સાથ લોગોંને ઈમામ બુખારી (રહ.) કા ઈસ્તિકબાલ કિયા, ઔર બુખારા આકર દર્સે હદીસકા સિલસિલા ઈમામ બુખારી (રહ.) ને શુરૂ ફરમાયા, હઝારોં તલબા ઉનકે દર્સમેં શિરકત કરને લગે.

મગર હસદ કરનેવાલોંકો યે ગવારા ન હો સકા. ઉનહોંને યે તરકીબ નિકાલી કે અમીરે બુખારા ખાલિદ બિન અહમદ ઝહલીકો કિસી તરહ ઈસ બાત પર તૈયાર કિયા કે વો ઈમામ બુખારી (રહ.) કો હુકમ કરેં કે વો અમીરકે સાહબઝાદોંકો બુખારી શરીફ ઔર તારીખે કબીરકા દર્સ દેં, અમીરે બુખારાકી સમઝમેં બાત આઈ તો અમીરને કહા કે આપ દરબારે શાહીમેં તશરીફ લાકર મુઝે ઔર મેરે સાહબઝાદોંકો બુખારી ઔર તારીખે કબીરકા દર્સ દેં. મગર

ઈમામ સાહબ (રહ.) ને ઉસી કાસિદકી ઝબાની કેહલા ભેજા કે મૈં ઈલ્મે દીનકો સલાતીનકે દરવાઝોં પર લે જાકર ઝલીલ નહીં કરૂંગા, જિસે પઢના હો મેરે પાસ આકર પઢે.

અમીરે બુખારાને દો બારા કહેલવાયા કે અગર આપ નહીં આ સકતે હૈં તો સાહબઝાદોંકે લિયે મખ્સૂસ કોઈ વક્ત ઈનાયત ફરમા દેં કે ઉનકે સાથ કોઈ દૂસરા શરીક ન હો, ઉસ પર ઈમામ બુખારી (રહ.) ને જવાબ દિયા કે અહાદીસે રસૂલ (સ.અ.વ.) પૂરી ઉમ્મતકે લિયે બરાબર હૈં ઉનકે સુનનેસે મૈં કિસીકો મહેરૂમ નહીં કર સકતા હૂં. અગર મેરા યે જવાબ નાગવાર માલૂમ હો તો આપ મેરા દર્સ રોકનેકા હુકમ દે દો તાકે મૈં ખુદાકે દરબારમેં ઉઝર પેશ કર સકૂં, ઉસ પર અમીરે બુખારા સખ્ત નારાઝ હુવા ઔર હાસિદોંને અમીરકે ઈશારે પર ઈમામકો બદ દીન ઔર બિદઅતી હોનેકા ઈલ્ઝામ લગાયા, ફિર હાકિમને બુખારાસે નિકલ જાનેકા હુકમ દિયા તો ઈમામ બુખારી (રહ.) ને નિહાયત કબીદા ખાતિર (રંજીદા) હોકર ઉન મુખાલિફીનકે લિયે બદ દુઆ કી : અય અલ્લાહ! જિસ તરહ ઈસ અમીરને મુઝે ઝલીલ કિયા હૈ ઈસી તરહ ઉસકો ભી અપની ઝાત ઔર અપની ઔલાદ ઔર અપને અહલો અયાલકી બેઈઝ્ઝતી વ ઝિલ્લત દિખા દે.

(નસરુલ બારી ૧/૪૪, મુકદ્દમા ફત્હુલ બારી પાકિસ્તાની નુસ્ખા ૪૯૩)

ચુનાંચે અભી એક મહીના ભી નહીં ગુઝર પાયા થા કે ખલીફતુલ મુસ્લિમીનને ઉસ અમીરકી કિસી ગલતી પર સખ્ત નારાઝ હોકર ઉસકો મા'ઝૂલ કર દિયા ઔર ઉસકા મુંહ કાલા કરકે ગધે પર સવાર કરાકે પૂરે શહર બુખારામેં ઉસકી તઝલીલ (બેઈઝઝતી) કરવાઈ. ઔર ઉસકો જેલમેં ડાલ દિયા ગયા ઔર ઈન્તિહાઈ ઝિલ્લત વ રૂસ્વાઈસે ચંદ દિનોંકે બાદ મર ગયા ઔર ઉસ અમીરકે મુઆવિનીન (મદદગાર) મુખ્તલિફ બલાઓંમેં મુબ્તલા હોકર હલાક હો ગયે.

આજ તમામ ઉમ્મત દેખ રહી હૈ કે બુખારા, સમરકંદ વગૈરહ જો ઉલમાએ દીનકે મરકઝ રહે હૈં, વહાં પર ઉલમાએ દીનકી નાકદરીકી વજહસે અલ્લાહને વહાંસે ઈલ્મ ઔર ઉલમાકો ઐસા ઉઠા લિયા કે સદિયોં તક વહાં કોઈ કલિમહ સિખાનેવાલા નહીં રહા હૈ. **અલ્લાહુમ્મહ્ ફઝ્ના મિન્ ગઝબિક**

વ સખતિ ઔલિયાઈક અય અલ્લાહ! હમકો અપને ગઝબ ઔર અપને ઔલિયાકી નારાઝગીસે મહેફૂઝ ફરમા.

મૌલાના રૂમકે વાલિદ ઔર બાદશાહકા વાકિઆ

મૌલાના રૂમ (રહ.) કે વાલિદ અપને ઝમાનેકે બડે પાયાકે બુઝુર્ગ થે. ઉનકી ખિદમતમેં બાદશાહે વક્ત ભી આતા થા. જબ બાદશાહે વક્તને દેખા કે મજલિસકા અજીબ હાલ હૈ કે વઝીરે આ'ઝમ ભી વહાં મૌજૂદ હૈં, ઔર દૂસરે ઔર તીસરે નંબરકે વુઝરા ભી વહાં મૌજૂદ હૈં ઔર સલ્તનતકે બડે બડે હુક્કામ ઔર સર કરદા (અફસર) લોગ સારે વહાં મૌજૂદ હૈં. ઔર દૂસરી તરફ નિગાહ ઉઠાકર દેખતે હૈં તો બડે બડે તાજિર ભી વહાં મૌજૂદ હૈં. ઔર તીસરી તરફ દેખતે હૈં તો ઉલમા ઔર સુલહા ભી વહાં બૈઠે હૈં તો બાદશાહકો હૈરત હુઈ કે મેરે દરબારમેં તો યે લોગ આતે નહીં હૈં ઔર ઈનકે યહાં ઈસ શાન ઔર ઈતની કદરકે સાથ આકર બૈઠે હુએ હૈં કે હર એકકી સૂરતસે સરાપા મુહબ્બત ઔર અઝમત ટપક રહી હૈ ઔર ઉનકી બુઝુર્ગી સબ પર છાઈ હુઈ હૈ. થોડી દેર બૈઠનેકે બાદ બાદશાહકો બજાએ હૈરતકે ગૈરત પૈદા હોના શુરૂ હો ગઈ. તો બાદશાહને યે તદબીર સોચી કે ઉનકો માલ ઔર ખઝાનામેં ફાંસ દિયા જાએ. ચુનાંચે યે કેહકર ઉન બુઝુર્ગકે પાસ ખઝાનાકી કુંજિયાં ભેજ દીં કે મેરે પાસ ઔર કુછ તો રહા નહીં સબ આપકે પાસ હૈ પસ ખઝાનાકી કુંજિયાં ભી આપકી ખિદમતમેં હાઝિર હૈં. રૂમી (રહ.) કે વાલિદને કુંજિયાં યે કેહકર વાપસ કર દીં કે આજ બુધકા દિન હૈ ઔર કલ તક મુઝે મોહલત દીજિયે. પરસૂં જુમ્આ હૈ મૈં જુમ્આકી નમાઝ પઢકર આપકા શહેર છોડકર ચલા જાઉંગા. સબ ચીઝેં આપકો મુબારક હોં. યે ખબર લોગોંકે દરમિયાન ઉડ ગઈ તો વઝીરોંકી તરફસે ઈસ્તિઅફાકા સિલસિલા શુરૂ હો ગયા. એક વઝીરકા ઈસ્તિઅફા (રાજીનામા) આયા ફિર દૂસરેકા આયા ફિર તીસરેકા આયા કે જબ હઝરત યહાંસે જા રહે હૈં તો હમ ભી જા રહે હૈં. શહેરકે જો બડે મુઅઝ્ઝઝ બાવકાર લોગ થે વો ભી ચલે જાનેકે લિયે તૈયાર હો ગયે. જબ બાદશાહને યે મંઝર દેખા તો કેહને લગા કે અગર યે સબ ચલે જાએંગે તો શહેરકી જાન ઔર શહેરકી રૂહ નિકલ જાએગી ઔર શહેરકી જિતની રોનક હૈ સબ ખતમ હો જાએગી. ઈસ લિયે ખૂદ હાઝિર

હોકર મૌલાના રૂમી (રહ.) કે વાલિદસે મઆફી માંગી કે મુઝસે ગુસ્તાખી હો ગઈ મૈં મઆફી ચાહતા હૂં, આપ યહાંસે તશરીફ ન લે જાએં. યે સબ ઈસ લિયે હુવા કે મૌલાના રૂમ (રહ.) કે વાલિદે મોહતરમને હર ચીઝકો હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી મુહબ્બતકે મુકાબલામેં કુરબાન કર દિયા થા, ઉસકે નતીજેમેં અલ્લાહને હર ચીઝકે દિલમેં ઉનકી મુહબ્બત પૈદા ફરમા દી થી ઔર અલ્લાહને ઉનકો કામિલ વિલાયત અતા ફરમાઈ મન્ આદા લી વલિય્યન્ ફકદ આઝન્તુહૂ બિલ્ હર્બિ (જો મેરે દોસ્તસે દુશ્મની રખતા હૈ મૈં ઉસસે જંગકા એલાન કરતા હૂં) કા પૂરા મંઝર નઝર આ રહા થા.

કાતિલે હુસૈન (રદિ.) ઉબૈદુલ્લાહ બિન ઝિયાદકા હશ્ર

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી આંખોંકી ઠંડક યાની હઝરત હુસૈન (રદિ.) ઔર ઉનકે અહલે બૈતકે કાતિલોંકે સરદાર ઉબૈદુલ્લાહ બિન ઝિયાદકા હશ્ર ઉસ ઝમાનેકે લોગોંને દેખ લિયા કે ઈબ્રાહીમ બિન અશતરને ઉસકે ઔર ઉસકે સાથિયોંકે સરોંકો કાટકર એક મસ્જિદકે સહનમેં મૂલી ગાજરકી તરહ ઢેર લગા દિયા.

તિરમિઝી શરીફકે અંદર હઝરત અમ્મારા બિન ઉમૈરસે એક રિવાયત હૈ વો ફરમાતે હૈં કે જબ ઉબૈદુલ્લાહ બિન ઝિયાદ ઔર ઉસકે સાથિયોંકે સરોંકો મસ્જિદકે સહનમેં કાટકર ઢેર લગા દિયા ગયા તો ઉસ મંઝરકો દેખનેકે લિયે લોગોંકી એક ભીડ લગી હુઈ થી તો મૈં ભી ગયા. જિસ વક્ત મૈં પહોંચા તો ક્યા દેખતા હૂં કે થોડી થોડી દેરકે બાદ લોગોંમેં શોર હોતા રહા ઔર શોર ઈસ બાતકા હો રહા થા કે ઉન સરોંમેં એક સાંપ ગશ્ત કર રહા થા ઔર ગશ્ત કરતા હુવા ઉબૈદુલ્લાહ બિન ઝિયાદકી નાકમેં ઘુસ જાતા થા. થોડી દેર ઉસકી નાકમેં ઠહેરનેકે બાદ ફિર નિકલકર ગાઈબ હો જાતા થા, ફિર થોડી દેર બાદ આકર ઉસકી નાકમેં ઘુસતા થા, મૈંને અપની આંખોંસે યે મંઝર મુસલસલ દો તીન મરતબા દેખા હૈ.

(તિરમિઝી શરીફ ૨/૨૧૮, અલ બિદાયહ વન્નિહાયહ ૮/૨૮૧)

જિસને અલ્લાહકે વલીકે સાથ અદાવત કી ઉસકા યે હશ્ર દુનિયામેં ભી લોગોંને દેખા લિયા હૈ અબ આખિરતમેં ક્યા હોગા વો અલ્લાહકો ઝિયાદા માલૂમ હૈ.

હઝરત સઅદ અસ્વદ (રદિ.) કા હૂરોંસે નિકાહ

હઝરત સઅદ અસ્વદ (રદિ.) એક જવાન કાબિલે કદ્ર સહાબી થે. ઉનકા વાકિઆ સીરતકી કિતાબોંમેં અજીબો ગરીબ અંદાઝસે નકલ કિયા ગયા હૈ. હઝરત અનસ (રદિ.) સે ઈમામ ઈઝ્ઝુદ્દીન ઈબ્ને અલ અસીર (રહ.) ને ઉસ્દુલ ગાબહકે અંદર મુફસ્સલ તૌર પર નકલ ફરમાયા હૈ. ઉસ મુફસ્સલ રિવાયતકા ખુલાસા હમ આપકે સામને પેશ કરતે હૈં કે હઝરત સઅદ અસ્વદ (રદિ.) નિહાયત કાલે ઔર નિહાયત બદસૂરત થે. ઉનહોંને અપની શાદીકે લિયે મદીના મુનવ્વરહકે હર કબીલામેં પૈગામ પેશ કિયા ઔર બડી કોશિશેં કીં મગર ઉનકી બદસૂરતી ઔર ઉનકે ઝિયાદા કાલે હોનેકી વજહસે કિસીને અપની લડકી ઉનકો દેના પસંદ નહીં કિયા. હઝરત સઅદ અસ્વદ (રદિ.) હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં આકર અર્ઝ કરતે હૈં કે યા રસૂલલ્લાહ! ક્યા મેરા કાલાપન ઔર બદસૂરતી મુઝે જન્નતમેં દાખિલ હોનેસે રોક સકતી હૈ? તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે અગર તુમ અલ્લાહ ઔર રસૂલ પર ઈમાન લા ચુકે હો ઔર તકવા ઔર પરહેઝગારીકા રાસ્તા ઈખ્તિયાર કર ચુકે હો તો ઐસા હરગિઝ ન હોગા બલ્કે અલ્લાહકે યહાં તુમહારા બહોત બુલંદ મકામ હોગા. તો હઝરત સઅદ અસ્વદ (રદિ.) ને કલિમહ પઢકર અપના ઈમાન સાબિત કિયા ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સામને અપની પરેશાનીકા ઈઝહાર કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! જો લોગ આપકી ખિદમતમેં હાઝિર હોતે હૈં ઔર જો આપકી મજલિસમેં નહીં આતે હૈં દોનોં કિસમકે લોગોંકે યહાં મૈંને અપની શાદીકા પૈગામ દિયા હૈ લેકિન મેરી બદસૂરતીકી વજહસે કોઈ ભી અપની લડકી દેનેકે લિયે તૈયાર નહીં હૈ, તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઉનકે લિયે મદીના મુનવ્વરહકી સબસે ખૂબસૂરત ઔર સબસે બાઈઝ્ઝત ઘરાનેકી પઢી લિખ્ખી સમઝદાર લડકી પસંદ ફરમાઈ.

હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા તુમ ઉમૈર બિન વહબ સકફી (રદિ.) કે પાસ જાઓ. ઉનકી લડકી જો સબસે ઝિયાદા ખૂબસૂરત સબસે ઝિયાદા સમઝદાર હૈ ઉસકે સાથ મૈંને તુમહારા નિકાહ કર દિયા ઔર તુમ જાકર ઉમૈર બિન વહબ સકફીકો મેરા પૈગામ સુના દેના કે ઉનકી લડકીકે સાથ મૈંને તુમહારા નિકાહ કર દિયા હૈ.

જબ હઝરત સઅદ (રદિ.) ને જાકર લડકીકે માં બાપકો ઈત્તિલાઅ દી તો માં બાપને ઉનકો કબૂલ કરનેસે ઈન્કાર કર દિયા ઔર વાપસ કર દિયા. જબ લડકીને યે મંઝર દેખા તો માં બાપસે કેહને લગી કે અલ્લાહકી તરફસે તુમહારે ખિલાફ વહી નાઝિલ ન હો જાએ. અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કે ગઝબસે બચિયે, મૈં તો અપને લિયે ઉસકો પસંદ કરતી હૂં જિસકો અલ્લાહ ઔર રસૂલ (સ.અ.વ.) ને પસંદ ફરમાયા હૈ. ઉસ લડકીકે ભી કમાલે ઈમાનકી ઈન્તિહા હો ગઈ કે ઉસને દિલોંકો દેખા સૂરતકો નહીં દેખા. અલ્લાહ ઔર રસૂલકી ખૂશીકો દેખા. જબ લડકીકે માં બાપ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી મજલિસમેં ગયે તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને પૂછા કે તુમને મેરા ભેજા હુવા આદમી વાપસ કર દિયા, તો ઉનહોંને શરમિંદગીકા ઈઝહાર કિયા ઔર તૌબા કી ઔર અર્ઝ કિયા કે હમકો શુબહ હુવા કે ઉનહોંને કહીં ઝૂઠ ન કહા હો, હમ તો આપકે તાબેઅ હૈં હમ ઉનકો અપની લડકી દેતે હૈં. ચુનાંચે માં બાપને અપની ચહીતી બેટીકો હઝરત સઅદ અસ્વદ (રદિ.) કે હવાલે કર દિયા. લડકીને માં બાપસે કહા થા કે જબ અલ્લાહ ઔર રસૂલકા કોઈ ફૈસલા હોતા હૈ તો ઉનમેં કિસીકો ઈખ્તિયાર નહીં રેહતા ઔર લડકીને યે આયત પઢકર સુનાઈ :

વમા કાન લિમુઅ્મિનિંવ્ વલા મુઅ્મિનતિન્ ઈઝા કઝલ્લાહુ વ રસૂલુહૂ અમ્રન્ અંય્યકૂન લહુમુલ્ ખિયરતુ મિન્ અમ્રિહિમ્ વ મંય્યઅ્સિલ્લાહ વ રસૂલહુ ફકદ ઝલ્લ ઝલાલમ્ મુબીના.

(સૂરએ અહઝાબ : આયત ૨૬, પારહ ૨૨)

ઔર કિસી મર્દ મોમિન ઔર ઔરતકે લિયે જબ અલ્લાહ તઆલા ઔર ઉસકે રસૂલ કોઈ ફૈસલા કર દેં તો ઉનકો અપની તરફસે કોઈ ઈખ્તિયાર નહીં રેહતા. ઔર જો શખ્સ અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલકી નાફરમાની કરેગા

વો ખુલી હુઈ ગુમરાહીમેં મુબ્તલા હો જાએગા.

ઉસકે બાદ હઝરત સઅદ અસ્વદ (રદિ.) અપની બીવીકે લિયે બાઝારસે કુછ સામાન ખરીદનેકે લિયે તશરીફ લે ગયે, ઉસી દરમિયાન જંગકા એલાન હુવા તો ઉનહોંને બીવીકે લિયે સામાન ખરીદનેકે બજાએ ઉસી પૈસેસે તલવાર નેઝા ઘોડા વગૈરહ જંગી સામાન ખરીદ લિયા ઔર જંગમેં જાકર લડતે લડતે શહીદ હો ગયે. તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઉનકે સર મુબારકકો અપની ગોદમેં લિયા ઔર ફિર ઉનકી તલવાર ઔર ઘોડા વગૈરહ ઉનકી બીવીકે પાસ ભેજા, ઉનકે સુસરાલ વાલોંસે કેહલા ભેજા કે અલ્લાહ તઆલાને તુમહારી લડકીસે ઝિયાદા ખૂબસૂરત લડકિયોંસે આખિરતમેં ઉસકી શાદી કરા દી હૈ ઈસ લિયે કે અલ્લાહ તઆલા ઝાહિરી ખૂબસૂરતીકો નહીં દેખતા બલ્કે અંદરૂની સીરત ઔર દિલોંકો દેખતા હૈ અલ્લાહ તઆલાને હઝરત સઅદ અસ્વદ (રદિ.) કો બુલંદ મકામ અતા ફરમાયા હૈ. (ઉસ્દુલ ગાબહ ૨/૧૮૪)

બે નમાઝીકી નહૂસત

એક બુઝુર્ગ સાહિબ કશ્ફ થે. એક બાર કિસી ઈકરામ કરનેવાલેને ઉનકી દઅવત કી, દસ્તરખ્વાન પર ખાના રખ્ખા ગયા. જિસમેં રોટિયાં ભી થીં ઔર રોટિયાં દો ઔરતોંને બનાઈ થીં. જબ બુઝુર્ગ દસ્તરખ્વાન પર તશરીફ ફરમા હુએ તો રોટી ખાનેકે લિયે હાથ બઢાયા, હાથ રોક લિયે ઔર રોટિયોંકો દો હિસ્સોંમેં અલગ કિયા. એક હિસ્સાકી તરફ ઈશારા કરકે ફરમાયા કે યે રોટી જિસને ભી બનાઈ હૈ વો બે નમાઝી હૈ.

માં કી શાનમેં ગુસ્તાખી કરનેવાલેકી સઝા

ઈમામ બુખારી (રહ.) ને અપની કિતાબુલ મુફરદમેં લિખ્ખા હૈ કે એક કબ્રસ્તાનમેં મગરિબકે બાદ એક કબર ફટતી થી ઉસમેંસે એક શખ્સ નિકલતા જિસકા સર ગધેકે માનિંદ થા, ગધેકી આવાઝ નિકાલકર ચંદ લમ્હે બાદ કબરમેં ચલા જાતા થા. કિસીને લોગોંસે પૂછા કે આખિર ઈસ કબર વાલેકે સાથ યે મઆમલા ક્યૂં હો રહા હૈ? ક્યા વજહ હૈ? બતાનેવાલેને બતાયા કે યે આદમી શરાબ પીતા

થા, જબ ઉસકી માં ઉસે ડાંટતી તો કેહતા થા ક્યૂં ગધેકી તરહ ચિલ્લાતી હૈ?

ફાઈદા : માંકા અદબ બહોત ઝરૂરી હૈ. હદીસમેં હૈ માં કે પૈરોંકે નીચે જન્નત હૈ ઔર બાપ જન્નતકા દરવાઝા હૈ.

પહેલવાન ઈમામ બખ્શકા કિસ્સા

એક બુઝુર્ગકા પડોસમેં એક કબ્રસ્તાનમેં જાના હુવા જહાં ઉનહેં ફાતિહા પઢની થી. વો ફાતિહા પઢકર આગે બઢને લગે. અચાનક એક બોસીદા કબરકો દેખા ગોયા વો કેહ રહી હૈ હઝરત! હમેં ભી કુછ અતિય્યા ઔર તોહફા દેતે જાઈયે હમ ભી મોહતાજ હૈં, વો બુઝુર્ગ ઉસ કબર પર આએ ઔર જો અલ્લાહને તૌફીક દી આપને પઢા. અચાનક ઉનકી નઝર કતબા પર પડી જો કબરકે કરીબ પડા હુવા થા ઉસ કતબાકો ઉઠાકર ઉનહોંને સાફ કિયા જિસ પર લિખ્ખા હુવા થા 'રૂસ્તમે હિંદ ઈમામ બખ્શ'. યે વો પહેલવાન થે જિનહેં રાજા મહારાજા હાથી ભેજકર ઘર બુલાતે થે ઔર કાલીન (ગાલીચા) પર બિઠાતે થે. આજ એક સુબ્હાનલ્લાહકે મોહતાજ હૈં.

ચંગેઝખાં ઔર સિકંદરે આ'ઝમકી કબરેં કહાં હૈં?

તારીખે ઈસ્લામમેં હૈ જબ ચંગેઝખાંકા ઈન્તિકાલ હોને લગા તો ઉસને અપને સાથિયોંસે યે વસિય્યત કી કે જબ મૈં મર જાઉં તો ફલાં દરખ્તકે નીચે મુઝે દફના દેના. ઈન્તિકાલ હુવા, દરખ્તકે નીચે દફનાયા ગયા, ઈત્તિફાકસે દૂસરે રોઝસે બારિશ શુરૂ હુઈ ઔર છ માહ તક બારિશ હોતી રહી. વો જગહ જંગલમેં તબ્દીલ હો ગઈ ઔર વો દરખ્ત ઉસ જંગલમેં મિલ ગયા, લોગોંકો પતા ન રહા કે ચંગેઝખાનકો કિસ દરખ્તકે નીચે દફનાયા ગયા થા. વો ઝાલિમ કૌમ જિન્હોંને બયક વક્ત બીસ બીસ લાખ ઈન્સાનોંકો કત્લ કિયા. જો ઘોડેકી પીઠસે તીન તીન રોઝ તક ઉતરતે નહીં થે. પ્યાસ લગતી તો ઘોડેકી પુશ્ત (પીઠ) પર ખંજર મારતે, કટોરા સાથ હોતા કટોરેકો ખૂનસે ભરતે ઔર ઉસે

પી જાતે યે ઉનકા પાની થા, આજ ઉનકે સરદારકી કબરકા ઠિકાના નહીં.

ખુત્બાતે હકીમુલ ઈસ્લામમેં મૌલાના કારી મુહમ્મદ તૈયબ સાહબ (રહ.) ને લિખ્ખા હૈ કે સિકંદરે આ'ઝમકી કબર ઈરાકકે બાબુલકે ખંડરાતમેં હૈ લેકિન કબ્રસ્તાનમેં કોઈ સહીહ કબર નહીં બતા સકતા. જબ કોઈ સૈર કરનેવાલા સૈર (પીકનીક) કો યા તફરીહકો જાતા હૈ તો વહાંકે ગાઈડ કુછ કબરોંકી તરફ ઈશારા કરકે બતાતે હૈં કે ઉનહી કબરોંમેં એક કબર સિકંદરે આ'ઝમકી હૈ.

ફાઈદા : જિસ ઈન્સાનને દુનિયા ફતહ કી આજ ઉસકી કબરકી નિશાનદહી મુશ્કિલ હૈ ઈસ લિયે ઈન્સાન અપને ઈમાન ઔર આ'માલ બનાનેકી ફિક્ર કરે ઔર અલ્લાહકી બારગાહમેં ઈતના મકબૂલ હો જાએ કે લોગ ઉસકે લિયે દુઆ કરેં.

શેખ અબ્દુલ કાદિર જીલાનીકે નૂરાની ઈરશાદાત

(૧) ઈલ્મકા તકાઝા અમલ હૈ, અગર તુમ ઈલ્મ પર અમલ કરતે તો દુનિયાસે ભાગતે. ક્યૂંકે ઈલ્મમેં કોઈ ચીઝ ઐસી નહીં જો દુનિયાકી મુહબ્બત પર દલાલત કરતી હો.

(૨) આલિમ અગર ઝાહિદ (પરહેઝગાર) ન હો તો અપને ઝમાનેવાલોં પર અઝાબ હૈ.

(૩) મોમિન અપને અહલો અયાલકો (બાલ-બચ્ચોંકો) અલ્લાહ પર છોડતા હૈ ઔર મુનાફિક ઝર ઔર માલ પર.

(૪) અપની મુસીબતોંકો છુપાઓ અલ્લાહકા કુર્બ હાસિલ હોગા.

(૫) બેહતરીન અમલ : લોગોંકો દેના હૈ, લોગોંસે લેના નહીં.

(૬) ઝાલિમ અપને ઝુલ્મસે મઝલૂમકી દુનિયા ખરાબ કરતા હૈ ઔર અપની આખિરત.

(૭) વો રોઝી જિસ પર શુક્ર ન હો ઔર વો તંગી જિસ પર સબ્ર ન હો ફિત્ના હૈ.

(૮) જિસે કોઈ ઈઝા (તકલીફ) ન પહોંચે ઉસમેં કોઈ ખૂબી નહીં.

(૯) મિસ્કીનોંકો નાખૂશ રખકર અલ્લાહ તઆલાકો રાઝી રખના મુમકિન નહીં.

(૧૦) મૈં ઐસે મશાઈખકી સોહબતમેં રહા હૂં કે ઉનમેં કિસી એકકી દાંતકી સફેદી મૈંને નહીં દેખી.

(૧૧) દુનિયાદાર દુનિયાકે પીછે દૌડતે હૈં ઔર દુનિયા અલ્લાહવાલોંકે પીછે.

હુકમે રસૂલ પર અમલ કરનેકા ફલ

જો ઈન્સાન દીનમેં અકલી ઘોડે દૌડાતા હૈ વો ગુમરાહ હો જાતા હૈ. ઔર જો આં હઝરત (સ.અ.વ.) કે હુકમ પર અમલ કરતા હૈ ઉસકો અલ્લાહ તઆલા દુનિયા ઔર આખિરતકી નેઅમતોંસે માલામાલ ફરમાતે હૈં. હઝરત અલી કર્રમલ્લાહુ વજહહૂ હદીસ બયાન કરતે હૈં કે એક મરતબા રાતમેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે મુલાકાત હુઈ. આપ (સ.અ.વ.) ને દરયાફત ફરમાયા અલી (રદિ.)! ઈતની રાત ગયે ઘરસે ક્યૂં નિકલે? હઝરત અલી (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ! ભૂકને ઘરસે નિકાલા, નીંદ નહીં આ રહી થી. કુછ દૂર આગે બઢે તો દેખા કે કુછ સહાબા ભી બૈઠે હૈં ઉનસે જબ દરયાફત કિયા તો ઉનહોંને ભી યેહી ઉઝર પેશ કિયા, સામને એક ખજૂરકા દરખ્ત થા. સરદીકા મોસમ થા. હાલાંકે સરદીકે મોસમમેં ખજૂર નહીં હોતી. આપ (સ.અ.વ.) ને હઝરત અલી (રદિ.) સે ફરમાયા "અય અલી! ઉસ દરખ્તસે કહો કે અલ્લાહકા રસૂલ કેહતા હૈ કે હમેં ખજૂરેં ખિલાઓ."

હઝરત અલી (રદિ.) દરખ્તકે કરીબ ગયે ઔર ફરમાયા અય દરખ્ત! અલ્લાહકા રસૂલ કેહતા હૈ કે હમેં ખજૂર ખિલાઓ. હદીસમેં હૈ કે દરખ્તકે પત્તોંસે ખજૂરેં ગિરને લગીં. હઝરત અલી (રદિ.) ને દામન ભરા ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં પેશ કિયા.

કુરઆન પર અમલ કરને ઔર ઉસસે રૂગરદાની કરનેવાલોંકા અંજામ

હઝરત ઉમર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલ અકરમ (સ.અ.વ.) ને

ઈરશાદ ફરમાયા કે :

ઈન્નલ્લાહ યર્‌ફઉ બિહાઝલ્ કિતાબિ અકવામંવ્ વમા યઝઉ બિહી આખરીન. (મુસ્લિમ શરીફ, મિશ્કાત સ. ૧૮૪)

અલ્લાહ તઆલા ઈસ કિતાબ (કુરઆને કરીમ) કે ઝરીએ બહોતસી કૌમોંકો ઊંચા ઉઠાતે હૈં, ઔર દૂસરી કૌમોંકો ઉસ (પર અમલ ન કરને) કી વજહસે નીચે ગિરાતે હૈં.

તારીખ ગવાહ હૈ કે જબ તક મુસલમાન કુરઆન પાકકી પાકીઝા તા'લીમાત ઔર ઈરશાદાતે નબવી પર ઝિંદગીકે તમામ શોઅબોંમેં અમલ કરતે રહે, અલ્લાહ તઆલાને મુસલમાનોંકો ઐસી તરક્કી ઔર ઐસા ઉરૂજ (બુલંદ મકામ) અતા ફરમાયા જિસકી નઝીર (મિસાલ) પેશ કરનેસે તમામ અકવામે આલમ આજિઝ હૈં, ઔર આજ મુસલમાન કિતાબ વ સુન્નતકો છોડકર ઝલીલ વ ખ્વાર હો રહે હૈં.

અન અલિય્યિન્ રઝિયલ્લાહુ અન્હુ કાલ અમા ઈન્ની સમિઅ્તુ રસૂલલ્લાહિ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ યકૂલુ, અલા ઈન્નહા સતકૂનુ ફિત્નતુન્ ફકુલ્તુ મલ્મખ્રજુ મિન્હા યા રસૂલલ્લાહ? કાલ કિતાબુલ્લાહિ (૧) ફીહિ નબઉ મા કબ્લકુમ (૨) વ ખબરુ મા બઅ્દકુમ (૩) વ હુકમુ મા બૈનકુમ (૪) હુવલ્ ફસ્લુ (૫) લૈસ બિલ્હઝ્લિ (૬) મન્ તરકહૂ મિન્ જબ્બારિન્ કસમહુલ્લાહુ (૭) વ મનિબ્તગલ્ હુદા ફી ગૈરિહી અઝલ્લહુલ્લાહુ (૮) વહુવ હબ્લુલ્લાહિલ્ મતીન. (૯) વહુવ ઝ્ઝિક્રુલ્ હકીમ. (૧૦) વહુવસ્સિરાતુલ્ મુસ્તકીમ. (૧૧) વહુવલ્લઝી લા યુઝીગુ બિહિલ્ અહ્‌વાઉ (૧૨) વલા તલ્તબિસુ બિહિલ્ અલ્સિનતુ (૧૩) વલા તશબઉ મિન્હુલ્ ઉલમાઉ (૧૪) વલા યખ્લુકુ અન્ કસ્રતિર્રદ્દિ. (૧૫) વલા તન્કઝી અજાઈબુહૂ. (૧૬) હુવલ્લઝી લમ્ તન્તહિલ્ જિન્નુ ઈઝા સમિઅત્હુ હત્તા કાલૂ ઈન્ના સમિઅ્ના કુરઆનન્ અજબંય્ યહ્દી ઈલર્રુશ્દિ ફઆમન્ના બિહી. (૧૭) મન્ કાલ બિહી સુદ્દિક. (૧૮) વ મન્ અમિલ બિહી ઉજિર. (૧૯) વ મન્ હકમ બિહી અદલ. (૨૦) વ મન્ દઆ ઈલૈહિ હુદિય ઈલા સિરાતિમ્ મુસ્તકીમ.

(તિરમિઝી શરીફ ૨/૧૧૪, મિશ્કાત શરીફ ૧/૧૮૬)

હઝરત અલી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ વો ફરમાતે હૈં કે બેશક મૈંને

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો ફરમાતે હુએ સુના હૈ "અય લોગો! આગાહ હો જાઓ. અન્કરીબ એક અઝીમ તરીન ફિત્ના બરપા હોનેવાલા હૈ." હઝરત અલી (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈંને કહા "યા રસૂલલ્લાહ! ઉસ ફિત્નેસે છુટકારેકી રાહ ક્યા હૈ?" આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે "ઉસસે હિફાઝતકા ઝરીઆ કુરઆને કરીમ હૈ. ઉસકે અંદર તુમસે પૈહલે લોગોંકે હાલાતકા ઝિક્ર હૈ ઔર તુમહારે બાદ કિયામત તક આનેવાલે ઉમૂર ઔર હાલાતકી ખબર હૈ, ઔર તુમહારે આપસકે મઆમલાતકે ફૈસલાકા હુકમ ઉસમેં મૌજૂદ હૈ ઔર કુરઆને કરીમ હક વ બાતિલકે દરમિયાન ફૈસલા કરનેવાલી કિતાબ હૈ. ઉસમેં કોઈ બાત મઝાક કી નહીં હૈ. જો શખ્સ ગુરૂર ઔર ફખ્રકી વજહસે કુરઆનકો તર્ક કર દેતા હૈ અલ્લાહ ઉસકો હલાક ઔર બરબાદ કરતા હૈ ઔર ઉસકી ગરદન તોડકર રખ દેતા હૈ. ઔર જો શખ્સ કુરઆનકે અલાવા કિસી ઔર ચીઝમેં હિદાયત ઢૂંઢતા હૈ અલ્લાહ ઉસકો ગુમરાહીમેં મુબ્તલા કર દેતા હૈ. ઔર કુરઆને કરીમ અલ્લાહ તઆલાકી મઝબૂત તરીન રસ્સી હૈ ઔર વો હક તઆલાકો યાદ દિલાનેવાલી કિતાબ હૈ હિકમત વ દાનાઈ અતા કરનેવાલી હૈ ઔર વોહી સીધા રાસ્તા હૈ. ઔર વો ઐસી કિતાબ હૈ કે ઉસકે ઈત્તિબાઅકે સાથ ખ્વાહિશાતે નફસાની હકસે હટાકર દૂસરી તરફ માઈલ નહીં કર સકતીં. ઉસકી ઝબાન ઐસી હૈ કે ઉસકે સાથ દૂસરી ઝબાનેં મુશાબેહ નહીં હો સકતીં ઔર ઉસકે ઉલૂમસે ઉલમાકી પ્યાસ નહીં બુઝતી, વો કસરતે ઈસ્તેમાલ ઔર બારબાર તકરારસે પુરાના નહીં હોતા. ઔર ઉસકે અજાઈબાત ખતમ નહીં હોતે, કુરઆન ઐસા કલામ હૈ કે જબ જિન્નાતોંને ઉસકો સુના તો ફૌરન કહા કે હમને એક અજીબો ગરીબ કુરઆન સુના હૈ જો હિદાયતકા રાસ્તા દિખલાતા હૈ. લિહાઝા હમ ઉસ પર ઈમાન લે આએ, જો કુરઆનકે મુતાબિક બાત કરે, ઉસકી તસ્દીક કી જાતી હૈ. ઔર જો કુરઆન પર અમલ કરે ઉસકો અઝીમ તરીન સવાબ દિયા જાતા હૈ. ઔર જિસને કુરઆનકે મુતાબિક ફૈસલા કિયા ઉસને ઈન્સાફ કિયા, ઔર જો કુરઆને કરીમકી તરફ લોગોંકો બુલાતા હૈ ઉસકો સીધે રાસ્તેકી તૌફીક બખ્શી ગઈ.

ઈસ હદીસ શરીફમેં ગૌર કિયા જાએ તો માલૂમ હોગા કે હિદાયતકી સારી ખૂબિયાં કુરઆને કરીમમેં મૌજૂદ હૈં. જબ હર ખૂબી કુરઆને કરીમમેં

મૌજૂદ હૈ તો જો શખ્સ અપની ઝિંદગીકે લિયે કુરઆને કરીમકો અપના નસ્બુલ ઐન (મકસદ) બના લે, ઔર કુરઆને કરીમકો અપની અમલી ઝિંદગીમેં દાખિલ કર લે ઉસંકો કોઈ ફિત્ના નુકસાન નહીં દે સકતા, ઈસ હદીસ શરીફમેં કુરઆને કરીમકી બીસ (૨૦) ખૂબિયાં બયાન કી ગઈ હૈં જિનકો હમ નિહાયત મુખ્તસર અંદાઝસે પેશ કરતે હૈં.

(૧) **ફીહિ નબઉ મા કબ્લકુમ :** કુરઆને કરીમકે અંદર પિછલી કૌમોં ઔર પિછલી ઉમ્મતોંકે અચ્છે બુરે વાકિઆત ઔર હાલાતકા ઝિક્ર હૈ. ચુનાંચે ઉસમેં હઝરત આદમ (અલૈ.) ઔર ઉનકે બેટે કાબીલ વ હાબીલકા વાકિઆ, હઝરત ઈદરીસ (અલૈ.) કે અહવાલ, હઝરત નૂહ (અલૈ.) ઔર ઉનકી કૌમકે વાકિઆત ઔર હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ઔર નમરૂદકા વાકિઆ, હઝરત લૂત (અલૈ.) ઔર ઉનકી કૌમકા વાકિઆ, હઝરત હૂદ (અલૈ.) ઔર કૌમે આદકે વાકિઆત, હઝરત સાલેહ (અલૈ.) ઔર કૌમે સમૂદકે વાકિઆત, હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) કા વાકિઆ, હઝરત ઐયૂબ (અલૈ.) કા વાકિઆ, હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) કા વાકિઆ, હઝરત ઈસ્હાક (અલૈ.)કા વાકિઆ, હઝરત યાકૂબ (અલૈ.) કા વાકિઆ, હઝરત યૂસુફ (અલૈ.) ઔર ઉનકે ભાઈયોંકા વાકિઆ, હઝરત યૂસુફ (અલૈ.) ઔર અઝીઝે મિસરકા વાકિઆ, હઝરત મૂસા (અલૈ.) ઔર ફિરઔનકા વાકિઆ, હઝરત દાઉદ (અલૈ.) ઔર સુલેમાન (અલૈ.) કે અહવાલ, હઝરત મૂસા (અલૈ.) ઔર ખિઝર (અલૈ.) કા વાકિઆ, અસ્હાબે કહફ ઔર ઝુલ કરનૈનકે વાકિઆત, હઝરત મરયમ ઔર હઝરત ઈસા (અલૈ.) કા વાકિઆ, કારૂન વ હામાન વ શદ્દાદ ઔર ઝાલિમ બાદશાહોંકે વાકિઆત, ગર્ઝ યેકે હર કૌમકે હર કિસમકે અચ્છે બુરે બેશુમાર વાકિઆત કુરઆન મજીદમેં મૌજૂદ હૈં જિનકો પઢકર ઔર સુનકર લોગ ઈબરત હાસિલ કર સકતે હૈં. કહીં મુસલમાનોં ઔર કુફ્ફારકે વાકિઆત ઔર અપની કુદરતે કામિલાકા ઝિક્ર કરતે હુએ ફરમાયા :

ઈન્ન ફી ઝાલિક લઈબ્રતલ્ લિઉલિલ્ અબ્સાર.

બેશક ઉસમેં બસીરતવાલોંકે લિયે બડી ઈબરતકી બાત હૈ.

ઔર કહીં હઝરત યૂસુફ (અલૈ.) ઔર ઉનકે ભાઈયોંકે વાકિઆત ઝિક્ર કરતે હુએ ફરમાયા :

લકદ્ કાન ફી કસસિહિમ્ ઈબ્રતલ્ લિઉલિલ્ અલ્બાબ.

યકીનન ઉનકે વાકિઆત ઔર કિસ્સોંમેં અકલમંદ લોગોંકે લિયે બડી ઈબરત હૈ.

ઔર કહીં મૂસા (અલૈ.) ઔર ફિરઔનકા વાકિઆ ઝિક્ર કરતે હુએ ફરમાયા :

ઈન્ન ફી ઝાલિક લઈબ્રતલ્ લિમંય્યખ્શા.

યકીનન ઉસમેં ડરનેવાલેકે લિયે બડી ઈબરત હૈ.

(૨) **વ ખબરુ મા બઅ્દકુમ :** ઔર કુરઆને કરીમકે અંદર તુમહારે બાદ પેશ આનેવાલે વાકિઆત, કિયામતકી અલામાત ઔર કિયામતકે અહવાલકા ઝિક્ર હૈ, હિસાબ વ કિતાબ, જન્નત વ જહન્નમકે અહવાલકા ઝિક્ર હૈ. ઉનસે ઈબરત હાસિલ કરકે અપને આ'માલ દુરૂસ્ત કરનેકી ઝરૂરત હૈ.

(૩) **વ હુકમુ મા બૈનકુમ :** કુરઆને કરીમકે અંદર તુમહારે આપસકે મઆમલાતકે તય કરને ઔર ફૈસલા કરનેકા હુકમ મૌજૂદ હૈ.

પૂરે કુરઆને કરીમમેં ૬૬૬૬ આયતેં હૈં ઉનમેં ૫૦૦ આયતેં અહકામ ઔર ફૈસલોંસે મુતઅલ્લિક હૈં. બાઝ ઉલમાને ઉન પાંચસો આયતોંકી અલગસે ભી તફસીર લિખ્ખી હૈ જૈસાકે બાદશાહ આલમગીરકે ઉસ્તાઝ હઝરત મુલ્લા જીવન (રહ.) કી "તફસીરાતે અહમદિયા" હૈ ઔર ઉન ૫૦૦ કે અલાવા ૬૧૬૬ આયતોંમેં પિછલી ઉમ્મતોંકે અહવાલ વ વાકિઆત, કિયામત, હિસાબ વ કિતાબ, જન્નત ઔર જહન્નમકે વાદે ઔર વઈદકી બાતેં હૈં જિનસે ઈન્સાન ઈબરત હાસિલ કરકે અપની ઝિંદગીકો સંવારે.

(૪) **વહુવલ્ ફસ્લુ :** કુરઆને કરીમ હક વ બાતિલકે દરમિયાન ફૈસલા ઔર ઈમ્તિયાઝ પૈદા કરનેવાલી કિતાબ હૈ ઈસીકો અલ્લાહ તઆલાને સૂરએ તારિકમેં (**ઈન્નહૂ લકૌલુન્ ફસ્લુન**) સે ઈરશાદ ફરમાયા કે કુરઆને કરીમ હક વ બાતિલ ઔર સચ ઔર ઝૂઠકે દરમિયાન દો ટોક (ખરા) ફૈસલા હૈ.

(૫) **લૈસ બિલ્ હઝલિ :** કુરઆને કરીમમેં મઝાક લગ્વ ઔર લાયાની બાતેં નહીં હૈં બલ્કે જો કુછ કુરઆનને કહા હૈ વો હક હૈ. ઈસીકો અલ્લાહ તઆલાને સૂરએ તારિકમેં (**વમા હુવ બિલ્હઝલિ**) સે ઈરશાદ ફરમાયા હૈ.

(૬) **મન્ તરકહૂ મિન્ જબ્બારિન્ કસમહુલ્લાહુ :** જો શખ્સ કુરઆને

કરીમકો ગુરૂર વ ફખ્રસે છોડ દેતા હૈ ન ઉસ પર ઈમાન લાતા હૈ ઔર ન ઉસકી હિદાયત પર અમલ કરતા હૈ અલ્લાહ તઆલા ઐસોંકો હલાકત વ તબાહીમેં મુબ્તલા કર દેતા હૈ ઔર ઉનકી ગરદન તોડકર રખ દેતા હૈ ઔર અપની રહમતસે દૂર કર દેતા હૈ. વો શયતાનકા સાથી બન જાતા હૈ. તો અલ્લાહ તઆલા શયતાનકો ઉસકે ઉપર મુસલ્લત કર દેતા હૈ ફિર વો ઉસસે છુટકારા નહીં પાતા. ઐસે લોગોંકી અકલેં મસ્ખ હો જાતી હૈં, ઉનહેં નેકી ઔર બદીકી તમીઝ ભી બાકી નહીં રેહતી. ઈસકો અલ્લાહ તઆલાને સૂરએ ઝુખ્રુફમેં ઈન અલ્ફાઝકે સાથ ઈરશાદ ફરમાયા હૈ :

વમંય્યઅ્શુ અન્ ઝિક્રિર્રહ્માનિ નુકય્યિઝ્ લહૂ શયતાનન્ ફહુવ લહૂ કરીન.

ઔર જો શખ્સ અલ્લાહકે ઝિક્ર ઔર ઉસકી યાદસે આંખેં ચુરાએ ઉસ પર હમ એક શયતાન મુસલ્લત કર દેતે હૈં ફિર વોહી શયતાન ઉસકા સાથી બના રેહતા હૈ યાની વોહી ઉસકા ઉસ્તાઝ હૈ જો વો કહેગા વોહી કરેગા.

(૭) વ મનિબ્તગલ્ હુદા ફી ગૈરિહી અઝલ્લહૂલ્લાહુ : ઔર જો શખ્સ કુરઆનકો છોડકર દૂસરી ચીઝસે હિદાયત તલબ કરેગા ઉસકો અલ્લાહ તઆલા ગુમરાહીમેં મુબ્તલા કર દેતા હૈ વો હિદાયત પર કાઈમ નહીં રેહ સકતા.

ઉસકી એક ઝિંદા મિસાલ દુનિયાકે સામને યે ભી હૈ કે ઈન્સાનોંકા એક બડા તબ્કા બુઝુર્ગોંકે મઝારાત પર જાકર મુરાદેં માંગતા હૈ, વહાં પેશાની ટેકતા હૈ ઔર બહોતસે ઓબાશોંને (બદમાશોંને) નકલી મઝારાત બના લિયે ઔર ઉસીકો અપના રોઝગાર બના બૈઠે, ઔર યે તબકા અપની ગુમરાહીસે વહાં ભી ફંસતા હૈ, ઉનકા અકીદા યે હૈ કે અગર વહાં કુછ દિયે બગૈર ગુઝરે તો રાસ્તેમેં કુછ વાકિઆત પેશ આ સકતે હૈં, ગાડીમેં ખરાબી આ સકતી હૈ. ઈસ લિયે ઈમામ બુખારી (રહ.) ને **"બાબુ સિફતિ ઈબ્લીસ વ જુનૂદિહી"** કે નામસે એક બાબ કાઈમ ફરમાયા હૈ જિસમેં ઈન્સાન, શયતાન ઔર ઉસકે ચેલોંકા ભી ઝિક્ર હૈ. જો બુખારી શરીફ કિતાબ બદઈલ્ ખલ્કિ. (૧:૪૬૨) મેં મૌજૂદ હૈ.

(૮) વહુવ હબ્લુલ્લાહિલ્ મતીન : કુરઆને કરીમ અલ્લાહ તઆલાકી એક મઝબૂત તરીન રસ્સી હૈ. અલ્લાહ ઔર બંદોંકે દરમિયાન એક મઝબૂત તરીન તઅલ્લુક ઔર જોડ પૈદા કરનેકી ચીઝ હૈ. ઔર કુરઆને કરીમકે

ઝરીઆસે હી ઈન્સાન અલ્લાહ તઆલાકી મરઝી હાસિલ કર સકતા હૈ. ઈસીકો અલ્લાહ તઆલાને કુરઆને કરીમમેં ઈન અલ્ફાઝસે ઈરશાદ ફરમાયા હૈ :

વઅ્તસિમૂ બિહબ્લિલ્લાહિ જમીઅંવ્ વલા તફર્રકૂ.

અલ્લાહકી રસ્સીકો તુમ સબ મિલકર એક સાથ મઝબૂતીસે પકડ લો ઔર આપસમેં ફૂટ ન ડાલો.

(૯) વહુવઝ્ઝિક્રુલ્ હકીમ : વહી હક તઆલાકો યાદ કરનેકા ઝરીઆ હૈ જો હિકમત વ દાનાઈકા અહલ બનાતા હૈ. ઉસમેં અચ્છી નસીહતેં હૈં. ઈસીકો અલ્લાહ તઆલાને ઈન અલ્ફાઝમેં કુરઆને કરીમમેં ઝિક્ર ફરમાયા હૈ.

વ ઝક્કિર ફઈન્નઝ્ ઝિક્રા તન્ફઉલ્ મુઅ્મિનીન.

આપ મોમિનીનકો અચ્છી નસીહતોંસે અલ્લાહકી યાદ દહાની કરાતે રહા કરેં ઉસસે મોમિનીનકો દીની ફાઈદા પહોંચતા રહેગા.

(૧૦) વહુવ સ્સિરાતુલ્ મુસ્તકીમ : કુરઆને કરીમ ઈન્સાનકો સીધે રાસ્તે ઔર એ'તિદાલ પર કાઈમ રખતા હૈ ઔર ઈફરાત વ તફરીત (કમી-બેશી) સે મહેફૂઝ રખતા હૈ ઔર સિરાતે મુસ્તકીમકી જાનિબ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને એક મિસાલ પેશ ફરમાઈ કે એક લંબા ખત ખીંચા ઉસકે દાએં ઔર બાએં બહોત સારે ખુતૂત ખીંચે ઔર ફરમાયા યે સબકે સબ ગુમરાહી ઔર શયતાનકે રાસ્તે હૈં જો ઉનમેં પડેગા ગુમરાહીમેં મુબ્તલા હો જાએગા ઔર જો ઉનસે બચેગા વો સીધે રાસ્તે પર કાઈમ રહેગા. ઔર જો લંબા ખત ખીંચા હૈ ઉસકે બારેમેં ફરમાયા યે સિરાતે મુસ્તકીમ હૈ ઉસી પર તુમહેં કાઈમ રેહના હૈ. ઔર બાઝ રિવાયાતમેં ઈસ બાતકા ભી ઝિક્ર હૈ કે સિરાતે મુસ્તકીમ વહી હૈ જો કુરઆન વ હદીસકે મુતાબિક હૈ ઈસી પર હઝરાતે સહાબએ કિરામ (રદિ.), ખુલફાએ રાશિદીન, અઈમ્મએ મુજતહિદીન સાબિત કદમીસે ચલે આ રહે હૈં ઔર ઉસીકી બકા ઔર ઉસીકી તબ્લીગકે લિયે મદારિસે ઈસ્લામિયાકા કયામ હુવા હૈ ઔર ઉન મદારિસકે અંદર કુરઆન વ હદીસ ઔર ફિકહકી જો તાલીમ દી જાતી હૈ વો સિરાતે મુસ્તકીમકે મુતાબિક હૈ.

(૧૧) વહુવલ્લઝી લા યુઝીગુ બિહિલ્ અહવાઉ : જો શખ્સ કુરઆનકી તા'લીમાત પર કાઈમ રહેગા તો ચાહે કિતની હી ખ્વાહિશાત ઉસે સતાએં ઔર કિતની હી ગુમરાહીકી બાતેં ઉસે રાસ્તાસે હટાકર ટેઢ્હા કરનેકી કોશિશ

કરેં, શયતાન ઔર ગુમરાહ લોગ ઉસે અપને રાસ્તે પર લે જાનેકી કોશિશ કરેં તો કુરઆન ઉસે ઉધર જાને ઔર ટેળ્હા હોને નહીં દેગા. જબ ભી વો ટેળ્હા ચલના ચાહેગા ઔર લાઈનસે હટના ચાહેગા, કુરઆન ઉસે સીધા કર દેગા ઔર લાઈનસે નીચે ઉતરને નહીં દેગાં. હર તરફસે દાએં બાએંકે સારે રાસ્તે જામ કર દેતા હૈ. મજબૂરન સીધે રાસ્તે પર કાઈમ રહેગા.

(૧૨) વલા તલ્તબિસુ બિહિલ અલ્સિનતુ : દુનિયાકી કોઈ ઝબાન કુરઆનકી ઝબાનકે મુશાબેહ નહીં હૈ. અહલે અરબ અગરચે અરબી ઝબાન બોલતે હૈં મગર કુરઆનકે લેહજે ઔર કુરઆનકે મહાવરે ઔર કુરઆનકી ફસાહત વ બલાગત ઔર કુરઆનકે તર્ઝ વ સલાસતમેંસે ઉનકી ઝબાન કિસી ભી ચીઝકે મુશાબેહ નહીં હૈ. વો અપની બાતચીતમેં કુરઆનકી એક આયતકે મુશાબેહ ભી કોઈ જુમ્લા નહીં નિકાલ સકતે. જબ કુરઆન નાઝિલ હો રહા થા તો વો અરબકે બડે બડે શાઈરોં ઔર અદીબોંકા ઝમાના થા. ઉનહોંને બડી કોશિશ કી કે કુરઆનકી છોટીસે છોટી એક આયતકે મુશાબેહ કોઈ જુમ્લા બનાકર પેશ કર દેં, મગર સબને ઉસસે આજિઝ આકર ઘુટને ટેક દિયે ઔર સમઝ લિયા કે યે ઈન્સાનકા કલામ નહીં હો સકતા ઈસ લિયે કોઈ ભી ઝબાન કુરઆનકે મુશાબેહ નહીં હો સકતી.

(૧૩) વલા તશબઉ મિન્હુલ્ ઉલમાઉ : ઔર કુરઆને કરીમકે ઉલૂમસે ઉલમાકે પેટ કભી નહીં ભરતે. કુરઆને કરીમમેં જિતના ગૌર કરતે જાઓ ઉસકે અસરાર વ રૂમૂઝ બળ્હતે જાતે હૈં તો ઉનકી તિશ્નગી (પ્યાસ) ભી બળ્હતી જાતી હૈ, વો કભી આસૂદા (મુત્મઈન) નહીં હોતે. આજ પંદરહસો સાલસે ઉલમા કુરઆને કરીમકે અસરાર વ રૂમૂઝ પર ઔર ઉસકે મતલબોંકી ગેહરાઈ પર ગૌર કરતે રહે ઔર હઝારોં ઔર લાખોં ઔર કરોડોંકી તા'દાદમેં કિતાબેં લિખ્ખી જા ચુકી હૈં મગર કુરઆનકે ઉલૂમ ઔર ઉસકે અસરાર વ રૂમૂઝકે હઝારવેં હિસ્સા તક ભી રસાઈ ન કર સકે ઔર ન હી રસાઈ હો સકતી હૈ.

અલ્લામા શેખુલ ઈસ્લામ ઈબ્ને તયમિય્યહ (રહ.) કા વાકિઆ હૈ જબ વો અપની આખરી ઉમરમેં મર્ઝુલ મૌતમેં મુબ્તલા હો ગયે ઔર દસ્તકી બીમારી શુરૂ હો ગઈ ઔર બારબાર બૈતુલખલાકી ઝરૂરત પડ ગઈ જિસકી વજહસે યકસૂઈસે (ફુરસતસે) કિતાબેં મુતાલઆ કરનેકા મૌકા નહીં મિલ રહા થા તો

અપને ખાસ શાર્ગિદ અલ્લામા ઈબ્ને કય્યિમ (રહ.) સે કહા કે જબ મૈં બૈતુલખલાકે અંદર દાખિલ હો જાઉં તો તુમ બાહિર ખડે હો જાના ઔર ઝોર ઝોરસે પળ્હતે રેહના તાકે મૈં બૈઠે બૈઠે સુનતા રહૂં. યે વો આલિમ હૈં જો અપને ઝમાનેકે **જબલુલ ઈલ્મ** (ઈલ્મકા પહાડ) કેહલાતે થે.. ઉનકી તસ્નીફાત (કિતાબેં) સેકડોંકી તા'દાદમેં હૈં. ઉનહોંને અપને ઝમાનેમેં જો ફતાવા લિખ્ખે થે વો ઈસ વક્ત શાએઅ હોકર આ ગયે હૈં. હર જિલ્દ (હિસ્સા) કઈ કઈ સો સફહાત પર મુશ્તમિલ હૈ. ઉનકે ફતાવા ૩૭ જિલ્દોંમેં શાએઅ હોકર આએ હૈં. અબ અંદાઝા લગા લો કે વો કિતને બડે આલિમ થે મગર કુરઆનકે ઉલૂમસે સૈરાબી હાસિલ ન કર સકે ઔર પ્યાસે હી રેહ ગયે.

(૧૪) વલા યખ્લુકુ અન્ કસ્રતિર્રદ્દિ : કુરઆને કરીમ બારબાર દોહરાનેકી વજહસે પુરાના નહીં હોતા બલ્કે તાઝગી બળ્હતી જાતી હૈ. દુનિયાકી હર ચીઝ ઝિયાદા ઈસ્તેમાલસે પુરાની હો જાતી હૈ મગર કુરઆને કરીમ બજાએ પુરાના હોનેકે ઉસમેં તાઝગી આતી રેહતી હૈ ઔર હર મરતબા ઉસમેં નઈ ચીઝ નઝર આતી હૈ.

(૧૫) વલા તન્કઝી અજાઈબુહૂ : ઔર કુરઆને કરીમકે અજાઈબાત ઔર ઉસકે અસરાર વ રૂમૂઝ કિસી તરહ ખતમ નહીં હો સકતે. ઔર કોઈ ઈન્સાન કુરઆને કરીમકે અસરાર વ હિકમકી ઈન્તિહા તક નહીં પહોંચ સકતા. ઉસકો અલ્લાહ તબારક વ તઆલાને સૂરએ લુકમાનમેં ઈન અલ્ફાઝકે સાથ ઈરશાદ ફરમાયા :

વલૌ અન્ન મા ફીલઅર્ઝિ મિન્ શજરતિન્ અકલામુંવ્ વલ્ બહ્રુ યમુદ્દુહૂ મિમ્ બઅ્દિહી સબ્અતુ અબ્હુરિમ્ મા નફિદત્ કલિમાતુલ્લાહિ, ઈન્નલ્લાહ અઝીઝુન્ હકીમ.

ઔર અગર રૂએ ઝમીનમેં જિતને દરખ્ત હૈં ઉન સબકો કલમ બના દિયા જાએ ઔર સમંદરકો રોશનાઈ બના દિયા જાએ ઉસકે બાદ મઝીદ સાત સમંદરોંકો રોશની બના દિયા જાએ તબ ભી અલ્લાહ તઆલાકે કલિમાત મુકમ્મલ ઔર તમામ નહીં હો સકતે. બેશક અલ્લાહ તઆલા ઝબરદસ્ત હિકમતવાલા હૈ.

(૧૬) હુવલ્લઝી લમ્ તન્તહિલ્ જિન્નુ ઈઝા સમિઅત્હુ હત્તા કાલૂ : ઈન્ના

સમિઅ્ના કુરઆનનૂ અજબા, યહ્દી ઈલર્રુશ્દિ ફઆમન્ના બિહી : બુખારી, મુસ્લિમ ઔર તિરમિઝીમેં એક લંબી હદીસ હૈ ઉસકા ખુલાસા યે હૈ કે ઈસ ઈબારતકે ઝરીએ એક પૂરે વાકિઆકી તરફ ઈશારા હૈ કે ઝમાનએ ઈસ્લામસે પેહલે શયાતીન આસમાનોંમેં જાકર વહાંકી બાતેં લાકર કાહિનોંકો (નજૂમિયોંકો) પેશ કિયા કરતે થે ફિર કાહિન લોગ ઉસમેં કુછ બળ્હા ચળ્હાકર લોગોંકે સામને પેશ કિયા કરતે થે. ઔર કાહિન લોગ જો પેશિનગોઈયાં કિયા કરતે થે, ઉનમેંસે બહોતસી બાતેં હો જાયા કરતી થીં. ઈસ લિયે કાહિનોંકો પૈગમ્બરોંકે દરજેમેં માન રખ્ખા થા. જબ અલ્લાહ તઆલાને આપ (સ.અ.વ.) કો મબઊસ ફરમાયા ઔર કુરઆને કરીમકે નુઝૂલકા સિલસિલા શુરૂ હો ગયા તો શયાતીન પર આસમાનોંમેં જાને પર પાબંદી લગા દી ગઈ. જબ શયાતીન આસમાનોંકે કરીબ પહોંચતે તો વહાંકે હિફાઝતી ફરિશ્તે શિહાબે સાકિબ યાની આસમાની તીરોં ઔર રોકેટોંસે મારકર નીચે ગિરા દેતે. શયાતીન ઔર જિન્નાત આપસમેં મશ્વરા કરને લગે કે દુનિયામેં કોઈ નઈ બાત પેશ આઈ હોગી જિસકી વજહસે આસમાનોંમેં જાને પર પાબંદી શુરૂ હો ગઈ હૈ. ચુનાંચે જિન્નાતોંને યે ફૈસલા કિયા કે પૂરી રૂએ ઝમીનમેં ગશ્ત લગાયા જાએ તાકે હમકો માલૂમ હો જાએ વો ક્યા બાત હૈ જિસકી વજહસે રૂકાવટ પેશ આ ગઈ હૈ. ચુનાંચે હર મુલ્ક ઔર હર સૂબેમેં જિન્નાતોંકી એક ટોલીને ગશ્ત લગાના શુરૂ કર દિયા ઔર ઉધર હિજાઝે મુકદ્દસમેં મક્કતુલ મુકર્રમહસે શિમાલી જાનિબ (ઉત્તર દિશા તરફ) મદીનેકી તરફ એક મકામ હૈ જિસકા નામ ઉકાઝ હૈ. જાહિલિયતકે ઝમાનેમેં ખાસ ખાસ દિનોંમેં વહાં બાઝાર લગા કરતા થા ઔર હર તરફસે અરબ કબીલે ઉસ બાઝારમેં ખરીદો ફરોખ્તકે લિયે જમા હોતે થે. તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ચંદ સહાબાકો લેકર દઅવતે ઈસ્લામ પેશ કરનેકી ગર્ઝસે ઉકાઝકે બાઝારકે લિયે રવાના હો ગયે ઔર ઉસ બાઝારમેં પહોંચનેસે કુછ પેહલે એક નખ્લિસ્તાનમેં આપ (સ.અ.વ.) ને કયામ ફરમાયા ઔર વહાં રાત ગુઝારી ફિર સુબહકી ફજરકી નમાઝમેં જહરી (બુલંદ આવાઝસે) કિરાઅત શુરૂ ફરમા દી તો જિન્નાતોંકી એક ટોલીકા વહાંસે ગુઝર હુવા. વો જનાબે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી કિરાઅત સુનકર રૂક ગઈ ઔર કેહને લગી કે યેહી વો ચીઝ હૈ જો હમારે લિયે રૂકાવટ બન ગઈ હૈ ઔર ઉસી વક્ત જિન્નાતોંકી ઉસ ટોલીને ઈમાન

કબૂલ કર લિયા ઔર અપની કૌમમેં જાકર કહા (ઈન્ના સમિઅ્ના કુર્આનન્ અજબા, યહ્દી ઈલર્રુશ્દિ ફઆમન્ના બિહી વલન્નુશ્રિક બિરબ્બિના અહદા) કે બેશક હમને એક અજીબો ગરીબ કુરઆન સુના હૈ જો હિદાયતકા રાસ્તા બતલાતા હૈ. લિહાઝા હમ ઉસ પર ઈમાન લે આએ ઔર હમ અપને રબકે સાથ કિસીકો શરીક નહીં ઠેહરાતે. ઈસીકો જનાબે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને મઝકૂરા જુમ્લામેં ઈરશાદ ફરમાયા હૈ.(બુખારી શરીફ ૧/૧૦૬, હદીસ ૭૬૪, ૨/૭૩૨ હદીસ ૭૪૩૧, તિરમિઝી શરીફ ૨/૧૬૯, મુસ્લિમ ૧/૧૮૪)

(૧૭) મન્ કાલ બિહી સુદ્દિક : જો શખ્સ કુરઆનકે મુતાબિક બાત કરેગા ઉસકો ઝુઠલાયા નહીં જા સકતા બલ્કે ઉસકી તસ્દીક કી જાએગી.

(૧૮) વ મન્ અમિલ બિહી ઉજિર : ઔર જો શખ્સ કુરઆન પર અમલ કરેગા ઉસકો અઝીમ તરીન અજરો સવાબસે માલામાલ કિયા જાએગા.

(૧૯) વ મન્ હકમ બિહી અદલ : ઔર જો શખ્સ કુરઆને કરીમકે મુતાબિક લોગોંકે દરમિયાન ફૈસલા કરેગા વો કભી બે ઈન્સાફી નહીં કર સકતા બલ્કે હકકે મુતાબિક અદલ વ ઈન્સાફકે સાથ ફૈસલા કરેગા.

(૨૦) વ મન્ દઆ ઈલૈહિ હુદિય ઈલા સિરાતિમ્ મુસ્તકીમ : ઔર જો શખ્સ લોગોંકો કુરઆન પર ઈમાન ઔર ઉસકે અહકામ પર અમલકી દઅવત દેતા હૈ તો ખૂદ ઉસે સિરાતે મુસ્તકીમ પર ચલનેકી તૌફીક હોતી હૈ ઔર જિનકો વો દઅવત દેતા હૈ વો ભી સિરાતે મુસ્તકીમ પર ચલને લગતે હૈં.

(મિરકાત ૩૫૬ સે ૩૫૯)

હઝરત આઈશા ફકીરકો માલ ભી દેતી થીં ઔર દુઆ ભી

ઉમ્મુલ મુઅમિનીન હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) કે પાસ જબ કોઈ સાઈલ (ફકીર) આતા ઔર દુઆએં દેતા જૈસાકે સાઈલીનકા તરીકા હૈ તો ઉમ્મુલ મુઅમિનીન ભી ઉસ ફકીરકો દુઆએં દેતીં ઔર બાદમેં કુછ ખૈરાત દેતીં. કિસીને કહા અય ઉમ્મુલ મુઅમિનીન! આપ સાઈલકો સદકા ભી દેતી હો ઔર જિસ તરહ વો આપકો દુઆ દેતા હૈ ઉસી તરહ આપ ભી દુઆ દેતી

હો. ફરમાયા કે અગર મૈં ઉસકો દુઆ ન દૂં ઔર ફક્ત સદકા દૂં તો ઉસકા એહસાન મુઝ પર ઝિયાદા રહે, ઈસ લિયે કે દુઆ સદકાસે કહીં બેહતર હૈ ઈસ લિયે દુઆકી મકાફાત દુઆસે કરતી હૂં તાકે મેરા સદકા ખાલિસ રહે કિસી એહસાનકે મુકાબિલ ન હો.

ઔરતોંકી કમઝોરી

જનાબ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે જબ મેઅરાજ શરીફ જાના હુવા તો વહાં જન્નત વ જહન્નમકી ભી સૈર કરના હુવા. તો દેખા કે જહન્નમકે અઝાબમેં જો લોગ મુબ્તલા હૈં ઉનમેં અકસર ઔરતેં હૈં ઔર આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે ઔરતોંમેં દો ખામિયાં બહોત કસરતસે પાઈ જાતી હૈં જિનકી વજહસે જહન્નમમેં જાના હોગા.

(૧) લઅનતકા જુમ્લા કસરતસે ઝબાન પર જારી હો જાના : જહન્નમમેં જાનેકા એક સબબ યે હૈ કે ઔરતેં બહોત મામૂલી મામૂલી બાતોં પર ઝબાનસે લઅનતકા જુમ્લા નિકાલા કરતી હૈં. મસલન દૂધ પીતે બચ્ચેસે ભી અગર કોઈ બાત મિઝાજકે ખિલાફ સાદિર હો જાએ તો ઉસે ભી કેહ દેતી હૈ કે તૂ મરતા ક્યૂં નહીં. ઔર જુમ્લએ લઅનતકા હાલ યે હૈ કે ઝબાનસે નિકલનેકે બાદ વો કભી બેકાર નહીં જાતા બલ્કે ઝરૂર અપના અસર દિખા દેતા હૈ. જિસ પર લઅનત કી જાતી હૈ અગર વો વાકઈ લઅનતકા મુસ્તહિક હૈ તો ઉસ પર પડ જાએગી ઔર અગર વો મુસ્તહિક નહીં હૈ તો જિસને લઅનત કી હૈ ઉસ પર આકર ગિરતી હૈ. હદીસ શરીફ મુલાહિઝા ફરમાઈયે :

અન્ અબી ઝર્રિન્ રદિયલ્લાહુ અન્હુ અન્નહૂ સમિઅન્નબિય્ય સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ યકૂલુ લા યર્મી રજુલુન્ રજુલન્ બિલ્ફુસૂકિ વલા યર્મીહિ બિલ્કુફ્રિ ઈલ્લર્તદ્દત્ અલૈહિ ઈન્ લમ્ યકુન્ સાહિબુહૂ કઝાલિક. (બુખારી શરીફ ૨/૮૯૩, હદીસ ૫૮૧૦, મુસ્નદે ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ ૫/૧૮૧)

હઝરત અબૂ ઝર ગિફારી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે ઉનહોંને આપ (સ.અ.વ.) કો કેહતે હુએ સુના હૈ કે "કોઈ આદમી દૂસરે આદમી પર ફિસ્ક વ ફુજૂરકા ઈલ્ઝામ નહીં લગાતા ઔર ન હી કુફ્રકી લઅનત કરતા હૈ. મગર

વો લઅનત ઉસકી તરફ લૌટતી હૈ અગર ઉસકા સાથી ઐસા નહીં હૈ.

(૨) અપને શૌહરકી નાશુક્રી કરના : અકસર જહન્નમમેં જાનેકા દૂસરા સબબ યે હૈ કે શૌહરકી ઝરાસી બાત અપને મિઝાજકે ખિલાફ હો યા શૌહર કોઈ મુતાલબા ઉસકી મરઝીકે મુતાબિક પૂરા ન કરે તો પીછે તમામ એહસાનાત પર એક જુમ્લાસે પાની ફેર દેતી હૈ કે ઉસ મર્દને કભી મેરા હક અદા નહીં કિયા, ઉસ મર્દને તો હમેશા મુઝે ઝલીલ હી કિયા હૈ, મૈંને તો કભી ઉસમેં કોઈ ભલાઈ નહીં દેખી. બસ મૈં હી હૂં જો ઉસકે પાસ બાંદી બનકર રેહ રહી હૂં વગૈરહ વગૈરહ. યે સબ ઐસે જુમ્લે હૈં જો શૌહરકી ઝિંદગીભરકે એહસાનાતકો ભુલા દેનેવાલે હૈં, યે અલ્લાહકો કિસી તરહ પસંદ નહીં હૈ. હદીસે પાક મુલાહિઝા ફરમાઈયે.

અન્ ઈબ્ને અબ્બાસિન્ રદિયલ્લાહુ અન્હુમા કાલ, કાલન્નબિય્યુ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ. ઉરીતુન્નાર ફઈઝા અકષરુ અહલિહન્નિસાઉ યકફુરૂનલ્ અશીર વ યક્ફુરૂનલ્ એહસાન વલૌ અહ્સન્ત ઈલા ઈહદાહુન્નદ્દહ્ર ષુમ્મ રઅત્ મિન્ક શૈઅન્ કાલત્ મા રઐતુ મિન્ક ખૈરન્ કત્તુ.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ને ફરમાયા કે આપ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ કે : "મુઝે જહન્નમ દિખાઈ ગઈ તો દેખા કે ઉસમેં અકસર ઐસી ઔરતેં હૈં જિનહોંને શૌહરોંકી નાશુક્રી કી, ઔર ઉનકે એહસાનાતકો ફરામોશ કર દિયા થા. ઔર અગર તુમ ઉનમેંસે કિસી પર એહસાન કરો, ફિર તુમસે કોઈ બાત ખિલાફે મિઝાજ દેખ લે તો કેહ દેગી કે મૈંને તો કભી ભી તુમસે કોઈ ખૈર ઔર ભલાઈ નહીં દેખી. (બુખારી શરીફ ૧:૯, હદીસ ૨૯, ૧:૧૪૩, હદીસ ૧૦૪૨, ૨:૭૮૨, હદીસ ૫૦૦૨)

ઔરતોંમેં આપ (સ.અ.વ.) કા વઅઝ

એક દફા આપ (સ.અ.વ.) ઈદુલ ફિત્ર યા ઈદુલ અઝહાકી નમાઝસે ફરાગતકે બાદ ઔરતોંમેં વઅઝકે લિયે તશરીફ લે ગયે, ઉસ ઝમાનેમેં મુસલમાનોંકી તા'દાદ બહોત કમ થી. ઈસ લિયે શૌકતે ઈસ્લામકે મુઝાહિરાકી ગર્ઝસે હર કિસમકી ઔરતોંકો ભી ઈદગાહ લે જાયા કરતે થે, હત્તાકે હૈઝ વ નિફાસવાલી ઔરતોંકો ભી લે જાયા કરતે થે જિનકે લિયે નમાઝમેં શિરકત

જાઈઝ નહીં હૈ. ઔર ઔરતોંકે લિયે બિલકુલ અલગ ઈન્તિઝામ હોતા થા. બહરહાલ આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને જહાં ઔરતોંકા નઝમ થા વહાં તશરીફ લે જાકર એક વઅઝ ફરમાયા ઉસકા ખુલાસા યે હૈ.

"અય ઔરતોંકી જમાઅત! મૈંને તુમમેંસે અકસરોંકો જહન્નમમેં દેખા હૈ ઔર જહન્નમસે હિફાઝતકા ઝરીઆ યેહી હૈ કે તુમ કસરતસે સદકા વ ખૈરાત કરો ઔર ઈસ્તિગ્ફાર કરો, ઈસ લિયે કે ઈસ્તિગફાર ઔર સદકા તુમહારે ઔર હજન્નમકે દરમિયાન દીવારકી તરહ હાઈલ બન જાએંગે."

જબ આપ (સ.અ.વ.) ને યે ઈરશાદ ફરમાયા તો એક નિહાયત સમઝદાર ઔર હોશિયાર કિસમકી ઔરતને ખડે હોકર આપ (સ.અ.વ.) સે સવાલ કરના શુરૂ કર દિયા. ઉસને કહા યા રસૂલલ્લાહ! ક્યા બાત હૈ કે હમમેંસે અકસર જહન્નમમેં હોંગી? તો ઉસ પર આપ (સ.અ.વ.) ને જવાબ દિયા કે "દો ખરાબિયોંકી વજહસે જો તુમહારે અંદર પાઈ જાતી હૈં :

(૧) તુમ કસરતકે સાથ બાત બાત પર લઅનત કરતી હો. અગર છોટે મા'સૂમ બચ્ચેસે ભી કોઈ બાત મિઝાજકે ખિલાફ સાદિર હો જાએ તો કેહ દેતી હો કે તૂ મરતા ક્યૂં નહીં? ઐસી ઔલાદકી ઝરૂરત નહીં વગૈરહ વગૈરહ.

(૨) તુમ શૌહરોંકી નાશુક્રી કરતી હો. અગર મરઝીકે મુતાબિક બાત પૂરી ન કરે યા કોઈ મુતાલબા પૂરા ન કરે તો કેહ દેતી હો કે ઈસ શૌહરસે કભી કોઈ ખૈર ઔર ભલાઈ નહીં દેખી. યે દોનોં બાતેં અલ્લાહ તઆલાકો બિલકુલ પસંદ નહીં, ઈસ લિયે ખવાતીને ઈસ્લામ! ઈસકી કોશિશ કરો કે યે દોનોં બાતેં અપને અંદરસે દૂર હો જાએં."

ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે "અલ્લાહકી તરફસે તુમહારે અંદર દો નુક્સ (ખામિયાં) હૈં : એક તુમહારે અંદર અકલકી કમી હૈ. ઈસી વજહસે અલ્લાહ તઆલાને કુરઆને કરીમમેં ફરમાયા કે દો ઔરતોંકી શહાદત (ગવાહી) એક મર્દકી શહાદતકે બરાબર હૈ. યે અકલકી કમીકી વજહસે હૈ. દૂસરી દીનકી કમી હૈ, વો યે હૈ કે હર મહીનેમેં ચંદ રોઝ ઐસે ગુઝારતી હો કે ઉન દિનોંમેં ન રોઝા રખ સકતી હો ઔર ન હી નમાઝ પઢ સકતી હો. નમાઝ રોઝાસે મહેરૂમ હો જાના દીનકી કમી હૈ.

નીઝ આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે અકલ વ દીનકી કમીકે બાવુજૂદ

તુમહારે અંદર એક મહારત ઐસી હૈ કે જો કિસીમેં નહીં હૈ. ઔર વો યે હૈ કે શૌહર કિતના હી હોશિયાર ઔર સમઝદાર ક્યૂં ન હો મગર તુમ એક જુમ્લામેં ઉસકી અકલ ઉડાકર રખ દેતી હો જિસસે વો હોશો હવાસ સબ ખો બૈઠતા હૈ.

આપ (સ.અ.વ.) કી ઈસ તકરીરકે બાદ ઔરતોંમેંસે કિસીને અપને ગલેકા હાર, કિસીને હાથકા કંગન, કિસીને પાઝેબ, કિસીને કાનકે બુંદે, ગર્ઝ યે કે જિસકે પાસ જો થા નિકાલ નિકાલકર દેના શુરૂ કર દિયા ઔર હઝરત બિલાલ (રદિ.) એક થેલેમેં ભરને લગે. ઈસ હદીસ શરીફસે દીની કામકે લિયે ચંદા કરના ભી હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે સાબિત હૈ.

હદીસ શરીફ મુલાહિઝા ફરમાઈયે.

અન્ અબી સઈદિલ્ ખુદરિય્યિ રદિયલ્લાહુ અન્હુ કાલ ખરજ રસૂલુલ્લાહિ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ ફી અઝહા ઔર ફિત્રિન્ ઈલલ્ મુસલ્લા ફમર્ર અલન્નિસાઈ ફકાલ યા મઅ્શરન્નિસાઈ! તસદ્દક્ન, ફઈન્ની ઉરીતુકુન્ન અક્ષર અહ્લિન્નારિ, કુલ્ન બિમ યા રસૂલલ્લાહિ? કાલ તુકષિર્નલ્લઅ્ન વ તકફુર્નલ્ અશીર મા રઐતુ મિન્ નાકિસાતિ અકલિંવ્ વ દીનિન્ અઝ્હબ લિલુબ્બિ ર્રજુલિલ્ હાઝિમિ મિન્ ઈહ્દાકુન્ન કુલ્ન વમા નુકસાનુ દીનિના વ અકલિના યા રસૂલલ્લાહિ? કાલ અલૈસ શહાદતુલ્ મર્અતિ મિષ્લ નિસ્ફિ શહાદતિ ર્રજુલિ? કુલ્ન બલા. કાલ ફઝાલિક મિન્ નુકસાનિ અકલિહા કાલ અલૈસ ઈઝા હાઝત્ લમ્ તુસલ્લિ વ લમ્ તસુમ? કુલ્ન બલા કાલ ફઝાલિક મિન્ નુકસાનિ દીનિહા.

(બુખારી શરીફ, ૧:૪૪, હદીસ ૩૦૨, મુસ્લિમ શરીફ ૧:૬૦)

હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) ને ફરમાયા કે આપ (સ.અ.વ.) ઈદુલ અઝ્હા યા ઈદુલ ફિત્રમેં ઈદગાહ તશરીફ લે ગયે ફિર ઔરતોંમેં તશરીફ લે ગયે તો ફરમાયા "અય ઔરતોંકી જમાઅત! તુમ કસરતસે સદકા કરો. ઈસ લિયે કે મૈંને તુમમેંસે અકસરકો જહન્નમમેં દેખા હૈ." તો ઔરતોંને કહા યા રસૂલલ્લાહ! ઐસા ક્યૂં? તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે "તુમ કસરતસે (યાની બહોત ઝિયાદા) લઅનત કરતી હો ઔર શૌહરકી નાશુક્રી કરતી હો. દીન ઔર અકલકી કમીકે બાવુજૂદ અકલમંદ હોશિયાર આદમીકી ખોપડીકો ઉડાકર રખ દેનેવાલા તુમ જૈસા કિસીકો નહીં દેખા" તો ઔરતોંને

કહા કે હમારી અકલ ઔર દીનકી કમી ક્યા હૈ? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "ક્યા એક ઔરતકી શહાદત એક મર્દકી આધી શહાદતકે બરાબર નહીં હૈ? યે ઉનકી અકલકી કમીકી વજહસે હૈ. નીઝ આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયાં : ક્યા ઔરત જબ માહવારીકી હાલતમેં હોતી હૈ તો ન નમાઝ પઢતી હૈ ઔર ન હી રોઝા રખતી હૈ? ઔરતોંને કહા કે જી હાં. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "યેહી ઉનકી દીનકી કમી હૈ."

મિયાં બીવી રફીક બનેં, ફરીક નહીં

દુનિયાએ ઈન્સાનિયતકી બકા ઔર નસલે ઈન્સાનીકા વુજૂદ મર્દ ઔરતકે આપસકે જોડ ઔર તઅલ્લુકસે હૈ. યે તઅલ્લુક જિસ કદર ગેહરા ઔર મુહબ્બત વ ઉલ્ફતસે ભરા હુવા હોગા ઉસી કદર ઉસકા નતીજા ભી બેહતર ઔર નફા બખ્શ હોગા. ઈન્સાનકી ફિતરત અલ્લાહ તઆલાને ઐસી બનાઈ હૈ કે જબ ઉસે કિસી ચીઝસે મુહબ્બત ઔર ઉન્સ (લગાવ) હોતા હૈ તો ઉસકે દેખને ઔર ઉસકે પાસ રેહનેસે રાહત ઔર સુકૂન મહેસૂસ કરતા હૈ. ઔર જિસ ચીઝસે તબ્ઈ તૌર પર નફરત હોતી હૈ ઉસસે ઉસકો ઘુટન ઔર તકલીફકા એહસાસ હોતા હૈ. ચૂંકે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકો દુનિયાકા નિઝામ ઔર નસલે ઈન્સાનીકા વુજૂદ કિયામત તક બાકી રખના મકસૂદ હૈ ઈસ લિયે મર્દકે અંદર ઔરતકી તરફ રગબત વ ખ્વાહિશ ઔર ઔરતકે અંદર મર્દકી તરફ તબઈ મેલાન વદીઅત ફરમા દિયા હૈ, ચુનાંચે ઈન્સાની ઝિંદગીમેં એક ઐસા વક્ત આતા હૈ જબ મર્દ વ ઔરત દોનોં એક દૂસરેકે સખ્ત મોહતાજ હોતે હૈં ઔર એક દૂસરેકી ઝરૂરત બન જાતે હૈં. અલ્લાહ તઆલાને અપની આખરી કિતાબ કુરઆને કરીમમેં ઈસ ઝરૂરતકો નિહાયત લતીફ પૈરાયામેં બયાન ફરમાયા હૈ, અગર હમ સિર્ફ ઉસ પર ગૌર કરેં ઔર ઉસકે મુતાલબાતકો પૂરા કરનેકી કોશિશ કરેં તો ઈન્શા અલ્લાહ હમારી ઈઝદિવાજી ઝિંદગી ઈતની હી ખૂશગવાર ઔર ઈત્મીનાન બખ્શ હોગી જો હમારા મતલૂબ વ મકસૂદ હૈ.

અલ્લાહ તઆલા અપને બંદોંસે ફરમાતા હૈ "વો તુમહારે લિયે લિબાસ

હૈં ઔર તુમ ઉનકે લિયે લિબાસ હો." યહાં અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને એક દૂસરેકી એહતિયાજ ઔર ઝરૂરતકો લિબાસસે તા'બીર ક્યા હૈ ઔર ફરમાયા હૈ કે જિસ તરહ ઈન્સાનકો હર મોસમમેં કપડેકી ઝરૂરત હોતી હૈ ઔર ઉસસે ઝેબો ઝીનત ઈખ્તિયાર કરતા હૈ, ઈસી તરહ મર્દ વ ઔરતકો એક દૂસરેકી ઝરૂરત હોતી હૈ ઔર કોઈ ભી એક દૂસરેસે બે નિયાઝ નહીં હો સકતા. ઈસ લિયે ચાહિયે કે દોનોં એક દૂસરેકી ઝરૂરત બનકર ઝિંદગી ગુઝારેં, ન કે એક દૂસરેસે બેનિયાઝ હોકર.

કુરઆને કરીમકી ઈસ આયતસે યે બાત ભી માલૂમ હોતી હૈ કે જિસ તરહ લિબાસ ઈન્સાનકે જિસ્મસે જુદા નહીં હોતા ઔર પૂરી ઝિંદગી ઉસકો લિબાસકી એહતિયાજ (ઝરૂરત) હોતી હૈ ઈસી તરહ એક ઔરતકો અપને શૌહરકે સાથ ઔર શૌહરકો અપની બીવીકે સાથ દોસ્તાના તઅલ્લુક કાઈમ રખના ચાહિયે. ઈસ અંદાઝે ફિક્રસે એક દૂસરેકી કમીકો નઝર અંદાઝ કરનેકા જઝબા પૈદા હોતા હૈ. ઈસ લિયે મુહબ્બતકી આંખેં ઐબકો છુપાતી હૈં ઔર ચશ્મપોશી કરતી હૈં. જબકે નફરત વ અદાવતકી આંખેં બુરાઈયોંકો તલાશ કરતી હૈં ઔર ઉસકો ઝાહિર કરતી હૈં. લિહાઝા ફિતરી તૌર પર અલ્લાહ તઆલાને મિયાં બીવીકે દિલમેં એક દૂસરેસે મુહબ્બત ઔર જઝબએ રહમત પૈદા ફરમા દિયા તાકે ઉનકી ઝિંદગી ખૂશગવાર હો.

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "મર્દકો ખ્વાહ મ ખ્વાહ ઔરતકી ઐબજોઈ ઔર નાપસંદીદગીકા ઈઝહાર નહીં કરના ચાહિયે. અગર ઉસકી કોઈ આદત બુરી હૈ જો ઉસે નાપસંદ હૈ તો દૂસરી આદત ઔર ખસ્લત અચ્છી ભી હોગી જો ઉસે ખૂશ કર દેગી." (મુસ્લિમ)

એક દૂસરી હદીસમેં અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે "ઔરત ટેઢી પસ્લીસે પૈદા હુઈ હૈ. અગર તુમ ઉસે સીધી કરના ચાહોગે તો ઉસે તોડ ડાલોગે લિહાઝા ઉસકે સાથ અચ્છા બરતાવ કરો તો અચ્છી ઝિંદગી ગુઝરેગી." (ઈબ્ને હબ્બાન)

માલૂમ હુવા કે ઔરતકે સાથ દોસ્તીકે લિયે ઝરૂરી હૈ કે ઉસકી કમઝોરિયોંકો નઝર અંદાઝ કિયા જાએ, ઉસકો ઝિયાદા સખ્ત સુસ્ત ન કહા જાએ ઔર ઉસકે સાથ ખૂશગવાર ઝિંદગી ગુઝારનેકી હર મુમકિન કોશિશ કી

જાએ. અગર ઈસ નિય્યત ઔર ઈરાદાસે ઉસકે સાથ મઆમલા કરેંગે તો ઈન્શા અલ્લાહ ઈઝદિવાજી ઝિંદગી હમેશા ખૂશગવાર હોગી.

કુરઆનકી ઈસ આયતમેં ઈસ તરફ ભી ઈશારા હૈ કે જિસ તરહ લિબાસ ઈન્સાનકે ઝાહિરી ઉયૂબકી પરદાપોશી કરતા હૈ મર્દ ઔરત ભી એક દૂસરેકે લિયે લિબાસકે માનિંદ હૈં. ઉનમેંસે હર એકકો ચાહિયે કે એક દૂસરેકી પરદાપોશી કરેં.

અગર એક તરફ અલ્લાહ ઔર ઉસકે પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને મરદોંકો તાકીદ કી હૈ કે વો ઔરતોંકે સાથ અચ્છા સુલૂક કરેં ઔર ઉનકે સાથ નરમી ઔર મુહબ્બતસે પેશ આએં તો ઉસકે સાથ ઔરતોંકે લિયે ભી કુછ ફરાઈઝ મુકર્રર ફરમાએ હૈં.

પડોસીકે શરસે બચનેકા નબવી નુસ્ખા

હદીસમેં એક વાકિઆ આતા હૈ કે એક શખ્સ હાઝિર હુવા ઉસને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ! મેરા પડોસી મુઝે ઈતના સતાતા હૈ કે ઉસને મેરી ઝિંદગી તલ્ખ કર દી. મૈંને ખૂશામદેં કર લીં, સબ કુછ કર લિયા, મગર ઐસા મૂઝી હૈ કે રાત દિન મુઝે ઈઝા (તકલીફ) પહોંચાતા હૈ. યા રસૂલલ્લાહ! મૈં ક્યા કરૂં મૈં તો આજિઝ આ ગયા. ફરમાયા "મૈં તદબીર બતલાતા હૂં, વો યે કે સારા સામાન ઘરસે નિકાલકર સડક પર રખ દે ઔર સામાનકે ઉપર બૈઠ જા ઔર જો આકર પૂછે કે ભાઈ ઘરકે હોતે હુએ સડક પર ક્યૂં બૈઠે હુએ હો? કેહના કે પડોસી સતાતા હૈ. અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને કહા કે ભાઈ ઘર છોડ દો, ઈસ વાસ્તે મૈંને છોડ દિયા." ચુનાંચે લોગ આએ પૂછા કે ભાઈ! ઘર ક્યૂં છોડ દિયા ઘર મૌજૂદ હૈ. સામાન યહાં ક્યૂં હૈ? ઉસને કહા જી ક્યા કરૂં, પડોસીને સતાનેમેં ઈન્તિહા (હદ) કર દી. અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને કહા કે ભાઈ ઘર છોડ દે. તો જો સુને વો કહે લઅનત ઉસ પડોસીકે ઉપર, જો આ રહા હૈ, વાકિઆ સુન રહા હૈ લઅનત લઅનત કરતા હૈ. મદીનામેં સુબહસે શામ તક હઝારોં લઅનતેં ઉસ પર હુઈ. લઅનતોંકા તસ્બીહ પળ્હી જાને લગી.

વો પડોસી તકલીફ દેનેવાલા આજિઝ આયા ઉસને આકર હાથ જોડે ઔર કહા, ખુદાકે વાસ્તે ઘર ચલ મેરી ઝિંદગી તો તબાહ વ બરબાદ હો ગઈ, ઔર મૈં વા'દા કરતા હૂં કે ઉમ્ર ભર અબ કભી નહીં સતાઉંગા બલ્કે તેરી ખિદમત કરૂંગા. અબ ઉનહોંને નખરે કરને શુરૂ કર દિયે કે બતા ફિર તૂ નહીં સતાએગા? ઉસને કહા કસમ ઉઠાતા હૂં કભી નહીં સતાઉંગા. અલગર્ઝ ઉસે ઘરમેં લાયા સારા સામાન ખૂદ રખ્ખા ઔર રોઝાના તકલીફ પહોંચાનેકે બજાએ ખિદમત શુરૂ કર દી.

તો તદબીર કારગર હુઈ. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને યે તદબીર અકલસે બતલાઈ થી. વહીકે ઝરીઆસે નહીં. તો પૈગમ્બર અકલમંદ ભી ઈતને હોતે હૈં કે ઉનકી અકલકે સામને દુનિયાકી અકલ ગર્દ (બેહકીકત) હોતી હૈ. ઔર ઉસકી વજહ યે હૈ કે અકલ અલ્લાહસે તઅલ્લુકે કવી હોનેકા નામ હૈ. અલ્લાહસે તઅલ્લુક હોગા તો દિલકા રાસ્તા સીધા સીધા હોગા. અકલમંદી યેહી હૈ કે અખીર તકકી બાત આદમીકો સીધી નઝર આ જાએ. વો બગૈર અલ્લાહકે તઅલ્લુકકે નહીં હોતી. તઅલ્લુક અલ્લાહસે ન રહે ફિર આદમી અકલમંદ બને વો અકલ નહીં ચાલાકી ઔર અય્યારી (ફરેબ) હોની હૈ. અય્યારી ઔર ચીઝ હૈ, અકલમંદી ઔર ચીઝ હૈ. ચાલાકીમેં ધોકાદહી હોતી હૈ. ધોકાદહીસે અપની ગર્ઝ પૂરી કી જાતી હૈ. અકલમેં કિસીકો ધોકા નહીં દિયા જાતા સીધી બાત તદબીરસે અંજામ દી જાતી હૈ, તો અંબિયા (અલૈ.) કી નિસ્બત અલ્લાહસે કિસકા તઅલ્લુક ઝિયાદા મઝબૂત હો સકતા હૈ? તો ઉનસે ઝિયાદા અકલ ભી કિસકી કામિલ હો સકતી હૈ? (ઈસ હદીસકા મઝમૂન દેખિયે તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૧ : ૬૫૯)

સિર્ફ આંખેં હી અંધી નહીં હોતીં બલ્કે દિલ ભી અંધા હોતા હૈ

અફલમ્ યસીરૂ ફીલ્અર્ઝિ ફતકૂન લહુમ્ કુલૂબુંય્ યઅ્કિલૂન બિહા, ઔ આઝાનુંય્ યસ્મઊન બિહા, ફઈન્નહા લા તઅ્મલ્ અબ્સારુ વલાકિન્ તઅ્મલ્ કુલૂબુલ્લતી ફીસ્સુદૂર. (પા. ૧૭, સૂરએ હજ, આયત ૪૬)

ક્યા ઉનહોંને ઝમીનમેં સૈરો સિયાહત નહીં કી જો ઉનકે દિલ ઉન બાતોંકો સમઝનેવાલે હોતે યા કાનોંસે હી ઉન વાકિઆતકો સુન લેતે, બાત યે હૈ કે સિર્ફ આંખેં હી અંધી નહીં હોતી બલ્કે વો દિલ અંધે હો જાતે હૈં જો સીનોંમેં હૈં.

તશરીહ : સલફસે મન્કૂલ હૈ કે ફિરઔનકે ખુદાઈ દાવે ઔર ખુદાકી પકડકે દરમિયાન ચાલીસ સાલકા અરસા થા. રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં કે અલ્લાહ તઆલા હર ઝાલિમકો ઢીલ દેતા હૈ ફિર જબ પકડતા હૈ તો છુટકારા નહીં હોતા. ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને આયત (**વ કઝાલિક અખ્ઝુ રબ્બિક ઈઝા અખઝલ્ કુરા વહિય ઝાલિમતુન્ ઈન્ન અખ્ઝહૂ અલીમુન્ શદીદ.**) પઢી.

ફિર ફરમાયા કે કઈ એક બસ્તિયોંવાલે ઝાલિમોંકો જિનહોંને રસૂલોંકી તકઝીબ કી થી (યાની ઝુઠલાયા થા) હમને ગારત કર દિયા, જિનકે મહલ્લાત ખંડર બને પડે હૈં, ઊંધે ગિરે હુએ હૈં, ઉનકી મંઝિલેં વૈરાન હો ગઈ, ઉનકી આબાદિયાં ઉજડ ગઈ, ઉનકે કુંવેં ખાલી પડે હૈં, જો કલ તક આબાદ થે આજ ખાલી હૈં, ઉનકે ચૂનાગચ મહલ જો દૂરસે સફેદ ચમકતે હુએ દિખાઈ દેતે થે જો બુલંદ વ બાલા ઔર પુખ્તા થે વો આજ ઉજડે પડે હૈં. વહાં ઉલ્લૂ બોલ રહા હૈ ઉસકી મઝબૂતી ઉનહેં ન બચા સકી, ઉનકી ખૂબસૂરતી ઔર પાઈદારી બેકાર સાબિત હુઈ, રબકે અઝાબને ઉનહેં તહસ નહસ કર દિયા. જૈસે ફરમાયા હૈ : (**ઐનમા તકૂનૂ યુદરિક્કુમુલ્ મૌતુ વલૌ કુન્તુમ્ ફી બુરૂજિમ્ મુશય્યદહ**) યાની ગોં તુમ ચૂનાગચ પક્કે કિલ્કઓંમેં મહેફૂઝ હો લેકિન મૌત વહાં ભી તુમહેં છોડનેકી નહીં. ક્યા વો ખૂદ ઝમીનમેં ચલે ફિરે નહીં? ન હી કભી ગૌર વ ફિક્ર કિયા કે કુછ ઈબરત હાસિલ હોતી.

ઈમામ ઈબ્ને અબી દુન્યા (રહ.) કિતાબુત્તફક્કુર વલ એ'તિબારમેં રિવાયત લાએ હૈં કે અલ્લાહ તઆલાને મૂસા (અલૈ.) કે પાસ વહી ભેજી કે અય મૂસા! લોહેકી નઅલેં પહેનકર લોહેકી લકડી લેકર ઝમીનમેં ચલ ફિરકર આસાર વ ઈબરતકો દેખ વો ખતમ ન હોંગે યહાં તકકે તેરી લોહેકી જૂતિયાં ટુકડે ટુકડે હો જાએં ઔર લોહેકી લકડી ભી ટૂટ ફૂટ જાએ.

ઈસ કિતાબમેં બાઝ દાનિશમંદોંકા કૌલ હૈ કે વઅઝકે સાથ અપને દિલકો

ઝિંદા કર, ઔર ગૌરો ફિક્રકે સાથ ઉસે નૂરાની કર, ઔર ઝહદ ઔર દુનિયાસે બચનેકે સાથ ઉસે માર દે ઔર યકીનકે સાથ ઉસે કવી કર લે, ઔર મૌતકે ઝિક્રસે ઉસે ઝલીલ કર દે, ઔર ફનાકે યકીનસે ઉસે સબ્ર દે, દુનિયાકી મુસીબતેં ઉસકે સામને રખકર ઉસકી આંખેં ખોલ દે, ઝમાનાકી તંગી ઉસે દિખાકર ઉસે દેહશકતનાક બના દે, દોનોંકે ઉલટફેર સમઝાકર ઉસે બેદાર કર દે, ગુઝિશ્તા વાકિઆતસે ઉસે ઈબ્રતનાક બના, અગલોંકે કિસ્સે સુનાકર હોશિયાર રખ, ઉનકે શહેરોંમેં ઔર ઉનકે સવાનેહમેં ગૌરો ફિક્ર કરનેકા આદી બના, ઔર દેખ કે ગુનેહગારોંકે સાથ ઉસકા મઆમલા કૈસા કુછ હુવા, કિસ તરહ વો લોટપોટ કર દિયે ગયે. પસ યહાં ભી યેહી ફરમાન હૈ કે અગલોંકે વાકિઆત સામને રખકર દિલોંકો સમઝદાર બનાઓ, ઉનકી હલાકતકે સચ્ચે ફસાને સુનકર ઈબરત હાસિલ કરો. સુન લો આંખેં હી અંધી નહીં હોતીં બલ્કે સબસે બુરા અંધાપા દિલકા હૈ. ગો આંખેં સહીહ સાલિમ મૌજૂદ હૈં. દિલકે અંધાપેકી વજહસે ન તો ઈબરત હાસિલ હોતી હૈ ન ખૈરો શરકી તમીઝ હોતી હૈ. અબૂ મુહમ્મદ ઈબ્ને હય્યાન ઉન્દુલુસી (રહ.) ને જિનકા ઈન્તિકાલ સન હિ. ૫૧૭ મેં હુવા હૈ ઈસ મઝમૂનકો અપને ચંદ અશઆરમેં ખૂબ નિભાયા હૈ. વો ફરમાતે હૈં :

અય વો શખ્સ જો ગુનાહોંમેં લઝ્ઝત પા રહા હૈ ક્યા અપને બુળહાપે ઔર બુરે આપેસે ભી તૂ બેખબર હૈ? અગર નસીહત અસર નહીં કરતી તો ક્યા દેખને સુનનેસે ભી ઈબરત હાસિલ નહીં હોતી? સુન લે! આંખેં ઔર કાન અપના કામ ન કરેં તો ઈતના બુરા નહીં જિતના બુરા યે હૈ કે વાકિઆતસે સબક હાસિલ ન કિયા જાએ, યાદ રખ ન તો દુનિયા બાકી રહેગી ન આસમાન ન સૂરજ ચાંદ, ગો જી ન ચાહે મગર દુનિયાસે તુમકો એક રોઝ બાદિલે નાખ્વાસ્તા (દિલ ન ચાહનેકે બાવજૂદ) કૂચ કરના હી પડેગા, ક્યા અમીર હો ક્યા ગરીબ, ક્યા શહેરી હો ક્યા દેહાતી. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૩ : ૪૩૦-૪૩૧)

સલામતીકે સાથ જન્નતમેં દાખિલ હોનેકા નબવી નુસ્ખા

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ને એક મરતબા આં હઝરત (સ.અ.વ.) સે

કહા હુઝૂર! જબ મૈં આપકો દેખતા હૂં મેરા જી ખૂશ હો જાતા હૈ ઔર મેરી આંખેં ઠંડી હોતી હૈં આપ હમેં તમામ ચીઝોંકી અસ્લિયતસે ખબરદાર કર દેં. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા અબૂ હુરૈરહ! તમામ ચીઝેં પાનીસે પૈદા કી ગઈ હૈં.

ફિર મૈંને કહા યા રસૂલલ્લાહ! મુઝે કોઈ ઐસા અમલ બતા દીજિયે જિસસે મૈં જન્નતમેં દાખિલ હો જાઉં. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : "(૧) લોગોંકો સલામ કિયા કરો (૨) ખાના ખિલાયા કરો (૩) સિલારહમી કરતે રહો (૪) ઔર રાતકો જબ લોગ સોએ હુએ હોં તો તહજ્જુદકી નમાઝ પઢ્હા કરો તાકે સલામતીકે સાથ જન્નતમેં દાખિલ હો જાઓ"

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૩ : ૩૭૪)

લોગોંકે ઐબ ન ટટોલો વરના અલ્લાહ તઆલા રૂસ્વા કર દેગા

હદીસ શરીફમેં હૈ ખુદાકે બંદોંકો તકલીફ ન દો. ઉનહેં આર (શરમ) ન દિલાઓ, ઉનકી પોશીદગિયાં ન ટટોલો. જો શખ્સ અપને મુસલમાન ભાઈકે ઐબ ટટોલેગા, અલ્લાહ તઆલા ઉસકે ઐબોંકે પીછે પડ જાએગા ઔર ઉસે યહાં તક રૂસ્વા (ઝલીલ) કરેગા કે ઉસકે ઘરવાલે ભી ઉસે બુરી નઝરસે દેખને લગેંગે. (તફસીર ઈબ્ને કસીર ૩ : ૪૯૨)

એક નૌજવાન સહાબીકી હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે અજીબ મુહબ્બત

હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને મુહબ્બત પર જો દુઆ દી હૈ કિસી પર નહીં દી. હઝરત તલહા બિન બરાઅ (રદિ.) ને આકર કહા કે હુઝૂર! આપસે મુઝે બહોત મુહબ્બત હૈ જો હુકમ દેં કરૂંગા. ફરમાયા અપની માંકા ગલા કાટકર લા. ઈમ્તિહાન થા ફૌરન તલવાર ઉઠાકર માં કી તરફ ચલે કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને વાપસ બુલાકર કહા કે મૈં રિશ્તે કાટનેકે વાસ્તે નહીં આયા. તેરી મુહબ્બતકા ઈમ્તિહાન થા, તેરી માં નહીં મરવાની, ઉસસે ઝાતી તઅલ્લુક મરવાના હૈ

માં સે મિલો કે ખુદાને કહા હૈ, ન કે અપને ઝાતી તઅલ્લુકકી વજહસે.

ઈસ વાકિઆકે બાદ હઝરત તલહા (રદિ.) બીમાર હો ગયે. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ઉનહેં પૂછને આએ, તઅલ્લુક વાલોંકી પૂછ હુવા કરતી હૈ, જબ હુઝૂર (સ.અ.વ.) પહોંચે તો હઝરત તલહા (રદિ.) બેહોશ થે. થોડી દેર બૈઠનેકે બાદ ફરમાયા કે યે ચલ દેનેવાલા હૈ, ઉસકે મરનેકી ખબર મુઝે કરના, યે કેહકર આપ (સ.અ.વ.) તશરીફ લે ગયે. તશરીફ લે જાતે હી ઉનહેં હોશ આયા, કેહને લગે હુઝૂર (સ.અ.વ.) મુઝે પૂછને નહીં આએ? કહા ગયા આએ થે. કેહને લગે જબ મર જાઉં ખૂદ હી દફન કર દેના. હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો ઉસકી ઈત્તિલાઅ ન કરના ક્યૂંકે મેરે મોહલ્લેમેં યહૂદી રેહતે હૈં અગર હુઝૂર (સ.અ.વ.) મેરી વજહસે રાત યહાં તશરીફ લાએં તો મુમકિન હૈ કિસી યહૂદીસે ઉનહેં તકલીફ પહોંચે, મેરે નામ પર હબીબકો એક ઝર્રાકી તકલીફ બરદાશ્ત નહીં હૈ.

ચુનાંચે ઈન્તિકાલ હુવા. રિશ્તેદારોંને નેહલા ધુલાકર કફન પેહનાકર દફન કર દિયા. ઈસ ઝમાનેમેં મરનેવાલેકે રિશ્તેદાર બમ્બઈ કલકત્તાસે આનેકા ઈન્તિઝાર કરતે હૈં ઔર યહાં હુઝૂર (સ.અ.વ.) જૈસેકા ભી ઈન્તિઝાર નહીં, મરને ઔર દફનમેં યૂં વક્ત નહીં લગતા થા, અરે વહાં તો હુકમ હૈ કે મય્યિતકો જલ્દી લેકર ચલો. અગર અચ્છા આદમી હૈ તો ઉસે દેર કરકે ઉસકી નેઅમતોંસે ક્યૂં મહેરૂમ કર રહે હો? ઔર અગર બુરા આદમી હૈ ફિર ઉસે અપને કંધોં પર ક્યૂં ઉઠા રખ્ખા હૈ? જલ્દી ઈસ વજહસે કરવાઈ કે ઉસકા અઝાબ ઘર હીમેં શુરૂ ન હો જાએ. તારીખ ઉસકી ગવાહ હૈ ઉબૈદુલ્લાહ બિન ઝિયાદ જિસકે હુકમ પર હઝરત હુસૈન (રદિ.) શહીદ હુએ વો કતલ હુવા ઉસકા સર રખ્ખા હુવા થા, એક અઝદહા આયા નાકમેં ઘુસકર મુંહસે નિકલ આયા, દો મરતબા ઐસા હી કિયા. સુલેમાન (ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ રહ. સે પેહલે બાદશાહ) કી મય્યિતકો જબ કબરમેં રખ્ખા જાને લગા મય્યિત હિલી, લડકેને કહા મેરા બાપ ઝિંદા હો ગયા. હઝર ઉમર (રહ.) ને કહા જલ્દી કરો દફનમેં ખુદાકી પકડને આ લિયા હૈ.

અલગર્ઝ સુબહકો હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો ઈત્તિલાઅ મિલી, સબબ માલૂમ હુવા, કબર પર ગયે દુઆમેં યે ભી કહા : અય અલ્લાહ તૂ ઉસસે ઐસે મિલ કે તૂ

ઉસે દેખકર હંસ રહા હો, યે તુઝે દેખકર હંસ રહા હો, યે મુહબ્બતકા ઈન્આમ હૈ, જિસમેં ઈન્સાનકો મહેબૂબકે અલાવા ઔર કુછ નહીં ભાતા. મુહબ્બત અગર આ ગઈ તો સારે અમલ આ જાએંગે. ઈસ મુહબ્બતકે વાસ્તે આ'માલ પર મહેનત માંગી જાતી હૈ. (ખુસૂસી તકારીર હઝરત જી મૌલાના યૂસુફ સાહબ સ. ૫-૬, ઈસ કિસ્સાકા મઝમૂન દેખિયે હયાતુસ્સહાબા જિલ્દ ૨ : ૪૧૩)

જન્નતકી નેઅમતોં ઔર બિખરે મોતિયોંકા તઝકિરા

મુત્તકિઈન ફીહા અલલ્ અરાઈકિ, લા યરૌન ફીહા શમ્સંવ્ વલા ઝમ્હરીરા, વ દાનિયતન્ અલૈહિમ્ ઝિલાલુહા વ ઝુલ્લિલત્ કુતૂફુહા તઝલીલા, વ યુતાફુ અલૈહિમ્ બિઆનાયતિમ્ મિન્ ફિઝ્ઝતિંવ્ વ અકવાબિન્ કાનત્ કવારીરા, કવારીર મિન્ ફિઝ્ઝતિન્ કદ્દરૂહા તકદીરા, વ યુસ્કૌન ફીહા કઅ્સન્ કાન મિઝાજુહા ઝન્જબીલા, ઐનન્ ફીહા તુસમ્મા સલ્સબીલા, વ યતૂફુ અલૈહિમ્ વિલ્દાનુમ્ મુખલ્લદૂન, ઈઝા રઐતહુમ્ હસિબ્તહુમ્ લુઅ્લુઅમ્ મન્થૂરા, વ ઈઝા રઐત ષમ્મ રઐત નઈમંવ્ વમુલ્કન્ કબીરા, આલિયહુમ્ ષિયાબુ સુન્દુસિન્ ખુઝ્રુંવ્ વ ઈસ્તબ્રકુંવ્ વ હુલ્લૂ અસાવિર મિન્ ફિઝ્ઝતિંવ્ વ સકાહુમ્ રબ્બુહુમ્ શરાબન્ તહૂરા, ઈન્ન હાઝા કાન લકુમ્ જઝાઅંવ્ વકાન સઅ્યુકુમ્ મશ્કૂરા. (સૂરએ દહર આયત ૧૩-૨૨)

તર્જુમા : યે વહાં તખ્તોં પર ટેક લગાએ હુએ બૈઠેંગે, ન વહાં આફતાબકી ગરમી દેખેંગે ન જાડેકી સખ્તી. ઈન જન્નતિયોંકે સાયે ઉન પર ઝુકે હુએ હોંગે ઔર ઉનકે મેવે ઔર લછ્છે નીચે લટકાએ હુએ હોંગે. ઔર ઉન પર ચાંદીકે બરતનોં ઔર ઉન જામોંકા દૌર કરાયા જાએગા જો શીશેકે હોંગે. શીશે ભી ચાંદીકે જિનકો સાકીને અંદાઝસે નાપ રખ્ખા હોગા. ઔર ઉનહેં વહાં વો જામ પિલાએ જાએંગે જિનકી મલૂની ઝન્જબીલકી હોગી જો જન્નતકી એક નહેર હૈ જિસકા નામ સલસબીલ હૈ. ઔર ઉનકે ઈર્દ ગિર્દ ઘૂમતે ફિરતે હૈં વો કમસિન બચ્ચે જો હમેશા રેહનેવાલે હૈં. જબ તૂ ઉનહેં દેખે તો સમઝે કે વો બિખરે હુએ સચ્ચે મોતી હૈં. તૂ વહાં જહાં કહીં ભી નઝર ડાલેગા સરાસર નેઅમતેં ઔર

અઝીમુશ્શાન સલ્તનત હી દેખેગા. ઉનકે જિસ્મોં પર સબ્ઝ મહીન (બારીક) ઔર મોટે રેશમીં કપડે હોંગે ઔર ઉનહેં ચાંદીકે કંગનકા ઝેવર પેહનાયા જાએગા ઔર ઉનહેં ઉનકા રબ પાક સાફ શરાબ પિલાએગા (કહા જાએગા) યેહી તુમહારે આ'માલકા બદલા ઔર તુમહારી કોશિશોંકી કદરદાની હૈ.

તશરીહ : જન્નતિયોંકી નેઅમતોં ઔર રાહતોંકા, ઉનકે મુલ્ક વ માલ ઔર જાહ વ મનાલકા ઝિક્ર હો રહા હૈ કે યે લોગ બે આરામ તમામ પૂરે ઈત્મીનાન ઔર ખૂશદિલીકે સાથ જન્નતકે મુઝય્યન જડાવ તખ્તોં પર બેફિક્રીસે તકિયે લગાએ ખૂશી ઔર રાહતસે બૈઠે મઝે લૂટ રહે હોંગે. ફિર એક ઔર નેઅમત બયાન હો રહી હૈ કે વહાં ન તો સૂરજકી તેઝ શુઆઓંસે ઉનહેં કોઈ તકલીફ પહોંચેગી, ન જાડેકી (સરદીકી) બહોત સર્દ હવાએં ઉનહેં નાગવાર ગુઝરેંગી, બલ્કે બહાર જૈસા મોસમ હર વક્ત ઔર હમેશા રેહતા હૈ. ગરમી, સરદીકે ઝમેલોંસે અલગ હૈં. જન્નતી દરખ્તોંકી શાખેં ઝૂમ ઝૂમકર ઉન પર સાયા કિયે હુએ હોંગી ઔર મેવે ઉનસે બિલકુલ કરીબ હોંગે, ચાહે લેટે લેટે તોડકર ખા લેં, ચાહે બૈઠે બૈઠે લે લેં, ચાહે ખડે હોકર લે લેં, દરખ્તોં પર ચળ્હનેકી ઔર તકલીફકી કોઈ ઝરૂરત નહીં, સરોં પર મેંવેદાર ગછ્છે ઔર લંદે હુએ લછ્છે લટક રહે હોંગે, તોડા ઔર ખા લિયા. અગર ખડે હૈં તો મેવે ઈતને ઊંચે હૈં, બૈઠે તો કદરે ઝુક ગયે, લેટે તો ઔર કરીબ આ ગયે, ન તો કાંટોંકી રૂકાવટ હૈ ઔર ન દૂરીકી સરદર્દી હૈ.

હઝરત મુજાહિદ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે જન્નતકી ઝમીન ચાંદીકી હૈ ઔર ઉસકી મિટ્ટી મુશ્કે ખાલિસ હૈ, ઉસકે દરખ્તોંકે તને સોને ચાંદીકે હૈં, ડાલિયાં લુઅલુઅ, ઝબરજદ ઔર યાકૂતકી હૈં. ઉનકે દરમિયાન પત્તે ઔર ફલ હૈં જિનકે તોડનેમેં કોઈ વક્ત ઔર મુશ્કિલ નહીં, ચાહો બૈઠે બૈઠે તોડ લો, ચાહો ખડે ખડે બલ્કે અગર ચાહેં લેટે લેટે. એક તરફ ખૂશ ખર્રામ, ખૂશ દિલ, ખૂબસૂરત બા અદબ સલીકએ શિઆર, ફરમાંબરદાર ખાદિમ, કિસમ કિસમકે ખાને, ચાંદીકી કશ્તિયોંમેં લગાએ લિયે ખડે હૈં. દૂસરી જાનિબ શરાબે તહૂરસે છલકતે હુએ બિલોરીં જામ લિયે સાકિયાને મહવશ ઈશારેકે મુન્તઝિર હૈં, યે ગ્લાસ સફાઈમેં શીશે જૈસે ઔર સફેદીમેં ચાંદી જૈસે હોંગે. દર અસલ હોંગે ચાંદીકે લેકિન શીશેકી તરફ શફ્ફાફ હોંગે કે અંદરકી ચીઝ બાહિરસે

નઝર આએગી. જન્નતકી તમામ ચીઝોંકી યૂંહીસી બરાએ નામ મુશાબિહત દુનિયાંકી ચીઝોંમેં ભી પાઈ જાતી હૈ લેકિન ઉન ચાંદીકે બિલોરીં ગ્લાસોંકી મિસાલ નહીં મિલતી. ફિર યે જામ નાપે તુલે હુએ હૈં, સાકીકે હાથમેં ભી ઝેબ દેં, ઉનકી હથેલિયોં પર ભલે માલૂમ હોં ઔર પીનેવાલોંકી હસ્બે ખ્વાહિશ શરાબે તહૂર ઉસમેં સમા જાએ જો ન બચે ન ઘટે. ઈન નાયાબ ગ્લાસોંમેં જો પાક, ખૂશ ઝાઈકા ઔર સુરૂરવાલી બગૈર નશેકી શરાબ ઉન્હેં મિલેગી વો જન્નતકી નહેર સલસબીલકે પાનીસે મખ્લૂત કરકે (મિલાકર) દી જાએગી, જૈસા ઉપર ગુઝર ચુકા હૈ કે નહેર કાફૂરકે પાનીસે મખ્લૂત કરકે દી જાએગી, તો મતલબ યે હૈ કે કભી ઈસ ઠડકવાલે સર્દ મિઝાજ પાનીસે કભી ઉસ નફીસ ગરમ મિઝાજ પાનીસે તાકે એ'તિદાલ (દરમિયાનાપન) કાઈમ રહે. યે નેક લોગોંકા ઝિક્ર હૈ ઔર ખાસ મુકર્રબીન ખાલિસ ઈસ નહેરકા શરબત પીએંગે. સલસબીલ બકૌલ ઈકરમા (રહ.) જન્નતકે એક ચશ્માકા નામ હૈ ક્યૂંકે વો તેઝીકે સાથ મુસલસલ રવાન્ગીસે લહર યા ચાલ બેહ રહા હૈ, ઉસકા પાની બહોત હલ્કા નિહાયત શીરીં ખૂશ ઝાઈકા ઔર ખૂશબૂ હૈ જો આસાનીસે પિયા જાએ ઔર સેહતા પચતા રહે.

ઈન નેઅમતોંકે સાથ હી ખૂબસૂરત હસીન નૌખેઝ કમ ઉમર લડકે ઉનકી ખિદમતકે લિયે કમરબસ્તા (તૈયાર) હોંગે, યે ગિલમાને જન્નતી જિસ સન વ સાલમેં (ઉમરમેં) હોંગે ઉસીમેં રહેંગે યે નહીં કે સન (ઉમર) બઢકર સૂરત બિગડ જાએ, યે નફીસ પોશાકેં ઔર બેશ કીમત જડાવ ઝેવર પેહને હુએ યે તા'દાદે કસીર ઈધર ઉધર મુખ્તલિફ કામોં પર બટે હુએ હોંગે જિન્હેં દૌડે ભાગે ચુસ્તી ઔર ચાલાકીસે અંજામ દે રહે હોંગે, ઐસા માલૂમ હોગા ગોયા સફેદ આબદાર મોતી ઈધર ઉધર જન્નતમેં બિખરે પડે હૈં, હકીકતમેં ઈસસે ઝિયાદા અચ્છી મિસાલ ઉનકે લિયે કોઈ ઔર ન થી કે યે સાહિબે જમાલ ખૂશ ખિસાલ, બોટેસે (છોટેસે ખૂબસૂરત) કદવાલે સફેદ નૂરાની ચેહરોંવાલે પાક સાફ સજી હુઈ પોશાકેં પેહને હુએ ઝેવરમેં લદે હુએ અપને માલિકકી ફરમાંબરદારીમેં દૌડતે ભાગતે ઈધર ઉધર ફિરતે ઐસે ભલે હોંગે જૈસે સજે સજાએ પુર તકલ્લુફ ફર્શ પર સફેદ ચમકીલે સચ્ચે મોતી ઈધર ઉધર લુડક રહે હોં. હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હર એક

જન્નતીકે એક હઝાર ખાદિમ હોંગે જો મુખ્તલિફ કામકાજમેં લગે હુએ હોંગે.

ફિર ફરમાતા હૈ અય નબી! તુમ જન્નતકી જિસ જગહ નઝર ડાલો તુમહેં નેઅમતેં ઔર અઝીમુશ્શાન સલ્તનત હી સલ્તનત નઝર આએગી, તુમ દેખોગે કે રાહત વ સુરૂર નેઅમત વ નૂરસે ચપ્પા ચપ્પા મા'મૂર (આબાદ) હૈ. ચુનાંચે સહીહ હદીસમેં હૈ કે સબસે આખિરમેં જો જહન્નમસે નિકાલા જાએગા ઔર જન્નતમેં ભેજા જાએગા ઉસસે જનાબે બારી તબારક વ તઆલા ફરમાએગા, જા મૈંને તુઝે જન્નતમેં વો દિયા જો મિસ્લે દુનિયાકે હૈ બલ્કે ઉસસે ભી દસ હિસ્સે ઝિયાદા દિયા. ઔર હઝરત ઈબ્ને અમ્ર (રદિ.) કી રિવાયતસે વો હદીસ ભી પેહલે ગુઝર ચુકી હૈ જિસમેં હૈ કે અદના જન્નતીકી મિલ્કિયત વ મુલ્ક દો હઝાર સાલકી મસાફતકા હોગા. હર કરીબ ઔર દૂરકી ચીઝ પર ઉસકી બયક નઝર યકસાં નિગાહેં હોંગી, યે હાલ તો હૈ અદના જન્નતીકા, ફિર સમઝ લો કે આ'લા જન્નતીકા દરજા ક્યા હોગા? ઔર ઉસકી નેઅમતેં કૈસી હોંગી?

અય ખુદા! અય બગૈર હમારી દુઆ ઔર અમલકે હમેં શીરે માદરકે ચશ્મે (માંકા દૂધ) ઈનાયત કરનેવાલે! હમ આજિઝીકે સાથ તેરી પાક જનાબમેં અર્ઝ ગુઝાર હૈં કે તૂ હમારી લલચાઈ હુઈ તબીઅતકે અરમાનોંકો પૂરા કર ઔર હમેં ભી જન્નતુલ ફિરદૌસ નસીબ ફરમાના. ગો ઐસે આ'માલ ન હોં લેકિન ઈમાન હૈ તો તેરી રહમત આ'માલ પર હી મૌકૂફ નહીં, આમીન (મુતરજિમ)

તબરાનીકી એક બહોત હી ગરીબ હદીસમેં વારિદ હૈ કે એક હબ્શી દરબારે રિસાલતમેં હાઝિર હુવા. આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસે ફરમાયા તુમહેં જો કુછ પૂછના હો જિસ બાતકો સમઝના હો પૂછ લો. ઉસને કહા યા રસૂલલ્લાહ! સૂરત શકલમેં રંગ રૂપમેં નબુવ્વત વ રિસાલતમેં આપ (સ.અ.વ.) કો હમ પર ફઝીલત દી ગઈ હૈ. અબ તો યે ફરમાઈયે કે અગર મૈં ભી ઈન ચીઝોં પર ઈમાન લાઉં જિન પર આપ ઈમાન લાએ હૈં ઔર જિન પર આપ અમલ કરતે હૈં અગર મૈં ભી ઉસી પર અમલ કરૂં તો ક્યા જન્નતમેં આપકે સાથ હો સકતા હૂં? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "હાં કસમ હૈ ઉસ અલ્લાહકી જિસકે હાથમેં મેરી જાન હૈ કે કાલે રંગ લોગોંકો જન્નતમેં વો સફેદ રંગ દિયા જાએગા જો એક હઝાર સાલકે ફાસલેસે દિખાઈ દેગા. ફિર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા જો શખ્સ લા

ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ આખિર તક કહે ઉસકે લિયે ખુદાકે પાસ અહદ મુકર્રર હો જાતા હૈ. ઔર જો શખ્સ **સુબ્હાનલ્લાહિ વ બિહમ્દિહી** કહે ઉસકે લિયે એક લાખ ચોબીસ હઝાર નેકિયાં લિખ્ખી જાતી હૈં." તો એક શખ્સને કહા ફિર યા રસૂલલ્લાહ! હમ કૈસે હલાક હો જાએંગે? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા સુનો! એક શખ્સ ઈતની નેકિયાં લાએગા કે અગર કિસી બડે પહાડ પર રખ્ખી જાએ તો ઉસ પર બોઝલ પડેં, લેકિન ફિર જો ખુદાકી નેઅમતેં ઉસકે મુકાબિલ આએંગી તો કરીબ હોગા કે સબ ફના હો જાએ. મગર યે ઔર બાત હૈ કે રહમતે રબ તવજ્જોહ ફરમાએ, ઉસ વક્ત યે સૂરત 'મુલ્કન કબીરા' તક ઉતરી તો ઉસી હબ્શીને કહા કે અય હુઝૂર! જો કુછ આપકી આંખેં જન્નતમેં દેખેંગી ક્યા મેરી આંખેં ભી દેખેંગી? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા હાં. પસ વો રોને લગા યહાં તકકે ઉસકી રૂહ પરવાઝ કર ગઈ. હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં મૈંને દેખા કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને અપને મુબારક હાથસે ઉસે દફન કિયા (રદિયલ્લાહુ તઆલા અન્હુ).

ફિર અહલે જન્નતકે લિબાસકા ઝિક્ર હો રહા હૈ કે વો સબ્ઝ હરે રંગકા મહીન (બારીક) ઔર ચમકદાર રેશમ હોગા. 'સુન્દુસ' ઉંચે દરજાકા ખાલિસ નરમ રેશમ જો બદનસે લગા હુવા હોગા. 'ઈસ્તબ્રક' ઉમદા કીમતી ગિરાંકદર રેશમ જિસમેં ચમક દમક હોગી જો ઉપર પેહનાયા જાએગા, સાથ હી ચાંદીકે કંગન હાથોંમેં હોંગે. યે લિબાસ અબરારકા (નેકોકારોંકા) હૈ. ઔર મુકર્રબીને ખાસકે બારેમેં ઔર જગહ ઈરશાદ હૈ (**યુહલ્લૌન ફીહા મિન્ અસાવિર મિન્ ઝહબિંવ્ વ લુઅ્લુઆ, વલિબાસુહુમ્ ફીહા હરીર.**) ઉનહેં સોનેકે કંગન હીરે જડે હુએ પેહનાએ જાએંગે ઔર ખાલિસ નરમ સાફ રેશમી લિબાસ હોગા. ઉન ઝાહિરી જિસ્માની ઈસ્તેમાલી નેઅમતોંકે સાથ હી ઉનહેં પુરકૈફ બા લઝ્ઝત, સુરૂરવાલી, પાક ઔર પાક કરનેવાલી શરાબ પિલાઈ જાએગી જો તમામ ઝાહિરી બાતિની બુરાઈ દૂર કર દેગી. હસદ, કીના, બદખુલ્કી, ગુસ્સા વગૈરહ સબ દૂર કર દેગી. જૈસે અમીરૂલ મુઅમિનીન હઝરત અલી ઈબ્ને અબી તાલિબ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે જબ અહલે જન્નત, જન્નતકે દરવાઝે પર પહોંચેંગે તો ઉનહેં દો નેહરેં નઝર આએંગી ઔર ઉનહેં અઝ ખૂદ ખયાલ પૈદા હોગા, એકકા વો પાની પીએંગે તો ઉનકે દિલોંમેં જો કુછ થા સબ દૂર હો જાએગા. દૂસરીમેં ગુસલ

કરેંગે જિસસે ચેહરે તરોતાઝા, હશ્શાશ બશ્શાશ હો જાએંગે. ઝાહિરી ઔર બાતિની દોનોં ખૂબિયાં ઉનહેં કામિલ દરજેમેં હાસિલ હોંગી, જિસકા બયાન યહાં હો રહા હૈ, ફિર ઉનસે ઉનકે દિલ ખૂશ કરનેકે લિયે ઔર ઉનકી ખૂશી દો બાલા કરનેકે લિયે (બળ્હાનેકે લિયે) બારબાર કહા જાએગા કે યે તુમહારે આ'માલકા બદલા ઔર તુમહારી ભલી કોશિશોંકી કદરદાની હૈ જૈસે ઔર જગહ હૈ. **(કુલૂ વશ્રબૂ હનીઅમ્ બિમા અસ્લફ્તુમ્ ફીલ્ અય્યામિલ્ ખાલિયહ)** દુનિયામેં જો આ'માલ તુમને કિયે ઉનકી નેક જઝામેં આજ તુમ ખૂબ સેહતા પચતા આરામ વ ઈત્મીનાનસે ખાતે પીતે રહો. ઔર ફરમાન હૈ **(વ નૂદૂ અન્ તિલ્કુમુલ્ જન્નતુ ઊરિષ્તુમૂહા બિમા કુન્તુમ્ તઅ્મલૂન)** યાની પુકારે જાએંગે કે ઈન જન્નતોંકા વારિસ તુમહેં તુમહારી નેક કિરદારિયોંકી બિના પર બનાયા ગયા હૈ. યહાં ભી ફરમાયા હૈ કે તુમહારી સઈ (કોશિશ) મશ્કૂર હૈ થોડે અમલ પર બહોત અજ્ર હૈ અલ્લાહ તઆલા હમેં ભી ઉનમેંસે કરે, આમીન.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સ. ૪૮૨ સે ૪૮૫ તક)

જન્નતમેં પરદે ગિર ગયે, શામ હો ગઈ, જન્નતમેં પરદે હટ ગયે, સુબહ હો ગઈ

લા યસ્મઊન ફીહા લગ્વન્ ઈલ્લા સલામા, વ લહુમ્ રિઝ્કુહુમ્ ફીહા બુક્રતંવ્ વ અશિય્યા. (સૂ. મરયમ આયત ૬૨)

વહાં લોગ કોઈ લગ્વ બાત ન સુનેંગે સિર્ફ સલામ હી સલામ સુનેંગે ઉનકે લિયે વહાં સુબહ વ શામ ઉનકા રિઝક હોગા.

જન્નતમેં સુબહ વ શામ દુનિયાકી તરહ હૈ વહાં રાત નહીં બલ્કે હર વક્ત નૂરકા સમાં હૈ. પરદે ગિર જાને ઔર દરવાઝે બંદ હો જાનેસે અહલે જન્નત શામકે વક્તકો ઔર ઈસી તરહ પરદોંકે હટ જાને ઔર દરવાઝોંકે ખુલ જાનેસે સુબહકે વક્તકો જાન લેંગે, ઉન દરવાઝોંકા ખુલના બંદ હોના ભી જન્નતિયોંકે ઈશારે ઔર હુકમોં પર હોગા, યે દરવાઝે ભી ઈસ કદર સાફ શફ્ફાફ આઈના નુમા હૈં કે બાહિરકી ચીઝેં અંદરસે નઝર આએં. ચૂંકે દુનિયામેં દિન રાતકી આદત થી ઈસ લિયે જો વક્ત જબ ચાહેંગે પાએંગે. ચૂંકે અરબ

સુબહ શામ હી ખાના ખાનેકે આદી થે ઈસ લિયે જન્નતી રિઝ્કકા વક્ત ભી વહી બતલાયા ગયા હૈ વરના જન્નતી જો ચાહેં જબ ચાહેં મૌજૂદ પાએંગે.

જન્નતમેં નૌજવાન કુંવારી લડકિયોંકી ભી બારિશ હોગી

જન્નતમેં નેક લોગોંકે લિયે ખુદા તઆલાકે યહાં જો નેઅમતેં વ રહમતેં હૈં ઉનકા બયાન હો રહા હૈ કે યે નસીબદાર હૈં કે જહન્નમસે નજાત પાઈ ઔર જન્નતમેં પહોંચ ગયે. ઉનહેં નૌજવાન કુંવારી હૂરેં ભી મિલેંગી જો ઉભરે હુએ સીને વાલિયાં ઔર હમ ઉમર હોંગી. એક હદીસમેં હૈ કે જન્નતિયોંકે લિબાસ હી ખુદાકી રઝામંદીકે હોંગે. બાદલ ઉન પર આએંગે ઔર ઉનસે કહેંગે કે બતલાઓ હમ તુમ પર ક્યા બરસાએં? ફિર વો જો ફરમાએંગે બાદલ ઉન પર બરસાએંગે. યહાં તકકે નૌજવાન કુંવારી લડકિયાં ભી ઉન પર બરસેંગી.

(ઈબ્ને અબી હાતિમ)

ઉનહેં શરાબે તહૂરકે છલકતે હુએ પાક સાફ ભરપૂર જામ પર જામ મિલેંગે, જિસમેં નશા ન હોગા કે બેહૂદાગોઈ (બકવાસ) ઔર લગ્વ બાતેં મુંહસે નિકલેં ઔર કાનમેં પડેં જૈસે ઔર જગહ હૈ (લા લગ્વુન્ ફીહા વલા તઅ્ષીમ.) ઉસમેં ન લગ્વ હોગા ન બુરાઈ ઔર ન ગુનાહકી બાતેં, કોઈ બાત ઝૂઠ ઔર ફુઝૂલ ન હોગી. વો દારૂસ્સલામ હૈ જિસમેં કોઈ ઐબકી ઔર બુરાઈકી બાત હી નહીં. યે જો કુછ બદલે ઉન પારસા (નેક) લોગોંકો મિલે હૈં યે ઉનકે નેક આ'માલકે નતીજે હૈં જો અલ્લાહકે ફઝલો કરમસે ઔર ઉસકે એહસાન વ ઈન્આમકી બિના પર ઉનહેં મિલે હૈં. જો બેહદ કાફી વાફી હૈં જો બકસરત ઔર ભરપૂર હૈં.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૫ : ૪૯૯)

જન્નતમેં દૂધ, પાની, શહદ ઔર શરાબકે સમંદર હૈં

જન્નતમેં પાનીકે ચશ્મે હૈં જો કભી બિગડતા નહીં બદલતા નહીં સડતા

નહીં, ન બદબૂ પૈદા હોતી હૈ, બહોત સાફ મોતી જૈસા હૈ કોઈ ગદલાપન નહીં, કીડા કરકટ નહીં. હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં જન્નતી નેહરેં મુશ્કકે પહાડોંસે નિકલતી હૈં.

ઉસમેં પાનીકે અલાવા દૂધકી નેહરે ભી હૈં જિસકા મઝા કભી બદલતા નહીં, બહોત સફેદ બહોત મીઠા ઔર નિહાયત સાફ વ શફફાફ ઔર મઝેદાર પુર ઝાઈકા. એક મરફૂઅ હદીસમેં હૈ કે યે દૂધ જાનવરોંકે થનસે નિકલા હુવા નહીં બલ્કે કુદરતી હૈ.

ઔર નેહરેં હોંગી શરાબ સાફકી જો પીનેવાલેકા દિલ ખૂશ કર દે, દિમાગ કુશાદા કરેં. જો શરાબ ન તો બદબૂદાર હૈ ન તલ્ખીવાલી ન બદ મંઝર હૈ, બલ્કે દેખનેમેં બહોત અચ્છી પીનેમેં લઝીઝ નિહાયત ખૂશબૂદાર જિસસે ન અકલમેં ફુતૂર (ખરાબી) આએ ન દિમાગમેં ચક્કર આએં ન બેહકે ન ભટકે ન નશા ચળ્હે ન અકલ જાએ. હદીસમેં હૈ કે યે શરાબ ભી કિસીકે હાથોંસે કશીદ કી હુઈ (બનાઈ હુઈ) નહીં બલ્કે ખુદાકે હુકમસે તૈયાર હુઈ હૈ. ખૂશ ઝાઈકા ઔર ખૂશ રંગ હૈ.

જન્નતમેં શહદકી નેહરેં ભી હૈં જો બહોત સાફ હૈં ઔર ખૂશબૂદાર ઔર ઝાઈકા તો કેહના હી ક્યા હૈ? હદીસ શરીફમેં હૈ કે યે શહદ ભી મખ્ખિયોંકે પેટસે નહીં.

મુસ્નદે અહમદકી એક મરફૂઅ હદીસમેં હૈ કે જન્નતમેં દૂધ, પાની, શહદ ઔર શરાબકે સમંદર હૈં જિનમેંસે ઉનકી નેહરેં ઔર ચશ્મે જારી હોતે હૈં. યે હદીસ તિરમિઝીમેં હૈ ઔર ઈમામ તિરમિઝી (રહ.) ઉસે હસન સહીહ ફરમાતે હૈં.

ઈબ્ને મર્દવિયાકી હદીસમેં યે હૈ કે નેહરેં જન્નતે અદનસે નિકલતી હૈં ફિર એક હૌઝમેં આતી હૈં વહાંસે બઝરીઆ ઔર નેહરોંકે તમામ જન્નતોંમેં જાતી હૈં.

એક ઔર હદીસમેં હૈ કે તુમ અલ્લાહસે સવાલ કરો તો જન્નતુલ ફિરદૌસ માંગા કરો વો સબસે બેહતર ઔર સબસે આ'લા જન્નત હૈ ઉસીસે જન્નતકી નેહરેં જારી હોતી હૈં ઔર ઉસકે ઉપર રહમાનકા અર્શ હૈ.

તબરાનીમેં હૈ હઝરત લકીત બિન આમિર (રદિ.) જબ વફદમેં આએ

યે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે દરયાફત કિયા કે જન્નતમેં ક્યા હૈ? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : સાફ શહદકી નેહરેં, ઔર બગૈર નશેકે સર દર્દ ન કરનેવાલી શરાબકી નેહરેં, ઔર ન બિગડનેવાલી દૂધકી નેહરેં, ઔર ખરાબ ન હોનેવાલે શફ્ફાફ પાનીકી નેહરેં, ઔર તરહ તરહકે મેવાજાત, અજીબો ગરીબ બેમિસ્લ વ બિલકુલ તાઝા ઔર પાક સાફ બીવિયાં જો સાલિહીનકો મિલેંગી ઔર ખૂદ ભી સાલિહાત (નેક) હોંગી, દુનિયાકી લઝ્ઝતોંકી તરહ ઉનસે લઝ્ઝતેં ઉઠાએંગે, હાં વહાં બાલ બચ્ચે ન હોંગે.

હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે યે ખયાલ કરના કે જન્નતકી નેહરેં ભી દુનિયાકી નેહરોંકી તરહ ખુદી હુઈ ઝમીનમેં ઔર ગળ્હોંમેં બેહતી હૈં, નહીં નહીં કસમ ખુદાકી વો સાફ ઝમીન પર બરાબર જારી હૈં. ઉનકે કિનારે કિનારે લુઅલુઅ ઔર મોતિયોંકે ખૈમે હૈં, ઉનકી મિટ્ટી મુશ્કે ખાલિસ હૈ, વહાં ઉનકે લિયે હર તરહકે મેવે ઔર ફૂલ ફલ હૈં, જૈસે ઔર જગહ અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ : (યદ્ઉન ફીહા બિકુલ્લિ ફાકિહતિન્ આમિનીન) યાની વહાં નિહાયત અમન વ અમાનકે સાથ હર કિસમકે મેવે વો મંગવાએંગે ઔર ખાએંગે, ઔર આયતમેં હૈ : (ફીહિમા મિન્ કુલ્લિ ફાકિહતિન્ ઝૌજાન) દોનોં જન્નતોંમેં હર કિસમકે મેવોંકે જોડે હૈં. ઈન તમામ નેઅમતોંકે સાથ યે કિતની બડી નેઅમત હૈ કે રબ ખૂશ હૈ, વો અપની મગફિરત ઉનકે લિયે હલાલ કર ચુકા હૈ, ઉનહેં નવાઝ ચુકા હૈ, ઔર ઉનસે રાઝી હો ચુકા હૈ અબ કોઈ ખટકા હી નહીં.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૫ : ૧૦૨-૧૦૩)

જન્નતમેં છ ચીઝેં ન હોંગી

જન્નતમેં સબ કુછ હોગા મગર છ ચીઝેં ન હોંગી : (૧) મૌત ન હોગી (૨) નીંદ ન હોગી (૩) હસદ ન હોગા (૪) નજાસત (નાપાકી) ન હોગી (૫) બુળ્હાપા ન હોગા (૬) દાઢી ન હોગી બલ્કે બગૈર દાઢીકે જવાન હોંગે.

(મિરકાત બાબે સિફતુલ જન્નત, આખિરતકી યાદ, મલ્ફૂઝાતે અકદસ મૌલાના ઈફતિખારુલ હસન કાન્ધલવી સ. ૩૦)

હઝરત ઉમ્મે સલમાકે જન્નતિયોંકી ધૂમધામકે મુતઅલ્લિક અજીબો ગરીબ આઠ સવાલાત ઔર આં હઝરત (સ.અ.વ.) કે જવાબાત

હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) ફરમાતી હૈં :

(૧) **સવાલ :** મૈંને કહા યા રસૂલલ્લાહ! હૂરેઈનકી ખબર મુઝે દીજિયે.

જવાબ : આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "વો ગોરે રંગકી હૈં બડી બડી આંખોંવાલી હૈં. સખ્ત સિયાહ ઔર બડે બડે બાલોંવાલી હૈં જૈસેકે ગિધકા પર.

(૨) **સવાલ :** મૈંને કહા (**લુઅલુઉમ્ મકનૂન**) કી બાબત ખબર દીજિયે.

જવાબ : આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા "ઉનકી સફાઈ ઔર જોત (ચમક) મિસ્લ ઉસ મોતીકે હૈ જો સીપસે અભી અભી નિકલા હો જૈસે કિસીકા હાથ ભી ન લગા હો.

(૩) **સવાલ :** મૈંને કહા (**ખૈરાતુન હિસાન**) કી ક્યા તફસીર હૈ?

જવાબ : ફરમાયા "ખુશ ખુલ્ક વ ખૂબસૂરત"

(૪) **સવાલ :** મૈંને કહા (**બયઝુમ મકનૂન**) સે ક્યા મુરાદ હૈ?

જવાબ : ફરમાયા : ઉનકી નઝાકત ઔર નરમી અંડેકી ઉસ ઝિલ્લીકી તરહ હોગી જો અંદર હોતી હૈ.

(૫) **સવાલ :** મૈંને (**ઉરૂબન અત્રાબા**) કે મા'ના દરયાફત કિયે.

જવાબ : ફરમાયા "ઉસસે મુરાદ દુનિયાકી મુસલમાન જન્નતી ઔરતેં હૈં જો બિલકુલ બુઢ્ઢિયા ફૂંસ થીં. અલ્લાહ તઆલાને ઉનહેં નયે સિરૈંસે પૈદા કિયા ઔર કુંવારિયાં ઔર ખાવિંદોંકી ચહીતિયાં ઔર ખાવિંદોંસે ઈશ્ક રખનેવાલિયાં ઔર હમ ઉમર બના દીં.

(૬) **સવાલ :** મૈંને પૂછા યા રસૂલલ્લાહ! દુનિયાકી ઔરતેં અફઝલ હૈં યા હૂરેઈન?

જવાબ : ફરમાયા : દુનિયાકી ઔરતેં હૂરેઈનસે બહોત અફઝલ હૈં. જૈસે અસ્તરસે અબરા (ઉપરકા કપડા) બેહતર હોતા હૈ.

(૭) **સવાલ :** મૈંને કહા ઈસ અફઝલિયતકી ક્યા વજહ હૈ?

જવાબ : ફરમાયા : "નમાઝેં રોઝે ઔર અલ્લાહ તઆલાકી ઈબાદતેં. અલ્લાહ તઆલાને ઉનકે ચેહરે નૂરસે ઉનકે જિસ્મ રેશમસે સંવાર દિયે હૈં. સફેદ રેશમ ઔર સબ્ઝ રેશમ ઔર ઝર્દ સુનેહરે રેશમ ઔર ઝર્દ સુનેહરે ઝેવર, બખૂરદાન (ઊદ, લોબાન જલાનેકે બરતન) મોતીકે, કંઘિયાં સોનેકી, યે કેહતી રહેંગી :

નહ્નુલ્ ખાલિદાતુ ફલા નમૂતુ અબદા
વ નહ્નુન્ નાઈમાતુ ફલા નબ્અસુ અબદા
વ નહ્નુલ્ મુકીમાતુ ફલા નત્અનુ અબદા
વ નહ્નુ રાંઝિયાતુ ફલા નસ્ખતુ અબદા
તૂબા લિમન્ કાન લના વ કુન્ના લહૂ

યાની હમ હમેશા રેહનેવાલી હૈં કભી મરેંગી નહીં.

હમ નાઝ ઔર નેઅમતવાલિયાં હૈં કે કભી મુફલિસ ઔર બે-નેઅમત ન હોંગી.

હમ ઈકામત કરનેવાલી હૈં કે કભી સફરમેં નહીં જાએંગી.

હમ અપને ખાવિદોંસે ખૂશ રેહને વાલિયાં હૈં કે કભી રૂઠેંગી નહીં.

ખૂશ નસીબ હૈં વો લોગ જિનકે લિયે હમ હૈં ઔર હમ ઉનકે લિયે હૈં.

(૮) **સવાલ :** મૈંને પૂછા યા રસૂલલ્લાહ! બાઝ ઔરતોંકે દો દો, તીન તીન, ચાર ચાર ખાવિંદ હો જાતે હૈં ઉસકે બાદ ઉસે મૌત આતી હૈ મરનેકે બાદ અગર યે જન્નતમેં ગઈ ઔર ઉસકે સબ ખાવિંદ ભી ગયે તો યે કિસે મિલેગી.

જવાબ : આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : "ઉસે ઈખ્તિયાર દિયા જાએગા કે જિસકે સાથ ચાહે રહે, ચુનાંચે યે ઉનમેંસે ઉસે પસંદ કરેગી જો ઉસકે સાથ બેહતરીન બરતાવ કરતા રહા હો. અલ્લાહ તઆલાસે કહેગી કે પરવરદિગાર! યે મુઝસે બહોત અચ્છી બૂદો બાશ રખતા થા (યાની અચ્છી તરહ રખતા થા) ઉસીકે નિકાહમેં મુઝે દે.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૫ : ૨૫૫-૨૫૬)

જન્નતમેં હૂરોંકી ધૂમધામ હૂર નાઝુક, નૂરાની, નાઝ ઔર કરિશ્માવાલી હોગી

સૂરકી મશ્હૂર લંબી હદીસમેં હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) તમામ મુસલમાનોંકો જન્નતમેં લે જાનેકી સિફારિશ કરેંગે જિસ પર અલ્લાહ તઆલા ફરમાએગા મૈંને આપકી શફાઅત કબૂલ કી ઔર આપકો ઉનહેં જન્નતમેં પહોંચાનેકી ઈજાઝત દી. આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં ફિર મૈં ઉનહેં જન્નતમેં લે જાઉંગા. ખુદાકી કસમ! તુમ જિસ કદર અપને ઘરબાર ઔર અપની બીવિયોંસે વાકિફ હો ઉસસે બહોત ઝિયાદા જન્નતી અપને ઘરોં ઔર બીવિયોંસે વાકિફ હોંગે. પસ એક એક જન્નતીકી બહત્તર (૭૨) બહત્તર (૭૨) બીવિયાં હોંગી જો ખુદાકી બનાઈ હુઈ હૈં ઔર દો દો બીવિયાં ઔરતોંમેંસે હોંગી કે ઉનહેં બેવજહ અપની ઈબાદતકે ઉન સબ ઔરતોં પર ફઝીલત હાસિલ હોગી, જન્નતી ઉનમેંસે એકકે પાસ જાએગા, યે ઉસ બાલાખાનેમેં હોગી જો યાકૂતકા બના હુવા હોગા, ઉસ પલંગ પર હોગી જો સોનેકે તારોંસે બુના હુવા હોગા ઔર જડાવ જડા હુવા હોગા, સત્તર (૭૦) જોડે પેહને હુએ હોગી જો સબ બારીક ઔર સબ્ઝ ચમકીલે ખાલિસ રેશમકે હોંગે, યે બીવી ઈસ કદર નાઝુક નૂરાની હોગી કે ઉસકી કમર પર હાથ રખકર સીનેકી તરફ઼સે દેખેગા તો સાફ નઝર આ જાએગા. કપડે ગોશ્ત, હડ્ડી કોઈ ચીઝ રોક ન હોગી. ઈસ કદર ઉસકા પિન્ડા (બદન) સાફ ઔર આઈના નુમા હોગા જિસ તરહ મરવારીદમેં (મોતીમેં) સૂરાખ કરકે ડોરા ડાલ દેં તો વો ડોરા બાહિરસે નઝર આતા હૈ, ઈસી તરહ ઉસકી પિન્ડલીકા ગૂદા નઝર આએગા, ઐસા હી નૂરાની બદન ઉસ જન્નતીકા ભી હોગા. અલગર્ઝ યે ઉસકા આઈના હોગી ઔર વો ઈસકા આઈના. યે ઉસકે સાથ ઐશો ઈશરતમેં મશ્ગૂલ હોગા, ન યે થકેગા ન વો થકેગી. ન ઉસકા દિલ ભરેગા ન ઉસકા દિલ ભરેગા. જબ કભી નઝદીકી (સોહબત) કરેગા તો કુંવારી પાએગા, ન

ઉસકા ઉઝ્‌વ સુસ્ત હો ન ઉસે ઝિરાં ગુઝરે મગર ખાસ પાની (મની-વિર્ય) વહાં ન હોગા જિસસે ઘિન આએ. યે યૂંહી મશ્ગૂલ હોગા. જો કાનમેં નિદા આએગી કે યે તો હમેં ખૂબ માલૂમ હૈ કે ન આપકા દિલ ઉનસે ભરેગા ન ઉનકા આપસે ભરેગા મગર આપકી દૂસરી બીવિયાં ભી હૈં. અબ યે યહાંસે બાહિર આએગા ઔર એક એકકે પાસ જાએગા, જિસકે પાસ જાએગા ઉસે દેખકર બેસાખ્તા ઉસકે મુંહસે નિકલ જાએગા કે રબકી કસમ તુઝસે બેહતર જન્નતમેં કોઈ ચીઝ નહીં, ન મેરી મુહબ્બત કિસીસે તુઝસે ઝિયાદા હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સ. ૨૫૬)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે પૂછતે હૈં કે યા રસૂલલ્લાહ! ક્યા જન્નતમેં જન્નતી લોગ જિમાઅ (સોહબત) ભી કરેંગે? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "હાં કસમ હૈ ઉસ ખુદાકી જિસકે હાથમેં મેરી જાન હૈ. ખૂબ અચ્છી તરહ બેહતરીન તરીકા પર. જબ અલગ હોગા વો ઉસી વક્ત ફિર પાક સાફ અછૂતી બાકિરા બન જાએગી." હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં "મોમિનકો જન્નતમેં ઈતની ઈતની ઔરતોંકે પાસ જાનેકી કુવ્વત અતા કી જાએગી." હઝરત અનસ (રદિ.) ને પૂછા હુઝૂર! ક્યા ઈતની તાકત રખ્ખેગા? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "એકસો આદમિયોંકે બરાબર ઉસે કુવ્વત મિલેગી." તબરાનીકી હદીસમેં હૈ એક એકસો કુંવારિયોંકે પાસ એક એક દિનમેં હો આએગા. હાફિઝ અબ્દુલ્લાહ મુકદ્દસી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે મેરે નઝદીક યે હદીસ શર્તે સહીહ પર હૈ, વલ્લાહુ આ'લમ.

જન્નતકી ઔરતેં અપને ખાવિંદોંકી મહેબૂબા હોંગી યે અપને ખાવિંદોંકી આશિક ઔર ખાવિંદ ઉનકે આશિક, જન્નતકી ઔરતેં નાઝ વ કરિશ્મા ઔર નઝાકતવાલી હૈં. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સ. ૨૫૭)

જન્નતકી ઔરતેં અપને ખાવિંદકા દિલ મુટ્ઠીમેં રખ્ખેંગી

જન્નતકી ઔરતેં અપને ખાવિંદકા દિલ મુટ્ઠીમેં રખ્ખેંગી. જન્નતકી

ઔરતેં ખૂશ કલામ હૈં અપની બાતોંસે અપને ખાવિંદોંકા દિલ મોહ લેતી હૈં. જબ કુછ બોલીં યૂં માલૂમ હોતા હૈ કે ફૂલ ઝડતે હૈં ઔર નૂર બરસતા હૈ. ઈબ્ને અબી હાતિમમેં હૈ કે ઉનહેં 'ઉરૂબ' ઈસ લિયે કહા ગયા હૈ કે ઉનકી બોલચાલ અરબી ઝબાનમેં હોગી. અતરાબકે મા'ના હૈં હમ ઉમર, યાની તેંતીસ બરસકી, ઔર યે મા'ના ભી હૈં કે ખાવિંદકી ઔર ઉનકી તબીઅત, ખુલ્ક બિલકુલ યકસાં હૈ જિસસે વો ખૂશ યે ખૂશ, જો ઉસે નાપસંદ ઉસે ભી નાપસંદ. યે મા'ના ભી બયાન કિયે ગયે હૈં કે આપસમેં ઉનમેં બેર, બુગ્ઝ, હસદ ઔર રશ્ક ન હોગા. યે સબ આપસમેં ભી હમઉમર હોંગી તાકે બેતકલ્લુફીસે એક દૂસરીસે મિલેં જુલેં ખેલેં કૂદેં. તિરમિઝીકી હદીસમેં હૈ કે યે જન્નતી હૂરેં એક રૂહ અફઝા બાગમેં જમા હોકર નિહાયત પ્યારે ગલેસે ગાના ગાએંગી કે ઐસી સુરીલી ઔર રસીલી આવાઝ મખ્લૂકને કભી ન સુની હોગી, ઉનકા ગાના વહી હોગા જો પેહલે બયાન હુવા. અબૂ યઅલામેં હૈ ઉનકે ગાનેમેં યે ભી હોગા.

નહ્નુ ખૈરાતુન્ હિસાનુન
ખુબિઅના લિઅઝવાજિન્ કિરામિન

હમ પાક સાફ ખૂશ વઝઅ ખૂબસૂરત ઔરતેં હૈં. જો બુઝુર્ગ ઔર ઝી ઈઝ્ઝત શૌહરોંકે લિયે છુપાકર રખ્ખી ગઈ થીં.

હઝરત અબૂ સુલેમાન દારાની (રહ.) સે મન્કૂલ હૈ કે મૈંને એક રાત તહજ્જુદકી નમાઝકે બાદ દુઆ માંગની શુરૂ કી, ચૂંકે સખ્ત સરદી થી બડે ઝોરકા પાલા (શબનમ-ઠંડ) પડ રહા થા, હાથ ઉઠાએ નહીં જાતે થે ઈસ લિયે મૈંને એક હી હાથસે દુઆ માંગી ઔર ઉસી હાલતમેં દુઆ માંગતે માંગતે મુઝે નીંદ આ ગઈ, ખ્વાબમેં મૈંને એક હૂરકો દેખા કે ઉસ જૈસી ખૂબસૂરત નૂરાની શકલ કભી મેરી નિગાહસે નહીં ગુઝરી, ઉસને મુઝસે કહા અય અબૂ સુલેમાન! એક હી હાથસે દુઆ માંગને લગે ઔર યે ખયાલ નહીં કે પાંચસો સાલસે અલ્લાહ તઆલા મુઝે તુમહારે લિયે અપની ખાસ નેઅમતોંમેં પરવરિશ કર રહા હૈ. (તફસીર ઈબ્ને કસીર ૫ : ૨૫૭)

આઈયે! જન્નતે અદનકી સૈર કરેં જિસકે પાંચ હ઼ઝાર દરવાઝે હૈં ઔર હર દરવાઝે પર પાંચ હઝાર ફરિશ્તે હૈં

ઉન બુઝુર્ગોંકી નેક સિફતેં બયાન હો રહી હૈં ઔર ઉનકે ભલે અંજામકા ખબર દી જા રહી હૈ જો આખિરતમેં જન્નતકે માલિક બનેંગે ઔર યહાં ભી જો નેક અંજામ હૈં.

વો મુનાફિકોંકી તરહ નહીં હોતે કે અહદ શિકની ઔર ગદ્દારી ઔર બેવફાઈ કરેં. યે મુનાફિકોંકી ખસ્લત હૈ કે વા'દા કરકે તોડ દેં, ઝગડોંમેં ગાલિયાં બકેં, બાતોંમેં ઝૂઠ બોલેં. અમાનતમેં ખયાનત કરેં.

સિલા રહમીકા, રિશ્તાદારોંસે સુલૂક કરનેકા, ફકીર મોહતાજકો દેનેકા. ભલી બાતોંકે નિબાહનેકા જો ખુદાકા હુકમ હૈ યે ઉસકે આમિલ હૈં. રબકા ખૌફ દિલમેં રચા હુવા હૈ. નેકિયાં કરતે હૈં ફરમાને ખુદા સમઝકર, બદિયાં છોડતે હૈં ખુદાકી નાફરમાની સમઝકર. આખિરતકે હિસાબકા ખટકા રખતે હૈં ઈસી લિયે બુરાઈયોંસે બચતે હૈં. નેકિયોંકી રગબત કરતે હૈં, એ'તિદાલકે રાસ્તે નહીં છોડતે. હર હાલમેં ફરમાને ખુદાકા લિહાઝ રખતે હૈં. હરામ કામોં ઔર ખુદાકી નાફરમાનિયોંકી તરફ ચાહે નફસ ઘસીટે લેકિન યે ઉસે રોક લેતે હૈં ઔર સવાબે આખિરત યાદ દિલાકર મરઝીએ મૌલા રઝાએ રબકે તાલિબ હોકર નાફરમાનિયોંસે બાઝ રેહતે હૈં. નમાઝકી પૂરી હિફાઝત કરતે હૈં. રૂકૂઅ સિજદહકે વક્ત ખુશૂઅ ખુઝૂઅ શરઈ તૌર પર બજા લાતે હૈં. જિનહેં દેના ખુદાને ફરમાયા હૈ ઉનહેં અલ્લાહકી દી હુઈ ચીઝેં દેતે રેહતે હૈં. ફુકરા મોહતાજ મસાકીન અપને હોં યા ગૈર હોં ઉનકી બરકતોંસે મહેરૂમ નહીં રેહતે. છુપે ખુલે દિન રાત વક્ત બેવક્ત બરાબર રાહે ખુદામેં ખર્ચ કરતે રેહતે હૈં.

કબાહતકો એહસાનસે, બુરાઈકો ભલાઈસે, દુશ્મનીકો દોસ્તીસે ટાલ દેતે હૈં. દૂસરા સરકશી કરે યે નરમી કરતે હૈં, દૂસરા સર ચઢે યે સર ઝુકા દેતે

હૈં, દૂસરોંકે ઝુલ્મ સેહ લેતે હૈં ઔર ખૂદ સુલૂક કરતે હૈં, તાલીમે કુરઆન હૈ : **(ઈદ્‌ફઅ્ બિલ્લતી હિય અહ્‌સન)** બહોત અચ્છે તરીકેસે ટાલ દો તો દુશ્મન ભી ગાળ્હા દોસ્ત બન જાએગા, સબર કરનેવાલે સાહિબે નસીબ હી ઈસ મરતબાકો પાતે હૈં. ઐસે લોગોંકે લિયે અચ્છા અંજામ હૈ. વો અચ્છા અંજામ ઔર બેહતરીન ઘર જન્નત હૈ જો હમેશગીવાલી ઔર પાઈદાર હૈ.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર (રદિ.) ફરમાતે હૈં જન્નતકે એક મહેલકા નામ અદન હૈ જિસમેં બુરૂજ ઔર બાલાખાને હૈં જિસકે પાંચ હઝાર દરવાઝે હૈં. હર દરવાઝે પર પાંચ હઝાર ફરિશ્તે હૈં. વો મહેલ મખ્સૂસ હૈ નબિયોં ઔર સિદ્દીકોં ઔર શહીદોંકે લિયે. હઝરત ઝહ્‌હાક (રહ.) કેહતે હૈં યે જન્નતકા શહેર હૈ જિસમેં અંબિયા હોંગે શુહદા હોંગે ઔર હિદાયતકે અઈમ્મહ હોંગે ઔર ઉનકે આસપાસ ઔર લોગ હોંગે. ઔર ઉનકે ઈર્દગિર્દ ઔર જિતનેં હૈં વહાં યે અપને ઔર ચહીતોંકો ભી અપને સાથ દેખેંગે.

ઉનકે બડે બાપ દાદા ઉનકે છોટે બેટે પોતે ઉનકે જોડે ભી જો ઈમાનદાર ઔર નેકકાર થે ઉનકે પાસ હોંગે ઔર રાહતોંમેં મસરૂર હોંગે જિસસે ઉનકી આંખેં ઠંડી રહેંગી યહાં તકકે અગર કિસીકે આ'માલ ઈસ દરજા બુલંદી તક પહોંચનેકે કાબિલ ન ભી હોંગે તો ખુદાએ તઆલા ઉનહેં દરજે બળ્હા દેગા ઔર આ'લા મંઝિલ તક પહોંચા દેગા. ઈરશાદે ખુદાવંદી હૈ : **(વલ્લઝીન આમનૂ વત્તબઅત્હુમ્ ઝુર્રિય્યતુહુમ્ બિઈમાનિન અલ્હકના બિહિમ્ ઝુરિય્યતહુમ)** જિન ઈમાનદારોંકી ઔલાદ ઉનકી પૈરવી ઈમાનમેં કરતી હૈં હમ ઉનહેં ભી ઉનકે સાથ મિલા દેતે હૈં. ઉનકે પાસ મુબારકબાદ ઔર સલામકે લિયે હર હર દરવાઝેસે હર હર વક્ત ફરિશ્તે આતે રેહતે હૈં યે ભી ખુદાકા ઈન્આમ હૈ તાકે હર વક્ત ખૂશ રહેં ઔર બશારતેં સુનતે રહેં. નબિયોં, સિદ્દીકોં, શહીદોંકા પડોસ ફરિશ્તોંકા સલામ ઔર જન્નતુલ ફિરદૌસ મકામ.

મુસ્નદકી હદીસમેં હૈ જાનતે ભી હો કે સબસે પેહલે જન્નતમેં કૌન જાએંગે? લોગોંને કહા ખુદાકો ઈલ્મ હૈ ઔર ઉસકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કો. ફરમાયા સબસે પેહલે જન્નતી મસાકીન મુહાજિરીન હૈં જો દુનિયાકી લઝ્ઝતોંસે દૂર થે. જો તકલીફોંમેં મુબ્તલા થે. જિનકી ઉમંગેં દિલોંમેં હી રેહ ગઈ ઔર કઝા આ ગઈ. રહમતકે ફરિશ્તોંકો ખુદાકા હુકમ હોગા કે જાઓ

ઉનહેં મુબારકબાદ દો. ફરિશ્તે કહેંગે ખુદાયા હમ તેરે આસમાનોંકે રેહનેવાલે તેરી બેહતરીન મખ્લૂક હૈં. ક્યા તૂ હમેં હુકમ દેતા હૈ કે હમ જાકર ઉનહેં સલામ કરેં ઔર ઉનહેં મુબારકબાદ પેશ કરેં. જનાબે બારી જવાબ દેગા યે મેરે વો બંદે હૈં જિનહોંને સિર્ફ મેરી ઈબાદત કી, મેરે સાથ કિસીકો શરીક ન કિયા, દુન્યવી રાહતોંસે મહેરૂમ રહે. મુસીબતોંમેં મુબ્તલા રહે. કોઈ મુરાદ પૂરી ન હોને પાઈ ઔર યે સાબિર વ શાકિર રહે. અબ તો ફરિશ્તે જલ્દી જલ્દી શૌકકે સાથ ઉનકી તરફ દૌડેંગે. ઈધર ઉધરકે હર દરવાઝેસે ઘુસેંગે ઔર સલામ કરકે મુબારકબાદ પેશ કરેંગે.

તબરાનીમેં હૈ કે સબસે પેહલે જન્નતમેં જાનેવાલે તીન કિસમકે લોગ હૈં ફુકરાએ મુહાજિરીન જો મુસીબતોંમેં મુબ્તલા રહે. જબ ઉનહેં જો હુકમ મિલા બજા લાતે રહે. ઉનહેં ઝરૂરતેં બાદશાહોંસે હોતી થીં લેકિન મરતે દમ તક પૂરી ન હુઈ. જન્નતકો કિયામતકે દિન અલ્લાહ તઆલા અપને સામને બુલાએગા વો બની સંવરી અપની તમામ નેઅમતોં ઔર તાઝગિયોંકે સાથ હાઝિર હોગી. ઉસ વક્ત નિદા હોગી કે મેરે વો બંદે જો મેરી રાહમેં જિહાદ કરતે થે મેરી રાહમેં સતાએ જાતે થે. મેરી રાહમેં લડતે ભિડતે થે વો કહાં હૈં? આઓ બગૈર હિસાબ વ અઝાબકે જન્નતમેં ચલે જાઓ. ઉસ વક્ત ફરિશ્તે ખુદાકે સામને સિજદેમેં ગિર પડેંગે ઔર અર્ઝ કરેંગે કે પરવરદિગાર! હમ તો સુબહ વ શામ તેરી તસ્બીહ વ તકદીસમેં લગે રહે, યે કૌન હૈં જિનહેં હમ પર ભી તૂને ફઝીલત અતા ફરમાઈ? અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ફરમાએગા, યે મેરે વો બંદે હૈં જિનહોંને મેરી રાહમેં જિહાદ કિયા, મેરી રાહમેં તકલીફેં બરદાશ્ત કીં, અબ તો ફરિશ્તે જલ્દી કરકે ઉનકે પાસ હર હર દરવાઝેસે જા પહોંચેંગે, સલામ કરેંગે ઔર મુબારકબાદિયાં પેશ કરેંગે કે તુમહેં તુમહારે સબરકા બદલા કિતના અચ્છા મિલા.

હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મોમિન જન્નતમેં અપને તખ્ત પર આરામસે નિહાયત શાનસે તકિયા લગાએ બૈઠા હુવા હોગા. ખાદિમોંકી કતારેં ઈધર ઉધર ખડી હોંગી. જો દરવાઝેવાલે ખાદિમસે ફરિશ્તે ઈજાઝત માંગેગા વો દૂસરે ખાદિમસે કહેગા, વો દૂસરેસે ઔર વો દૂસરેસે યહાં તકકે મોમિનસે પૂછા જાએગા, મોમિન ઈજાઝત દેગા કે ઉસે આને દો.

યૂંહી એક દૂસરેકો પૈગામ પહોંચાએગા ઔર આખરી ખાદિમ ફરિશ્તેકો ઈજાઝત દેગા ઔર દરવાઝા ખોલ દેગા વો આએગા ઔર સલામ કરેગા ઔર ચલા જાએગા. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિ. ૩, સ. ૩૯-૪૦)

ઈબાદતોંકી તકલીફ જાતી રહી, મઝે લૂટનેકે દિન આ ગયે જો ચાહો માંગો પાઓગે. આઈયે! તૂબા દરખ્ત ઔર જન્નતકી સૈર કરેં

હઝરત વહબ (રહ.) કેહતે હૈં કે જન્નતમેં એક દરખ્ત હૈ જિસકા નામ તૂબા હૈ. જિસકે સાયાકે નીચે સવાર સો (૧૦૦) સાલ તક ચલતા રહેગા લેકિન ખતમ ન હોગા. ઉસકી તરો તાઝગી ખુલે હુએ ચમનકી તરહ હૈ. ઉસકે પત્તે બેહતરીન ઔર ઉમદા હૈં. ઉસકે ખોશે અંબરીન હૈં ઉસકે કંકર યાકૂત હૈં, ઉસકી મિટ્ટી કાફૂર હૈ, ઉસકા ગારા મુશ્ક હૈ, ઉસકી જડસે શરાબકી, દૂધકી ઔર શહદકી નેહરેં બેહતી હૈં. ઉસકે નીચે જન્નતિયોંકી મજલિસેં હોંગી. યે બૈઠે હુએ હોંગે કે ઉનકે પાસ ફરિશ્તે ઊંટનિયાં લેકર આએંગે જિનકી ઝન્જીરેં સોનેકી હોંગી, જિનકે ચેહરે ચિરાગ જૈસે ચમકતે હોંગે, બાલ રેશમ જૈસે નરમ હોંગે જિન પર યાકૂત જૈસે પાલાન હોંગે જિન પર સોના જડાવ હો રહા હોગા જિન પર રેશમી ઝોલેં હોંગી. વો ઊંટનિયાં ઉનકે સામને પેશ કરેંગે ઔર કહેંગે કે યે સવારિયાં તુમહેં ભેજવાઈ ગઈ હૈં ઔર દરબારે ખુદામેં તુમહારા બુલાવા હૈ. યે ઉન પર સવાર હોંગે. વો પરિંદોંકી રફતારસે ભી તેઝ રફતાર હોંગી. જન્નતી એક દૂસરેસે મિલકર ચલેંગે. ઊંટનિયોંકે કાનસે કાન ભી ન મિલેંગે. પૂરી ફરમાંબરદારીકે સાથ ચલેંગી. રાસ્તેમેં જો દરખ્ત આએંગે વો ખૂદ બખૂદ હટ જાએંગે કે કિસીકો અપને સાથીસે અલગ ન હોના પડે, યૂંહી રહમાન વ રહીમ ખુદાકે પાસ પહોંચેગે. ખુદા તઆલા અપને ચેહરેસે પરદે હટા દેગા. યે અપને રબકો દેખેંગે ઔર કહેંગે : **અલ્લાહુમ્મ અન્ત સ્સલામુ વ મિન્કસ્સલામુ વ હક્કુલ્ લકલ્ જલાલુ વલ્ ઈકરામુ** ઉનકે જવાબમેં અલ્લાહ તઆલા રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ફરરમાએગા **અનસ્સલામુ વ મિન્નીસ્સલામુ**

તુમ પર મેરી રહમત સાબિક હો ચુકી ઔર મુહબ્બત ભી. મેરે ઈન બંદોંકો મરહબા હો જો બગૈર દેખે મુઝસે ડરતે રહે, મેરી ફરમાંબરદારી કરતે રહે. જન્નતી કહેંગે બારી તઆલા ન તો હમસે તેરી ઈબાદતકા હક અદા હુવા ન તેરી પૂરી કદર હુઈ. હમેં ઈજાઝત દે કે તેરે સામને સિજદહ કરેં. અલ્લાહ ફરમાએગા યે મહેનતકી જગહ નહીં ન ઈબાદતકી. યે તો નેઅમતોં, રાહતોં ઔર માલામાલ હોનેકી જગહ હૈ. ઈબાદતોંકી તકલીફ જાતી રહી. મઝે લૂટનેકે દિન આ ગયે જો ચાહો માંગો પાઓગે, તુમમેંસે જો શખ્સ જો માંગે ઉસે દૂંગા. પસ યે માંગેંગે. કમસે કમ સવાલ વાલા કહેગા કે ખુદાયા તૂને દુનિયામેં જો પૈદા કિયા થા જિસમેં તેરે બંદે હાય વાય કર રહે થે મૈં ચાહતા હૂં કે શુરૂ દુનિયાસે આખિર દુનિયા તક દુનિયામેં જિતના કુછ થા, મુઝે અતા ફરમા. અલ્લાહ તઆલા ફરમાએગા તૂને કુછ ન માંગા અપને મરતબેસે બહોત કમ ચીઝ માંગી. અચ્છા હમને દી. મેરી બખ્શિશ ઔર દૈનમેં ક્યા કમી હૈ? ફિર ફરમાએગા જિન ચીઝોં તક મેરે ઈન બંદોંકે ખયાલાતકી રસાઈ ભી નહીં વો ઉનહેં દો. ચુનાંચે દી જાએંગી યહાં તકકે ઉનકી ખ્વાહિશેં પૂરી હો જાએંગી.

ઉન ચીઝોંમેં જો ઉનહેં યહાં મિલેંગી તેઝ રવ ઘોડે હોંગે, હર ચાર પર યાકૂતી તખ્ત હોગા, હર તખ્ત પર સોનેકા એક ડેરા હોગા. હર ડેરેમેં જન્નતી ફર્શ હોગા જિન પર બડી બડી આંખોંવાલી દો હૂરેં હોંગી, જો દો દો હુલ્લે (જોડે) પેહને હુએ હોંગી જિનમેં જન્નતકે તમામ રંગ હોંગે ઔર તમામ ખૂશ્બૂએં, ઉન ખૈમોંકે બાહિરસે ઉનકે ચેહરે ઐસે ચમકતે હોંગે ગોયા વો બાહિર બૈઠી હૈં. ઉનકી પિન્ડલિયોંકે અંદરકા ગૂદા બાહિરસે નઝર આ રહા હોગા જૈસે સુર્ખ યાકૂતમેં ડોરા પિરોયા હુવા હો ઔર વો ઉપરસે નઝર આ રહા હો. હર એક દૂસરે પર અપની ફઝીલત ઐસી જાનતી હોગી જૈસે ફઝીલત સૂરજકી પત્થર પર ઈસ તરહ જન્નતીકી નિગાહમેં ભી દોનોં ઐસી હી હોંગી. યે ઉનકે પાસ જાએગા ઔર ઉનસે બોસો કિનારમેં (ચુંબન કરનેમેં) મશ્ગૂલ હો જાએગા. વો દોનોં ઉસે દેખકર કહેંગી વલ્લાહ હમારે તો ખયાલમેં ભી ન થા કે ખુદા તુમ જૈસા ખાવિંદ હમેં દેગા. અબ બહુકમે ખુદા ઉસી તરહ સફબંદીકે સાથ સવારિયોં પર યે વાપસ હોંગે ઔર અપની મંઝિલોંમેં પહોંચેંગે. દેખો તો સહી ખુદાએ વહ્હાબને ઉનહેં ક્યા ક્યા નેઅમતેં અતા ફરમા રખ્ખી હૈં?

વહાં બુલંદ દરજા લોગોંમેં ઊંચે ઊંચે બાલાખાનોંમેં જો ખાલિસ મોતીકે બને હુએ હોંગે જિનકે દરવાઝે સોનેકે હોંગે, જિનકે તખ્ત યાકૂતકે હોંગે, જિનકે ફર્શ નરમ ઔર મોટે રેશમકે હોંગે. જિનકે મિમ્બર નૂરકે હોંગે, જિનકી ચમક સૂરજકી ચમકસે બાલાતર (ઝિયાદા) હોગી. આ'લા ઈલ્લિય્યીનમેં ઉનકે મહેલ હોંગે, યાકૂતકે બને હુએ નૂરાની જિનકે નૂરસે આંખોંકી રોશની જાતી રહે લેકિન ખુદા તઆલા ઉનકી આંખેં ઐસી ન કરેગા. જો મહલ્લાત યાકૂતે સુર્ખકે હોંગે ઉનમેં સબ્ઝ રેશમી ફર્શ હોંગે. ઔર જો ઝર્દ યાકૂતકે હોંગે ઉનકે ફર્શ સુર્ખ મખમલકે હોંગે જો ઝમર્રદ ઔર સોનેકે જડાવકે હોંગે, ઉન તખ્તોંકે પાએ જવાહિરકે હોંગે. ઉન પર છતેં મોતીકી હોંગી. ઉનકે બુર્જ મરજાનકે હોંગે. ઉનકે પહોંચનેસે પેહલે ખુદાઈ તોહફે વહાં પહોંચ ચુકે હોંગે. સફેદ યાકૂતી ઘોડે ગિલમાન લિયે ખડે હોંગે જિનકા સામાન ચાંદીકા જડાવ હોગા. ઉનકે તખ્ત પર આ'લા રેશમી નરમ દબેઝ ફર્શ બિછે હોંગે.

યે ઉન સવારિયોં પર સવાર હોકર બેતકલ્લુફ જન્નતમેં જાએંગે દેખેંગે કે ઉનકે ઘરોંકે પાસ નૂરાની મિમ્બરોં પર ફરિશ્તે ઉનકે ઈસ્તિકબાલ (સ્વાગત) કે લિયે બૈઠે હુએ હૈં. વો ઉનકા શાનદાર ઈસ્તિકબાલ કરેંગે. મુબારકબાદ દેંગે, મુસાફહા કરેંગે. ફિર યે અપને ઘરોંમેં દાખિલ હોંગે. ઈન્આમાતે ખુદા વહાં મૌજૂદ પાએંગે. અપને મહલ્લાતકે પાસ દો જન્નતેં હરી ભરી પાએંગે ઔર દો ફલી ફૂલી જિનમેં દો ચશ્મે પૂરી રવાનીસે જારી હોંગે. ઔર હર કિસમકે જોડદાર મેવે હોંગે ઔર ખૈમોંમેં પાકદામન ભોલી ભાલી પરદાનશીન હૂરેં હોંગી. જબ યે યહાં પહોંચકર રાહત વ આરામમેં હોંગે ઉસ વક્ત અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ફરમાએગા મેરે પ્યારે બંદો! તુમને મેરે વા'દે સચ્ચે પાએ? ક્યા તુમ મેરે સવાબોંસે ખૂશ હો ગયે? વો કહેંગે ખુદાયા હમ ખૂબ ખૂશ હો ગયે, બહોત હી રઝામંદ હૈં દિલસે. રાઝી હૈં કલી કલી ખિલી હુઈ હૈ, તૂ ભી હમસે ખૂશ રેહ. અલ્લાહ તઆલા ફરમાએગા અગર મેરી રઝામંદી ન હોતી તો મૈં અપને ઈસ મહેમાનખાનેમેં તુમહેં કૈસે દાખિલ હોને દેતા? અપના દીદાર કૈસે દિખાતા? મેરે ફરિશ્તે તુમસે મુસાફહા ક્યૂં કરતે? તુમ ખૂશ રહો આરામસે રહો તુમહેં મુબારક હો તુમ ફલો ફૂલો ઔર સુખ ચૈન ઉઠાઓ, મેરે યે ઈન્આમાત ઘટને ઔર ખતમ હોનેવાલે નહીં. ઉસ વક્ત વો કહેંગે ખુદા

હીકી ઝાત તા'રીફકે લાઈક હૈ જિસને હમસે ગમ વ રંજકો દૂર કર દિયા ઔર ઐસે મકામ પર પહોંચાયા કે જહાં હમેં કોઈ તકલીફ કોઈ મશક્કત નહીં. યે ઉસીકા ફઝલ હૈ. વો બડા હી બખ્શનેવાલા ઔર કદરદાન હૈ.

ઉસકે બાઝ શવાહિદ ભી મૌજૂદ હૈં. ચુનાંચે સહીહૈનમેં હૈ કે અલ્લાહ તઆલા ઉસ બંદેસે જો સબસે અખીરમેં જન્નતમેં જાએગા ફરમાએગા કે માંગ, વો માંગતા જાએગા ઔર કરીમ દેતા જાએગા યહાં તકકે ઉસકા સવાલ પૂરા હો જાએગા. અબ ઉસકે સામને કોઈ ખ્વાહિશ બાકી નહીં રહેગી. તો અબ અલ્લાહ તઆલા ખૂદ ઉસે યાદ દિલાએગા કે યે માંગ યે માંગ, યે માંગેગા ઔર પાએગા, ફિર અલ્લાહ તઆલા ફરમાએગા યે સબ મૈંને તુઝે દિયા ઔર ઈતના હી ઔર ભી દસ મરતબા અતા ફરમાયા.

સહીહ મુસ્લિમ શરીફકી કુદસી હદીસમેં હૈ કે અય મેરે બંદો! તુમહારે અગલે પિછલે ઈન્સાન જિન્નાત સબ એક મૈદાનમેં ખડે હો જાએં ઔર મુઝસે દુઆએં કરેં ઔર માંગેં, મૈં હર એકકે તમામ સવાલાત પૂરે કરૂં લેકિન મેરે ખઝાનેમેં ઈતની ભી કમી ન આએ જિતની કમી સૂઈકો સમંદરમેં ડુબોનેસે સમંદરકે પાનીમેં આએ. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૩, સફા ૪૩-૪૪)

ઈબરતકી બાતેં

(૧) હઝરત અબૂ ઝર ગિફારી (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! હઝરત મૂસા (અલૈ.) કે સહીફે ક્યા થે? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા ઉનમેં સબ ઈબરતકી બાતેં થીં. (મસલન ઉનમેં યે મઝમૂન ભી થા કે)

[૧] મુઝે ઉસ આદમી પર તઅજ્જુબ હૈ જિસે મૌતકા યકીન હૈ ઔર વો ફિર ખૂશ હોતા હૈ.

[૨] મુઝે ઉસ આદમી પર તઅજ્જુબ હૈ જિસે જહન્નમકા યકીન હૈ ઔર વો ફિર હંસતા હૈ.

[૩] મુઝે ઉસ આદમી પર તઅજ્જુબ હૈ જિસે તકદીરકા યકીન હૈ ઔર વો ફિર અપને આપકો બિલા ઝરૂરત થકાતા હૈ.

[૪] મુઝે ઉસ આદમી પર તઅજ્જુબ હૈ જિસને દુનિયાકો દેખા ઔર

યે ભી દેખા કે દુનિયા આની જાની ચીઝ હૈ એક જગહ રેહતી નહીં ઔર ફિર મુત્મઈન હોકર ઉસસે દિલ લગાતા હૈ.

[૫] મુઝે ઉસ આદમી પર તઅજ્જુબ હૈ જિસે કલ કિયામતકે હિસાબ કિતાબ પર યકીન હૈ ઔર ફિર અમલ નહીં કરતા.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૫૫૬)

(૨) હઝરત ઉમર (રદિ.) ને અપને સાહબઝાદે હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમરકો ખતમેં યે લિખ્ખા :

[૧] અમ્મા બા'દ! તુમહેં અલ્લાહસે ડરનેકી વસિય્યત કરતા હૂં, ક્યૂંકે જો અલ્લાહસે ડરતા હૈ અલ્લાહ ઉસે હર શર ઔર ફિતનેસે બચાતા હૈ. ઔર જો અલ્લાહ પર તવક્કુલ કરતા હૈ અલ્લાહ તઆલા ઉસકે કામોંકી કિફાયત કરતા હૈ.

[૨] ઔર જો અલ્લાહકો કર્ઝ દેતા હૈ યાની દૂસરોં પર અપના માલ અલ્લાહકે લિયે ખર્ચ કરતા હૈ અલ્લાહ તઆલા ઉસે બેહતરીન બદલા અતા ફરમાતા હૈ.

[૩] ઔર જો અલ્લાહકા શુક્ર અદા કરતા હૈ અલ્લાહ તઆલા ઉસકી નેઅમત બઢાતા હૈ.

[૪] ઔર તકવા હર વક્ત તુમહારા નસ્બુલ ઐન (મકસદ) ઔર તુમહારે આ'માલકા સહારા ઔર સુતૂન ઔર તુમહારે દિલકી સફાઈ કરનેવાલા હોના ચાહિયે.

[૫] જિસકી કોઈ નિય્યત નહીં હોગી ઉસકા કોઈ અમલ મોઅતબર નહીં હોગા.

[૬] જિસને સવાબ લેનેકી નિય્યતસે અમલ ન કિયા ઉસે કોઈ અજ્ર નહીં મિલેગા.

[૭] જિસમેં નરમી નહીં હોગી ઉસે અપને માલસે ભી ફાઈદા નહીં હોગા.

[૮] જબ તક પેહલા કપડા પુરાના ન હો જાએ નયા નહીં પહેનના ચાહિયે. (હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૫૬૪)

(૩) હઝરત ઉકબહ બિન અબૂ સહબા (રહ.) કેહતે હૈં કે જબ ઈબ્ને મુલ્જિમને હઝરત અલી (રદિ.) કો ખંજર મારા તો હઝરત હસન (રદિ.)

ઉનકી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ, હઝરત હસન (રદિ.) રો રહે થે, હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા : અય મેરે બેટે! ક્યૂં રો રહે હો? અર્ઝ કિયા મૈં ક્યૂં ન રોઉં જબ કે આજ આપકા આખિરતકા પેહલા દિન ઔર દુનિયાકા આખરી દિન હૈ. હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા ચાર ઔર ચાર (કુલ આઠ) ચીઝોંકો પલ્લે બાંધ લો, ઉન આઠ ચીઝોંકો તુમ ઈખ્તિયાર કરોગે તો ફિર તુમહારા કોઈ અમલ તુમહેં નુકસાન નહીં પહોંચા સકેગા. હઝરત હસન (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા અબ્બા જાન! વો ચીઝેં ક્યા હૈં? ફરમાયા :

[૧] સબસે બડી માલદારી અકલમંદી હૈ યાની માલસે ભી ઝિયાદા કામ આનેવાલી ચીઝ અકલ ઔર સમઝ હૈ.

[૨] સબસે બડી ફકીરી હિમાકત ઔર બેવકૂફી હૈ.

[૩] સબસે ઝિયાદા વેહશતકી ચીઝ ઔર સબસે બડી તન્હાઈ ઉજ્બ (ઘમંડ) ઔર ખૂદપસંદી હૈ.

[૪] સબસે ઝિયાદા બડાઈ અચ્છે અખ્લાક હૈં.

હઝરત હસન (રદિ.) ફરમાતે હૈં મૈંને કહા અબ્બા જાન! યે ચાર ચીઝેં તો હો ગઈ બાકી ચાર ચીઝેં ભી બતા દેં. ફરમાયા :

[૫] બેવકૂફકી દોસ્તીસે બચના. ક્યૂંકે વો ફાઈદા પહોંચાતે પહોંચાતે તુમહારા નુકસાન કર દેગા.

[૬] ઝૂઠેકી દોસ્તીસે બચના. ક્યૂંકે જો તુમસે દૂર હૈ યાની તુમહારા દુશ્મન હૈ ઉસે તુમહારે કરીબ કર દેગા, ઔર જો તુમહારે કરીબ હૈ યાની તુમહારા દોસ્ત હૈ ઉસે તુમસે દૂર કર દેગા (યા વો દૂરવાલી ચીઝકો નઝદીક ઔર નઝદીકવાલી ચીઝકો દૂર બતાએગા ઔર તુમહારા નુકસાન કર દેગા.)

[૭] કંજૂસકી દોસ્તીસે ભી બચના. ક્યૂંકે જબ તુમહેં ઉસકી સખ્ત ઝરૂરત હોગી વો ઉસ વક્ત તુમસે દૂર હો જાએગા.

[૮] બદકારકી દોસ્તીસે બચના. ક્યૂંકે વો તુમહેં મા'મૂલીસી ચીઝકે બદલેમેં બેચ દેગા. (હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૫૬૬)

(૪) હઝરત સઈદ બિન મુસય્યિબ (રહ.) કેહતે હૈં હઝરત ઉમર બિન ખત્તાબ (રદિ.) ને લોગોંકે લિયે અઠારહ બાતેં મુકર્રર કીં જો સબકી સબ હિકમત વ દાનાઈકી બાતેં થીં ઉનહોંને ફરમાયા :

[૧] જો તુમહારે બારેમેં અલ્લાહકી નાફરમાની કરે તુમ ઉસે ઉસ જૈસી ઔર કોઈ સઝા નહીં દે સકતે કે તુમ ઉસકે બારેમેં અલ્લાહકી ઈતાઅત કરો.

[૨] ઔર અપને ભાઈકી બાતકો કિસી અચ્છે રૂખકી તરફ લે જાનેકી પૂરી કોશિશ કરો, હાં અગર વો બાત ઐસી હો કે ઉસે અચ્છે રૂખકી તરફ લે જાનેકી તુમ કોઈ સૂરત બના સકો તો ઔર બાત હૈ.

[૩] ઔર મુસલમાનકી ઝબાનસે જો બોલ ભી નિકલા હૈ ઔર તુમ ઉસકા કોઈ ભી ખૈરકા મતલબ નિકાલ સકતે હો તો ઉસસે બુરે મતલબકા ગુમાન મત કરો.

[૪] જો આદમી ખૂદ ઐસે કામ કરતા હૈ જિસસે દૂસરોંકો બદગુમાનીકા મૌકા મિલે તો વો અપનેસે બદગુમાની કરનેવાલેકો હરગિઝ મલામત ન કરે.

[૫] જો અપને રાઝકો છુપાએગા ઈખ્તિયાર ઉસકે હાથમેં રહેગા.

[૬] સચ્ચે ભાઈયોંકે સાથ રેહનેકો લાઝિમ પકડો. ઉનકે સાયએ ખૈરમેં ઝિંદગી ગુઝારો. ક્યૂંકે વુસ્અત ઔર અચ્છે હાલાતમેં વો લોગ તુમહારે લિયે ઝીનતકા ઝરીઆ ઔર મુસીબતમેં હિફાઝતકા સામાન હોંગે.

[૭] હમેશા સચ બોલો ચાહે સચ બોલનેસે જાન હી ચલી જાએ.

[૮] બેફાઈદા ઔર બેકાર કામોંમેં ન લગો.

[૯] જો બાત અભી પેશ નહીં આઈ ઉસકે બારેમેં મત પૂછો. ક્યૂંકે જો પેશ આ ચુકા હૈ ઉસકે તકાઝોંસે હી કહાં ફુરસત મિલ સકતી હૈ.

[૧૦] અપની હાજત ઉસકે પાસ ન લે જાઓ જો યે નહીં ચાહતા કે તુમ ઉસમેં કામિયાબ હો જાઓ.

[૧૧] ઝૂઠી કસમકો હલ્કા ન સમઝો વરના અલ્લાહ તુમહેં હલાક કર દેગા.

[૧૨] બદકારોંકે સાથ ન રહો વરના તુમ ભી ઉનસે બદકારી સીખ લોગે.

[૧૩] અપને દુશ્મનસે અલગ રહો.

[૧૪] અપને દોસ્તસે ભી ચોકન્ને રહો લેકિન અગર વો અમાનતદાર હૈ તો ફિર ઉસકી ઝરૂરત નહીં, ઔર અમાનતદાર સિર્ફ વોહી હો સકતા હૈ જો અલ્લાહસે ડરનેવાલા હો.

[૧૫] કબ્રસ્તાનમેં જાકર ખુશૂઅ (આજિઝી) ઈખ્તિયાર કરો.

[૧૬] ઔર જબ અલ્લાહકી ફરમાંબરદારીકા કામ કરો તો આજિઝી

ઔર ઈન્કિસારી ઈખ્તિયાર કરો.

[૧૭] ઔર જબ અલ્લાહકી નાફરમાની હો જાએ તો અલ્લાહકી પનાહ ચાહો.

[૧૮] ઔર અપને તમામ ઉમૂરમેં ઉન લોગોંસે મશ્વરા કિયા કરો જો અલ્લાહસે ડરતે હૈં ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલા ફરમાતા હૈ :

ઈન્નમા યખ્શલ્લાહ મિન્ ઈબાદિહિલ્ ઉલમાઉ.

(સૂરએ ફાતિર આયત ૨૮)

ખુદાસે ઉસકે વોહી બંદે ડરતે હૈં જો (ઉસકી અઝમતકા) ઈલ્મ રખતે હૈં.

(હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૫૬૦-૫૬૧)

જહાલતકી નહૂસત

એક શખ્સકે દો બેટે થે, વાલિદને અપની હયાત હીમેં અપની જાઈદાદ તકસીમ કર દી. વાલિદકે ઈન્તિકાલકે બાદ દોનોં ભાઈયોંકે ખેતકે દરમિયાન એક દરખ્ત ઉગા, બદ કિસ્મતીસે વો દરખ્ત બબૂલ (બાવળ) કા થા. દોનોં ભાઈયોંકે દરમિયાન ઝગડા શુરૂ હુવા, એકને કહા યે મેરા, દૂસરેને કહા યે મેરા, આખિરકાર યે ઝગડા અદાલતમેં પહોંચા, તીસ સાલ તક મુકદ્દમા ચલતા રહા, દોનોંકી જાયદાદેં બિક ગઈ, મુકદ્દમામેં યે ફૈસલા તય હુવા કે દરખ્તકો કાટો ઔર આધા ઈસકે ઘર ઔર આધા ઉસકે ઘર ભેજ દો. અલ્લાહ તઆલા જહાલતસે હમ સબકી હિફાઝત ફરમાએ.

બુઢાપા વફાદાર હોતા હૈ

ઈન્સાન કિન કિન સ્ટેશનોંસે ગુઝરતા હૈ

યે મઝમૂન ગૌરસે પઢિયે

અલ્ લાહુલ્લઝી ખલકકુમ્ મિન્ ઝુઅ્ફિન્ ષુમ્મ જ-અ-લ મિમ્બઅ્દિ ઝુઅ્ફિન્ કુવ્વતન્ ષુમ્મ જ-અ-લ મિમ્બઅ્દિ કુવ્વતિન્ ઝુઅ્ફંવ્ વ શૈબહ,

યખ્લુકુ મા યશાઉ, વહુવલ્ અલીમુલ કદીર. (સૂરએ રૂમ, આયત : ૫૪)

અલ્લાહ તઆલા વો હૈ જિસને તુમહેં કમઝોરીકી હાલતમેં પૈદા કિયા ફિર ઉસ કમઝોરીકે બાદ તવાનાઈ (તાકત) દી, ફિર ઉસ તવાનાઈકે બાદ કમઝોરી ઔર બુળ્હાપા કર દિયા. જો ચાહતા હૈ પૈદા કરતા હૈ. વો સબસે પૂરા વાકિફ ઔર સબ પર પૂરા કાદિર હૈ.

તશરીહ : ઈન્સાનકી તરક્કી વ તનઝ્ઝુલ પર નઝર ડાલો! ઉસકી અસલ તો મિટ્ટીસે હૈ, ફિર નુત્ફેસે ફિર ખૂને બસ્તાસે ફિર ગોશ્તકે લોથડેસે ફિર ઉસે હડ્ડિયાં પેહનાઈ જાતી હૈં ફિર હડ્ડિયોં પર ગોશ્ત પોસ્ત પેહનાયા જાતા હૈ ફિર રૂહ ફૂંકી જાતી હૈ ફિર માં કે પેટસે ઝઈફ વ નહીફ (કમઝોર) હોકર નિકલતા હૈ. ફિર થોડા થોડા બળ્હતા જાતા હૈ ઔર મઝબૂત હોતા જાતા હૈ. ફિર બચપનકે ઝમાનેકી બહારેં દેખતા હૈ ફિર જવાનીકે કરીબ આ પહોંચતા હૈ ફિર જવાન હોતા હૈ આખિર નશ્વોનુમા મૌકૂફ હો જાતી હૈ. અબ કુવા ફિર કમઝોર હોને શુરૂ હોતે હૈં, તાકતેં ઘટને લગતી હૈં, અધેડ ઉમરકો પહોંચતા હૈ ફિર બુળ્હા હોતા હૈ, ફિર બુળ્હા ફૂસ હો જાતા હૈ.

તાકતકે બાદકી યે નાતાકતી ભી કાબિલે ઈબરત હોતી હૈ કે હિંમત પસ્ત હૈ, દેખના, સુનના, ચલના, ફિરના, ઉઠના, ઉચકના, પકડના ગર્ઝ હર તાકત ઘટ જાતી હૈ. રફતા રફતા બિલકુલ જવાબ દે જાતી હૈ ઔર સારી સિફતેં બદલ જાતી હૈં. બદન પર ઝુરિયાં પડ જાતી હૈં રૂખ્સાર ચિપક જાતે હૈં, દાંત ટૂટ જાતે હૈં, બાલ સફેદ હો જાતે હૈં. યે હૈ કુવ્વતકે બાદકી ઝઈફી ઔર બુળ્હાપા. અલ્લાહ જો ચાહતા હૈ કરતા હૈ, બનાના, બિગાડના ઉસકી કુદરતકે અદના કરિશ્મે હૈં. સારી મખ્લૂક ઉસકી ગુલામ, વો સબકા માલિક, વો આલિમ વો કાદિર, ન ઉસકાસા કિસીકા ઈલ્મ ન ઉસ જૈસી કિસીકી કુદરત.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૪, સ. ૧૮૦)

હલાલ માલસે દિયા હુવા સદકા અલ્લાહ તઆલા અપને દાહને હાથમેં રખકર પાલતે હૈં

સહીહ હદીસમેં હૈ કે જો શખ્સ એક ખજૂર ભી સદકામેં દે. લેકિન હો

હલાલ તૌરસે હાસિલ કી હુઈ. તો ઉસે અલ્લાહ તઆલા રહમાન વ રહીમ અપને દાએં હાથમેં લેતા હૈ ઔર ઈસ તરહ પાલતા ઔર બઢાતા હૈ જિસ તરહ તુમમેંસે કોઈ અપને ઘોડે યા ઊંટકે બચ્ચેકી પરવરિશ કરતા હૈ, યહાં તકકે વહી એક ખજૂર ઉહદ પહાડસે ભી બડી હો જાતી હૈ.

અલ્લાહ તઆલા હી ખાલિક વ રાઝિક હૈ, ઈન્સાન અપની માં કે પેટસે નંગા, બેઈલ્મ, બગૈર કાન, બગૈર આંખ, બગૈર તાકત નિકલતા હૈ ફિર ખુદા તઆલા ઉસે સબ ચીઝેં અતા ફરમાતા હૈ. માલ ભી, મિલ્કિયત ભી, કમાઈ ભી, તિજારત ભી, ગર્ઝ બેશુમાર નેઅમતેં અતા ફરમાતા હૈ. દો સહાબિયોં (રદિ.) કા બયાન હૈ કે હમ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ. ઉસ વક્ત આપ (સ.અ.વ.) કિસી કામમેં મશ્ગૂલ થે, હમને ભી આપ (સ.અ.વ.) કા હાથ બટાયા. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા દેખો! સર હિલને લગે તબ તક ભી રોઝીસે કોઈ મહેરૂમ નહીં રેહતા. ઈન્સાન નંગા ભૂકા દુનિયામેં આતા હૈ. એક છિલકા ભી ઉસકે બદન પર નહીં હોતા, ફિર રબ તઆલા હી ઉસે રોઝિયાં દેતા હૈ. વો ઈસ હયાતકે બાદ તુમહેં માર ડાલેગા ફિર કિયામતકે દિન ઝિંદા કરેગા. ખુદા તઆલાકે સિવા તુમ જિન જિનકી ઈબાદત કર રહે હો ઉનમેંસે એક ભી ઈન બાતોંમેંસે કિસી એક પર કાબૂ નહીં રખતા. ઈન કામોંમેંસે એક ભી કોઈ નહીં કર સકતા. અલ્લાહ સુબ્હાનહૂ વ તઆલા હી તન્હા ખાલિક રાઝિક ઔર મૌત વ ઝિંદગીકા માલિક હૈ, વોહી કિયામતકે દિન તમામ મખ્લૂકકો ઝિંદા કરેગા. ઉસકી મુકદ્દસ ઔર ઈઝ્ઝત વ જલાલવાલી ઝાત ઉસસે પાક હૈ કે કોઈ ઉસકા શરીક હો યા ઉસ જૈસા હો યા ઉસકે બરાબર હો યા ઉસકી ઔલાદ હો યા માં બાપ હોં. વો અહદ હૈ સમદ હૈ, ફરદ હૈ માં બાપસે ઔલાદસે પાક હૈ. ઉસકી બરાબરકા કોઈ નહીં. (તફસીર ઈબ્ને કસીર ૪ : ૧૭૫)

હઝરત લુકમાનકી નસીહતેં

હિકમતસે મિસ્કીન લોગ બાદશાહ બન જાતે હૈં

હઝરત લુકમાન હકીમકા એક કૌલ યે ભી રિવાયત હૈ કે ખુદા તઆલાકો

જબ કોઈ ચીઝ સોંપ દી જાતી હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકી હિફાઝત કરતા હૈ. આપને અપને બેટેસે યે ભી ફરમાયા થા કે હિકમતસે મિસ્કીન લોગ બાદશાહ બન જાતે હૈં.

આપકા ફરમાન હૈ કે જબ કિસી મજલિસમેં પહોંચો પેહલે ઈસ્લામી તરીકાકે મુતાબિક સલામ કરો ફિર મજલિસકે એક તરફ બૈઠ જાઓ. દૂસરે ન બોલેં તો તુમ ભી ખામોશ રહો. અગર વો લોગ અલ્લાહકા ઝિક્ર કરેં તો તુમ ઉનમેં સબસે ઝિયાદા હિસ્સા લેનેકી કોશિશ કરો. ઔર અગર ગપશપ શુરૂ કર દેં તો તુમ ઉસ મજલિસકો છોડ દો.

રિવાયત હૈ કે આપ અપને બચ્ચેકો નસીહત કરનેકે લિયે જબ બૈઠે તો રાયકી ભરી હુઈ એક થેલી અપને પાસ રખ લી થી ઔર હર હર નસીહતકે બાદ એક દાના ઉસમેંસે નિકાલ લેતે યહાં તકકે થેલી ખાલી હો ગઈ તો આપને ફરમાયા બચ્ચે! અગર ઈતની નસીહત કિસી પહાડકો કરતા તો વો ભી ટુકડે ટુકડે હો જાતા, ચુનાંચે આપકે સાહબઝાદેકા ભી યેહી હાલ હુવા.

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં હબ્શિયોંકો દેખા કે ઉનમેંસે તીન શખ્સ અહલે જન્નતકે સરદાર હૈં, લુકમાન હકીમ (રહ.), નજ્જાશી (રહ.) ઔર બિલાલ મુઅઝ્ઝિન (રદિ.).

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૪ : ૧૯૦-૧૯૧)

દીનદાર ફુકરા જન્નતકે બાદશાહ

હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં કે જન્નતકે બાદશાહ વો લોગ હૈં જો પરાગંદા ઔર બિખરે હુએ બાલોંવાલે હૈં, ગુબાર આલૂદ ઔર ગર્દસે અટે હુએ, વો અમીરોંકે ઘર જાના ચાહેં તો ઉનહેં ઈજાઝત નહીં મિલતી, વો અગર કિસી બડે ઘરાનેમેં માંગા (મંગનીકી બાત) ડાલેં તો વહાંકી બેટી ઉનહેં નહીં મિલતી. ઉન મિસ્કીનોંસે ઈન્સાફકે બરતાવ નહીં બરતે જાતે. ઉનકી હાજતેં ઔર ઉનકી ઉમંગેં ઔર મુરાદેં પૂરી હોનેસે પેહલે વો ખૂદ હી ફૌત હો જાતે હૈં ઔર આરઝૂએં દિલકી દિલમેં હી રેહ જાતી હૈં. ઉનહેં કિયામતકે દિન ઈસ કદર નૂર મિલેગા કે અગર વો તકસીમ કિયા જાએ તો તમામ દુનિયાકો

કાફી હો જાએ.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારક (રહ.) કે અશઆરમેં હૈ કે બહોતસે વો લોગ જો દુનિયામેં હકીર વ ઝલીલ સમઝે જાતે હૈં કલ કિયામતકે દિન તખ્ત વ તાજવાલે, મુલ્ક વ મનાલવાલે, ઈઝ્ઝત વ જલાલવાલે બને હુએ હોંગે. બાગાતમેં, નહેરોંમેં, નેઅમતોંમેં, રાહતોંમેં મશ્ગૂલ હોંગે.

રસૂલે કરીમ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં કે જનાબે બારી તઆલાકા ઈરશાદ હૈ કે સબસે ઝિયાદા મેરા પસંદીદા વલી વો હૈ જો મોમિન હો કમ માલવાલા, કમ જાનોંવાલા, નમાઝી, ઈબાદત વ ઈતાઅત ગુઝાર, પોશીદા વ અલાનિયા મુતીઅ હો, લોગોંમેં ઉસકી ઈઝ્ઝત ઔર ઉસકા વકાર ન હો, ઉસકી તરફ ઉન્ગલિયાં ન ઉઠતી હોં ઔર વો ઉસ પર સાબિર હો. ફિર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ચુટકી બજાકર ફરમાયા ઉસકી મૌત જલ્દી આ જાતી હૈ, ઉસકી મીરાસ બહોત કમ હોતી હૈ, ઉસ પર રોનેવાલિયાં થોડી હોતી હૈં.

આં હઝરત (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં અલ્લાહ તઆલાકે સબસે ઝિયાદા મહેબૂબ બંદે ગુરબા હૈં જો અપને દીનકો લિયે ફિરતે હૈં. જહાં દીનકે કમઝોર હોનેકા ખતરા હોતા હૈ વહાંસે નિકલ ખડે હોતે હૈં. યે કિયામતકે દિન ઈસા (અલૈ.) કે સાથ જમા હોંગે. (તફસીર ઈબ્ને કસીર ૪ : ૧૯૦-૧૯૨)

દુઆ માંગનેકે આદાબ

(૧) દુઆ સિર્ફ ખુદા તઆલાસે માંગની ચાહિયે

દુઆ સિર્ફ ખુદાસે માંગિયે, ઉસકે સિવા કભી કિસીકો હાજત રવાઈકે લિયે ન પુકારિયે. ઈસ લિયે કે દુઆ ઈબાદતકા જૌહર હૈ ઔર ઈબાદતકા મુસ્તહિક તન્હા ખુદા હૈ. કુરઆને પાકકા ઈરશાદ હૈ :

લહૂ દઅ્‌વતુલ્ હક્કિ, વલ્લઝીન યદઊન મિન્ દૂનિહી લા યસ્તજીબૂન લહુમ્ બિશૈઈન્ ઈલ્લા કબાસિતિ કફ્ફૈહિ ઈલલ્ માઈ લિયબ્લુગ ફાહુ વમા હુવ બિબાલિગિહી, વમા દુઆઉલ્ કાફિરીન ઈલ્લા ફી ઝલાલ.

(સૂરએ રઅદ આયત ૧૪)

ઉસીકો પુકારના બરહક હૈ. ઔર યે લોગ ઉસકો છોડકર જિન હસ્તિયોંકો પુકારતે હૈં વો ઉનકી દુઆઓંકા કોઈ જવાબ નહીં દે સકતે. ઉનકો પુકારના તો ઐસા હૈ જૈસે કોઈ શખ્સ અપને દોનોં હાથ પાનીકી તરફ ફૈલાકર ચાહે કે પાની (દૂર હીસે) ઉસકે મુંહમેં આ પહોંચે, હાલાંકે પાની ઉસ તક કભી નહીં પહોંચ સકતા. બસ ઈસી તરહ કાફિરોંકી દુઆએં બેનતીજા ભટક રહી હૈં.

યાની હાજત રવાઈ ઔર કારસાઝીકે સાથ ઈખ્તિયારાત ખુદા હીકે સાથમેં હૈં. ઉસકે સિવા કિસીકે પાસ કોઈ ઈખ્તિયાર નહીં. સબ ઉસીકે મોહતાજ હૈં. ઉસકે સિવા કોઈ નહીં જો બંદોંકી પુકાર સુને ઔર ઉનકી દુઆઓંકા જવાબ દે.

યા અય્યુહન્નાસુ અન્તુમુલ્ ફુકરાઉ ઈલલ્લાહિ, વલ્લાહુ હુવલ્ ગનિય્યુલ હમીદ. (સૂરએ ફાતિર, આયત ૧૫)

ઈન્સાનો! તુમ સબ અલ્લાહકે મોહતાજ હો, અલ્લાહ હી ગની ઔર બેનિયાઝ ઔર અચ્છી સિફાતવાલા હૈ.

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ કે ખુદાને ફરમાયા હૈ :

મેરે બંદો! મૈંને અપને ઉપર ઝુલ્મ હરામ કર લિયા હૈ તો તુમ ભી એક દૂસરે પર ઝુલ્મ વ ઝિયાદતીકો હરામ સમઝો, મેરે બંદો! તુમમેંસે હર એક ગુમરાહ હૈ સિવાએ ઉસકે જિસકો મૈં હિદાયત દૂં, પસ તુમ મુઝ હીસે હિદાયત તલબ કરો મૈં તુમહેં હિદાયત દૂં.

મેરે બંદો! તુમમેંસે હર એક ભૂકા હૈ સિવાએ ઉસ શખ્સકે જિસકો મૈં ખિલાઉં. પસ તુમ મુઝસે રોઝી માંગો મૈં તુમહેં રોઝી દૂંગા.

મેરે બંદો! તુમમેંસે હર એક નંગા હૈ. સિવાએ ઉસકે જિસકો મૈં પહેનાઉં, પસ તુમ મુઝ હીસે લિબાસ માંગો મૈં તુમહેં પહેનાઉંગા.

મેરે બંદો! તુમ રાતમેં ભી ગુનાહ કરતે હો ઔર દિનમેં ભી ઔર મૈં સારે ગુનાહ મઆફ કર દૂંગા." (સહીહ મુસ્લિમ)

ઔર આપ (સ.અ.વ.) ને યે ભી ઈરશાદ ફરમાયા હૈ કે "આદમીકો અપની સારી હાજતેં ખુદાસે હી માંગની ચાહિયેં. યહાં તકકે અગર જૂતીકા તસ્મા ટૂટ જાએ તો ખુદા હીસે માંગે ઔર અગર નમકકી ઝરૂરત હો તો વો

ભી ઉસીસે માંગે." (તિરમિઝી)

મતલબ યે હૈ કે ઈન્સાનકો અપની છોટીસે છોટી ઝરૂરતકે લિયે ખુદા હીકી તરફ મુતવજ્જેહ હોના ચાહિયે. ઉસકે સિવા ન કોઈ દુઆઓંકા સુનનેવાલા હૈ ઔર ન કોઈ મુરાદેં પૂરી કરનેવાલા હૈ.

(૨) નાજાઈઝ ઔર નામુનાસિબ બાતોંકી દુઆ ન માંગો

ખુદાસે વોહી કુછ માંગિયે જો હલાલ ઔર તય્યિબ હો, નાજાઈઝ મકાસિદ ઔર ગુનાહકે કામોંકે લિયે ખુદાકે હુઝૂર હાથ ફૈલાના ઈન્તિહાઈ દરજેકી બેઅદબી, બેહયાઈ ઔર ગુસ્તાખી હૈ, હરામ ઔર નાજાઈઝ મુરાદોંકે પૂરા હોનેકે લિયે ખુદાસે દુઆએં કરના ઔર મન્નતેં માનના દીનકે સાથ બદતરીન કિસમકા મઝાક હૈ.

ઈસી તરહ ઉન બાતોંકે લિયે ભી દુઆ ન માંગિયે જો ખુદાને અઝલી તૌર પર તય ફરમા દી હૈં ઔર જિનમેં તબ્દીલી નહીં હો સકતી. મસલન કોઈ પસ્તા કદ ઈન્સાન અપને કદકે લંબા હોનેકી દુઆ કરે, યા કોઈ ગૈર મા'મૂલી લંબા કદવાલા ઈન્સાન કદકે છોટા હોનેકી દુઆ કરે, યા કોઈ દુઆ કરે કે મૈં હમેશા જવાન રહૂં ઔર કભી બુળ્હાપા ન આએ વગૈરહ. કુરઆનકા ઈરશાદ હૈ :

વ અકીમૂ વુજૂહકુમ્ ઈન્દ કુલ્લિ મસ્જિદિંવ્ વદ્ઊહુ મુખ્લિસી-ન લહુદ્દીન. (સૂરએ અઅરાફ આયત ૨૯)

ઔર હર ઈબાદતમેં અપના રૂખ ઠીક ઈસી તરહ રખ્ખો, ઔર ઉસીકો પુકારો ઉસકે લિયે અપની ઈતાઅતકો ખાલિસ કરતે હુએ.

ખુદાકે હુઝૂર અપની ઝરૂરતેં રખનેવાલા નાફરમાનીકી રાહ પર ચલતે હુએ નાજાઈઝ મુરાદોંકે લિયે દુઆએં ન માંગે બલ્કે અચ્છા કિરદાર ઔર પાકીઝા જઝબાત પેશ કરતે હુએ નેક મુરાદોંકે લિયે ખુદાકે હુઝૂર અપની દરખ્વાસ્ત રખ્ખે.

(૩) દુઆ ઈખ્લાસ ઔર યકીનકે સાથ માંગની ચાહિયે

દુઆ, ગેહરે ઈખ્લાસ ઔર પાકીઝા નિય્યતસે માંગિયે. ઔર ઈસ યકીનકે સાથ માંગિયે કે જિસ ખુદાસે આપ માંગ રહે હૈં વો આપકે હાલાતકા પૂરા પૂરા યકીની ઈલ્મ રખતા હૈ ઔર આપ પર ઈન્તિહાઈ મહેરબાન ભી હૈ, ઔર વોહી હૈ જો અપને બંદોંકી પુકાર સુનતા ઔર ઉનકી દુઆએં કબૂલ કરતા હૈ, નમૂદ વ નુમાઈશ, રિયાકારી ઔર શિર્કકે હર શાઈબેસે અપની દુઆઓંકો બેઆમેઝ (ખાલિસ) રખિયે. કુરઆનમેં હૈ :

ફદ્‌ઊલ્લાહ મુખ્લિસી-ન લહુદ્દીન. (સૂરએ મોમિન, આયત ૬)

"પસ અલ્લાહકો પુકારો ઉસકે લિયે અપની ઈતાઅતકો ખાલિસ કરતે હુએ.

ઔર સૂરએ બકરહમેં હૈ :

વ ઈઝા સઅ-લ-ક ઈબાદી અન્ની ફઈન્ની કરીબુન્ ઉજીબુ દઅ્‌વતદ્દાઈ ઈઝ દઆનિ ફલ્યસ્તજીબૂ લી વલ્યુઅ્‌મિનૂ બી લઅલ્લહુમ્ યર્શુદૂન.

(સૂરએ બકરહ, આયત ૧૮૬)

ઔર અય રસૂલ! જબ આપસે મેરે બંદે મેરે મુતઅલ્લિક પૂછેં તો ઉનહેં બતા દીજિયે કે મૈં ઉનસે કરીબ હી હૂં, પુકારનેવાલા જબ મુઝે પુકારતા હૈ તો મૈં ઉસકી દુઆકો કબૂલ કરતા હૂં, લિહાઝા ઉનહેં મેરી દઅવત કબૂલ કરની ચાહિયે ઔર મુઝ પર ઈમાન લાના ચાહિયે તાકે વો રાહે રાસ્ત પર ચલેં.

(૪) દુઆ પૂરી તવજ્જોહ ઔર હુઝૂરે કલ્બસે માંગની ચાહિયે

દુઆ પૂરી તવજ્જોહ, યકસૂઈ ઔર હુઝૂરે કલ્બસે માંગિયે ઔર ખુદાસે અચ્છી ઉમ્મીદ રખિયે. અપને ગુનાહોંકે અંબાર પર નિગાહ રખનેકે બજાએ ખુદાકે બેપાયા મઆફી વ કરમ ઔર બેહદ વ હિસાબ જૂદ વ સખા

પર નઝર રખિયે. ઉસ શખ્સકી દુઆ દર હકીકત દુઆ હી નહીં હૈ જો ગાફિલ ઔર લાપરવા હો ઔર લા ઉબાલીપનકે સાથ મહઝ નોકે ઝબાનસે કુછ અલ્ફાઝ બે-દિલીકે સાથ અદા કર રહા હો ઔર ખુદાસે ખૂશ ગુમાન ન હો. હદીસમેં હૈ.

"અપની દુઆઓંકે કબૂલ હોનેકા યકીન રખતે હુએ (હુઝૂરે કલ્બસે) દુઆ કીજિયે. ખુદા ઐસી દુઆકો કબૂલ નહીં કરતા જો ગાફિલ ઔર બેપરવા દિલસે નિકલી હો." (તિરમિઝી)

(૫) દુઆ ઈન્તિહાઈ આજિઝી ઔર ખુશૂઅકે સાથ માંગની ચાહિયે

દુઆ ઈન્તિહાંઈ આજિઝી ઔર ખુશૂઅ વ ખુઝૂઅકે સાથ માંગિયે. ખુશૂઅ ઔર ખુઝૂઅસે મુરાદ યે હૈ કે આપકા દિલ ખુદાકી હૈબત ઔર અઝમત વ જલાલસે લરઝ રહા હો ઔર જિસ્મકી ઝાહિરી હાલત પર ભી ખુદાકા ખૌફ પૂરી તરહ ઝાહિર હો, સર ઔર નિગાહેં ઝુકી હુઈ હોં, આવાઝ પસ્ત હો, આ'ઝા ઢીલે પડે હુએ હોં, આંખેં નમ હોં, ઔર તમામ અંદાઝ વ અતવાર (ઢંગ) સે મિસ્કીની ઔર બેકસી ઝાહિર હો રહી હો, નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને એક શખ્સકો દેખા કે વો નમાઝકે દૌરાન અપની દાઢીકે બાલોંસે ખેલ રહા હૈ તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "અગર ઉસકે દિલમેં ખુશૂઅ હોતા તો ઉસકે જિસ્મ પર ભી ખુશૂઅ તારી હોતા."

દર અસલ દુઆ માંગતે વક્ત આદમીકો ઈસ તસવ્વુરસે લરઝના ચાહિયે કે મૈં એક દરમાન્દા (મુસીબતઝદા) ફકીર એક બે-નવા (બે-કસ) મિસ્કીન હૂં, અગર ખુદા ન ખ્વાસ્તા મૈં ઈસ દરસે ઠુકરા દિયા ગયા તો ફિર મેરે લિયે કહીં કોઈ ઠિકાના નહીં, મેરે પાસ અપના કુછ નહીં હૈ જો કુછ મિલા હૈ ખુદા હીસે મિલા હૈ. ઔર અગર ખુદા ન દે તો દુનિયામેં કોઈ દૂસરા નહીં હૈ જો મુઝે કુછ દે સકે. ખુદા હી હર ચીઝકા વારિસ હૈ. ઉસીકે પાસ હર ચીઝકા ખઝાના હૈ. બંદા મહઝ ફકીર ઔર આજિઝ હૈ. કુરઆને પાકમેં હિદાયત હૈ :

ઉદઊ રબ્બકુમ્ તઝર્રુઆ. અપને રબકો આજિઝી ઔર ઝારીકે સાથ પુકારો.

અબ્દિયતકી શાન હી યેહી હૈ કે બંદા અપને પરવરદિગારકો નિહાયત આજિઝી ઔર નરમીકે સાથ ગિડગિડાકર પુકારે. ઔર ઉસકા દિલ વ દિમાગ જઝબાત વ એહસાસાત ઔર સારે આ'ઝા ઉસકે હુઝૂર ઝુકે હુએ હોં, ઔર ઉસકે ઝાહિર વ બાતિનકી પૂરી હાલતસે ઝરૂરત વ ફરિયાદ ટપક રહી હો.

(૬) દુઆ ચુપકે ચુપકે ધીમી આવાઝસે માંગની ચાહિયે

દુઆ, ચુપકે ચુપકે ધીમી આવાઝસે માંગિયે. ખુદાકે હુઝૂર ઝરૂર ગિડગિડાઈયે. ઈસ ગિરિયાઝારીકી નુમાઈશ હરગિઝ ન કીજિયે. બંદેકી આજિઝી ઔર ઈન્કિસારી ઔર ફરિયાદ સિર્ફ ખુદાકે સામને હોની ચાહિયે.

બિલાશુબહ બાઝ ઔકાત દુઆ ઝોર ઝોરસે ભી કર સકતે હૈં લેકિન યા તો તન્હાઈમેં ઐસા કીજિયે યા ફિર જબ ઈજતિમાઈ દુઆ કરા રહે હોં તો ઉસ વક્ત બુલંદ આવાઝસે દુઆ કીજિયે તાકે દૂસરે લોગ આમીન કહેં. આમ હાલાતમેં ખામોશીકે સાથ પસ્ત (ધીમી) આવાઝમેં દુઆ કીજિયે ઔર ઈસ બાતકા પૂરા પૂરા એહતિમામ કીજિયે કે આપકી ગિરિયાઝારી ઔર ફરિયાદ બંદોંકો દિખાનેકે લિયે હરગિઝ ન હો :

વઝકુર્ રબ્બક ફી નફસિક તઝર્રુઅંવ્ વ ખીફતંવ્ વ દૂનલ્જહ્રિ મિનલ્ કૌલિ બિલ્ ગુદુવ્વિ વલ્ આસાલિ વલા તકુમ્ મિનલ્ગાફિલીન.

(સૂરએ અઅરાફ, આયત ૨૦૫)

ઔર અપને રબકો દિલ હી દિલમેં ઝારી ઔર ખૌફકે સાથ યાદ કિયા કરો ઔર ઝબાનસે ભી હલ્કી આવાઝસે સુબહ વ શામ યાદ કરો. ઔર ઉન લોગોંમેંસ ન હો જાઓ જો ગફલતમેં પડે હુએ હૈં.

હઝરત ઝકરિય્યા (અલૈ.) કી શાને બંદગીકી તા'રીફ કરતે હુએ કુરઆનમેં કહા ગયા હૈ : **(ઈઝ નાદા રબ્બહૂ નિદાઅન્ ખફિય્યા)** (સૂરએ મરયમ આયત : ૩) જબ ઉસને અપને રબકો ચુપકે ચુપકે પુકારા.

(૭) દુઆ કરનેસે પેહલે કોઈ નેક કામ કીજિયે યા નેક કામકા વાસ્તા દેકર દુઆ કીજિયે

દુઆ કરનેસે પેહલે કોઈ નેક અમલ ઝરૂર કીજિયે. મસલન કુછ સદકા વ ખૈરાત કીજિયે, કિસી ભૂકેકો ખાના ખિલા દીજિયે, યા નફલ નમાઝ ઔર રોઝોંકા એહતિમામ કીજિયે. ઔર અગર ખુદા ન ખ્વાસ્તા કિસી મુસીબતમેં ગિરિફતાર હો જાએં તો અપને આ'માલકા વાસ્તા દેકર દુઆ કીજિયે જો આપને પૂરે ઈખ્લાસકે સાથ સિર્ફ ખુદાકે લિયે કિયે હોં. કુરઆનમેં હૈ :

ઈલૈહિ યસ્અદુલ્ કલિમુ ત્તય્યિબુ વલ્ અમલુસ્સાલિહુ યર્ફઉહૂ.

(સૂરએ ફાતિર ૧૦)

ઉસીકી તરફ પાકીઝા કલિમાત ચળ્હતે હૈં ઔર નેક અમલ ઉનહેં બુલંદ દરજે તય કરાતે હૈં.

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને એક બાર તીન ઐસે અસ્હાબકા વાકિઆ સુનાયા જો એક અંધેરી રાતમેં એક ગારકે અંદર ફંસ ગયે થે. ઉન લોગોંને અપને મુખ્લિસાના અમલકા વાસ્તા દેકર ખુદાસે દુઆ કી ઔર ખુદાને ઉનકી મુસીબતકો દૂર ફરમા દિયા.

વાકિઆ યે હુવા કે તીન સાથિયોંને એક રાત એક ગારમેં પનાહ લી, ખુદાકા કરના પહાડસે એક ચટાન [illegible]લકર ગારકે મુંહ પર આ પડી ઔર ગાર બંદ હો ગયા. દેવ કામત (બહોત [illegible]ટી) ચટાન થી, ભલા ઉનકે બસમેં કહાં થા કે ઉસકો હટાકર ગારકા મુંહ ખોલ દેં. મશ્વરા યે હુવા કે અપની અપની ઝિંદગીકે ઈખ્લાસવાલે અમલકા વાસ્તા દેકર ખુદાસે દુઆ કી જાએ, ક્યા અજબ કે ખુદા સુન લે ઔર ઈસ મુસીબતસે નજાત મિલ જાએ. ચુનાંચે એકને કહા :

“મૈં જંગલમેં બકરિયાં ચરાયા કરતા થા ઔર ઉસી પર મેરા ગુઝારા થા. જબ મૈં જંગલસે વાપસ આતા તો સબસે પેહલે અપને બુળ્હે માં બાપકો દૂધ પિલાતા ઔર ફિર અપને બચ્ચોંકો, એક દિન મૈં દેરસે આયા. બુળ્હે માં બાપ સો ચુકે થે. બચ્ચે જાગ રહે થે ઔર ભૂકે થે. લેકિન મૈંને યે ગવારા ન કિયા કે માં બાપસે પેહલે બચ્ચોંકો પિલાઉં ઔર યે ભી ગવારા ન કિયા કે

વાલિદૈનકો જગાકર તકલીફ પહોંચાઉં. ચુનાંચે મૈં રાતભર દૂધકા પ્યાલા લિયે ઉનકે સરહાને ખડા રહા. બચ્ચે મેરે પૈરોંમેં ચિમટ ચિમટકર રોતે રહે લેકિન મૈં સુબહ તક ઉસી તરહ ખડા રહા. ખુદાયા! મૈંને યે અમલ ખાલિસ તેરી ખાતિર કિયા! તો ઉસકી બરકતસે ગારકે મુંહસે ચટાન હટા દે." ઔર ચટાન ઈતની હટી કે આસમાન નઝર આને લગા.

દૂસરેને કહા "મૈંને કુછ મઝદૂરોંસે કામ લિયા ઔર સબકો મઝદૂરી દે દી, લેકિન એક શખ્સ અપની મઝદૂરી છોડકર ચલા ગયા. કુછ મુદ્દતકે બાદ જબ વો મઝદૂરી લેને આયા તો મૈંને ઉસસે કહા, યે ગાયેં બકરિયાં ઔર યે નોકર ચાકર સબ તુમહારે હૈં લે જાઓ. વો બોલા ખુદાકે લિયે મઝાક ન કરો. મૈંને કહા મઝાક નહીં વાકઈ યે સબ કુછ તુમહારા હૈ, તુમ જો રકમ છોડકર ગયે થે. મૈંને ઉસકો કારોબારમેં લગાયા. ખુદાને ઉસમેં બરકત દી ઔર યે જો કુછ તુમ દેખ રહે હો સબ ઉસીસે હાસિલ હુવા હૈ યે તુમ ઈત્મીનાનકે સાથ લે જાઓ. સબ કુછ તુમહારા હૈ, વો શખ્સ સબ કુછ લેકર ચલા ગયા. ખુદાયા! યે મૈંને મહઝ તેરી રઝાકે લિયે કિયા. ખુદાયા! તૂ ઉસકી બરકતસે ગારકે મુંહસે ચટાનકો દૂર ફરમા દે." ખુદાકે કરમસે ચટાન ઔર હટ ગઈ.

તીસરેને કહા "મેરી એક ચચાઝાદ બહેન થી જિસસે મુઝકો ગૈર મા'મૂલી (યાની બહોત ઝિયાદા) મુહબ્બત હો ગઈ થી. ઉસને કુછ રકમ માંગી. મૈંને રકમ મોહય્યા (તૈયાર) કર દી, લેકિન જબ મૈં અપની ઝરૂરત પૂરી કરનેકે લિયે ઉસકે પાસ બૈઠા તો ઉસને કહા ખુદાસે ડરો ઔર ઈસ કામસે દૂર રહો. મૈં ફૌરન ઉઠ ગયા ઔર મૈંને વો રકમ ભી ઉસકો બખ્શ દી. અય ખુદા! તૂ ખૂબ જાનતા હૈ કે મૈંને યે સબ મહઝ તેરી રઝામંદીકે લિયે કિયા. ખુદાયા! તૂ ઉસકી બરકતસે ગારકે મુંહકો ખોલ દે." ખુદાને ગારકે મુંહસે ચટાન હટા દી ઔર તીનોંકો ખુદાને ઈસ મુસીબતસે નજાત બખ્શી.

(૮) અચ્છે કામોંકી તરફ પહેલ ઔર હરામ કામોંસે પરહેઝ કીજિયે

નેક મકાસિદકે લિયે દુઆ કરનેકે સાથ સાથ અપની ઝિંદગીકો ખુદાકી

હિદાયતકે મુતાબિક સંવારને ઔર સુધારનેકી કોશિશ કીજિયે, ગુનાહે ઔર હરામસે પૂરી તરહ પરહેઝ કીજિયે. હર કામમેં ખુદાકી હિદાયતકા પાસ વ લિહાઝ કીજિયે ઔર પરહેઝગારીકી ઝિંદગી ગુઝારિયે. હરામ ખાકર, હરામ પીકર, હરામ પહેનકર ઔર બેબાકીકે સાથ હરામકે માલસે અપને જિસ્મકો પાલકર દુઆ કરનેવાલા યે આરઝૂ કરે કે મેરી દુઆ કબૂલ હો, તો યે ઝબરદસ્ત નાદાની ઔર ઢટાઈ (ગુસ્તાખી) હૈ. દુઆકો કાબિલે કબૂલ બનાનેકે લિયે ઝરૂરી હૈ કે આદમીકા કૌલ વ અમલ ભી દીનકી હિદાયતકે મુતાબિક હો.

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "ખુદા પાકીઝા હૈ ઔર વો સિર્ફ પાકીઝા માલ હીકો કબૂલ કરતા હૈ. ઔર ખુદાને મોમિનોંકો ઈસી બાતકા હુકમ દિયા હૈ જિસકા ઉસને રસૂલોંકો હુકમ દિયા હૈ. ચુનાંચે ઉસને ફરમાયા હૈ :

યા અય્યુહ ર્રુસુલુ કુલૂ મિનત્તય્યિબાતિ વઅ્મલૂ સાલિહા.

(સૂરએ મોમિનૂન આયત ૫૧)

અય રસૂલો! પાકીઝા રોઝી ખાઓ, ઔર નેક અમલ કરો.

યા અય્યુહલ્લઝીન આમનૂ કુલૂ મિન્ તય્યિબાતિ મા રઝક્નાકુમ.

(સૂરએ બકરહ : ૧૭૨)

અય ઈમાનવાલો! જો હલાલ ઔર પાકીઝા ચીઝેં હમને તુમકો બખ્શી હૈં વો ખાઓ.

ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને એક ઐસે શખ્સકા ઝિક્ર કિયા જો લંબી મસાફત તય કરકે મુકદ્દસ મકામ પર હાઝરી દેતા હૈ, ગુબારમેં અટા હુવા હૈ, ગર્દ આલૂદ હૈ ઔર અપને દોનોં હાથ આસમાનકી તરફ ફૈલાકર કેહતા હૈ અય મેરે રબ! અય મેરે રબ! હાલાંકે ઉસકા ખાના હરામ હૈ, ઉસકા પીના હરામ હૈ, ઉસકા લિબાસ હરામ હૈ ઔર હરામ હીસે ઉસકે જિસ્મકી નશ્વોનુમા (પરવરિશ) હુઈ હૈ. તો ઐસે (બાગી ઔર નાફરમાન) શખ્સકી દુઆ ક્યૂંકર કબૂલ હો સકતી હૈ?! (સહીહ મુસ્લિમ)

(૯) અલ્લાહ તઆલાસે બરાબર દુઆ માંગતે રહો

બરાબર દુઆ કરતે રહો ખુદાકે હુઝૂર, અપની આજિઝી ઔર

એહતિયાજ ઔર ઉબૂદિયતકા ઈઝહાર ખૂદ એક ઈબાદત હૈ, ખુદાને ખૂદ દુઆ કરનેકા હુકમ દિયા ઔર ફરમાયા કે બંદા જબ મુઝે પુકારતા હૈ તો મૈં ઉસકી સુનતા હૂં. દુઆ કરનેસે કભી ન ઉકતાઈયે. ઔર ઈસ ચક્કરમેં કભી ન પડે કે દુઆસે તકદીર બદલેગી યા નહીં, તકદીરકા બદલના યા ન બદલના, દુઆકા કબૂલ કરના યા ન-કરના ખુદાકા કામ હૈ, જો અલીમ વ હકીમ હૈ. બંદેકા કામ બહરહાલ યે હૈ કે વો એક ફકીર મોહતાજકી તરહ બરાબર ઉસસે દુઆ કરતા રહે ઔર લમ્હા ભરકે લિયે ભી અપનેકો બેનિયાઝ ન સમઝે. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "સબસે બડા આજિઝ વો હૈ જો દુઆ કરનેમેં આજિઝ હૈ." (તબરાની)

ઔર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને યે ભી ફરમાયા હૈ કે "ખુદાકે નઝદીક દુઆસે ઝિયાદા ઈઝ્ઝત વ ઈકરામવાલી ચીઝ ઔર કોઈ નહીં હૈ."(તિરમિઝી)

મોમિનકી શાન હી યે હૈ કે વો રંજ વ રાહત, દુ:ખ ઔર સુખ, તંગી ઔર ખૂશહાલી, મુસીબત વ આરામ હર હાલમેં ખુદા હીકો પુકારતા હૈ, ઉસીકે હુઝૂર અપની હાજતેં રખતા હૈ ઔર બરાબર ઉસસે ખૈરકી દુઆ કરતા રેહતા હૈ. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ "જો શખ્સ ખુદાસે દુઆ નહીં કરતા ખુદા ઉસ પર ગઝબનાક હોતા હૈ." (તિરમિઝી)

(૧૦) દુઆ કબૂલ ન હો ફિર ભી દુઆ માંગતે રહો

દુઆકી કબૂલિયતકે મઆમલેમેં ખુદા પર પૂરા ભરોસા રખિયે, અગર દુઆકી કબૂલિયતકે અસરાત જલ્દ ઝાહિર ન હો રહે હોં તો માયૂસ હોકર દુઆ છોડ દેનેકી ગલતી કભી ન કીજિયે. કબૂલિયતે દુઆકી ફિક્રમેં પરેશાન હોનેકે બજાએ સિર્ફ દુઆ માંગનેકી ફિક્ર કીજિયે.

હઝરત ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં "મુઝે દુઆ કબૂલ હોનેકી ફિક્ર નહીં હૈ, મુઝે સિર્ફ દુઆ માંગનેકી ફિક્ર હૈ. જબ મુઝે દુઆ માંગનેકી તૌફીક હો ગઈ તો કબૂલિયત ભી ઉસકે સાથ હાસિલ હો જાએગી."

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ "જબ કોઈ મુસલમાન ખુદાસે

કુછ માંગનેકે લિયે ખુદાકી તરફ મુંહ ઉઠાતા હૈ તો ખુદા ઉસકા સવાલ ઝરૂર પૂરા કર દેતા હૈ, યા તો ઉસકી મુરાદ પૂરી હો જાતી હૈ યા ખુદા ઉસકે લિયે ઉસકી માંગી હુઈ ચીઝકો આખિરતકે લિયે જમા ફરમા દેતા હૈ.

કિયામતકે દિન ખુદા એક બંદએ મોમિનકો અપને દરબારમેં બુલાએગા ઔર ઉસકો અપને સામને ખડા કરકે પૂછેગા "અય મેરે બંદે! મૈંને તુઝે દુઆ કરનેકા હુકમ દિયા થા ઔર યે વા'દા કિયા થા કે મૈં તેરી દુઆકો કબૂલ કરૂંગા. તો ક્યા તૂને દુઆ માંગી થી?" વો કહેગા "પરવરદિગાર! માંગી થી." ફિર ખુદા ફરમાએગા "તૂને મુઝસે જો દુઆ ભી માંગી થી મૈંને વો કબૂલ કી, ક્યા તૂને ફલાં દિન યે દુઆ ન કી થી કે મૈં તેરા રંજો ગમ દૂર કરૂં જિસમેં તૂ મુબ્તલા થા ઔર મૈંને તુઝે ઉસ રંજ વ ગમસે નજાત બખ્શી થી? બંદા કહેગા "બિલકુલ સચ હૈ પરવરદિગાર!"

ફિર ખુદા ફરમાએગા "વો દુઆ તો મૈંને કબૂલ કરકે દુનિયા હીમેં મૈંને તેરી આરઝૂ પૂરી કર દી થી ઔર ફલાં રોઝ ફિર તૂને દૂસરે ગમમેં મુબ્તલા હોને પર દુઆ કી કે ખુદાયા! ઈસ મુસીબતસે નજાત દે મગર તૂને ઉસ રંજ વ ગમસે નજાત ન પાઈ ઔર બરાબર ઉસમેં મુબ્તલા રહા." વો કહેગા "બેશક પરવરદિગાર!" તો ખુદા ફરમાએગા "મૈંને ઉસ દુઆકે બદલે જન્નતમેં તેરે લિયે તરહ તરહકી નેઅમતેં જમા કર રખ્ખી હૈં." ઔર ઈસી તરહ દૂસરી હાજતોંકે બારેમેં ભી દરયાફ્ત કરકે યેહી ફરમાએગા."

ફિર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "બંદએ મોમિનકી કોઈ દુઆ ઐસી ન હોગી જિસકે બારેમેં ખુદા યે બયાન ન ફરમાદે કે યે મૈંને દુનિયામેં કબૂલ કી ઔર યે તુમહારી આખિરતકે લિયે ઝખીરા કરકે રખ્ખી. ઉસ વક્ત બંદએ મોમિન સોચેગા કાશ મેરી કોઈ દુઆ ભી દુનિયામેં કબૂલ ન હોતી. ઈસ લિયે બંદેકો હર હાલમેં દુઆ માંગતે રેહના ચાહિયે."(હાકિમ)

(૧૧) દુઆકે વક્ત ઝાહિર વ બાતિન પાક સાફ હોના ચાહિયે

દુઆ માંગતે વક્ત ઝાહિરી આદાબ, તહારત, પાકીઝગીકા પૂરા પૂરા

ખયાલ રખિયે ઔર દિલકો ભી નાપાક જઝબાત, ગંદે ખયાલાત ઔર બેહૂદા અકીદોંસે પાક રખિયે.

કુરઆનમેં હૈ :

ઈન્નલ્લાહ યુહિબ્બુ ત્તવ્વાબી-ન વ યુહિબ્બુલ્ મુત-તહ્હિરીન.

બેશક ખુદાકે મહેબૂબ બંદે વો હૈં જો બહોત ઝિયાદા તૌબા કરતે હૈં ઔર નિહાયત પાક સાફ રેહતે હૈં.

ઔર સૂરએ મુદ્દસ્સિરમેં હૈ :

વ રબ્બક ફકબ્બિર્ વ સિયાબક ફતહ્હિર.

ઔર અપને રબકી કિબ્રિયાઈ બયાન કીજિયે ઔર અપને નફસકો પાક રખિયે.

(૧૨) પેહલે અપને લિયે ફિર દૂસરોંકે લિયે દુઆ કીજિયે

દૂસરોંકે લિયે ભી દુઆ કીજિયે. લેકિન હમેશા અપની ઝાતસે શુરૂ કીજિયે. પેહલે અપને લિયે માંગિયે ફિર દૂસરોંકે લિયે. કુરઆને પાકમેં હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) ઔર હઝરત નૂહ (અલૈ.) કી દો દુઆએં નકલ કી ગઈ હૈં જિનસે યેહી સબક મિલતા હૈ :

રબ્બિજ્અલ્ની મુકીમસ્સલાતિ વ મિન્ ઝુર્રિય્યતી રબ્બના વ તકબ્બલ્ દુઆઈ, રબ્બનગ્ફિર્લી વલિવાલિદય્ય વ લિલ્મુઅ્મિની-ન યૌમ યકૂમુલ્ હિસાબ. (સૂરએ ઈબ્રાહીમ, આયત ૪૦-૪૧)

અય મેરે રબ! મુઝે નમાઝ કાઈમ કરનેવાલા બના ઔર મેરી ઔલાદકો ભી. પરવરદિગાર! મેરી દુઆ કબૂલ ફરમા. ઔર મેરે વાલિદૈન ઔર સારે મુસલમાનોંકો ઉસ દિન મઆફ ફરમા દે જબકે હિસાબ કાઈમ હોગા.

રબ્બિગ્ફિર્લી વ લિવાલિદય્ય વ લિમન્ દખલ બૈતિય મુઅ્મિનંવ્ વ લિલ્મુઅ્મિની-ન વલ્ મુઅ્મિનાત. (સૂરએ નૂહ, આયત : ૨૮)

મેરે રબ! મેરી મગફિરત ફરમા, ઔર મેરે માં બાપકી મગફિરત ફરમા, ઔર ઉન મોમિનોંકી મગફિરત ફરમા જો ઈમાન લાકર મેરે ઘરમેં દાખિલ

હુએ, ઔર સારે હી મોમિન મરદોં ઔર ઔરતોંકી મગફિરત ફરમા.

હઝરત ઉબય બિન કઅબ (રદિ.) ફરમાતે હૈં, નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) જબ કિસી શખ્સકા ઝિક્ર ફરમાતે તો ઉસકે લિયે દુઆ કરતે ઔર દુઆ અપની ઝાતસે શુરૂ કરતે. (તિરમિઝી)

(૧૩) ઈમામકો જામેઅ ઔર જમા'કે સેગોંકે સાથ દુઆ માંગની ચાહિયે

અગર આપ ઈમામત કર રહે હૈં તો હમેશા જામેઅ દુઆએં માંગિયે ઔર જમા'કે સેગે ઈસ્તેમાલ કીજિયે. કુરઆન પાકમેં જો દુઆએં નકલ કી ગઈ હૈં, ઉનમેં બિલ ઉમૂમ જમા' હીકે સેગે (બહુવચનકે અલ્ફાઝ) ઈસ્તેમાલ કિયે ગયે હૈં.

(૧૪) દુઆમેં તંગ નઝરીસે પરહેઝ કીજિયે

દુઆમેં તંગ નઝરી ઔર ખૂદ ગર્ઝીસે ભી બચિયે ઔર ખુદાકી આમ રહમતકો મહેદૂદ સમઝનેકી ગલતી કરકે ઉસકે ફૈઝ વ બખ્શિશકો અપને લિયે ખાસ કરનેકી દુઆ ન કીજિયે.

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મસ્જિદે નબવીમેં એક બદ્દૂ (દેહાતી-ગાંવકા રેહનેવાલા) આયા, ઉસને નમાઝ પઢી, ફિર દુઆ માંગી ઔર કહા અય ખુદા મુઝ પર ઔર મુહમ્મદ (સ.અ.વ) પર રહમ ફરમા ઔર હમારે સાથ કિસી ઔર પર રહમ ન ફરમા. તો નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : : તૂને ખુદાકી વસીઅ રહમતકો તંગ કર દિયા." (બુખારી)

(૧૫) દુઆમેં બતકલ્લુફ કાફિયાબંદીસે પરહેઝ કીજિયે

દુઆમેં બતકલ્લુફ કાફિયાબંદીસે ભી પરહેઝ કીજિયે ઔર સાદા અંદાઝમેં ગિડગિડાકર દુઆ માંગિયે, ગાને ઔર સર હિલાનેસે પરહેઝ કીજિયે.

અલબત્તા બગૈર કિસી તકલ્લુફકે કભી ઝબાનસે મૌઝૂં અલ્ફાઝ નિકલ જાએં યા કાફિયેકી રિઆયત હો જાએ તો કોઈ મુઝાઈકા (હરજ) ભી નહીં હૈ. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) સે ભી બા'ઝ દુઆએં ઐસી મન્કૂલ હૈં જિનમેં બેસાખ્તા (ખૂદ બખૂદ) કાફિયાબંદી ઔર વઝનકી રિઆયત કી ગઈ હૈ. મસલન આપ (સ.અ.વ.) કી એક નિહાયત હી જામેઅ દુઆ હઝરત ઝૈદ બિન અરકમ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ :

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઊઝુબિક મિન્ કલ્બિલ્ લા યખ્શઅ્, વ મિન્ નફસિલ્ લા તશબઅ્, વ મિન્ ઈલ્મિલ્ લા યન્ફઅ, વ મિન્ દઅ્વતિલ્ લા યુસ્તજાબુ લહા.

ખુદાયા ! મૈં તેરી પનાહમેં આતા હૂં ઉસ દિલસે જિસમેં ખુશૂઅ ન હો, ઉસ નફસસે જિસમેં સબર ન હો, ઉસ ઈલ્મસે જો નફા બખ્શ ન હો, ઔર ઉસ દુઆસે જો કબૂલ ન હો.

(૧૬) દુઆકી શરૂઆત અલ્લાહકી હમ્દો સના ઔર સલાતો સલામસે કીજિયે

દુઆકી ઈબ્તિદા અલ્લાહ તઆલાકી હમ્દો સના ઔર દુરૂદો સલામસે કીજિયે. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ : "જબ કિસી શખ્સકો ખુદા યા કિસી ઈન્સાનસે ઝરૂરત વ હાજત પૂરી કરનેકા મઆમલા દરપેશ આએ તો ઉસકો ચાહિયે કે પેહલે વુઝૂ કરકે દો રકાત નમાઝ પઢે ઔર ફિર ખુદાકી હમ્દો સના કરે ઔર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) પર દુરૂદ વ સલામ ભેજે ઉસકે બાદ ખુદાકી બારગાહમેં અપની ઝરૂરતકો બયાન કરે."

(તિરમિઝી)

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી શહાદત હૈ કે બંદેકી જો દુઆ ખુદાકી હમ્દો સના ઔર નબી (સ.અ.વ.) પર દુરૂદ વ સલામકે સાથ પહોંચતી હૈ, વો શર્ફે કબૂલિયત પાતી હૈ.

હઝરત ફુઝાલહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) મસ્જિદમેં તશરીફ રખતે થે કે એક શખ્સ આયા ઉસને નમાઝ પઢી ઔર

નમાઝકે બાદ કહા : **અલ્લાહુમ્મગ્ફિર્લી** ખુદાયા! મેરી મગફિરત ફરમા. આપ (સ.અ.વ.) ને યે સુનકર ઉનસે કહા "તુમને માંગનેમેં જલ્દબાઝીસે કામ લિયા. જબ નમાઝ પળ્હકર બૈઠો તો પેહલે ખુદાકી હમ્દો સના કરો ફિર દુરૂદ શરીફ પળ્હો ફિર દુઆ માંગો." આપ (સ.અ.વ.) યે ફરમા હી રહે થે કે દૂસરા આદમી આયા ઔર ઉસને નમાઝ પળ્હકર ખુદાકી હમ્દો સના બયાન કી, દુરૂદ શરીફ પળ્હા. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "અબ દુઆ માંગો, દુઆ કબૂલ હોગી." (તિરમિઝી)

(૧૭) કબૂલિયતે દુઆકે ખાસ ઔકાત ઔર હાલાત

ખુદાસે હર વક્ત હર ઘડી દુઆ માંગતે રહો, ઈસ લિયે કે વો અપને બંદોંકી ફરિયાદ સુનનેસે કભી નહીં ઉકતાતા. અલબત્તા અહાદીસસે માલૂમ હોતા હૈ કે કુછ ખાસ ઔકાત ઔર મખ્સૂસ હાલાત ઐસે હૈં જિનમેં ખુસૂસિયતકે સાથ દુઆએં જલ્દ કબૂલ હોતી હૈં લિહાઝા ઉન મખ્સૂસ ઔકાત ઔર હાલાતમેં દુઆઓંકા ખુસૂસી એહતિમામ ફરમાઈયે.

(૧) રાતકે પિછલે હિસ્સેકે સન્નાટેમેં જબ આમ તૌર પર લોગ મીઠી નીંદકે મઝેમેં મસ્ત પડે હોતે હૈં જો બંદા ઉઠકર અપને રબસે રાઝ વ નિયાઝકી ગુફતગૂ કરતા હૈ, ઔર મિસ્કીન બનકર અપની હાજતેં ઉસકે સામને રખતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ખુસૂસી કરમ ફરમાતા હૈ. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ) કા ઈરશાદ હૈ : "ખુદા હર રાતકો આસમાને દુનિયા પર નાઝિલ હોતા હૈ યહાં તકકે જબ રાતકા પિછલા હિસ્સા બાકી રેહ જાતા હૈ તો ફરમાતા હૈ : કૌન મુઝે પુકારતા હૈ કે મૈં ઉસકી દુઆ કબૂલ કરૂં, કૌન મુઝસે માંગતા હૈ કે મૈં ઉસકો અતા કરૂં, કૌન મુઝસે મગફિરત ચાહતા હૈ કે મૈં ઉસે મઆફ કરૂં." (તિરમીઝી)

(૨) શબે કદ્રમેં ઝિયાદાસે ઝિયાદા દુઆ કીજિયે કે યે રાત ખુદાકે નઝદીક એક હઝાર મહીનોંસે ઝિયાદા બેહતર હૈ ઔર યે દુઆ ખાસ તૌર પર પઢિયે. (તિરમિઝી)

અલ્લાહુમ્મ ઈન્નક અફુવ્વુન્ તુહિબ્બુલ્ અફ્વ ફઅ્ફુ અન્ની.

ખુદાયા તૂ બહોત ઝિયાદા મઆફ કરનેવાલા હૈ, મઆફ કરનેકો પસંદ કરતા હૈ, પસ તૂ મુઝે મઆફ ફરમા દે.

(૩) મૈદાને અરફાતમેં જબ ૯ ઝીલ હજ્જહકો ખુદાકે મહેમાન જમા હોતે હૈં.

(૪) જુમ્આકી મખ્સૂસ ઘડીમેં જો જુમ્આકા ખુત્બા શુરૂ હોનેસે નમાઝકે ખતમ હોને તક યા નમાઝે અસરકે બાદસે નમાઝે મગરિબ તક હૈ.

(૫) અઝાનકે વક્ત ઔર મૈદાને જિહાદમેં જબ મુજાહિદોંકી સફબંદી કી જા રહી હો. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ: "દો ચીઝેં ખુદાકે દરબારમેં રદ નહીં કી જાતીં, એક અઝાનકે વક્તકી દુઆ, દૂસરી જિહાદ (મેં સફબંદી) કે વક્તકી દુઆ." (અબૂ દાઉદ)

(૬) અઝાન ઔર તકબીરકે દરમિયાની વકફેમેં. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ "અઝાન ઔર ઈકામતકે દરમિયાની વકફાકી દુઆ રદ નહીં કી જાતી" સહાબએ કિરામ (રદિ.) ને દરયાફત કિયા, યા રસૂલલ્લાહ! ઉસ વકફેમેં ક્યા દુઆ માંગા કરેં? ફરમાયા "યે દુઆ માંગા કરો.

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુકલ્ અફ્વ વલ્ આફિયત ફીદ્દુન્યા વલ્ આખિરતિ.

ખુદાયા! મૈં તુઝસે અફ્વ વ કરમ ઔર આફિયત વ સલામતી માંગતા હૂં દુનિયામેં ભી ઔર આખિરતમેં ભી.

(૭) રમઝાનકે મુબારક દિનોંમેં બિલખુસૂસ ઈફ્તારકે વક્ત. (બઝ્ઝાર)

(૮) ફર્ઝ નમાઝોંકે બાદ. (તિરમિઝી)

(૯) સિજદેકી હાલતમેં. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ "સિજદેકી હાલતમેં બંદા અપને રબસે બહોત હી કુરબત હાસિલ કર લેતા હૈ પસ તુમ ઈસ હાલતમેં ખૂબ ખૂબ દુઆ માંગા કરો."

(૧૦) જબ આપ કિસી સખ્ત મુસીબત યા ઈન્તિહાઈ રંજો ગમમેં મુબ્તલા હોં. (હાકિમ)

(૧૧) જબ ઝિક્ર ફિક્રકી કોઈ દીની મજલિસ કાઈમ હો.

(બુખારી, મુસ્લિમ)

(૧૨) જબ કુરઆન પાકકા ખતમ હો. (તબરાની)

(૧૮) કબૂલિયતે દુઆકે મખ્સૂસ મકામાત

હઝરત હસન બસરી (રહ.) જબ મક્કા મુકર્રમાસે બસરા જાને લગે તો આપને મક્કાવાલોંકે નામ એક ખત લિખ્ખા જિસમેં મક્કેકે કિયામકી અહમિય્યત ઔર ફઝાઈલ બયાન કિયે ઔર યે ભી વાઝેહ કિયા કે મક્કેમેં ઈન પંદરહ મકામાત પર ખુસૂસિયતકે સાથ દુઆ કબૂલ હોતી હૈ.

(૧) મુલ્તઝિમકે પાસ. (૨) મીઝાબે રહમતકે નીચે.

(૩) કા'બાકે અંદર. (૪) ઝમઝમકે કુંવેકે પાસ.

(૫) સફા વ મરવહ પર.

(૬) સફા વ મરવહકે પાસ જહાં સઈ કી જાતી હૈ.

(૭) મકામે ઈબ્રાહીમકે પીછે. (૮) અરફાતમેં.

(૯) મુઝદલફામેં. (૧૦) મિનામેં.

(૧૧) જમરાતકે પાસ. (હિસ્ને હસીન)

(૧૯) મન્કૂલ દુઆઓંકા એહતિમામ કીજિયે

બરાબર કોશિશ કરતે રહો કે આપકો ખુદાસે દુઆ માંગનેકે વહી અલ્ફાઝ યાદ હો જાએં જો કુરઆન પાક ઔર અહાદીસે રસૂલમેં આએ હૈં. ખુદાને અપને પૈગમ્બરોં ઔર નેક બંદોંકો દુઆ માંગનેકે જો અંદાઝ ઔર અલ્ફાઝ બતાએ હૈં ઉનસે અચ્છે અલ્ફાઝ ઔર અંદાઝ કોઈ કહાંસે લાએગા? ફિર ખુદાકે બતાએ હુએ ઔર રસૂલોંકે ઈખ્તિયાર કિયે હુએ અલ્ફાઝમેં જો અસર, મિઠાસ, જામેઈય્યત, બરકત ઔર કબૂલિયતકી શાન હોતી હૈ વો કિસી દૂસરે કલામમેં કૈસે મુમકિન હૈ! ઈસી તરહ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને શબો રોઝ (રાત-દિન) જો દુઆએં માંગી હૈં ઉનમેં ભી સોઝ, મિઠાસ, જામેઈય્યત ઔર ઉબૂદિયતે કામિલાકી ઐસી શાન પાઈ જાતી હૈ કે ઉનસે બેહતર દુઆઓં, ઈલ્તિજાઓં

ઔર આરઝૂઓંકા તસવ્વુર (ખયાલ) નહીં કિયા જા સકતા.

કુરઆન વ હદીસકી બતલાઈ હુઈ દુઆઓંકા વિર્દ રખને ઔર ઉનકે અલ્ફાઝ ઔર મફહૂમ પર ગૌર કરનેસે ઝહન વ ફિક્રકી યે તરબિયત ભી હોતી હૈ કે મોમિનકી તમન્નાએં ઔર ઈલ્તિજાએં ક્યા હોની ચાહિયેં. કિન કામોંમેં ઉસકો અપની કુવ્વતોંકો ખપાના ચાહિયે ઔર કિન ચીઝોંકો અપના મુન્તહાએ મકસૂદ બનાના ચાહિયે.

બિલાશુબહ દુઆકે લિયે કિસી ઝબાન, અંદાઝ યા અલ્ફાઝકી કોઈ કૈદ નહીં હૈ. બંદા અપને ખુદાસે જિસ ઝબાન ઔર જિન અલ્ફાઝમેં જો ચાહે માંગે. મગર યે ખુદાકા મઝીદ ફઝલ વ કરમ હૈ કે ઉસને યે ભી બતાયા કે મુઝસે યે માંગો ઔર ઈસ તરહ માંગો. ઔર દુઆઓંકે અલ્ફાઝ તલ્કીન કરકે બતા દિયા કે મોમિનકો દીન વ દુનિયાકી કામિયાબીકે લિયે ક્યા નુકતએ નઝર રખના ચાહિયે. ઔર કિન તમન્નાઓં ઔર આરઝૂઓંસે દિલકી દુનિયાકો આરાસ્તા રખના ચાહિયે. ઔર ફિર દીન વ દુનિયાકી કોઈ હાજત ઔર ખૈરકા કોઈ પેહલૂ એસા નહીં જિસકે લિયે દુઆ ન સિખાઈ ગઈ હો. ઈસ લિયે બેહતર યેહી હૈ કે આપ ખુદાસે, કુરઆન વ સુન્નતકે બતાએ હુએ અલ્ફાઝ હીમેં દુઆ માંગેં ઔર ઉનહીં દુઆઓંકા વિર્દ રખ્ખેં જો કુરઆનમેં નકલ કી ગઈ હૈં યા મુખ્તલિફ ઔકાતમેં ખૂદ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને માંગી હૈં. અલબત્તા જબ તક આપકો કુરઆન વ સુન્નતકી યે દુઆએં યાદ નહીં હો જાતીં ઉસ વક્ત તકકે લિયે આપ કમ અઝ કમ યેહી એહતિમામ કીજિયે કે અપની દુઆઓંમેં કિતાબ વ સુન્નતકી બતાઈ હુઈ દુઆઓંકે મફહૂમ હીકો પેશે નઝર રખ્ખેં.

આગે કુરઆન પાક ઔર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ચંદ જામેઅ દુઆએં નકલ કી જાતી હૈં, ઈન મુબારક દુઆઓંકો ધીરે ધીરે યાદ કીજિયે ઔર ફિર ઉનહીંકા વિર્દ રખિયે.

(૨૦) ચંદ જામેઅ દુઆએં

(૧) રબ્બના આતિના ફિદ્દુન્યા હસનતંવ્ વફીલ્ આખિરતિ હસનતંવ્ વકિના અઝાબન્નાર. (સૂરએ બકરહ, આયત : ૨૦૧)

અય હમારે રબ! હમકો દુનિયામેં ભી બેહતરી ઈનાયત કીજિયે! ઔર આખિરતમેં ભી બેહતરી દીજિયે! ઔર હમકો દોઝખકે અઝાબસે બચાઈયે!.

(૨) રબ્બના હબ્ લના મિન્ અઝ્વાજિના વ ઝુર્રિય્યાતિના કુર્રત અઅ્યુનિંવ્ વજ્અલ્ના લિલ્મુત્તકી-ન ઈમામા. (સૂરએ ફુરકાન આયત ૭૪)

અય હમારે રબ! હમકો હમારી ઔરતોં (યા હમારે શૌહરોં ઔર હમારી ઔલાદકી તરફસે આંખોંકી ઠંડક અતા ફરમા! ઔર હમકો પરહેઝગારોંકા પેશવા બના દે.

(૩) રબ્બના ઈન્નના આમન્ના ફગ્ફિર્ લના ઝુનૂબના વ કિના અઝાબન્નાર. (સૂરએ આલે ઈમરાન આયત : ૧૬)

અય હમારે રબ! હમ ઈમાન લે આએ, સો આપ હમારે ગુનાહોંકો મઆફ કર દીજિયે! ઔર હમકો દોઝખકે અઝાબસે બચા લીજિયે!

(૪) ઈહદિનસ્સિરાતલ્ મુસ્તકીમ. (સૂરએ ફાતિહા)

બતા હમકો સીધી રાહ.

(૫) વઅ્ફુ અન્ના વગ્ફિર્લના વર્હમ્ના અન્ત મૌલાના ફન્સુર્ના અલલ્ કૌમિલ્ કાફિરીન. (સૂરએ બકરહકી આખરી આયત)

ઔર દરગુઝર કીજિયે હમસે! ઔર બખ્શ દીજિયે હમકો! ઔર રહમ કીજિયે હમ પર! આપ હમારે કારસાઝ હૈં, સો આપ હમકો કાફિર લોગોં પર ગાલિબ કીજિયે.

(૬) રબ્બના લા તજ્અલ્ના ફિત્નતલ્ લિલ્કૌમિઝ્ ઝાલિમીન, વ નજ્જિના બિરહ્મતિ-ક મિનલ્ કૌમિલ્ કાફિરીન.

(સૂરએ યૂનુસ આયત ૭૬-૭૫)

અય હમારે રબ! હમકો ઉન ઝાલિમ લોગોંકા તખ્તએ મશ્ક ન બના, ઔર હમકો મહેરબાની ફરમાકર ઉન કાફિરોંસે નજાત દે.

(૭) રબ્બનગ્ફિર્લી વલિવાલિદિય્ય વલિલ્ મુઅ્મિની-ન યૌમ યકૂમુલ્ હિસાબ. (સૂરએ ઈબ્રાહીમ આયત ૪૧)

અય હમારે રબ! મેરી મગ્ફિરત કર દીજિયે! ઔર મેરે માં બાપકી ઔર તમામ મોમિનીનકી ભી, હિસાબ કાઈમ હોનેકે દિન.

(૮) અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુકલ્ હુદા વત્તુકા વલ્અફા-ફ વલ્ગિના.

(મુસ્લિમ, મિશ્કાત સ. ૨૧૮)

અય અલ્લાહ! મૈં આપસે હિદાયત, પરહેઝગારી, પાકદામની ઔર બેનિયાઝી તલબ કરતા હું.

(૯) અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુકલ્ અફ્વ વલ્આફિયત ફીદુન્યા વલ્ આખિરતિ. (તિરમિઝી વ ઈબ્ને માજા, મિશ્કાત સ. ૨૧૯)

અય અલ્લાહ! મૈં આપસે બખ્શિશ ઔર આફિયત તલબ કરતા હૂં દુનિયા ઔર આખિરતમેં.

(૧૦) અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક સ્સિહ્હત વલ્ ઈફ્ફત વલ્ અમાનત વ હુસ્નલ્ ખુલ્કિ વર્રિઝા બિલ્કદ્રિ.

(બૈહકી ફી દઅવાતિલ કબીર, મિશ્કાત સ. ૨૨૦)

અય અલ્લાહ! મૈં આપસે સિહ્હત વ તંદુરૂસ્તી ઔર પાકદામની ઔર પારસાઈ, અમાનત ઔર અચ્છી સીરત ઔર તકદીર પર રાઝી રેહનેકી દરખ્વાસ્ત કરતા હૂં.

(૧૧) અલ્લાહુમ્મ તહ્હિર્ કલ્બી મિનન્નિફાકિ વ અમલી મિનર્રિયાઈ વ લિસાની મિનલ્ કઝિબિ વ ઐની મિનલ્ ખિયાનતિ ફઈન્નક તઅ્લમુ ખાઈનતલ્ અઅ્યુનિ વમા તુખ્ફીસ્સુદૂરુ.

(બૈહકી ફી દઅવાતિલ કબીર, મિશ્કાત સ. ૨૨૦)

યા ઈલાહી! પાક કર દે મેરે દિલકો નિફાકસે, ઔર મેરે અમલકો રિયાકારીસે, ઔર મેરી ઝબાનકો ઝૂઠસે, ઔર મેરી નિગાહકો ખયાનતસે, આપ ખૂબ જાનતે હૈં આંખોંકી ખયાનતકો ઔર ઉન બાતોંકો જિનકો દિલ છુપાતે હૈં.

(૧૨) અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક ઈલ્મન્ નાફિઅંવ્ વ અમલમ્ મુતકબ્બલંવ્ વ રિઝ્કન્ તય્યિબા.

(બૈહકી ફી દઅવાતિલ કબીર, મિશ્કાત સ. ૨૨૦)

યા ઈલાહી! મૈં આપસે નફા બખ્શ ઈલ્મ, મકબૂલ અમલ ઔર પાકીઝા રોઝી માંગતા હૂં.

(૧૩) અલ્લાહુમ્મગ્ફિર્લી વર્હમ્ની વહ્દિની વ આફિની વર્ઝુક્ની.

(મુસ્લિમ, મિશ્કાત સ. ૨૧૮)

યા ઈલાહી! મેરી મગફિરત ફરમા! ઔર મુઝ પર રહમ ફરમા! ઔર મુઝે હિદાયત નસીબ ફરમા! ઔર મુઝે આફિયત અતા ફરમા, ઔર મુઝે રોઝી અતા ફરમા.

(૧૪) અલ્લાહુમ્મ ઈન્નક અફુવ્વુન્ તુહિબ્બુલ્ અફ્વ ફઅ્ફુ અન્ની.

(મિશ્કાત સ. ૧૮૨)

યા ઈલાહી! આપ મઆફ કરનેવાલે હૈં, મઆફ કરનેકો પસંદ ફરમાતે હૈં. પસ મેરી ખતાએં મઆફ ફરમા!

(૧૫) અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અઊઝુબિક મિન્ અઝાબિ જહન્નમ વ અઊઝુબિક મિન્ અઝાબિલ્ કબ્રિ વ અઊઝુબિક મિન્ ફિત્નતિલ્ મસીહિદ્દજ્જાલિ વ અઊઝુબિક મિન્ ફિત્નતિલ્ મહ્યા વલ્મમાત.

(મુસ્લિમ, મિશ્કાત સ.૮૭)

અય અલ્લાહ! મૈં તેરી પનાહ તલબ કરતા હૂં દોઝખકે અઝાબસે, ઔર મૈં તેરી પનાહ તલબ કરતા હૂં કબરકે અઝાબસે, ઔર મૈં તેરી પનાહ તલબ કરતા હૂં કાને દજ્જાલકે ફિત્નેસે, ઔર મૈં તેરી પનાહ તલબ કરતા હૂં ઝિંદગી ઔર મૌતકે ફિત્નેસે.

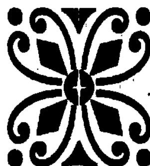
(૧૬) રબ્બિ અઈન્ની અલા ઝિકરિ-ક વ શુકરિ-ક વ હુસ્નિ ઈબાદતિક.

(અહમદ વ અબૂ દાઊદ વ નસાઈ મિશ્કાત સ. ૮૮)

અય મેરે રબ! મેરી મદદ ફરમા, તેરા ઝિક્ર કરને, તેરા શુક્ર કરને ઔર તેરી અચ્છી ઈબાદત કરને પર.

(૧૭) રબ્બિ ઝિદની ઈલ્મા. (સૂરએ તા-હા આયત ૧૧૪)

અય મેરે રબ! મેરે ઈલ્મ વ ફહમમેં ઈઝાફા ફરમા.

પરેશાનિયોંસે નજાત ઔર રિઝ્કમેં બરકતકે લિયે આસાન નબવી નુસ્ખા

માશા અલ્લાહુ લા હૌલ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહિ, અશ્હદુ અન્નલ્લાહ અલા કુલ્લિ શૈઈન્ કદીર.

તર્જુમા : વોહી હોગા જો અલ્લાહ ચાહે, ન કોઈ તાકત હૈ ન કુવ્વત સિવાએ અલ્લાહકે, મૈં ગવાહી દેતા હૂં કે અલ્લાહ પાક હર ચીઝ પર કાદિર હૈ.

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "જો શખ્સ સુબહમેં યે દુઆ પળ્હ લે તો ઉસ દિન બેહતરીન રિઝ્કસે નવાઝા જાએગા ઔર બુરાઈયોંસે મહેફૂઝ રહેગા. ઔર જો શામકો પળ્હ લે તો ઉસ રાત બેહતરીન રિઝ્કસે નવાઝા જાએગા ઔર બુરાઈયોંસે મહેફૂઝ રહેગા.

(ઈબ્ને સુન્ની, કંઝુલ ઉમ્માલ ૨ : ૧૦૬ : અદુઆઉલ મસ્નૂન સ. : ૨૫૪)

બિસ્મિલ્લાહકે ખવાસ

(૧) મુજર્રબાતે દૈરબી મતબૂઆ મિસર સ. ૪ પર શેખ અહમદ દૈરબી કબીર ફરમાતે હૈં કે બિસ્મિલ્લાહકે બા'ઝ ખવાસમેંસે એક યે હૈ કે અગર કોઈ મુહર્રમકી પહેલી તારીખકો બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ એક વર્ક (કાગઝ) પર એકસો તેરહ (૧૧૩) બાર લિખકર અપને પાસ રખ્ખે તો પૂરી ઝિંદગી ઉસકો કોઈ નાખૂશગવાર વાકિઆ પેશ ન આએ.

(૨) બાઝ સાલિહીનસે મન્કૂલ હૈ કે જો શખ્સ બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમકો બારહ હઝાર બાર પળ્હે, ઔર હર એક હઝારકે બાદ દો રકાત નમાઝ પળ્હે ઔર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) પર દુરૂદ ભેજે, ઔર ઉસકે સાથ હક તઆલાસે અપની હાજતકા સવાલ કરે, ફિર દો બારા બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ પળ્હે ઔર એક હઝારકે બાદ દો રકાત નમાઝ ઔર દુરૂદ શરીફ પળ્હકર હાજત તલબ કરે, ઈસી તરહ પળ્હતા રહે યહાં તકકે બારહ હઝાર અદદ મઝકૂર પૂરે હો જાવેં. પસ જો કોઈ ઈસ પર અમલ કરેગા, હાજત

ઉસકી જિસ તરહકી હોગી અલ્લાહકે હુકમસે પૂરી હોગી.

(મુજર્રબાતે દૈરબી સ. ૪)

(૩) જો શખ્સ બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ સાતસો છયાસી (૭૮૬) બાર લગાતાર સાત દિન જિસ કામકે વાસ્તે પઢેગા ચાહે નફા હાસિલ કરનેકે વાસ્તે હો યા મુસીબતકો હટાનેકે વાસ્તે, યા કારોબારકે વાસ્તે હો, ઈન્શા અલ્લાહ વો મકસદ પૂરા હોગા. (મુજર્રબાતે દૈરબી, સ. ૪)

(૪) ખઝીનતુલ અસરાર નાઝિલીમેં લિખ્ખા હૈ કે જો શખ્સ રાતકો સોતે વક્ત એક્કીસ (૨૧) દફા બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ પઢકર સોએ વો તમામ ઈન્સાની, શયતાની શરારતોં ઔર જિન, ભૂત ઔર આગસે મહેફૂઝ રહેગા.

(૫) મિરગી (વાય) વાલેકે કાનમેં એકતાલીસ (૪૧) મરતબા બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ પઢકર દમ કરનેસે વો હોશમેં આ જાતા હૈ.

(૬) દર્દ યા જાદૂ વગૈરહ પર મુતવાતિર (લગાતાર) સાત દિન સો (૧૦૦) સો (૧૦૦) મરતબા બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ પઢનેસે દર્દ ઔર જાદૂ દૂર હો જાતા હૈ.

(૭) ઈતવારકી સુબહ સૂરજ નિકલતે હી તીનસો તેરહ (૩૧૩) દફા બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ ઔર સો (૧૦૦) દફા દુરૂદ શરીફ પઢનેસે ગૈબી રિઝકકા દરવાઝા ખુલ જાતા હૈ.

(૮) એક્કીસ (૨૧) મરતબા બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ લિખકર બચ્ચોંકે ગલેમેં ડાલનેસે બચ્ચા તમામ આફતોં ઔર બલાઓંસે મહેફૂઝ રેહતા હૈ.

(૯) બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ એકસઠ (૬૧) બાર કિસી કાગઝ પર લિખ્ખી જાવે ઔર જિસ ઔરતકી ઔલાદ ઝિંદા ન રેહતી હો વો ઉસકો અપને પાસ બતૌરે તા'વીઝ રખ્ખે. ઈન્શા અલ્લાહ ઉસકી ઔલાદ ઝિંદા રહેગી, યે અમ્ર મુજર્રબ ઔર આઝમૂદા હૈ. (મુજર્રબાતે દૈરબી)

(૧૦) અગર કોઈ શખ્સ બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ એકસો એક (૧૦૧) બાર લિખકર અપને ખેતમેં દફન કરે તો મૂજિબે સરસબ્ઝીયે ખેત ઔર અનાજકી ફરાવાની ઔર તમામ આફતોંસે હિફાઝત ઔર બાઈસે હુસૂલે

બરકત હોગા. (મુજર્રબાત દૈરબી, સ. ૬)

(૧૧) એક નેક મર્દને કહા કે જો કોઈ બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ છસો પચ્ચીસ (૬૨૫) બાર લિખકર અપને પાસ રખ્ખેગા. અલ્લાહ તઆલા ઉસકો હૈબતે અઝીમ દેગા. કોઈ શખ્સ ઉસકો સતા ન સકેગા અલ્લાહકે હુકમસે. (કિતાબુદ્દાઅ વદ્દવાઅ નવાબ સિદ્દીક હસનખાન સ. ૧૭)

(૧૨) ઈમામ રાઝી (રહ.) તફસીરે કબીર જિલ્દ અવ્વલ સ. ૧૬૮ પર બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમકી બરકાત બયાન ફરમાતે હુએ લિખતે હૈં કે ફિરઔનને ખુદાઈ દા'વા કરનેસે પેહલે એક મકાન બનાયા થા ઔર ઉસકે બાહિરી દરવાઝે પર બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ લિખ્ખી થી. જબ ઉસને ખુદાઈ દા'વા કિયા ઔર હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને ઉસકો તબ્લીગ કી તો ઉસને કબૂલ ન કી તો હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને ઉસકે હકમેં બદ દુઆ કી : "ખુદાવંદ! તૂને ઈસ ખબીસકો કિસ લિયે મોહલત દે રખ્ખી હૈ? વહી આઈ અય મૂસા! યે હૈ તો ઈસ કાબિલ કે ઉસકો હલાક કર દિયા જાએ લેકિન ઉસકે દરવાઝે પર બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ લિખ્ખી હુઈ હૈ જિસકી વજહસે વો અઝાબસે બચા હુવા હૈ. ઈસી વજહસે ફિરઔન પર ઘરમેં અઝાબ નહીં આયા, બલ્કે વહાંસે નિકાલકર દરિયામેં ગર્ક કર દિયા ગયા.

સુબ્હાનલ્લાહ! જબ એક કાફિરકા ઘર બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમકી વજહસે અઝાબસે બચ ગયા તો અગર કોઈ મુસલમાન ઉસકો અપને દિલો દિમાગ ઔર ઝબાન પર લિખ લે તો ક્યૂં ન વો અઝાબે ઈલાહીસે મહેફૂઝ રહે.

(૧૩) હઝરત મૌલાના શાહ અબ્દુલ અઝીઝ દહેલ્વી (રહ.) તફસીરે અઝીઝીમેં લિખતે હૈં કે મુફસ્સિરીનને કહા હૈ કે જબ તૂફાને નૂહને ઈસ દુનિયાકો અપને ખૌફનાક અઝાબકે ચુંગલમેં ઘેર લિયા ઔર હઝરત નૂહ (અલૈ.) અપની કશ્તીમેં સવાર હુએ તો વો ભી ખૌફે ગર્કસે બહોત હિરાસાં વ લરઝાં થે. ઉનહોંને ડૂબનેસે નજાત પાને ઔર ઉસ અઝાબે ખુદાવંદીસે મહેફૂઝ રેહનેકે લિયે **બિસ્મિલ્લાહિ મજરેહા વ મુરસાહા** કહા, ઈસ કલિમાકી બરકતસે ઉનકી કશ્તી ગરકાબીસે (ડૂબનેસે) મહેફૂઝ વ સાલિમ રહી.

મુફસ્સિરીન કેહતે હૈં કે જબ ઈસ આધે કલિમેકી વજહસે ઈતને

હૈબતનાક તૂફાનસે નજાત હાસિલ હુઈ, તો જો શખ્સ અપની પૂરી ઝિંદગી ઈસ પૂરે કલિમે યાની **બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમસે** અપને હર કામકી શરૂઆત કરનેકા ઈલ્તિઝામ કર લે વો નજાતસે ક્યૂંકર મહેરૂમ રેહ સકતા હૈ?

(તફસીરે અઝીઝી સફા ૬૧ વ તફસીરે કબીર જિલ્દ ૧, સ. ૧૬૯)

(૧૪) હઝરત સુલેમાન (અલૈ.) ને જબ બિલકીસ મલેકએ યમનકો પેહલા ખત લિખ્ખા તો **(ઈન્નહૂ મિનૂ સુલૈમાન વ ઈન્નહૂ બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ)** લિખ્ખા તો ઉસકી બરકતસે બિલકીસ ઉનકે નિકાહમેં આઈ ઔર ઉસકા પૂરા મુલ્ક હઝરત સુલેમાન (અલૈ.) કે કબ્ઝામેં આયા.

(તફસીરે કબીર, સ. ૧૬૯, જિલ્દ ૧)

(૧૫) હઝરત ઈસા (અલૈ.) કા એક દફા કબ્રસ્તાનસે ગુઝર હુવા તો દેખા કે એક શખ્સકો નિહાયત શિદ્દતકે સાથ અઝાબ દિયા જા રહા હૈ, યે દેખકર હઝરત ઈસા (અલૈ.) ચંદ કદમ આગે તશરીફ લે ગયે ઔર વુઝૂ ઔર નહાકર વાપસ હુએ. અબ વાપસી પર જો ઉસ કબરકે પાસસે ગુઝરે તો મુલાહિઝા ફરમાયા કે ઉસ કબરમેં નૂર હી નૂર હૈ ઔર વહાં રહમતે ઈલાહીકી બારિશ હો રહી હૈ. આપ બહોત હૈરાન હુએ ઔર બારગાહે ઈલાહીમેં અર્ઝ કિયા કે મુઝે ઉસકા રાઝ બતાયા જાએ. ઈરશાદ હુવા કે રૂહુલ્લાહ! યે શખ્સ સખ્ત ગુનેહગાર ઔર બદકાર થા, ઈસ વજહસે અઝાબમેં ગિરિફતાર થા. લેકિન ઉસને અપની બીવી હામિલા છોડી થી ઉસકે વહાં લડકા પૈદા હુવા ઔર આજ ઉસકો મકતબ ભેજા ગયા, વહાં ઉસકો બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ પઢાઈ. મુઝે હયા આઈ કે ઝમીનકે અંદર ઉસ શખ્સકો અઝાબ દૂં કે જિસકા બચ્ચા ઝમીન પર મેરા નામ લે રહા હૈ.

(તફસીરે કબીર, જિલ્દ ૧, સ. ૧૭૨)

(૧૬) હઝરત ખાલિદ બિન વલીદ (રદિ.) કે પાસ કોઈ શખ્સ ઝહરે હલાહલ (મોહલિક ઝહર) કા ભરા હુવા પ્યાલા લાયા ઔર કહા કે અગર આપ ઈસ ઝહરકો પીકર સહીહ સલામત ઝિંદા રહેં તો હમ જાન લેંગે કે આપકા મઝહબે ઈસ્લામ સચ્ચા મઝહબ હૈ. આપને બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ પઢકર વો ઝહર પી લિયા ઔર ખુદાકે ફઝલસે કુછ ભી અસર ન હુવા.

(૧૭) કૈસર રૂમકો બડી શિદ્દતસે દર્દે સર હુવા. ઈલાજ મુઆલજાસે માયૂસીકે બાદ ઉસને હઝરત ફારૂકે આ'ઝમ (રદિ.) કી ખિદમતમેં લિખ્ખા કે મુઝે દર્દે સરકી શિકાયત હૈ કુછ ઈલાજ કીજિયે. આપને ઉસકે પાસ એક ટોપી ભેજ દી. જબ બાદશાહ વો ટોપી ઓળ્હતા થા તો દર્દ કાફૂર (દૂર) હો જાતા ઔર જબ ઉતાર દેતા થા તો દર્દે સર દો બારા શુરૂ હો જાતા, ઉસકો સખ્ત તઅજ્જુબ હુવા. ઉસને ટોપીકો ખુલવાકર દેખા તો ઉસમેં એક પરચા રખ્ખા હુવા થા જિસમેં બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ લિખ્ખા હુવા થા.

(તફસીરે કબીર,સફા ૧૭૧, જિલ્દ ૧)

(૧૮) નીઝ ઉલમાને યે ભી લિખ્ખા હૈ કે દિન રાતકે ચોબીસ ઘંટે હોતે હૈં. પાંચ ઘંટોંકે લિયે તો પાંચ વક્તકી નમાઝેં મુકર્રર હૈં ઔર બકિય્યા ઉન્નીસ (૧૯) ઘંટોંકે લિયે યે ઉન્નીસ હુરૂફ અતા ફરમાએ ગયે તાકે ઉન્નીસ ઘંટોંમેં હર નશિસ્ત વ બરખાસ્ત (ઉઠક-બૈઠક) હર હરકત વ સુકૂન ઔર હર કામકે વક્ત ઈન ઉન્નીસ હુરૂફકે ઝરીઆ બરકત વ ઈબાદત હાસિલ હો. યાની ઈન હુરૂફ (બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ) કી બરકતસે યે ઉન્નીસ ઘંટે ભી ઈબાદતમેં લિખ્ખે જાએં. (તફસીરે અઝીઝી ૧ : ૧૬)

(૧૯) બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમકી બરકાતમેંસે એક યે હૈ કે આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, જબ કોઈ શખ્સ બૈતુલખલા જાના ચાહે તો ચાહિયે કે વો બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ કેહકર જાએ તાકે (ઉસકી વજહસે) ઉસકી શરમગાહ ઔર જિન્નાતકે દરમિયાન પરદા વાકેઅ હો જાએ. યાની જબ કોઈ શખ્સ બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ કેહકર બૈતુલખલા (સંડાસ) જાતા હૈ તો ઉસકા ખાસ્સા યે હૈ કે જિન્નાતકી નઝર ઉસકી શરમગાહકી તરફ નહીં જાતી. લિહાઝા જબ ઉસકી તાસીર યે હૈ કે યે આયત ઈન્સાન ઔર ઉસકે દુશ્મન (જિન્નાત) કે દરમિયાન પરદા બન જાતી હૈ તો ઉમ્મીદ હૈ કે યે એક મુસલમાન ઔર અઝાબે આખેરતકે દરમિયાન ભી યકીનન પરદા બનકર હાઈલ હોગી. (તફસીરે અઝીઝી)

(૨૦) હઝરત બશર હાફી (રહ.) ને એક પરચા પર બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ લિખ્ખી હુઈ ઝમીન પર પાઈ. ઉસકો ઉઠા લિયા. ઉનકે પાસ સિવાએ દો દિરહમકે ઔર કુછ ન થા. ખૂશ્બૂ ખરીદકર ઉસ પરચેકો

આપને ખૂશ્બૂ લગાઈ ઉસકે સિલામેં ખ્વાબકે અંદર હક સુબ્હાનહૂ વ તઆલાકી ઝિયારત નસીબ હુઈ ઔર ફરમાયા : અય બશર! તૂને મેરે નામકો ખૂશ્બૂદાર બનાયા, મૈં તેરે નામકો દુનિયા ઔર આખિરતમેં ખૂશ્બૂદાર બનાઉંગા.

એક યતીમ બચ્ચેકા દર્દ ભરા કિસ્સા

વો ખૂશ નસીબ સહાબી જિનકી કબરમેં ખૂદ હુઝૂર (સ.અ.વ.) ઉતરે ઔર ફરમાયા : અય અલ્લાહ! મૈં ઉસસે રાઝી હૂં તૂ ભી ઉસસે રાઝી હો જા.

એક યતીમ બચ્ચા થા, ઉસકા નામ અબ્દુલ્લાહ થા. ચચાને પરવરિશ કી થી, જબ જવાન હુએ તો ચચાને ઊંટ બકરિયાં ગુલામ દેકર ઉસકી હૈસિયત દુરૂસ્ત કર દી થી. અબ્દુલ્લાહને ઈસ્લામકે મુતઅલ્લિક કુછ સુના ઔર દિલમેં તૌહીદકા શૌક પૈદા હુવા, લેકિન ચચાસે ઈસ કદર ડરતા થા કે ઈઝહારે ઈસ્લામ ન કર સકા. જબ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ફતહે મક્કાસે વાપસ ગયે તો અબ્દુલ્લાહને ચચાસે કહા "પ્યારે ચચા! મુઝે બરસોં ઈન્તિઝાર કરતે ગુઝર ગયે કે કબ આપકે દિલમેં ઈસ્લામકી તેહરીક પૈદા હોતી હૈ ઔર આપ કબ મુસલમાન હોતે હૈં? લેકિન આપકા હાલ વહી પેહલે જૈસા ચલા આતા હૈ, મૈં અપની ઉમર પર ઝિયાદા ભરોસા નહીં કર સકતા, મુઝે ઈજાઝત દીજિયે કે મૈં મુસલમાન હો જાઉં."

ચચાને જવાબ દિયા "દેખ અગર તૂ મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કા દીન કબૂલ કરના ચાહતા હૈ તો મૈં સબ કુછ તુઝસે છીન લૂંગા તેરે બદન પર ચાદર ઔર તેહબંદ તક બાકી ન રેહને દૂંગા."

અબ્દુલ્લાહને જવાબ દિયા "ચચા જાન! મૈં મુસલમાન ઝરૂર બનૂંગા ઔર મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કા ઈત્તિબાઅ કબૂલ કરૂંગા, શિર્ક ઔર બુતપરસ્તીસે મૈં બેઝાર હો ચુકા હૂં, અબ જો આપકા મન્શા હૈ કીજિયે ઔર જો કુછ મેરે કબ્ઝામેં ઝર વ માલ વગૈરહ હૈ સબ કુછ સંભાલ લીજિયે, મૈં જાનતા હૂં કે ઈન ચીઝોંકો આખિર એક રોઝ યહીં દુનિયામેં છોડ જાના હૈ ઈસ લિયે મૈં ઈનકે લિયે સચ્ચે દીનકો તર્ક નહીં કર સકતા."

અબ્દુલ્લાહને યે કેહકર કપડે ઉતાર દિયે ઔર માં કે સામને ગયે. માં

દેખકર હૈરાન હુઈ કે ક્યા હુવા! અબ્દુલ્લાહને કહા "મૈં મોમિન ઔર તૌહીદવાલા હો ગયા હૂં, નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં જાના ચાહતા હૂં, સતરપોશીકે લિયે કપડેકી ઝરૂરત હૈ મહેરબાની કરકે દે દીજિયે." માંને એક કમ્બલ દે દિયા, અબ્દુલ્લાહને કમ્બલ ફાડા આધેકા તેહબંદ બના લિયા, અ. : ઉપર કર લિયા ઔર મદીનાકો રવાના હો ગયા. સુબહ સવેરે મસ્જિદે નબવીમેં પહોંચ ગયા ઔર મસ્જિદસે ટેક લગાકર આં હઝરત (સ.અ.વ.) કે ઈન્તિઝારમેં બૈઠ ગયા, નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) જબ મસ્જિદ મુબારકમેં આએ ઉસે દેખકર પૂછા કે કૌન હો? કહા મેરા નામ અબ્દુલ ઉઝ્ઝા હૈ, ફકીર વ મુસાફિર હૂં, આશિકે જમાલ ઔર તાલિબે હિદાયત હોકર દરે દૌલત આ પહોંચા હૂં.

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "તુમહારા નામ અબ્દુલ્લાહ હૈ, ઝુલ બિજાદૈન લકબ, તુમ હમારે કરીબ હી ઠહેરો ઔર મસ્જિદમેં રહા કરો." અબ્દુલ્લાહ અસ્હાબે સુફ્ફામેં શામિલ હો ગયા, નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) સે કુરઆન સીખતા ઔર દિન ભર અજબ ઝૌક વ શૌક ઔર જોશ વ નિશાતસે પઢ્હા કરતા.

એક દફા હઝરત ઉમર ફારૂક (રદિ.) ને કહા કે લોગ તો નમાઝ પઢ્હ રહે હૈં ઔર યે એ'રાબી (દેહાતી) ઈસ કદર બુલંદ આવાઝસે ઝિક્ર કર રહા હૈ કે દૂસરોંકી કિરાઅતમેં ખલલ હોતા હૈ. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "ઉમર! ઉસે કુછ ન કહો યે તો ખુદા ઔર રસૂલકે લિયે સબ કુછ છોડ છાડકર આયા હૈ."

અબ્દુલ્લાહકે સામને ગઝવએ તબૂકકી તૈયારી હોને લગી તો યે ભી રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં આએ, અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! દુઆ ફરમાઈયે કે મૈં ભી રાહે ખુદામેં શહીદ હો જાઉં. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા જાઓ કિસી દરખ્તકા છિલકા ઉતાર લાઓ. અબ્દુલ્લાહ લે આએ તો નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને વો છિલકા ઉનકે બાઝૂ પર બાંધ દિયા ઔર ઝબાને મુબારકસે ફરમાયા : "ઈલાહી! મૈં કુફ્ફાર પર ઈસકા ખૂન હરામ કરતા હૂં." અબ્દુલ્લાહને કહા "યા રસૂલલ્લાહ! મૈં તો શહાદતકા તાલિબ હૂં." નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "જબ

અલ્લાહકે રાસ્તેમેં નિકલો ઔર ફિર બુખાર આએ ઔર મર જાઓ તબ ભી તુમ શહીદ હી હોગે."

તબૂક પહોંચકર યેહી હુવા કે બુખાર ચળ્હા ઔર ઈન્તિકાલ કર ગયે. બિલાલ બિન હારિસ મુઝની (રદિ.) કા બયાન હૈ કે મૈંને અબ્દુલ્લાહકે દફનકી હાલત દેખી હૈ. રાતકા વક્ત થા હઝરત બિલાલ (રદિ.) કે હાથમેં ચિરાગ થા, હઝરત અબૂબક્ર વ ઉમર (રદિ.) ઉનકી લાશકો લહદમેં રખ રહે થે, નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ભી ઉનકી કબરમેં ઉતરે ઔર હઝરત અબૂબક્ર વ ઉમર (રદિ.) સે ફરમા રહે થે : અપને ભાઈકો મુઝસે કરીબ કરો, આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને કબરમેં ઈંટેં ભી અપને હાથસે રખ્ખીં ઔર ફિર દુઆમેં ફરમાયા "અય અલ્લાહ મૈં ઈનસે રાઝી હૂં તૂ ભી ઈનસે રાઝી હો જા." હઝરત ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કાશ ઉસ કબરમેં મૈં દફન કિયા જાતા. (મદારિજુન્નુબુવ્વહ મુતર્જમ ૨ : ૯૦-૯૧, ઈબ્ને હિશામ ૨ : ૫૨૭-૫૨૮)

કિયામતકે દિન સિલા રહમીકી રાનેં હિરનકી રાનોંકી તરહ હોંગી

મુસ્નદે અહમદમેં હૈ કે સિલા રહમી કિયામતકે દિન રખ્ખી જાએગી, ઉસકી રાનેં હોંગી મિસ્લ હિરનકી રાનોંકે, વો બહોત સાફ ઔર તેઝ ઝબાનસે બોલેગી. પસ વો (રહમતસે) કાટ દિયા જાએગા જો ઉસે કાટતા થા ઔર વો મિલાયા જાએગા જો ઉસે મિલાતા થા.

સિલા રહમીકે મા'ના હૈં : રિશ્તેદારોંકે સાથ બાતચીતમેં, કામકાજમેં સુલૂક વ એહસાન કરના ઔર ઉનકી માલી મુશ્કિલાતમેં ઉનકે કામ આના. ઈસ બારેમેં બહોતસી હદીસેં મરવી હૈં.

સહીહ બુખારી શરીફમેં હૈ કે જબ અલ્લાહ તઆલા અપની મખ્લૂકકો પૈદા કર ચુકા તો રહમ (રિશ્તેદારી) ખડી હુઈ ઔર રહમાનસે ચિમટ ગઈ. ઉસસે પૂછા ગયા ક્યા બાત હૈ? ઉસને કહા યે મકામ હૈ ટૂટનેસે તેરી પનાહમેં આનેકા. ઉસ પર અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા : ક્યા તૂ ઉસસે રાઝી નહીં કે તેરે મિલાનેવાલેકો મૈં (અપની રહમતસે) મિલાઉં ઔર તેરે કાટનેવાલેકો મૈં

(અપની રહમતસે) કાટ દૂં? ઉસને કહાં હાં ઉસ પર મૈં બહોત ખૂશ હું.

હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : જો શખ્સ કુશાદા રોઝી ઔર લંબી ઉમ્ર ચાહતા હૈ ઉસકો ચાહિયે કે સિલા રહમી કરે. (બુખારી, મુસ્લિમ)

હઝરત આઈશા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : રહમ (રિશ્તેદારી) અર્શકે સાથ લટકી હુઈ હૈ ઔર કેહતી હૈ કે જો સિલા રહમી કરેગા અલ્લાહ તઆલા ઉસકો અપની રહમતસે મિલાએંગે, ઔર જો કતઅ રહમી કરેગા અલ્લાહ તઆલા ઉસકો અપની રહમતસે કાટેંગે. (બુખારી, મુસ્લિમ)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે એક મર્દને કહા : યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! મેરે કુછ રિશ્તેદાર હૈં ઉનકે સાથ મૈં સિલા રહમી કરતા હું ઔર વો મેરે સાથ કતઅ રહમીકા મઆમલા કરતે હૈં, મૈં ઉનકે સાથ એહસાન કરતા હું, વો મેરે સાથ બુરા બરતાવ કરતે હૈં, મૈં ઉનકી ગલતિયોંકો નઝર અંદાઝ કરતા હું વો મેરે સાથ જાહિલાના બરતાવ કરતે હૈં. આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : અગર તૂ ઐસા હી હૈ જૈસા તૂ કેહ રહા હૈ તો ગોયા તૂ ઉનકે મુંહ પર ગરમ રાખ ડાલ રહા હૈ (યાની તૂ ઉનકો ઝલીલ વ રૂસ્વા કર રહા હૈ) ઔર જબ તક તેરી યેહી હાલત રહેગી તેરે સાથ અલ્લાહકી તરફસે એક મદદગાર (ફરિશ્તા) રહેગા. (મુસ્લિમ શરીફ)

હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો પરેશાનિયોંસે નજાતકી દુઆ સિખલાઈ

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે નબીએ પાક (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : જબ ભી હમેં કોઈ મુસીબત પેશ આતી હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) તશરીફ લાતે ઔર ફરમાતે યે પઢો :

તવક્કલ્તુ અલલ્ હય્યિલ્લઝી લા યમૂતુ લમ્ યત્તખિઝ્ વલદંવ્ વ લમ્ યકુલ્લહૂ શરીકુન્ ફીલ્ મુલ્કિ વ લમ્ યકુલ્લહૂ વલિય્યુમ્ મિનઝ્ઝુલ્લિ વ કબ્બિરહુ તકબીરા.

ભરોસા કિયા મૈંને ઉસ ઝાત પર જો ઝિંદા હૈ મરેગી નહીં, જિસને નહીં બનાયા બેટા, ન ઉસકા કોઈ સલ્તનતમેં શરીક હૈ ન કોઈ ઝિલ્લતમેં મદદગાર હૈ. ઉસકી બડાઈ બયાન કીજિયે.

(કંઝુલ ઉમ્માલ ૨ : ૭૨, અદ્‌આઉલ મસ્નૂન સ. ૪૧૮-૪૧૯)

ઘરકે નોકર ઔર પડોસિયોંકે શરસે બચિયે

સારા જહાં જાનતા હૈ કે માં કે કદમોં તલે જન્નત હૈ ઔર બાપ જન્નતકા દરવાઝા હૈ. ઈસી તરહ યે ભી સચ હૈ કે બહૂકે હાથમેં જન્નત ઔર જહન્નમકી ચાબી હૈ. અબ યે બહૂકી મરઝી પર મુન્હસિર (મૌકૂફ) હૈ કે વો કૌનસી ચાબી ઈસ્તેમાલ કરતી હૈ. મઆશરેકા જાઈઝા લેને પર પતા ચલતા હૈ કે અકસર બહૂ જહન્નમકી ચાબી ઈસ્તેમાલ કરતી હૈ. યેહી વજહ હૈ કે અકસર ઘરોંસે સુકૂન ઔર ઈત્મીનાન ગાઈબ હો જાતા હૈ ઔર બરકત ઉઠ જાતી હૈ, ખૂશહાલી રૂઠ જાતી હૈ, ઘર જહન્નમ બન જાતા હૈ. આપ હમેશા ઉલ્ઝનકા શિકાર રેહતી હૈં જિસકા અસર પૂરે ખાનદાન પર પડતા હૈ. પડોસ ઔર મોહલ્લેમેં આપકે ચરચે હોને લગતે હૈં, આપકો દેખકર લોગ નાક સકોડને લગતે હૈં. બેઝારગી (નારાઝગી) કે આલમમેં આપસે મુલાકાતકે વક્ત મજબૂરન મુસ્કુરાતે હૈં લેકિન ઈન સબ બાતોંકા આપકો ઈલ્મ નહીં હોતા. ક્યૂંકે આપ સમઝતી હૈં કે ઘરકી બાતેં ઘરકા મઆમલા હૈ, ઘર હી તક મહેદૂદ હૈ. લેકિન આપકે નોકર આપકે પડોસિયોંસે મુફતકી ચાય પીનેકી ખાતિર આપકે ઘરકી બાતેં નમક મિર્ચ લગાકર ઉન તક પહોંચાતે હૈં ઔર પડોસી આપકે મઆમલાકો મોહલ્લેવાલોં તક પહોંચાતે હૈં. મામૂલીસી બાત, મામૂલીસી તલ્ખી, મામૂલીસી ગલત ફેહમી આપકી ઔર આપકે ખાનદાનકી ઈઝ્ઝતકી ધજ્જિયાં ઉડા દેતી હૈં. જિસકા અસર આપકે ખાનદાન પર હી નહીં પડતા બલ્કે આનેવાલી નસલોંકો ભી ઈસકા નુકસાન ભુગતના પડતા હૈ. સાથ હી બચ્ચોંકે હોનેવાલે રિશ્તોં પર ભી ઉસકા બહોત બુરા અસર પડતા હૈ. આપ અચ્છે રિશ્તોંકી તલાશમેં રેહતે હૈં લેકિન ચાહતે હુએ આપ ઉન રિશ્તોંકો હાસિલ કરનેમેં કામિયાબ નહીં હોતે. વજહ યે હોતી હૈ આપકે માઝીકી (પિછલી) ઘરેલૂ તલ્ખિયાં જિસકા

હુત્ફ પડોસી ઉઠા ચુકે હોતે હૈં. અબ વોહી પડોસી ઈન્કવાયરી કરનેવાલંકે હમદર્દ બનકર બતાતે હૈં કે લડકેકી વાલિદા નિહાયત ગરમ મિઝાજ હૈ અપની હી સાસસે તો કભી નહીં બની. અબ બતાઈયે કૌન બેવકૂફ વાલિદૈન હોંગે જો ઐસી રિપોર્ટ મિલનેકે બાદ અપની બેટીકો આપકી બહૂ બનાનેકે લિયે રાઝી હો જાએંગે?

ઈસી તરહ આપકે કરતૂતકે ફલ આપકી લાડલીકે રાસ્તેમેં ભી રૂકાવટ પૈદા કરતે હૈં. આપકી તલ્ખ (તેઝ) મિઝાજી, સુલૂક ઔર સાસ વ ખુસરસે આપકે બરતાવકો આપકી લાડલીકે મિઝાજસે જોડકર દેખા જાતા હૈ. નતીજા આપકી બેટી ખૂબસૂરત હૈ, ખૂબ સીરત હૈ, તાલીમ યાફતા હૈ, હુનરમંદ હૈ, હર લિહાઝસે વો એક કામિયાબ બહૂ સાબિત હો સકતી હૈ ઔર અચ્છે ખાનદાન ઉસે અપની બહૂ બનાનેકે મુતમન્ની હૈં લેકિન આપકે મિઝાજકે સિલસિલેમેં જો ખબરેં મઆશરેમેં ફૈલી હુઈ હૈં, આપકી બેટીકો અચ્છા ઘર, અચ્છા શૌહર પાનેસે જિસકી વો હકદાર હૈ, મહેરૂમ કર દેતી હૈં.

આપકો અપને સુસરાલ, પડોસ ઔર મઆશરેમેં અપને આપકો હર દિલઅઝીઝ બનાનેકે લિયે અલગસે કુછ કરનેકી ઝરૂરત નહીં બલ્કે દીને ઈસ્લામ ઔર પ્યારે નબી (સ.અ.વ.) કી બતાઈ હુઈ બાતોં પર અમલ કરનેકી ઝરૂરત હૈ ઔર અપને અંદર મૌજૂદ બાગીપનકો કાબૂમેં રખનેકી ઝરૂરત હૈ.

લડકીકો અપને મયકેસે સુસરાલ જાનેસે પેહલે અપને આપકો તૈયાર કર લેના ચાહિયે કે અબ આપ અપને હકીકી મયકે જા રહી હૈં જહાં આપકો પૂરી ઝિંદગી રેહના હૈ ઔર ઝિમ્મેદારિયોંકો અચ્છે અંદાઝસે નિભાના હૈ. મયકા તો સિર્ફ દર્સગાહ હૈ જો આપકો રિશ્તોં ઔર ઝિમ્મેદારિયોંકો નિભાનેકા સલીકા સિખાતા હૈ. સાસ ઔર ખુસર આપકે હકીકી વાલિદૈન હૈં. દેવર ઔર નનદેં આપકે હકીકી ભાઈ બહેન હૈં. જિસ તરહ મયકેમેં સબ મિલકર આપકો ખૂશ રખનેકી કોશિશ કરતે થે ઔર આપકી ખ્વાહિશોંકા એહતિરામ કરતે થે, ઈસી તરહ અબ બારી આપકી હૈ કે સુસરાલમેં આપકો સબકો ખૂશી દેની હૈ, સબકી ખ્વાહિશોંકે સાથ સાથ જઝબાતકા ભી એહતિરામ કરના હૈ ઔર યે સબ આપકે બાએં હાથકા ખેલ હૈ.

અવ્વલ આપકો હર એક રિશ્તેકો મયકેકે રિશ્તેસે જોડકર દેખના હૈ.

દૂસરે અપની ઝિમ્મેદારિયોંકો બખૂબી (અચ્છી તરહ) સમઝના હૈ, કુશાદા દિલ રખકર હર વક્ત કુરબાનીકે જઝબેસે સરશાર રેહના હૈ. અપને અંદરકે બાગિયાના જઝબાત પર કાબૂ રખના હૈ, ઝબાનકો હર હાલમેં શીરીં (મીઠી) રખના હૈ. સબકી મન્શા ઔર ઉમ્મીદોંસે એક કદમ આગે ચલના હૈ. ફિર દેખિયે સુસરાલકા હર એક ફર્દ આપકી દિલસે ઈઝ્ઝત વ એહતિરામ કરને લગેગા ઔર જહાં દો ઈન્સાનોંકે દરમિયાન ઈઝ્ઝત વ એહતિરામકા પુલ તા'મીર હો જાએ વહાં તમામ મુશ્કિલેં આસાન હો જાતી હૈં. ખૂશિયાં દરકી ગુલામ બન જાતી હૈં, નેકનામી સાયા ફગન રેહતી હૈ. ઈઝદવાજી ખૂશગવાર હો જાતી હૈ. આપકી નેકનામીકે સબબ આપકી ઔલાદ દુનિયાકે હર મૈદાનમેં કામરાન (કામિયાબ) રેહતી હૈ. આપકા બુળ્હાપા મહેફૂઝ ઔર પુરસુકૂન હો જાતા હૈ. યાની આપકી ઝિંદગી કામિયાબ હો જાતી હૈ ઔર ઘર જન્નતકા નમૂના બન જાતા હૈ.

વાલિદૈન ભી ઈસ બાતકા ખયાલ રખ્ખેં કે લડકી હમેશા પરાઈ હોતી હૈ. ઈસ લિયે ઉસકી તરબિયતમેં કોઈ કમી ન બરતેં. બાઝ ઔકાત જબ લડકી બિયાહકર સુસરાલ જાતી હૈ તો ન ઉસે સુસરાલકે તૌર તરીકોંકા પતા હોતા હૈ ઔર ન હી શૌહરકી પસંદ ઔર નાપસંદકા. ઐસે હાલાતમેં લડકીસે બહોતસી ગલતિયાં હો જાતી હૈં જો ઘરેલૂ ઝગડોંકા સબબ બનતી હૈં. ઈસ લિયે યે વાલિદૈનકા ફર્ઝ હૈ કે વો અપની બચ્ચિયોંકો અચ્છી તરબિયત દેં ઔર પેહલેસે સુસરાલકે તૌર તરીકોં ઔર સુસરાલમેં ઉઠને બૈઠનેકા સલીકા સિખાએં તો બહોતસી મુશ્કિલેં આસાન હો જાતી હૈં. સાથ હી અપની બચ્ચિયોંકો યે તાલીમ ઝરૂર દેં કે વો અપની સાસ સુસરકો અપને વાલિદૈનકા દરજા દેં. અકસર ઘરાનોંમેં ઈઝદવાજી ઝિંદગીકે મસાઈલકી શુરૂઆત ઈનહીં મસ્અલોંકી બિના પર હોતી હૈ.

કેહતે હૈં તાલી દોનોં હાથોંસે બજતી હૈ. હમ ઉન સુસરાલિયોંસે ભી યેહી બાત કહેંગે કે વો અપની બહૂઓંકો અપની બેટિયાં જાનેં, ઉનહેં નયે માહોલમેં રચને બસનેકી મોહલત દેં. ઉનહેં વો મુહબ્બત વ શફકત અતા કરેં જો વો અપની બચ્ચિયોંકે લિયે પસંદ કરતે હૈં. અકસર ઘરોંમેં ઝગડેકા સબબ દૂસરોંકી બાતોં પર કાન ધરનેસે ભી હોતા હૈ. જો આમ તૌર પર સાસ બહૂકે

મઆમલેમેં ઝિયાદા કારગર હોતા હૈ, ઔર યે ઈસ વજહસે હોતા હૈ કે દોનોં હી કચ્ચે કાનકી હોતી હૈં. ઈસ લિયે દોનોં ઈસ બાતકો અપની ગિરહમેં અચ્છી તરહ બાંધ લેં કે કિસી ભી મઆમલેમેં એક દૂસરેસે બદઝન હોનેસે પેહલે મઆમલેકો સમઝેં ઔર ગૈરોંકી બાતોં પર આંખ મોન્દકર યકીન કરનેસે પેહલે આપસમેં એક દૂસરેકી ગલત ફેહમી (અણ સમજ) કો દૂર કર લેં તો ઝિંદગી આસાન હો જાએગી

ઔરતકા હુસ્ને કિરદાર રૂહકી પાકીઝગી હૈ

હર ઈન્સાનકી ખ્વાહિશ હોતી હૈ કે વો હમેશા તંદુરૂસ્ત રહે. ઈસી તરહ ખવાતીન (ઔરતેં) ભી તંદુરૂસ્ત રેહના ચાહતી હૈં, મગર ખવાતીનમેં એક ઔર ભી જઝબા હોતા હૈ ઔર વો હૈ ખૂબસૂરતી બઢ્હાને ઔર સિંઘાર કરનેકા. યે દોનોં જઝબે હમારે જિસ્મસે તઅલ્લુક રખતે હૈં, યાની તંદુરૂસ્ત રેહને ઔર ખૂબસૂરતી બઢ્હાનેકા જઝબા, મગર ક્યા કભી આપને યે ભી સોચા હૈ કે અપની રૂહકી બાલીદગી, રૂહકી સિહ્હત ઔર રૂહકે હુસ્નકે લિયે આપ ક્યા કરતી હૈં?

ઉમૂમન દેખા ગયા હૈ કે ઈન્સાન અચ્છી ગિઝા ઈસ્તેમાલ કરતા હૈ, વરઝિશ કરતા હૈ, ખૂબસૂરતી બઢ્હાનેવાલી મસ્નૂઆતકા (બનાવટી ચીઝોંકા) ઈસ્તેમાલ કરતા હૈ. યે સારી ચીઝેં આપકે જિસ્મકો તંદુરૂસ્ત ઔર ખૂબસૂરત બનાતી હૈં. ઉસસે જિસ્માની આ'ઝા બેહતર તૌર પર કામ અંજામ દેતે હૈં. અચ્છી ગિઝા ઔર અચ્છે મેકઅપકે ઈસ્તેમાલસે ચેહરે પર નિખાર આ જાતા હૈ ઔર ચેહરેકે દાગ ધબ્બે દૂર હો જાતે હૈં ઔર હર ઈન્સાન આપકી તારીફ કરને લગતા હૈ કે આપને ક્યા હુસ્નો સિહ્હત પાઈ હૈ, ઔર ખવાતીન અપની તારીફ સુનકર બહોત ખૂશ હોતી હૈં. ખવાતીનકો અગર હફ્તે અકલીમ (પૂરી દુનિયા) ભી મિલ જાએ તો ઉનહેં વો ખૂશી નહીં હોતી જો કિસી દૂસરેસે અપને હુસ્ન ઔર સિહ્હતકી તા'રીફ સુનકર હોતી હૈ.

કેહનેકા મતલબ યે હૈ કે હુસ્નો સિહ્હતસે રૂહકા ગેહરા તઅલ્લુક હૈ. આપકે હુસ્ન ઔર સિહ્હદતમંદ જિસ્મમેં એક રૂહ હોતી હૈ જિસકી પાકીઝગી

ઔર ખૂબસૂરતી ઝિયાદા મા'ના રખતી હૈ બનિસ્બત ખૂબસૂરતી ઔર સિહ્હદતમંદ જિસ્મકે. રૂહકો પાકીઝા રખનેવાલા ઈન્સાન ઝાહિરી તૌર પર ભી ખૂબસૂરત હોતા હૈ ઔર બાતિની તૌર પર ભી અપને હુસ્ને અખ્લાકસે દૂસરોંકો મુત્મઈન ઔર ખૂશ રખતા હૈ. વો અપને બરતાવસે અપની આદતોંસે દૂસરોંમેં ન સિર્ફ મકબૂલ હોતા હૈ બલ્કે લોગ ઉસકા એહતિરામ ઔર ઈઝ્ઝત કરતે હૈં.

ઉમૂમન ઐસે લોગોંમેં યે ભી દેખા ગયા હૈ કે વો બડીસે બડી મુશ્કિલોંમેં હોનેકે બાવજૂદ અપની ઝિંદગી મા'મૂલકે મુતાબિક ગુઝારતે હૈં ઔર કિસીકો એહસાસ તક નહીં હોને દેતે કે ઉનહેં કિસી બાતકી તકલીફ હૈ, ચાહે ઉનહેં કોઈ બડી બીમારી હો, માલી તંગીકા સામના હો યા કિસી ઔર બાતકી પરેશાની હો. વો બિલકુલ અપના કામ ઈસી અંદાઝમેં અંજામ દેતે હૈં જિસ તરહ વો અપની સિહ્હતમંદ ઝિંદગીમેં અંજામ દિયા કરતે થે.

રૂહકી પાકીઝગી રખનેવાલે અપના કામ ખૂદ કરતે હૈં. હર વક્ત ખૂશો ખુર્રમ નઝર આતે હૈં. કિસી મેકઅપકે બગૈર ઉનકા હુસ્ન પુરનૂર હોતા હૈ પેશાની ચમકતી હૈ. ઐસા ક્યૂં હોતા હૈ કભી ગૌર કિયા હૈ આપને? યે સિર્ફ ઈસ લિયે હોતા હૈ કે વો રૂહકી પાકીઝગી પર યકીન રખતે હૈં. ઐસે લોગ અપને જિસ્મ ઔર હુસ્નસે ઝિયાદા અપની રૂહકી પરવરિશ કરતે હૈં. ઉનહેં સંવારતે હૈં સજાતે હૈં. રૂહકી ખૂબસૂરતી ઔર ગિઝા ઈબાદત હૈ. નેક ઔર સાલેહ ઈન્સાન અપની રૂહકો ગિઝા કિસ તરહ દેતા હૈ યે ભી ગૌર તલબ (સોચનેકી) બાત હૈ. મસલન એક માં અપને બચ્ચેકો સિહ્હત ઔર તાલીમ વ તરબિયતસે મુતઅલ્લિક હમેશા કોશિશમેં રેહતી હૈ. બચ્ચા ઝરાસા બીમાર પડ જાએ તો વો રાતભર બૈઠકર ઉસકી તીમારદારી કરતી હૈ. ખુદાકી બારગાહમેં ઉસકી સિહ્હત ઔર તંદુરૂસ્તીકે લિયે ગિડગિડાતી હૈ. ઔર જબ બચ્ચા ખૂશ ઔર સિહ્હતમંદ હોતા હૈ તો ઉસકી રૂહકો અપને આપ ગિઝા મિલ જાતી હૈ.

ઈસી તરહ રૂહકી પાકીઝગી હમેં ઉન લોગોંમેં ભી દિખાઈ દેતી હૈ જો અપને ગમોંસે ઝિયાદા દૂસરોંકે દુ:ખકો અપના સમઝતે હૈં ઔર ઉનકી હર મુમકિન મદદ કરતે હૈં. ગોયા દૂસરોંકી મદદ કરના ભી રૂહકી પાકીઝગીકી

અલામત હૈ. ખૂશનસીબ હોતે હૈં વો લોગ જિનહેં અપની રૂહકી પરવરિશ કરના આતા હૈ. જો અપની રૂહકો દૂસરોંકી ગીબત, ચુગલી, કીના, ઝૂઠ, બુગ્ઝ જૈસી બીમારિયોંમેં મુબ્તલા નહીં કરતે, જો સિર્ફ અપને નફસકો સુકૂન નહીં પહોંચાતે બલ્કે અપને નફસ પર કાબૂ પાતે હુએ દૂસરોંકે લિયે આસાનિયાં પૈદા કરતે હૈં. ઐસે લોગ જો દૂસરોંકી તકલીફકો અપની તકલીફ સમઝતે હૈં, દૂસરોંકી મદદ કરતે હૈં, અપની ખૂશીયોંકા ગલા ઘોંટકર દૂસરોંકો સુખ પહોંચાતે હૈં ઔર અપને નફસ પર હર મુમકિન કાબૂ પાતે હૈં વોહી ઈન્સાન પાકીઝા રૂહ રખતે હૈં.

નફસ ઈન્સાનકા સબસે બડા દુશ્મન હૈ. ઈન્સાન પર ઝલઝલે સૈલાબ વગૈરહ જૈસે અઝાબ નાઝિલ હુવા કરતે હૈં યે તબ હોતા હૈ જબ જિસ્મકી ખ્વાહિશાત રૂહકી ઝરૂરતોં પર ગાલિબ આ જાતી હૈં, તબાહી ઔર બરબાદીકો ઈન્સાન ખૂદ હી દઅવત દેતા હૈ. મગર હમ યે સારી બાતેં માનનેસે ઈન્કાર કરતે હૈં ઔર ખ્વાબે ખરગોશમેં મુબ્તલા રેહતે હૈં. જિન ગુનાહોંકે સબબ હમ પર અઝાબ આયા ઉન ગુનાહોંસે હમ ફિર ભી તૌબા નહીં કરતે.

મેરી મુખાતબ તો ખાસ ખવાતીન હૈં. ઔરતેં ચાહે મલેકા હૈં, અગર વો ચાહેં કે ઉનકા ઘર ગુનાહોંસે પાક રહે તો રેહ સકતા હૈ. અબ ભી વક્ત હૈ અપના મુહાસબા કરેં. અપની બીમાર રૂહકા ઈલાજ કરેં. જિતના હમારા જિસ્મ તંદુરૂસ્ત હૈ રૂહકો ભી ઉતના હી સિહ્હતમંદ બનાએં. આપ જાનતી હૈં રૂહકી બાલીદગીકે લિયે ક્યા કરના હૈ?

ઈસસે પેહલે કે હમ પર કોઈ આફત આએ, મઆફી માંગકર અપને આપકો આનેવાલે રોશન મુસ્તકબિલકે લિયે તૈયાર કર લેં. દૂસરોંસે અપના મુકાબલા ન કરેં. દૂસરોંને કુરઆન મજીદ જૈસે દસ્તૂરે અમલકો પઢા હી નહીં હૈ. વો ઈસ્લામકી ચાશનીસે રૂશનાસ હી નહીં હુએ હૈં. વો અગર પ્યાસે હૈં તો મજબૂર હૈં. દરિયા ઉનસે કાફી દૂર હૈ. મગર હમ તો દરિયાકે કરીબ રેહકર ભી પ્યાસે હૈં.

રૂહકી પ્યાસ બુઝાના કોઈ બહોત બડા અમલ નહીં હૈ ઔર ન હી બહોત બડા કામ હૈ. ઈન્સાનકો અપની રૂહકી ખૂબસૂરતી ઔર સિહ્હતકે લિયે સિર્ફ ઔર સિર્ફ અપને નફસ પર કાબૂ પાનેકી ઝરૂરત હૈ. આજ અગર

હમારી રૂહ ઝખ્મી હૈ તો ઉસકી વજહ ભી હમ ખૂદ હી હૈં કે હમને ઘરોંમેં નહૂસતેં પાલ રખ્ખી હૈં. અપનોંસે નાતા તોડ લિયા હૈ. મુહબ્બતકો બાલાએ તાક રખ દિયા હૈ (યાની ભુલા દિયા હૈ), દૌલતકે પુજારી હૈં, ઉરયાનિયત (નંગેપન) કો અપના સરમાયએ ઝિંદગી બના લિયા હૈ, ઈન્સાની જિસ્મમેં અગર યે સારી ખુરાફાત મૌજૂદ હૈં તો ઉસકી રૂહ કભી ખૂબસૂરત ઔર પાકીઝા નહીં હો સકતી ભલે હી વો જિસ્માની શકલ વ સૂરતમેં ખૂબસૂરત દિખાઈ દેતે હોં. લેકિન ઉસકી કોઈ વકઅત નહીં હોતી. ક્યૂંકે જિસ ઈન્સાનકે દિલમેં કિસી ઔરકે લિયે હમદર્દી ન હો, દૂસરોંકે લિયે પ્યાર ન હો, કુરબાનીકા જઝબા ન હો, વો ન તો જિસ્માની તૌર પર ખૂબસૂરત કેહલાતા હૈ ઔર ન રૂહાની તૌર પર ખૂબસૂરત હો સકતા હૈ.

રૂહકા સારા હુસ્ન ઈબાદત, તકવા ઔર પરહેઝગારી પર મુન્હસિર (મૌકૂફ) હોતા હૈ. ઈન્સાન પર જહાં અલ્લાહ તઆલાકી ઈબાદત ફર્ઝ હૈ વહીં એક ઈન્સાનકે લિયે દૂસરે ઈન્સાનકે વાસ્તે હમદર્દી ઔર ભાઈચારગી ઔર ઈઝ્ઝત વ એહતિરામકા જઝબા ભી ઝરૂરી કરાર દિયા ગયા હૈ. અગર યે સારી ખૂબિયાં ઈન્સાનમેં ન હોં તો વો દુનિયામેં ભી ઝલીલ હોગા ઔર આખિરતમેં ભી. ઈસ લિયે ઈન્સાનકો ચાહિયે કે વો અપને જિસ્મ ઔર હુસ્નકી ખૂબસૂરતીકે સાથ સાથ રૂહકો સિહ્હતમંદ ઔર પાકીઝા બનાનેકી કોશિશ કરે.

ગુસ્સા પી જાઈયે જોનસી હૂર ચાહિયે લે લીજિયે

હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં "જો શખ્સ અપના ગુસ્સા ઉતારનેકી તાકત રખતા હૈ ફિર ભી ઝબ્ત કરતા હૈ અલ્લાહ તઆલા ઉસકા દિલ અમન વ અમાનસે પુર કર દેતા હૈ, જો શખ્સ બાવજૂદ મૌજૂદ હોનેકે શોહરતકે કપડેકો તવાઝોઅ કરકે છોડ દે ઉસે અલ્લાહ તઆલા કરામત ઔર ઈઝ્ઝતકા જોડા કિયામતકે દિન પહેનાએગા, ઔર જો કિસીકા સર છુપાએ અલ્લાહ તઆલા ઉસે કિયામતકે દિન બાદશાહતકા તાજ પહેનાએગા." (અબૂ દાઉદ) હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં : "જો શખ્સ બાવજૂદ કુદરતકે અપના ગુસ્સા

ઝબ્ત કર લે (કાબૂ કરે) ઉસે અલ્લાહ તઆલા તમામ મખ્લૂકકે સામને બુલાકર ઈખ્તિયાર દેગા કે જિસ હૂરકો ચાહે પસંદ કર લે.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર જિ. ૧, સ. ૪૫૮)

હબીબ અપને હબીબકો અઝાબ નહીં કરતા

એક મરતબા રસૂલે ખુદા (સ.અ.વ.) અપને અસ્હાબ (રદિ.) કી એક જમાઅતકે સાથ રાહસે ગુઝર રહે થે એક છોટાસા બચ્ચા રાહમેં ખેલ રહા થા. ઉસકી માંને જબ દેખા કે એક જમાઅતકી જમાઅત આ રહી હૈ તો ઉસે ડર લગા કે બચ્ચા રોન્દનમેં ન આ જાએ. મેરા બચ્ચા મેરા બચ્ચા કેહતી હુઈ દૌડી આઈ ઔર ઝટસે બચ્ચેકો ગોદમેં ઉઠા લિયા. ઉસ પર સહાબા (રદિ.) ને કહા હુઝૂર! યે ઔરત તો અપને પ્યારે બચ્ચેકો કભી ભી આગમેં નહીં ડાલ સકતી. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "અલ્લાહ તઆલા ભી અપને પ્યારે બંદોંકો હરગિઝ જહન્નમમેં નહીં લે જાએગા."

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિ. ૧, સ. ૭૩૦)

અલ્લાહ તઆલા જબ કિસી બંદેકો હલાક કરનેકા ઈરાદા કરતા હૈ તો ઉસસે હયા ખીંચ લેતા હૈ

હઝરત સલમાન ફારસી (રદિ.) ને ફરમાયા. જબ અલ્લાહ તઆલા કિસી બંદેકે સાથ બુરાઈ ઔર હલાકતકા ઈરાદા ફરમાતા હૈ તો ઉસસે હયા નિકાલ લેતા હૈ. જિસકા નતીજા યે હોતા હૈ કે લોગ ભી ઉસસે બુગ્ઝ રખતે હૈં ઔર વો ભી લોગોંસે બુગ્ઝ રખતા હૈ. જબ વો ઐસા હો જાતા હૈ તો ફિર ઉસસે રહમ કરને ઔર તરસ ખાનેકી સિફત નિકાલ દી જાતી હૈ, જિસકા નતીજા યે હોતા હૈ કે વો બદ અખ્લાક, અખ્ખડ તબીઅત (ઝઘડાલૂ) ઔર સખ્ત દિલ હો જાતા હૈ, જબ વો ઐસા હો જાતા હૈ તો ઉસસે અમાનતદારીકી સિફત છીન લી જાતી હૈ જિસકા નતીજા યે હોતા હૈ કે વો લોગોંસે ખયાનત

કરતા હૈ ઔર લોગ ભી ઉસસે ખયાનત કરતે હૈં, જબ વો ઐસા હો જાતા હૈ તો ફિર ઈસ્લામકા પદ્દા ઉસકી ગરદનસે ઉતાર લિયા જાતા હૈ ઔર ફિર અલ્લાહ ઔર ઉસકી મખ્લૂક ભી ઉસ પર લઅનત કરતી હૈ ઔર વો ભી દૂસરોં પર લઅનત-કરતા હૈ. (હયાતુસ્સહાબા, જિ. ૩, સ. ૫૭૪-૫૭૫)

યે કંદીલે હયા યા રબ! રહે ફાનૂસકે અંદર

ઈલાહી માંઓં, બહેનોં બેટિયોંકો દીનદારી દે
ઈલાહી પોદકો ઈસ્લામકી ફસલે બહારી દે

બચા લે મોમિનહકો અય ખુદા મગરિબ પરસ્તીસે
બચા ઈસ શમઅકો બાદે ફનાકી ચીરહ દસ્તીસે

યે કંદીલે હયા યા રબ! રહે ફાનૂસકે અંદર
યે જિસ્મ પારસા યા રબ! રહે મલ્બૂસકે અંદર

પતા બુઝનેકા દે જાતી હૈ શોઅલાકી પરેશાની
કફનકી ચાદરોંકા નામ હૈ મલ્બૂસ ઉરયાની

ઈલાહુલ આલમીન યે વક્ત ફિતનોંકા ઝમાના હૈ
હઝારોં બિજલિયોંમેં એક અપના આશિયાના હૈ

સરોંમેં અકલ દે યા રબ દિલોંમેં નૂરે ઈમાની
કે ખીરહ હો ગઈ ઈન તાબિશોંમેં ચશ્મે નિસ્વાની

તન્હાઈકે ગુનાહોંકી વજહસે મોમિનીનકે દિલોંમેં નફરત ડાલ દી જાતી હૈ

હઝરત સાલિમ ઈબ્ને અબી જઅદ (રહ.) કેહતે હૈં હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) ને ફરમાયા : આદમીકો ઉસસે બચતે રેહના ચાહિયે કે મોમિનકે દિલ ઉસસે નફરત કરને લગ જાએં ઔર ઉસે પતા ભી ન ચલે, ફિર ફરમાયા : ક્યા તુમ જાનતે હો ઐસા ક્યૂં હોતા હૈ? મૈંને કહા નહીં. ફરમાયા બંદા-ખલ્વતમેં

(તન્હાઈમેં) અલ્લાહકી નાફરમાની કરતા હૈ ઈસ વજહસે અલ્લાહ તઆલા ઉસકી નફરત મોમિનોંકે દિલમેં ડાલ દેતે હૈં ઔર ઉસે પતા ભી નહીં ચલતા.

(હયાતુસ્સહાબા જિ. ૩, સ. ૩૭૬)

એક મખ્ખીકી વજહસે એક આદમી જન્નતમેં ઔર એક આદમી દોઝખમેં ગયા

તારિક બિન શિહાબ મરફૂઅન રિવાયત કરતે હૈં કે સિર્ફ એક મખ્ખીકી વજહસે એક શખ્સ તો જન્નતમેં દાખિલ હો ગયા ઔર દૂસરા દોઝખમેં. લોગોંને તઅજ્જુબસે પૂછા યા રસૂલલ્લાહ! યે કૈસે? ફરમાયા : "કિસી કૌમકા એક બુત થા ઉનકા દસ્તૂર યે થા કે કોઈ શખ્સ ઉસ પર ભેંટ ચળ્હાએ બગૈર ઉધરસે ગુઝર નહીં સકતા થા. ઈત્તિફાકસે દો શખ્સ ઉધરસે ગુઝરે ઉનહોંને અપને દસ્તૂરકે મુતાબિક ઉનમેંસે એક શખ્સસે કહા નિયાઝ ચળ્હા, વો બોલા ઉસકે લિયે મેરે પાસ તો કુછ નહીં હૈ, વો બોલે કુછ ન કુછ તો ઝરૂર ચળ્હા દે ચાહે એક મખ્ખી હી સહી, ઉસને એક મખ્ખી ચળ્હા દી ઔર ઈસ વજહસે વો તો દોઝખમેં ગયા. ઉનહોંને ઉસકો તો છોડ દિયા. અબ દૂસરેસે કહા કે તૂ ભી કુછ ચળ્હા, વો બોલા અલ્લાહકી ઝાતકે સિવા મૈં તો કિસી દૂસરેકે નામકી નિયાઝ નહીં દે સકતા, યે સુનકર ઉનહોંને ઉસકી ગરદન ઉડા દી ઈસ લિયે યે જન્નતમેં દાખિલ હો ગયા.(અહમદ, તરજુમાનુસ્સુન્નહ, જિ. ૨, સ. ૩૪૪)

આશૂરહકે દિન પેશ આનેવાલે અહમ વાકિઆત

આશૂરહકા દિન (યાની મોહર્રમકા દસવાં દિન) બડા હી મોહતમ બિશ્શાન ઔર અઝમતકા હામિલ હૈ. તારીખકે અઝીમ વાકિઆત ઈસસે જુડે હુએ હૈં. ચુનાંચે તારીખ લિખને વાલોંને લિખ્ખા હૈ કે,

(૧) યૌમે આશૂરહમેં હી હઝરત આદમ (અલૈ.) કી તૌબા કબૂલ હુઈ.

(૨) ઉસી દિન હઝરત નૂહ (અલૈ.) કી કશ્તી હોલનાક સૈલાબસે

મહેફૂઝ હોકર કોહે જૂદી પર લંગર અંદાઝ હુઈ.

(૩) ઉસી દિન અલ્લાહ તઆલાને હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો "ખલીલુલ્લાહ" બનાયા ઔર ઉન પર આગ ગુલઝાર બની.

(૪) ઉસી દિન હઝરત મૂસા (અલૈ.) ઔર ઉનકી કૌમ બની ઈસરાઈલકો અલ્લાહ તઆલાને ફિરઔનકે ઝુલ્મસે નજાત દિલાઈ.

(૫) ઉસી દિન હઝરત સુલેમાન (અલૈ.) કો બાદશાહત મિલી.

(૬) ઉસી દિન હઝરત ઐયૂબ (અલૈ.) કો સખ્ત બીમારીસે શિફા હુઈ.

(૭) ઉસી દિન હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) મછલીકે પેટસે નિકાલે ગયે.

(૮) ઉસી દિન હઝરત યૂસુફ (અલૈ.) કી મુલાકાત એક લંબી મુદ્દતકે બાદ હઝરત યાકૂબ (અલૈ.) સે હુઈ.

(૯) ઉસી દિન હઝરત ઈસા (અલૈ.) પૈદા હુએ.

(૧૦) ઔર ઉસી દિન યહૂદિયોંકે શરસે નજાત દિલાકર આસમાન પર ઉઠાએ ગયે.

બાઝ ઉલમાએ કિરામને મઝકૂરા બાલા (ઉપરવાલે) અહમ વાકિઆતકે અલાવા કુછ ઔર વાકિઆત ભી બયાન કિયે હૈં જો યૌમે આશૂરહસે મુતઅલ્લિક હૈં મસલન :

(૧) ઉસી દિન અલ્લાહ તઆલાને આસમાન વ ઝમીન, કલમ, હઝરત આદમ વ હવ્વા (અલૈ.) કો પૈદા કિયા.

(૨) ઉસી દિન કિયામત કાઈમ હોગી.

(૩) ઉસી દિન હઝરત મૂસા (અલૈ.) પર તૌરાત નાઝિલ હુઈ.

(૪) ઉસી દિન હઝરત ઈસ્માઈલ (અલૈ.) કી પૈદાઈશ હુઈ.

(૫) ઉસી દિન હઝરત યૂસુફ (અલૈ.) કો કૈદખાનેસે રિહાઈ નસીબ હુઈ ઔર મિસરકી હુકૂમત મિલી.

(૬) ઉસી દિન દુનિયામેં પેહલી બારાને રહમત (રહમતકી બારિશ) હુઈ.

(૭) ઉસી દિન હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને હઝરત ખદીજા (રદિ.) સે નિકાહ ફરમાયા.

(૮) ઉસી દિન અબૂ લૂઅલૂઅ મજૂસીકે હાથોંસે રસૂલુલ્લાહ

(સ.અ.વ.) કે મુસલ્લા પર હઝરત ફારૂકે આ'ઝમ (રદિ.) ને ઝખ્મી હોકર જામે શહાદત નોશ ફરમાયા (યાની શહીદ હુએ).

(અસ્માએ રિજાલ મિશ્કાત)

(૯) ઉસી દિન કૂફી ફરેબકારોંને નવાસએ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ઔર જિગર ગોશએ ફાતિમા હઝરત હુસૈન (રદિ.) કો શહીદ કિયા.

(૧૦) ઉસી દિન કુરૈશ ખાનએ કા'બા પર નયા ગિલાફ ડાલતે થે.

(મઆરિફુલ હદીસ ૪/૧૬૮, પૈગામે હક વ સદાકત ૧૬૮)

(૧૧) ઉસી દિન હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) કી કૌમકી તૌબા કબૂલ હુઈ ઔર ઉનકે ઉપરસે અઝાબ ટલા.

(મઆરિફુલ કુરઆન, પા. ૧૧, આયત ૯૮)

(૧૨) ઉસી દિન હઝરત જી મૌલાના ઈન્આમુલ હસન સાહબ (રહ.) કા ઈન્તિકાલ હુવા.

હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને હઝરત તમીમ દારીસે ફરમાયા :

અગર મેરી લડકી હોતી તો તુઝે અપના દામાદ બના લેતા

હઝરત તમીમ દારી (રદિ.) જબ શામસે મદીના આએ તો આપ અપને સાથ કુછ કંદીલેં (લાલટેન-ચિરાગ) ઔર થોડાસા તેલ ભી લેતે આએ. મદીના પહોંચકર કંદીલોંમેં તેલ ડાલકર મસ્જિદે નબવીમેં લટકા દીં ઔર જબ શામ હુઈ તો ઉનહોંને ઉનહેં જલા દિયા. ઉસસે પેહલે મસ્જિદમેં રોશની નહીં હોતી થી. આં હઝરત (સ.અ.વ.) મસ્જિદમેં તશરીફ લાએ ઔર મસ્જિદકો રોશન પાયા તો દરયાફત ફરમાયા કે મસ્જિદમેં રોશની કિસને કી હૈ?

સહાબાને હઝરત તમીમ (રદિ.) કા નામ બતાયા. આપ (સ.અ.વ.) બેહદ ખૂશ હુએ ઉનકો દુઆએં દીં ઔર ફરમાયા, અગર કોઈ મેરી લડકી

હોતી તો મૈં તમીમસે ઉસકા નિકાહ કર દેતા. ઈત્તિફાકસે ઉસ વક્ત નવફલ બિન હારિસ (રદિ.) મૌજૂદ થે. ઉનહોંને અપની બેવા સાહબઝાદી ઉમ્મુલ મુગૈરહકો પેશ કિયા આપને ઉસી મજલિસમેં ઉમ્મુલ મગૈરહસે હઝરત તમીમ દારી (રદિ.) કા નિકાહ કર દિયા.

હઝરત તમીમ દારી (રદિ.) શામકે રેહનેવાલે થે, કબીલએ લખમસે નસબી તઅલ્લુક થા ઔર મઝહબન ઈસાઈ થે. ઈસ્લામ લાનેકે બાદ જિતને ગઝવાત પેશ આએ સબમેં શરીક હુએ. રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને કફાફ (ગુઝારા) કે લિયે શામમેં ઐનૂ ગાંવકા એક હિસ્સા આપકો દે દિયા થા ઔર ઉસકી તેહરીરી સનદ (લેખિત દસ્તાવેઝ) ભી લિખ દી થી મગર દયારે મહેબૂબકી મુહબ્બતને વતનકી મુહબ્બત ભુલા દી. ચુનાંચે ઝમાનએ નબવીકે બાદ તીનોં ખલીફાકે ઝમાને તક આપ મદીના હીમેં રહે. હઝરત ઉસમાન (રદિ.) કી શહાદતકે બાદ મિલ્લી ફિતના વ ફસાદ શુરૂ હુવા તો આપ દિલ ન ચાહનેકે બાવજૂદ મદીના છોડકર અપને વતન શામ ચલે ગયે.

ફત્હુલ બારીમેં હૈ કે હઝરત ઉમર (રદિ.) ને તરાવીહ બા જમાઅત કાઈમ કી તો મરદોંકા ઈમામ હઝરત ઉબય બિન કઅબ (રદિ.) કો ઔર ઔરતોંકા ઈમામ હઝરત તમીમ દારી (રદિ.) કો મુકર્રર કિયા. એક મરતબા રૂહ બિન ઝન્બાઅ (રદિ.) આપકી ખિદમતમેં ગયે તો દેખા કે ઘોડેકે લિયે જવ સાફ કર રહે હૈં ઔર ઘરકે તમામ લોગ આપકે ગિર્દ બૈઠે હુએ હૈં. રૂહને અર્ઝ કિયા ક્યા ઈન લોગોંમેંસે કોઈ શખ્સ ઐસા નહીં હૈ જો ઈસ કામકો કર સકે? આપ (રદિ.) ને ફરમાયા યે ઠીક હૈ લેકિન મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે સુના હૈ કે : "જબ કોઈ મુસલમાન અપને ઘોડેકે લિયે દાના સાફ કરતા હૈ ઔર ફિર ઉસકો ખિલાતા હૈ તો હર દાનાકે બદલે ઉસે એક નેકી મિલતી હૈ." ઈસ લિયે મૈં ખૂદ અપને હાથસે કામ કરતા હૂં તાકે સવાબસે મહેરૂમ ન રેહ જાઉં. ઉનહોંને એક બહોત કીમતી જોડા ખરીદા થા જિસ રોઝ ઉનકો શબે કદ્રકી તૌફીક હોતી થી ઉસે ઉસ રોઝ પહેનતે થે. હઝરત ઉમર (રદિ.) કે ઝમાનએ ખિલાફતમેં એક મરતબા મકામે હિરહમેં આગ લગી. હઝરત ઉમર હઝરત તમીમ દારી (રદિ.) કે પાસ આએ ઔર ઉનસે વાકિઆ બયાન કિયા. હઝરત તમીમ (રદિ.) વહાં ગયે ઔર બે-ખૌફ આગમેં ઘુસ ગયે ઔર ઉસે

બુઝાકર સહીહ વ સાલિમ વાપસ ચલે આએ. હઝરત ઉમર (રદિ.) આપકો ખૈરુ અહલીલ મદીના (મદીનાકે સબસે અચ્છે ઔર નેક આદમી) ફરમાયા કરતે થે. (સિયરૂસ્સહાબા ૪ : ૧૪૦)

અલ્લાહકા વા'દા હૈ

અય મુહમ્મદ! હમ તુમકો તુમહારી ઉમ્મતકે બારેમેં રાઝી કર દેંગે

હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) ને દોનોં હાથ ઉઠાકર ઉમ્મતકે લિયે યે દુઆ માંગી "અય અલ્લાહ! મેરી ઉમ્મત, અય અલ્લાહ મેરી ઉમ્મત, અય અલ્લાહ! મેરી ઉમ્મત" ઔર આપ (સ.અ.વ.) રોને લગે. ઉસ પર અલ્લાહ તઆલાને ઈરશાદ ફરમાયા "અય જિબ્રઈલ! તુમહારા રબ સબ કુછ અચ્છી તરહ જાનતા હૈ લેકિન તુમ મુહમ્મદકે પાસ જાઓ ઔર ઉનસે પૂછો કે વો ક્યૂં રો રહે હૈં?" ચુનાંચે હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને હાઝિર હોકર પૂછા. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને રોનેકી વજહ બતાઈ (કે કિયામતકે દિન મેરી ઉમ્મતકા ક્યા હોગા?) હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને વાપસ આકર અલ્લાહ તઆલાકો વજહ બતાઈ. અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા "મુહમ્મદકે પાસ વાપસ જાઓ ઔર ઉનસે કહો હમ તુમકો તુમહારી ઉમ્મતકે બારેમેં રાઝી કરેંગે ઔર તુમહેં રંજીદા ઔર ગમગીન ન હોને દેંગે." હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૩૭૧,૩૭૨)

બીસ અહમ નસીહતેં

(૧) કિયામત ઉસ વક્ત આએગી જબ ઝમીન પર કોઈ અલ્લાહકા નામ લેનેવાલા ન હોગા.

(૨) જબ બંદા ઝૂઠ બોલતા હૈ તો ઉસકી બદબૂસે ફરિશ્તે એક મીલ દૂર હટ જાતે હૈં.

(૩) અલ્લાહકી યાદ ઔર અમલે સાલેહકે લિયે નિય્યત ઝરૂરી હૈ.

(૪) ઝરૂરતકી એક હદ હૈ મગર હિર્સકી કોઈ હદ નહીં.

(૫) બહાદુરી યે હૈ કે કમઝોર હોનેકે બાવજૂદ દૂસરોંકો અપની કમઝોરીકા એહસાસ મત હોને દો.

(૬) કામિયાબીકે હાસિલ કરનેકે લિયે ઝરૂરી હૈ કે કામિયાબી હાસિલ કરનેકા એહસાસ દિલમેં ઝિંદા રખ્ખા જાએ.

(૭) મુન્જમિદ (જમે હુએ) લોગોંકા સહારા મત લો વરના વો તુમહેં ભી મુન્જમિદ કર દેંગે.

(૮) અલ્લાહવાલે બાત બાત પર તકલીફકા ઈઝહાર નહીં કરતે.

(૯) જિસકા કોઈ મકસદ નહીં ઉસકી કોઈ મંઝિલ નહીં.

(૧૦) સખ્તિયાં ઈન્સાનકો તાકતવર બના દેતી હૈં અગર ઈન્સાનકો સબર કરનેકી તાકત હાસિલ હો.

(૧૧) શખ્સિય્યતકી નશ્વોનુમા ઉસ વક્ત રૂકતી હૈ જબ ઈન્સાન અપને આપકો કામિલ સમઝતા હૈ.

(૧૨) કોશિશ તુમહારા કામ હૈ ઔર નતીજા નિકાલના ખુદા તઆલાકા કામ હૈ.

(૧૩) શેખી ઈન્સાનકે દિલમેં ચુપકેસે પૈદા હોતી હૈ ઉસે બરબાદ કર દેતી હૈ ઔર ઉસે પતા ભી નહીં ચલતા.

(૧૪) તુમ જિસ કામકી ઝિમ્મેદારી ઉઠાઓગે તુમહારા ઝહન ઉસકે લિયે હી કામ કરેગા.

(૧૫) દુનિયામેં ઝિલ્લતકી હઝારોં સૂરતેં હૈં, લેકિન ઉનમેંસે કર્ઝકી ઝિલ્લત સબસે સખ્ત તર હૈ.

(૧૬) તુમહારા કર્ઝખ્વાહ (કર્ઝ માંગનેવાલા) તુમહારી સિહ્હત ચાહેગા ઔર તુમહારા મકરૂઝ (કર્ઝદાર) તુમહારી મૌત.

(૧૭) બીમાર તો સો ભી જાતા હૈ મગર મકરૂઝકો નીંદ નહીં આતી.

(૧૮) અકલમંદ વો હૈ જો કમ બોલે ઔર ઝિયાદા સુને.

(૧૯) જો શખ્સ ઈલ્મ રખતા હૈ લેકિન અમલ નહીં કરતા, વો ઉસ બીમારકે માનિંદ હૈ જો દવા તો રખતા હૈ ઈસ્તેમાલ નહીં કરતા.

(૨૦) અપની ઝરૂરતકો મહેદૂદ કર લેના હી બડી દૌલત હૈ.

સાંપ બિચ્છૂ વગૈરહસે બચનેકી નબવી દુઆ

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે એક શખ્સ આપ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં આયા ઔર શિકાયત કી કે મુઝે બિચ્છૂને કાટ લિયા હૈ. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા અગર તુમ શામકો યે દુઆ પઢ લેતે તો વો તુમકો ઝરર (નુકસાન) નહીં પહોંચા સકતા થા :

અઊઝુબિ કલિમાતિલ્લા હિત્તામ્માતિ મિન્ શર્રિ મા ખલક.

અલ્લાહકે કલિમાતે તામ્માકે ઝરીઆ મખ્લૂકકી બુરાઈસે પનાહ માંગતા હૂં. (અમલુલ યૌમ ૩૮૮, મુસ્લિમ ૩૪૭, ઈબ્ને માજા ૨૫૧)

પેશાબકી બંદિશ ઔર પથરીકા નબવી ઈલાજ

હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) કે પાસ એક આદમી આયા ઔર યે કહા કે ઉસકે વાલિદકા પેશાબ રૂક ગયા હૈ ઔર પેશાબમેં પથરી આ ગઈ હૈ. ઉનહોંને દર્જે ઝેલ (નીચેવાલી) દુઆ સિખાઈ જો ઉનહોંને રસૂલે પાક (સ.અ.વ.) સે હાસિલ કી થી.

રબ્બુનલ્લઝી ફીસ્સમાઈ તકદ્દસસ્મુક. અમ્રુક ફીસ્સમાઈ વલ્અર્ઝિ કમા રહ્મતુક ફીસ્સમાઈ ફજ્અલ્ રહ્મતક ફીલ્અર્ઝિ વગ્ફિર્ લના હૌબના વ ખતાયાના અન્ત રબ્બુત્તય્યિબીન ફઅન્ઝિલ્ શિફાઅમ્ મિન્ શિફાઈક વ રહ્મતમ્ મિર્રહમતિક અલા હાઝલ્ વજઈ.

હમારા રબ જો આસમાનમેં હૈ, મુકદ્દસ હૈ તેરા નામ, તેરા હુકમ ઝમીન વ આસમાનમેં હૈ જિસ તરહ તેરી રહમત આસમાનમેં હૈ, પસ ડાલ દે અપની રહમત ઝમીનમેં, હમારે ગુનાહ ઔર હમારી ખતાએં મઆફ ફરમા, તૂ હી પાકીઝા હસ્તિયોંકા રબ હૈ, અપની શિફાસે શિફા ઔર અપની રહમતસે રહમત ઈસ બીમારી પર નાઝિલ ફરમા. (અમલુલ યૌમ, નસાઈ [illegible], અબૂ દાઉદ ૫૪૩)

ઈમામ નસાઈ (રહ.) ને બયાન કિયા હૈ કે દો શખ્સ ઈરાકસે કિસીકે પેશાબકી શિકાયત લેકર આએ, લોગોંને હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) કી નિશાનદહી કી તો હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) ને ફરમાયા કે મૈંને રસૂલે પાક

(સ.અ.વ.) સે સુના હૈ કે જિસે યા જિસકે ભાઈકો યે શિકાયત હો ઈસે પળ્હે.
(અમલુલ યૌમ ૫૬૭)

ફાઈદા : બીમાર ઈસ દુઆકો પળ્હતા રહે, યે ન હો સકે તો કોઈ દૂસરા શખ્સ પળ્હકર ઉસ પર દમ કરે યા કાગઝમેં લિખકર ઉસકા પાની પિલાયા જાએ. (અદુઆઉલ મસનૂન સ. ૩૩૯)

હર બલાસે હિફાઝતકા નબવી નુસ્ખા

મુસ્નદે બઝ્ઝારમેં અપની સનદકે સાથ હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : જો શખ્સ શુરૂ દિનમેં આયતુલ કુરસી ઔર સૂરએ મોમિનકી પેહલી તીન આયતેં પળ્હ લે વો ઉસ દિન હર બુરાઈસે ઔર તકલીફસે મહેફૂઝ રહેગા. ઈસકો તિરમિઝીને ભી રિવાયત કિયા હૈ. (મઆરિફુલ કુરઆન ૭ : ૫૮૧, ઈબ્ને કસીર ૪ : ૪૪૯)

સૂરએ મોમિનકી પેહલી તીન આયતેં યે હૈં :

હા-મીમ, તન્ઝીલુલ્ કિતાબિ મિનલ્લાહિલ્ અઝીઝિલ્ અલીમ, ગાફિરિઝ્ઝમ્બિ વ કાબિલિત્તૌબિ શદીદિલ્ ઈકાબિ ઝીત્તૌલિ લા ઈલાહ ઈલ્લા હુવ ઈલૈહિલ્ મસીર.

એક ચ્યૂંટીકી દુઆસે સુલેમાન (અલૈ.) કો પાની મિલા

ઈબ્ને અબી હાતિમમેં હૈ કે એક મરતબા હઝરત સુલેમાન (અલૈ.) ઈસ્તિસ્કાઅ (બારિશકી દુઆ માંગને) કે લિયે નિકલે તો દેખા કે એક ચ્યૂંટી ઉલ્ટી લેટી હુઈ અપને પાંવ આસમાનકી તરફ ઉઠાએ હુએ દુઆ કર રહી હૈ કે ખુદાયા! હમ ભી તેરી મખ્લૂક હૈં પાની બરસનેકી ઝરૂરત હમેં ભી હૈ. અગર પાની ન બરસા તો હમ હલાક હો જાએંગી. ચ્યૂંટીકી યે દુઆ સુનકર આપ (અલૈ.) ને લોગોંમેં એ'લાન કિયા કે લૌટ ચલો, કિસી ઔર હીકી દુઆસે તુમ પાની પિલાએ ગયે. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૪, સફા ૬૩)

દર્દ વગૈરહ દૂર કરનેકા નબવી નુસ્ખા

હઝરત ઉસમાન બિન અબીલ આસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે આપ (સ.અ.વ.) સે ઉનહોંને જિસ્મમેં કિસી દર્દ વ તકલીફકી શિકાયત કી તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જિસ્મકે જિસ હિસ્સામેં દર્દ હો વહાં હાથ રખ્ખો ઔર યે પળ્હો. તીન મરતબા બિસ્મિલ્લાહ ઔર સાત મરતબા યે દુઆ,

અઊઝુ બિઈઝ્ઝતિલ્લાહિ વ કુદ્દરતિહી મિન્ શર્રિ મા અજિદુ વ ઉહાઝિરુ.

કુદરત વ ઈઝ્ઝતે ખુદાવંદીકે વાસ્તેસે ઉસકી બુરાઈસેં પનાહ માંગતા હૂં જિસકી તકલીફ ઔર જિસસે ડર મહેસૂસ કરતા હૂં.

(મુસ્લિમ ૨૨૪, અઝકાર ૧૧૪, અદ્દુઆઉલ મસ્નૂન સ. ૩૩૬)

આઠ આયતોંકા સવાબ એક હઝાર આયતોંકે બરાબર

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને સહાબએ કિરામ (રદિ.) સે ખિતાબ કરકે ફરમાયા કે "ક્યા તુમમેંસે કોઈ આદમી ઉસકી કુદરત નહીં રખતા કે હર રોઝ કુરઆનકી એક હઝાર આયતેં પળ્હા કરે." સહાબએ કિરામ (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા કે રોઝાના એક હઝાર આયતેં કૌન પળ્હ સકતા હૈ? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે "તુમમેં કોઈ **(અલ્હાકુમુત્તકાષુર)** નહીં પળ્હ સકતા?" મતલબ યે હૈ કે **(અલ્હાકુમુત્તકાષુર)** રોઝાના પળ્હના એક હઝાર આયતોંકે પળ્હનેકે બરાબર હૈ.(મઝહરી બ હવાલા હાકિમ વ બૈહકી અન ઈબ્ને ઉમર (રદિ.), મઆરિફુલ કુરઆન ૮ : ૮૧૦)

તવાઝોઅકી ચંદ અઝીમ મિસાલેં

(૧) ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ (રહ.) રાતકો લિખ રહે થે કે ઉનકે પાસ એક મહેમાન આ ગયા, ચિરાગ બુઝ રહા થા, મહેમાન ચિરાગ દુરૂસ્ત

કરનેકે લિયે જાને લગા તો ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ (રહ.) ને કહા "મહેમાનસે ખિદમત લેના કરમ વ શર્ફકે ખિલાફ હૈ." મહેમાનને કહા "મૈં નોકરકો ઉઠા દેતા હૂં." ઉમર (રહ.) ને ફરમાયા "વો અભી અભી સોયા હૈ, ઉસે ઉઠાના મુનાસિબ નહીં હૈ." ચુનાંચે ખૂદ ઉઠે તેલકી બોતલસે ચિરાગ ભરકર રોશન કર દિયા, જબ મહેમાનને કહા "આપને ખૂદ હી યે કામ કર લિયા? તો ફરમાયા "મૈં પેહલે ભી ઉમર થા ઔર અબ ભી વહી હૂં, મેરે અંદર કો ભી કમી નહીં હુઈ. ઔર ઈન્સાનોંમેં અચ્છા વો હૈ જો અલ્લાહકે યહાં મુતવાઝેઅ હૈ."

(૨) હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) લકડિયોંકા ગઠ્ઠા ઉઠાએ મદીનાકે બાઝારસે ગુઝર રહે થે ઔર વો ઉન દિનોં મદીનામેં મરવાનકે કાઈમ મકામ થે ઔર ફરમા રહે થે કે "અમીર (યાની અબૂ હુરૈરહ) આ રહા હૈ, ગુઝરનેકે લિયે રાસ્તા ખુલા કર દો, ઈસ લિયે કે વો લકડિયોંકા ગઠ્ઠા ઉઠાએ હુએ હૈ."

(૩) હઝરત ઉમર બિન ખત્તાબ (રદિ.) એક દિન બાએં હાથમેં ગોશ્ત ઉઠાએ હુએ થે ઔર દાએં હાથમેં કોડા થા ઔર યે ઉન દિનોં ખલીફા ઔર અમીરૂલ મુઅ્મિનીન થે.

(૪) હઝરત અલી (રદિ.) ને ગોશ્ત ખરીદા ઔર અપની ચાદરમેં બાંધ લિયા, સાથિયોંને કહા હમ ઉઠા લેતે હૈં. ફરમાયા "જિન બચ્ચોંકો ખાના હૈ ઉનકા બાપ ઉઠાએ યે બેહતર હૈ."

(૫) હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મદીના મુનવ્વરહકી લોન્ડી ભી રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો જહાં ચાહતી દૂસરે લોગોંસે અલગ (બાત કરનેકે લિયે) લે જાતી.

(૬)અબૂ સલમા (રહ.) કા બયાન હૈ કે મૈંને હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) સે કહા "લોગોંને લિબાસ, તઆમ (ખાના), સવારી ઔર પીનેકી ચીઝોંમેં ક્યા ક્યા ઈજાદાત કર લી હૈં? અબૂ સઈદ (રદિ.) ને જવાબ દિયા. ભતીજે! આપકા ખાના પીના ઔર પેહેનના સબ અલ્લાહકે લિયે હોના ચાહિયે. ઉસમેં અગર ખૂદપસંદી, ફખ્ર, રિયા ઔર નુમાઈશ પૈદા હો જાએ તો યે ગુનાહ ઔર ઈસરાફ હૈ. તૂ ઘરકે કામોંમેં વો સબ કામ કર જો રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કરતે થે. આપ (સ.અ.વ.) ઊંટકો ચારા ડાલતે ઔર ઉસે બાંધતે,

ઘરમેં ઝાડૂ દેતે, બકરી દોહતે, જૂતે ગાંઠતે, કપડેમેં પૈવંદ કર લેતે, નોકરકે સાથ બૈઠકર ખાના ખા લેતે, વો થક જાતા તો આટા પીસ દેતે, બાઝારસે ચીઝેં ખરીદકર લાતે. ઔર ઉસમેં કભી કોઈ આર (શરમ) મહેસૂસ ન કરતે ઔર ખરીદી હુઈ ચીઝ અપને હાથમેં પકડે આતે, યા કપડેમેં બાંધકર ઘર વાપસ લે આતે. ગની, ફકીર, બડે ઔર છોટે સબસે મુસાફહા કરતે. ઔર નમાઝિયોંમેંસે જો સામને આ જાતા છોટા યા બડા, કાલા યા ગોરા, આઝાદ યા ગુલામ, હર એકકો સલામ કરનેમેં પહેલ કરતે. (મિન્હાજુલ મુસ્લિમ, સફા ૨૭૭-૨૭૮)

(૭) અમીરૂલ મુઅમિનીન હઝરત અલી મુરતુઝા (રદિ.) કા એક વાકિઆ ઉનકી ખિલાફતકે વક્તકા હૈ. ગુલામકો સાથ લેકર બાઝાર ગયે. ગુલામસે ફરમાયા કે મુઝકો કપડા બનવાના હૈ ઔર તુમકો ભી કપડોંકી ઝરૂરત હૈ. તુમ કપડેકી દુકાન પર મેરે લિયે ઔર અપને લિયે કપડે પસંદ કરો. ગુલામને દો તરહકે કપડે ખરીદ લિયે. એક કીમતી ઔર એક કમ કીમતવાલા. અમીરૂલ મુઅમિનીન જબ વો કપડા દરજીકો દેને લગે તો સસ્તે કપડેકે મુતઅલ્લિક અમીરૂલ મુઅમિનીનને ફરમાયા યે મેરે લિયે હૈ ઔર મહેંગે કપડેકે મુતઅલ્લિક ફરમાયા કે યે ગુલામકે લિયે કાટ દો. ગુલામને કહા આપ આકા હૈં, અમીરૂલ મુઅમિનીન હૈં. આપકો અચ્છે કપડોંકી ઝરૂરત હૈ ઔર અચ્છા લિબાસ ચાહિયે. આપ (રદિ.) ને ફરમાયા "મૈં બુઢ્હા હૂં, તુમ જવાન હો, તુમકો અચ્છે લિબાસકી ઝિયાદા ઝરૂરત હૈ.

(નિદાએ શાહી, સિતમ્બર સન ઈસવી ૨૦૦૫)

પેહલી સફવાલોંસે દોગુના અજરો સવાબ

જુમ્આકી નમાઝ જામા મસ્જિદમેં પઢિયે ઔર જહાં જગહ મિલ જાએ વહીં બૈઠ જાઈયે. લોગોંકે સરોં ઔર કંધોં પરસે ફાંદ ફાંદકર જાનેકી કોશિશ ન કીજિયે. ઉનસે લોગોંકો જિસ્માની તકલીફ ભી હોતી હૈ ઔર દિલી દુ:ખ ભી. ઔર ઉનકે સુકૂન, યકસૂઈ ઔર તવજ્જોહમેં ભી ખલલ પડતા હૈ.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) બયાન ફરમાતે હૈં કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ "જો શખ્સ પેહલી સફકો છોડકર દૂસરી

સફમેં ઈસ લિયે ખડા હુવા કે ઉસકે ભાઈ મુસલમાનકો કોઈ તકલીફ ન પહોંચે તો ખુદા આલા ઉસકો પેહલી સફવાલોંસે દો ગુના અજરો સવાબ અતા ફરમાએગા. (તબરાની, આદાબે ઝિંદગી, સ. ૧૦૧)

રમઝાનુલ મુબારકમેં તિલાવતે કુરઆનકા ખુસૂસી એહતિમામ કીજિયે

રમઝાનકે મહીનેકો કુરઆન પાકસે ખુસૂસી મુનાસિબત હૈ. કુરઆન પાક માહે રમઝાનમેં નાઝિલ હુવા ઔર દૂસરી આસમાની કિતાબેં ભી માહે રમઝાનમેં નાઝિલ હુઈ. હઝરત ઈબ્રાહીમ (અલૈ.) કો રમઝાનકી પેહલી યા તીસરી તારીખકો સહીફે અતા કિયે ગયે. હઝરત દાઉદ (અલૈ.) કો રમઝાનકે મહીનેકી ૧૨ યા ૧૮ કો ઝબૂર દી ગઈ. હઝરત મૂસા (અલૈ.) પર રમઝાનકે મહીનેકી ૬ તારીખકો તૌરાત નાઝિલ હુઈ. ઔર હઝરત ઈસા (અલૈ.) કો ભી રમઝાનુલ મુબારકકી ૧૨ તારીખકો ઈન્જીલ દી ગઈ. ઈસ લિયે રમઝાનકે મહીનેમેં ઝિયાદાસે ઝિયાદા કુરઆન પાક પઢનેકી કોશિશ કીજિયે. હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) હર સાલ રમઝાનમેં નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કો પૂરા કુરઆન સુનાતે ઔર સુનતે થે, ઔર આખરી સાલ આપ (અલૈ.) ને દો બાર રમઝાનમેં નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કે સાથ દૌર ફરમાયા.

(આદાબે ઝિંદગી, સફા ૧૧૭)

હઝરત દાઉદ (અલૈ.) કી મૌતકા અજીબો ગરીબ કિસ્સા

મુસ્નદે ઈમામ અહમદમેં હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં કે "હઝરત દાઉદ (અલૈ.) બહોત હી ગૈરતવાલે થે. જબ આપ (અલૈ.) ઘરસે બાહિર જાતે તો દરવાઝે બંદ કરતે જાતે ફિર કિસીકો અંદર જાનેકી ઈજાઝત ન થી. એક મરતબા આપ (અલૈ.) ઈસી તરહ બાહિર તશરીફ લે ગયે, થોડી

દેર બાદ એક બીવી સાહિબાકી નઝર ઉઠી તો દેખતી હૈં ઘરકે બીચોં બીચ એક સાહબ ખડે હૈં. હૈરાન હો ગઈ, ઔર દૂસરોંકો દિખાયા. આપસમેં સબ કેહને લગીં યે કહાંસે આ ગયે? દરવાઝે બંદ હૈં યે દાખિલ કૈસે હુએ? ખુદાકી કસમ હઝરત દાઉદ (અલૈ.) કે સામને હમારી સખ્ત રૂસ્વાઈ હોગી. ઈતનેમેં હઝરત દાઉદ (અલૈ.) ભી આ ગયે. આપ (અલૈ.) ને ભી ઉનહેં ખડા દેખા ઔર દરયાફત કિયા કે તુમ કૌન હો? ઉસને જવાબ દિયા વો જિસે કોઈ રોક નહીં સકતા ઔર દરવાઝા રોક ન સકે, વો જો કિસી બડેસે બડેકી બિલકુલ પરવા ન કરે. હઝરત દાઉદ (અલૈ.) સમઝ ગયે ઔર ફરમાને લગે :મરહબા (ખૂશ આમદેદ) મરહબા (ખૂશ આમદેદ) આપ મલકુલ મૌત હૈં. ઉસી વક્ત મલકુલ મૌતને આપ (અલૈ.) કી રૂહ કબ્ઝ કી.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર જિ. ૪, સ. ૬૩)

ખુદાકી નઝરમેં બદતરીન આદમી

હઝરત આઈશા (રદિ.) કા બયાન હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા : "ખુદાકી નઝરમેં બદતરીન આદમી કિયામતકે રોઝ વો હોગા જિસકી બદઝબાની ઔર ફહશ કલામી (બેહૂદા બાત) કી વજહસે લોગ ઉસસે મિલના છોડ દેં." (બુખારી વ મુસ્લિમ)

હર મોમિન અપને ભાઈકા આઈના હૈ

અપને દોસ્તોંકી ઈસ્લાહ વ તરબિયતસે કભી ગફલત ન કીજિયે ઔર અપને દોસ્તોંમેં વો બીમારી કભી ન પૈદા હોને દીજિયે જો ઈસ્લાહ વ તરબિયતકી રાહમેં સબસે બડી રૂકાવટ હૈ. યાની ખૂદ પસંદી (તકબ્બુર) ઔર કિબ્ર. દોસ્તોંકો હમેશા આમાદા કરતે રહિયે કે વો અપની કોતાહિયોં ઔર ગલતિયોંકો મહેસૂસ કરેં. અપની ખતાઓંકે એ'તિરાફમેં જુરઅતસે કામ લેં. ઔર ઈસ હકીકતકો હર વક્ત નિગાહમેં રખ્ખેં કે અપની કોતાહીકો મહેસૂસ ન કરને ઔર અપની બરાઅત પર ઈસરાર કરનેસે નફસકો બદતરીન ગિઝા મિલતી હૈ.

દર અસલ નુમાઈશી (યાની દિખલાવેકી) આજિઝી દિખાના, અલ્ફાઝમેં અપનેકો હકીર કેહના, રફતાર ઔર અંદાઝમેં ખુશૂઅકા ઈઝહાર કરના, યે નિહાયત આસાન હૈ લેકિન અપને નફસ પર ચોટ સેહના, અપની કોતાહિયોંકો ઠંડે દિમાગસે સુનના ઔર તસ્લીમ કરના ઔર અપને નફસકે ખિલાફ દોસ્તોંકી તન્કીદેં બરદાશ્ત કરના ઈન્તિહાઈ મુશ્કિલ કામ હૈ. લેકિન હકીકી દોસ્ત વોહી હૈં જો બેદાર ઝહનકે સાથ એક દૂસરેકી ઝિંદગી પર નિગાહ રખ્ખેં ઔર ઈસ પેહલૂસે એક દૂસરેકી તરબિયત વ ઈસ્લાહ કરતે હુએ કિબ્ર ઔર ખૂદ પસંદી (ઘમંડ) સે બચાતે રહેં. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં :

"તીન બાતેં હલાકતમેં ડાલનેવાલી હૈં. (૧) ઐસી ખ્વાહિશ કે ઈન્સાન ઉસકા તાબેઅ ઔર ગુલામ બનકર રેહ જાએ. (૨) ઐસી હિર્સ જિસકો પેશવા માનકર આદમી ઉસકી પૈરવી કરને લગે. (૩) ઔર ખૂદપસંદી. ઔર યે બીમારી ઈન તીનોંમેં સબસે ઝિયાદા ખતરનાક હૈ." (બયહકી, મિશ્કાત)

તન્કીદ વ એહતિસાબ (જાંચ પડતાલ) એક ઐસા નશ્તર હૈ જો અખ્લાકી વુજૂદકે તમામ ફાસિદ માદ્દોંકો બાહિર નિકાલ ફેંકતા હૈ ઔર અખ્લાકી તવાનાઈયોંમેં ખાતિર ખ્વાહ ઈઝાફા કરકે ફર્દ ઔર મઆશરેમેં નઈ રૂહ ફૂંક દેતા હૈ. દોસ્તોંકે એહતિસાબ ઔર તન્કીદ પર બિફરના, નાક ભૂં ચળહાના ઔર ખૂદકો ઉસસે બેનિયાઝ સમઝના ભી હલાકત હૈ ઔર ઈસ ખૂશગવાર ફરીઝેકો અદા કરનેમેં કોતાહી બરતના ભી હલાકત હૈ. દોસ્તોંકે દામન પર ઘનાવને ધબ્બે નઝર આએં તો બેચેની મહેસૂસ કીજિયે ઔર ઉનહેં સાફ કરનેકે હકીમાના તદબીરેં કીજિયે ઔર ઈસી તરહ ખૂદ ભી ફરાખ દિલી ઔર આજિઝીકે સાથ દોસ્તોંકો હર વક્ત યે મૌકા દીજિયે કે વો આપકે દાગ ધબ્બોંકો આપ પર નુમાયાં (ઝાહિર) કરેં. ઔર જબ વો તલ્ખ ફરીઝા અંજામ દેં તો અપને નફસકો ફુલાનેકે બજાએ ઈન્તિહાઈ આલી ઝરફી, ખૂશદિલી ઔર એહસાસમંદીકે જઝબાતસે ઉનકી તન્કીદકા ઈસ્તિકબાલ કીજિયે ઔર ઉનકે ઈખ્લાસ વ કરમકા શુક્રિયા અદા કીજિયે. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને મિસાલી દોસ્તીકો એક બલીગ મિસાલસે ઈસ તરહ વાઝેહ ફરમાયા હૈ "તુમમેંસે હર એક અપને ભાઈકા આઈના હૈ. પસ અગર વો અપને ભાઈમેં

કોઈ ખરાબી દેખે તો ઉસે દૂર કરે." (તિરમિઝી)

ઈસ મિસાલમેં પાચ ઐસે રોશન ઈશારે મિલતે હૈં જિસકો સામને રખકર આપ અપની દોસ્તીકો વાકઈ મિસાલી દોસ્તી બના સકતે હૈં.

(૧) આઈના આપકે દાગ ધબ્બે ઉસી વક્ત ઝાહિર કરતા હૈ જબ આપ અપને દાગ ધબ્બે દેખનેકે ઈરાદેસે ઉસકે સામને જા ખડે હોતે હૈં વરના વો ભી મુકમ્મલ ખામોશી ઈખ્તિયાર કર લેતા હૈ.

ઈસી તરહ આપ ભી અપને દોસ્તકે ઐબ ઉસી વક્ત વાઝેહ કરેં જબ વો ખૂદકો તન્કીદકે લિયે આપકે સામને પેશ કરે ઔર ફરાખ દિલીસે તન્કીદ વ એહતિસાબકા મૌકા દે ઔર આપ ભી મહેસૂસ કરેં કે ઈસ વક્ત ઉસકા ઝહન તન્કીદ સુનનેકે લિયે તૈયાર હૈ ઔર દિલમેં ઈસ્લાહ કબૂલ કરનેકે લિયે જઝબાત મૂજઝન હૈં. ઔર અગર આપ યે હાલત ન પાએં તો હિકમતકે સાથ અપની બાતકો કિસી ઔર મૌકાકે લિયે ઉઠાકર રખ્ખેં ઔર ખામોશી ઈખ્તિયાર કરેં. ઔર ઉસકી ગૈર મૌજૂદગીમેં ઈસ કદર એહતિયાત કરેં કે આપકી ઝબાન પર કોઈ ઐસા લફઝ ભી ન આએ જિસસે ઉસકે કિસી ઐબકી તરફ ઈશારા હોતા હો. ઈસ લિયે કે યે ગીબત હૈ ઔર ગીબતસે દિલ જુડતે નહીં બલ્કે ટૂટતે હૈં.

(૨) આઈના ચેહરેકે ઉનહીં દાગ ધબ્બોંકી સહીહ સહીહ તસ્વીર પેશ કરતા હૈ જો હકીકતમેં ચેહરે પર મૌજૂદ હોતે હૈં, ન વો કમ બતાતા હૈ ઔર ન વો ઉનકી તા'દાદ બઢાકર પેશ કરતા હૈ. ફિર વો ચેહરેકે સિર્ફ ઉનહીં ઐબોંકો નુમાયાં (ઝાહિર) કરતા હૈ જો ઉસકે સામને આતે હૈં, વો છુપે હુએ ઉયૂબકા તજસ્સુસ નહીં કરતા ઔર ન કુરેદ કુરેદકર ઉયૂબકી કોઈ ખયાલી તસ્વીર પેશ કરતા હૈ.

ઈસી તરહ આપ ભી અપને દોસ્તકે ઉયૂબ બેકમ વ કાસ્ત (ઠીક ઠીક) બયાન કરેં. ન તો બેજા મુરવ્વત ઔર ખૂશામદમેં ઉયૂબ છુપાએં ઔર ન અપની બાત ઔર ઝોરે બયાનસે ઉસમેં ઈઝાફા કરેં. ઔર ફિર સિર્ફ વહી ઉયૂબ બયાન કરેં જો આમ ઝિંદગીસે આપકે સામને આએં. તજસ્સુસ ઔર ટોહમેં ન લગેં. પોશીદા ઉયૂબકો કુરેદના કોઈ અખ્લાકી ખિદમત નહીં બલ્કે એક તબાહકુન ઔર અખ્લાક સોઝ ઐબ હૈ. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) એક

મરતબા મિમ્બર પર ચળ્હે ઔર નિહાયત ઊંચી આવાઝમેં આપ (સ.અ.વ.) ને હાઝિરીનકો તંબીહ ફરમાઈ :

"મુસલમાનોંકે ઉયૂબકે પીછે ન પડો. જો શખ્સ અપને મુસલમાન ભાઈયોંકે પોશીદા ઉયૂબકે દરપે હોતા હૈ, ખુદા ઉસકે પોશીદા ઉયૂબકો તશ્ત અઝ બામ કરને (ખોલને) પર તુલ જાતા હૈ ઔર જિસકે ઐબ ખોલને પર ખુદા તુલ જાએ ઉસકો રૂસ્વા કરકે હી છોડતા હૈ. અગરચે વો અપને ઘરકે અંદર ઘુસકર હી ક્યૂં ન બૈઠ જાએ." (તિરમિઝી)

(૩) આઈના હર ગર્ઝસે પાક હોકર બે-લાગ (સાફ સુથરે) અંદાઝમેં અપના ફર્ઝ અદા કરતા હૈ ઔર જો શખ્સ ભી ઉસકે સામને અપના ચેહરા પેશ કરતા હૈ વો બગૈર કિસી ગર્ઝકે ઉસકા સહીહ નકશા ઉસકે સામને રખ દેતા હૈ, ન વો કિસીસે બુગ્ઝ ઔર કીના રખતા હૈ ઔર ન કિસીસે ઈન્તિકામ (બદલા) લેતા હૈ. આપ ભી ઝાતી અગરાઝ, જઝબએ ઈન્તિકામ, બુગ્ઝ વ કીના ઔર હર તરહકી બદ નિય્યતીસે પાક હોકર બેલાગ (સાફ સુથરા) એહતિસાબ કીજિયે ઔર ઈસ લિયે કીજિયે કે આપકા દોસ્ત અપનેકો સંવાર લે. જિસ તરહ આઈનાકો દેખકર આદમી અપનેકો સંવાર લેતા હૈ.

(૪) આઈનામેં અપની સહીહ તસ્વીર દેખકર ન તો કોઈ ઝિન્ઝલાતા હૈ આર ન ગુસ્સેસે બેકાબૂ હોકર આઈનાકો તોડ દેનેકી હિમાકત (બેવકૂફી) કરતા હૈ. બલ્કે ફૌરન અપનેકો બનાને ઔર સંવારનેમેં લગ જાતા હૈ ઔર દિલ હી દિલમેં આઈનેકી કદરો કીમત મહેસૂસ કરતે હુએ ઝબાને હાલસે ઉસકા શુક્રિયા અદા કરતા હૈ ઔર કેહતા હૈ વાકઈ આઈનાને મેરે બનને સંવરનેમેં મેરી બડી મદદ કી ઔર ફિતરી ફરીઝા અંજામ દિયા ઔર ફિર નિહાયત એહતિયાતકે સાથ દૂસરે વક્તકે લિયે ઉસકો હિફાઝતસે રખ દેતા હૈ.

ઈસી તરહ જબ આપકા દોસ્ત અપને અલ્ફાઝકે આઈનેમેં આપકે સામને આપકી સહીહ તસ્વીર રખ્ખે તો આપ ઝિન્ઝલાકર (ગુસ્સા હોકર) દોસ્ત પર જવાબી હમ્લા ન કરેં, બલ્કે ઉસકે શુક્રગુઝાર હોં કે ઉસને દોસ્તીકા હક અદા કિયા. ઔર ન સિર્ફ ઝબાનસે બલ્કે દિલસે ઉસકા શુક્રિયા અદા કરતે હુએ ઉસી વક્ત અપની ઈસ્લાહ વ તરબિયતકે લિયે ફિકરમંદ હો જાએં ઔર ઈન્તિહાઈ ફરાખદિલી ઔર એહસાનમંદીકે સાથ દોસ્તકી કદર વ અઝમત

મહેસૂસ કરતે હુએ ઉસસે દરખ્વાસ્ત કરેં કે આઈન્દા ભી વો આપકો અપને કીમતી મશ્વરોંસે નવાઝતા રહે.

(૫) ઔર આખરી ઈશારા યે હૈ કે મુસલમાનોંમેંસે હર એક અપને ભાઈકા આઈના હૈ ઔર ભાઈ ભાઈકે લિયે ઈખ્લાસ વ મુહબ્બતકા પૈકર હોતા હૈ, વફાદાર ઔર ખૈર ખ્વાહ હોતા હૈ, હમદર્દ ઔર ગમગુસાર હોતા હૈ. ભાઈકો મુસીબતમેં દેખકર તડપ ઉઠતા હૈ ઔર ખૂશ દેખકર બાગ બાગ હો જાતા હૈ. ઈસ લિયે ભાઈ ઔર દોસ્ત જો તન્કીદ કરેગા ઉસમેં ઈન્તિહાઈ દિલસોઝી ઔર ગમખ્વારી હોગી. મુહબ્બત ઔર ખુલૂસ હોગા. બે પાયા દર્દમંદી ઔર ખૈરખ્વાહી હોગી. ઔર લફઝ લફઝ જઝબએ ઈસ્લાહકા આઈનાદાર હોગા. ઔર ઐસી હી તન્કીદસે દિલોંકો જોડને ઔર ઝિંદગિયોંકો બનાનેકી ઉમ્મીદ કી જા સકતી હૈ.

ગુનાહોંસે તૌબા કરનેવાલે બંદે અલ્લાહ તઆલાકો બહોત પસંદ હૈં

(૧) રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં "ઉસકી કસમ જિસકે હાથમેં મેરી જાન હૈ. અગર તુમ ખતાએં કરતે કરતે ઝમીન વ આસમાન પુર કર દો ફિર અલ્લાહસે ઈસ્તિગ્ફાર કરો તો યકીનન વો તુમહેં બખ્શ દેગા. ઉસકી કસમ જિસકે હાથમેં મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કી જાન હૈ અગર તુમ ખતાએં કરો હી નહીં તો અલ્લાહ તુમહેં ફના કરકે ઉન લોગોંકો લાએ જો ખતા કરકે ઈસ્તિગ્ફાર કરેં ઔર ફિર ખુદા ઉનહેં બખ્શે. (મુસ્નદે ઈમામ અહમદ રહ.)

(૨) હઝરત અબૂ ઐયૂબ અન્સારી (રદિ.) અપને ઈન્તિકાલકે વક્ત ફરમાતે હૈં : એક હદીસ મૈંને તુમસે આજ તક બયાન નહીં કી થી. અબ બયાન કર દેતા હૂં કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે સુના હૈ કે આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "અગર તુમ ગુનાહ હી ન કરતે તો અલ્લાહ તઆલા ઐસી કૌમકો પૈદા કરતા જો ગુનાહ કરતી ફિર ખુદા ઉનહેં બખ્શતા.(સહીહ મુસ્લિમ વગૈરહ)

(૩) હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં "ગુનાહકા કફ્ફારા નદામત ઔર શરમસારી હૈ." ઔર આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "અગર તુમ ગુનાહ ન

કરતે તો અલ્લાહ તઆલા ઐસે લોગોંકો લાતા જો ગુનાહ કરેં ફિર વો ઉનહેં બખ્શ દે." (મુસ્નદે અહમદ)

(૪) આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં "અલ્લાહ તઆલા ઉસ બંદેકો પસંદ ફરમાતા હૈ જો કામિલ યકીન રખનેવાલા ઔર ગુનાહોંસે તૌબા કરનેવાલા હો." (મુસ્નદે અહમદ, તફસીર ઈબ્ને કસીર ૪ : ૪૩૬)

ફાઈદા : ઈન હદીસોંકા યે મતલબ નહીં કે અલ્લાહ તઆલાકો ગુનાહ પસંદ હૈં, બલ્કે ઈન હદીસોંકા મતલબ યે હૈ કે ગુનાહોંસે તૌબા કરનેવાલે બંદે અલ્લાહકો બહોત પસંદ હૈં, લિહાઝા ગુનેહગાર બંદે અલ્લાહકી રહમતસે નાઉમ્મીદ ન હોં, ગુનાહોંસે તૌબા કરેં અલ્લાહ તઆલા ખૂશ હોકર મઆફ ફરમાએંગે. (મુહમ્મદ અમીન)

બેહતરીન રાઝદાર બનો

દોસ્ત આપ પર એઅતિમાદ (ભરોસા) કરકે આપસે દિલકી બાત કેહ દે તો ઉસકી હિફાઝત કીજિયે ઔર કભી દોસ્તકે એઅતિમાદકો ઠેસ ન લગાઈયે. અપને સીનેકો રાઝોંકા મહેફૂઝ દફીના બનાઈયે તાકે દોસ્ત બગૈર કિસી ઝિઝકકે હર મઆમલામેં આપસે મશ્વરા તલબ કરે ઔર આપ દોસ્તકો અચ્છે મશ્વરે દે સકેં ઔર તઆવુન (યાની મદદ) કર સકેં.

હઝર ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં હફસા (રદિ.) જબ બેવા હુઈ તો મૈં હઝરત ઉસમાન (રદિ.) સે મિલા ઔર કહા કે અગર તુમ ચાહો તો હફસા (રદિ.) કા નિકાહ તુમસે કર દૂં. હઝરત ઉસમાન (રદિ.) ને જવાબ દિયા મૈં ઈસ મઆમલે પર ગૌર કરૂંગા. મૈંને કઈ રાતોં તક ઉનકા ઈન્તિઝાર કિયા ફિર હઝરત ઉસમાન (રદિ.) મુઝસે મિલે ઔર બોલે મેરા અભી શાદી કરનેકા ખયાલ નહીં હૈ. મૈં ફિર હઝરત અબૂબક્ર (રદિ.) કે પાસ ગયા. ઔર કહા અગર આપ પસંદ ફરમાએં તો હફસાકો અપની ઝૌજિયતમેં (નિકાહમેં) લે સકતે હૈં? વો ખામોશ રહે ઔર કોઈ જવાબ નહીં દિયા. મુઝે ઉનકી ખામોશી બહોત ખલી (યાની નાગવારી હુઈ), હઝરત ઉસમાન (રદિ.) સે ભી ઝિયાદા ખલી. ઈસી તરહ કઈ દિન ગુઝર ગયે, ફિર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને

હફસા (રદિ.) કા પૈગામ ભેજા ઔર મૈંને નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) સે હફસાકા નિકાહ કર દિયા.

ઉસકે બાદ હઝરત અબૂબક્ર (રદિ.) મુઝસે મિલે ઔર ફરમાયા "તુમને મુઝસે હફસા (રદિ.) કા ઝિક્ર કિયા થા ઔર મૈંને ખામોશી ઈખ્તિયાર કી થી હો સકતા હૈ તુમહેં મેરી ખામોશીસે તકલીફ હુઈ હો." મૈંને કહા હાં તકલીફ તો હુઈ થી. ફરમાયા "મુઝે માલૂમ થા કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કા ખૂદ ઐસા ખયાલ હૈ ઔર યે આપ (સ.અ.વ.) કા એક રાઝ થા જિસકો મૈં ઝાહિર કરના ન ચાહતા થા. અગર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) હઝરત હફસા (રદિ.) કા ઝિક્ર ન ફરમાતે તો મૈં ઝરૂર કબૂલ કર લેતા." (બુખારી)

હઝરત અનસ (રદિ.) એક દિન લડકોંમેં ખેલ રહે થે કે ઈતનેમેં નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) તશરીફ લાએ ઔર હમેં સલામ કિયા ફિર અપની એક ઝરૂરત બતાકર મુઝે ભેજા. મુઝે ઉસ કામકે કરનેમેં દેર લગી. કામસે ફારિગ હોકર જબ મૈં ઘર ગયા તો માંને પૂછા "ઈતની દેર કહાં લગાઈ?" મૈંને કહા "નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને અપની એક ઝરૂરતસે ભેજા થા." બોલીં "ક્યા ઝરૂરત થી?" મૈંને કહા "વો રાઝકી બાત હૈ." માં ને કહા "દેખો રસૂલ (સ.અ.વ.) કા રાઝ કિસીકો ન બતાના." (મુસ્લિમ)

દોસ્તોંકે દરમિયાન હશ્શાશ બશ્શાશ રહો

દોસ્તોં પર ભરોસા કીજિયે, ઉનકે દરમિયાન હશ્શાશ બશ્શાશ રહિયે. અફસુરદા (ઉદાસ) રેહને ઔર દૂસરોંકો અફસુરદા કરનેસે પરહેઝ કીજિયે. દોસ્તોંકી સોહબતમેં બેતકલ્લુફ ઔર ખૂશમિઝાજ રહિયે. તેવરી ચળ્હાને ઔર લિયે દિયે રેહનેસે પરહેઝ કીજિયે. દોસ્તોંકે સાથ એક બેતકલ્લુફ સાથી, ખૂશમિઝાજ હમનશીન ઔર ખૂશ તબઅ રફીક બનનેકી કોશિશ કીજિયે. આપકી સોહબતસે દોસ્ત ઉકતાએં નહીં બલ્કે મસર્રત, ફરહત ઔર ખૂશી મહેસૂસ કરેં.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન હારિસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં "મૈંને નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) સે ઝિયાદા કિસીકો મુસ્કુરાતે હુએ નહીં દેખા." (તિરમિઝી)

હઝરત જાબિર બિન સમુરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં નબીએ કરીમ

(સ.અ.વ.) કી સોહબતમેં સો (૧૦૦) મજલિસોંસે ભી ઝિયાદા મજલિસોંમેં બૈઠા હૂં, ઉન મજલિસોંમેં સહાબએ કિરામ (રદિ.) અશઆર ભી પળ્હતે થે ઔર ઝમાનએ જાહિલિયતકે કિસ્સે કહાનિયાં ભી સુનાતે થે. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ખામોશીસે યે સબ સુનતે રેહતે થે બલ્કે કભી કભી ખૂદ ભી ઉનકે સાથ હંસનેમેં શરીક હો જાયા કરતે થે. (તિરમિઝી)

હઝરત શરીદ (રદિ.) કેહતે હૈં કે મૈં એક બાર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કે સાથ સવારી પર આપ (સ.અ.વ.) કે પીછે બૈઠા હુવા થા. સવારી પર બૈઠે બૈઠે મૈંને નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કો ઉમૈયા બિન અબી સલતકે સો (૧૦૦) અશઆર સુનાએ, હર શઅર પર આપ (સ.અ.વ.) ફરમાતે કુછ ઔર સુનાઓ ઔર મૈં સુનાતા. (તિરમિઝી)

ઈસી તરહ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) અપની મજલિસમેં ખૂદ ભી કભી કભી કિસ્સે સુનાતે. હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે એક બાર આપ (સ.અ.વ.) ને ઘરવાલોંકો એક કિસ્સા સુનાયા. એક ઔરતને કહા યે અજીબો ગરીબ કિસ્સા તો બિલકુલ ખુરાફાકે કિસ્સોંકી તરહ હૈ. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "તુમહેં ખુરાફાકા સહીહ કિસ્સા ભી માલૂમ હૈ?" ઔર ફિર ખૂદ હી આપ (સ.અ.વ.) ને ખુરાફાકા અસલ કિસ્સા તફસીલસે સુનાયા. ઈસી તરહ એક બાર હઝરત આઈશા (રદિ.) કો ગ્યારહ ઔરતોંકી એક બહોત હી દિલચસ્પ કહાની સુનાઈ.

હઝરત બક્ર બિન અબ્દુલ્લાહને સહાબએ કિરામ (રદિ.) કી બે તકલ્લુફી ઔર ખૂશ તબઈકા હાલ બયાન કરતે હુએ ફરમાયા "સહાબએ કિરામ (રદિ.) હંસી ઔર તફરીહકે તૌર પર એક દૂસરેકી તરફ તરબૂઝકે છિલકે ફેંકા કરતે થે. લેકિન જબ લડને ઔર મુદાફઅત કરનેકા વક્ત આતા તો ઉસ મૈદાનકે શેહસવાર ભી સહાબા હી હોતે થે." (અલ અદબુલ મુફરદ)

લડકિયોંકી પૈદાઈશકો બોઝ મત સમઝિયે

લડકીકી પૈદાઈશ પર ભી ઈસી તરહ ખૂશી મનાઈયે જિસ તરહ લડકેકી પૈદાઈશ પર મનાતે હૈં. લડકી હો યા લડકા દોનોં હી ખુદાકા અતિય્યા હૈં

ઔર ખુદા હી બેહતર જાનતા હૈ કે આપકે હકમેં લડકી અચ્છી હૈ યા લડકા. લડકીકી પૈદાઈશ પર નાક ભૂં ચળ્હાના ઔર દિલ શિકસ્તા હોના ઈતાઅત શિઆર મોમિનકે લિયે કિસી તરહ ઝેબ નહીં દેતા. યે નાશુક્રી ભી હૈ ઔર નાકદરી ભી.

(૧) હદીસમેં હૈ કે જબ કિસીકે યહાં લડકી પૈદા હોતી હૈ તો ખુદા ઉસકે યહાં ફરિશ્તે ભેજતા હૈ જો આકર કેહતે હૈં. "અય ઘરવાલો! તુમ પર સલામતી હો." વો લડકીકો અપને પરોંકે સાયેમેં લેતે હૈં ઔર ઉસકે સર પર હાથ ફેરેત હુએ કેહતે હૈં "યે કમઝોર જાન હૈ જો એક કમઝોર જાનસે પૈદા હુઈ હૈ, જો ઈસ બચ્ચીકી નિગરાની ઔર પરવરિશ કરેગા. કિયામત તક ખુદાકી મદદ ઉસકે શામિલે હાલ રહેગી." (તબરાની)

(૨) લડકિયોંકી તરબિયત વ પરવરિશ ઈન્તિહાઈ ખૂશદિલી, રૂહાની મસર્રત ઔર દીની એહસાસકે સાથ કીજિયે ઔર ઉસકે સિલેમેં ખુદાસે બેહિશ્તે બરીંકી આરઝૂ કીજિયે. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ કે "જિસ શખ્સને તીન લડકિયોં યા તીન બહેનોંકી સરપરસ્તી કી, ઉનહેં તાલીમ વ તેહઝીબ સિખાઈ ઔર ઉનકે સાથ રહમકા સુલૂક કિયા, યહાં તકકે ખુદા ઉનકો બેનિયાઝ કર દે તો ઐસે શખ્સકે લિયે ખુદાને જન્નત વાજિબ ફરમા દી." ઉસ પર એક આદમી બોલા, અગર દો હી હોં તો ? નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "દો લડકિયોંકી પરવરિશકા ભી યેહી સિલા હૈ." હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે અગર લોગ એકકે બારેમેં પૂછતે તો આપ (સ.અ.વ.) એકકી પરવરિશ પર ભી યેહી બશારત દેતે. (મિશ્કાત)

(૩) હઝરત આઈશા સિદ્દીકા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે એક દિન એક ઔરત અપની દો બચ્ચિયોંકો લિયે મેરે પાસ આઈ ઔર ઉસને કુછ માંગા. મેરે પાસ સિર્ફ એક હી ખજૂર થી, વો મૈંને ઉસકે હાથ પર રખ દી. ઉસ ઔરતને ખજૂરકે દો ટુકડે કિયે ઔર આધી આધી દોનોં બચ્ચિયોંમેં બાંટ દી ઔર ખૂદ ન ખાઈ. ઉસકે બાદ વો ઉઠ ખડી હુઈ ઔર બાહિર નિકલ ગઈ. ઉસી વક્ત નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ઘર તશરીફ લાએ. મૈંને આપ (સ.અ.વ.) કો યે સારા માજરા કેહ સુનાયા. આપ (સ.અ.વ.) ને યે સુનકર ફરમાયા "જો શખ્સ ભી લડકિયોંકી પૈદાઈશકે ઝરીઆ આઝમાયા જાતા હૈ

ઔર વો ઉનકે સાથ અચ્છા સુલૂક કરકે આઝમાઈશમેં કામિયાબ હો તો યે લડકિયાં ઉસકે લિયે કિયામતકે રોઝ જહન્નમકી આગસે ઢાલ બન જાએંગી."

(મિશ્કાત)

(૪) લડકિયોંકો હકીર ન જાનિયે, ન લડકેકો ઉસ પર કિસી મઆમલેમેં તરજીહ દીજિયે. દોનોંકે સાથ યકસાં મુહબ્બતકા ઈઝહાર કીજિયે ઔર યકસાં (બરાબરીકા) સુલૂક કીજિયે. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ "જિસકે યહાં લડકી પૈદા હુઈ ઔર ઉસને જાહિલિયતકે તરીકે પર ઉસે ઝિંદા દફન નહીં કિયા ઔર ન ઉસકો હકીર જાના ઔર ન લડકેકો ઉસકે મુકાબલેમેં તરજીહ દી તો ઐસે આદમીકો ખુદા જન્નતમેં દાખિલ કરેગા."(અબૂ દાઉદ)

(૫) જાઈદાદમેં લડકીકા મુકર્રરહ હિસ્સા પૂરી ખૂશ દિલી ઔર એહતિમામકે સાથ દીજિયે. યે ખુદાકા ફર્ઝ કિયા હુવા હિસ્સા હૈ ઉસમેં કમી બેશી (કમી-ઝિયાદતી) કરનેકા કિસીકો કોઈ ઈખ્તિયાર નહીં, લડકીકા હિસ્સા દેનેમેં હીલે કરના યા અપની સવાબદીદ (તજવીઝ) કે મુતાબિક કુછ દે દિલાકર મુત્મઈન હો જાના ઈતાઅત શિઆર મોમિનકા કામ નહીં હૈ. ઐસા કરના ખયાનત ભી હૈ ઔર ખુદાકે દીનકી તૌહીન ભી. અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો સહીહ સમઝ અતા ફરમાએ. આમીન.

નવ અહમ નસીહતેં

(૧) પઢેં..... ઈન્તિખાબકે સાથ.
(૨) ગૌર કરેં..... ગેહરાઈકે સાથ.
(૩) ખિદમત કરેં..... લગનકે સાથ.
(૪) બહસ કરેં..... દલીલકે સાથ.
(૫) બોલેં..... ઈખ્તિસારકે સાથ.
(૬) મુકાબલા કરેં..... જુરઅતકે સાથ.
(૭) ઈબાદત કરેં..... મુહબ્બતકે સાથ.
(૮) બાત સુનેં..... તવજ્જોહકે સાથ.
(૯) ઝિંદગી તય કરેં..... એ'તિદાલકે સાથ.

તઅજ્જુબ હે ચાર કિસમકે આદમિયોં પર જો ચાર બાતોંસે ગાફિલ હૈં

સારી પરેશાનિયાં દૂર કરનેકા કુરઆની ઈલાજ

હઝરત જઅફર સાદિક (રહ.) એક મરતબા મદીના મુનવ્વરહ તશરીફ લાએ તો લોગ ઉનસે ઈલ્મી ફાઈદા હાસિલ કરનેકે લિયે આએ, આપને લોગોંસે કહા કે મુઝે તઅજ્જુબ હૈ ચાર કિસમકે આદમિયોં પર જો ચાર બાતોંસે ગાફિલ હૈં,

(૧) મુઝે તઅજ્જુબ હૈ ઉસ શખ્સ પર જો મુસીબતમેં ફંસા હુવા હો ઔર યા **અર્‌હમર્રાહિમીન** ન પળ્હતા હો, હાલાંકે કુરઆને પાકમેં હઝરત ઐયૂબ (અલૈ.) કે બારેમેં ઈરશાદ હૈ :

વ અય્યૂબ ઈઝ્ નાદા રબ્બહૂ અન્ની મસ્સનિયઝ્ ઝુર્રુ વ અન્ત અર્‌હમુર્રાહિમીન. (સૂરએ અંબિયા, આયત ૮૩)

ઔર ઐયૂબને જબ અપને રબકો પુકારા કે મૈં મુસીબતમેં ફંસા હુવા હૂં ઔર આપ અરહમુર્રાહિમીન હૈં.

ઈસ દુઆકા ફાઈદા ખૂદ કુરઆને કરીમમેં યે બયાન કિયા ગયા હૈ કે :

ફસ્તજબ્ના લહૂ ફકશફ્‌ના મા બિહી મિન્ ઝુર્રિન.

(સૂરએ અંબિયા આયત ૮૪)

પસ હમને ઉનકી દુઆ કબૂલ કી ઔર ઉનકી તકલીફ દૂર ફરમાઈ.

(૨) મુઝ તઅજ્જુબ હૈ ઉસ શખ્સ પર જો ગમમેં ફંસા હુવા હો ઔર દુઆ ન પળ્હે જો હઝરત યૂનુસ (અલૈ.) ને મછલીકે પેટમેં પળ્હી થી. વો દુઆ યે હૈ :

લા ઈલાહ ઈલ્લા અન્ત સુબ્હાનક ઈન્ની કુન્તુ મિનઝ્ ઝાલિમીન.

(સૂરએ અંબિયા, આયત ૮૭)

તેરે સિવા કોઈ હાકિમ નહીં, તૂ બેઐબ હૈ, મૈં ગુનેહગાર હૂં.

ઈસકા ફાઈદા કુરઆન પાકમેં યે બયાન કિયા ગયા હૈ :

ફસ્તજબ્ના લહૂ વ નજ્જૈનાહુ મિનલ ગમ્મિ વ કઝાલિક નુન્જીલ્ મુઅ્મિનીન. (સૂરએ અંબિયા આયત ૮૮)

પસ હમને ઉનકી દુઆ કબૂલ કી ઔર ઉનકો ગમસે નજાત દી, ઔર ઈસી તરહ હમ મોમિનીનકો નજાત દિયા કરતે હૈં.

(૩) મુઝે તઅજ્જુબ હૈ ઉસ શખ્સ પર જિસે કોઈ ખૌફ લાહિક હો ઔર વો દુઆ ન પળ્હે જો સહાબએ કિરામ (રદિ.) ને ખૌફકે વક્ત પળ્હી થી.

વો દુઆ યે હૈ :

હસ્બુનલ્લાહુ વ નિઅ્મલ વકીલ.

(સૂરએ આલે ઈમરાન આયત ૧૭૩)

કાફી હૈ હમકો અલ્લાહ, ઔર ક્યા ખૂબ કારસાઝ હૈ!

ઈસકા ફાઈદા કુરઆને પાકમેં યે બયાન કિયા ગયા હૈ :

ફન્કલબૂ બિનિઅ્મતિમ્ મિનલ્લાહિ વ ફઝ્લિલ્ લમ્ યમ્સસ્હુમ્ સૂઅ.

(સૂરએ આલે ઈમરાન આયત ૧૭૪)

પસ લૌટે વો અલ્લાહકી નેઅમત ઔર ફઝલકે સાથ ઔર ઉનકો કોઈ પરેશાની નહીં હુઈ.

(૪) મુઝે તઅજ્જુબ હૈ ઉસ શખ્સ પર જો દુશ્મનોંકે મકરો ફરેબમેં મુબ્તલા હો ઔર વો દુઆ ન પળ્હે જો ફિરઔનકે ખાનદાનકે એક મોમિનને પળ્હી થી. વો દુઆ યે હૈ :

ઉફવ્વિઝુ અમ્રી ઈલલ્લાહિ. ઈન્નલ્લાહ બસીરુમ બિલ્ ઈબાદ.

(સૂરએ મોમિન આયત ૪૪)

મૈં સોંપતા હૂં અપના કામ અલ્લાહકો, બેશક અલ્લાહકી નિગાહમેં હૈં સબ બંદે.

ઈસકા ફાઈદા કુરઆનમેં યે બયાન કિયા ગયા હૈ :

ફવકાહુલ્લાહુ સય્યિઆતિ મા મકરૂ. (સૂરએ મોમિન આયત ૪૫)

પસ અલ્લાહને ઉસકો ઉનકે બુરે મકરો ફરેબસે બચા લિયા.

ઈસ્લામી સલામમેં સલામતી હી સલામતી હૈ

સલામ એક ઐસી અઝીમ ચીઝ હૈ જો ઝગડોંકો ખતમ કર દેતી હૈ. સલામ આદમી ન કરે તો બુરા સમઝા જાતા હૈ. ઔર અગર સલામ કર લે તો જાહિલ ભી ઝુક જાએંગે કે યે બડા અચ્છા આદમી હૈ સલામ કર રહા હૈ. ઈસ વાસ્તે ફરમાયા ગયા અગર આપસમેં દુશ્મનિયાં ભી હોં, અદાવતેં ભી હોં, અગર દુશ્મનકો આપ સલામ કરેંગે તોદુશ્મનિયાં ઢીલી પડ જાએંગી. વો **વઅલૈકુમુસ્સલામ** કેહને પર મજબૂર હોગા. જિસકા મતલબ હૈ કે તુમહારે લિયે ભી સલામતી હો. જબ સલામતીકી દુઆ દેગા તો ઝગડા ઉઠાએગા ક્યૂં? ખૂદ કેહ રહા હૈ કે અલ્લાહ તુમહેં સહીહ સલામત રખ્ખે, તો દુઆ ભી દે ઔર ઉપરસે ઝગડા ભી ઉઠાએ? ઈસ સલામને સારી દુશ્મની ખતમ કર દી. ઈસ વાસ્તે હદીસમેં ફરમાયા ગયા કે :

તુકરિઉસ્સલામ અલા મન્ અરફ્ત વ મલ્લમ્ તઅરિફ.

(બુખારી, મુસ્લિમ)

સલામ કરનેકી આદત ડાલો, ચાહે પહેચાન હો યા ન હો.

આજકે ઝમાનેકા તમદ્દુન (તરીકા) યે હૈ કે જબ તક તીસરા આદમી તઆરૂફ (પહેચાન) ન કરાએ, ન બોલ, ન ચાલ, ન સલામ, ન કલામ, યે મુતકબ્બિરાના તરીકા હૈ. યે ઈસ્લામકા તમદ્દુન નહીં હૈ. ઈસ્લામકા તમદ્દુન યે હૈ કે જબ હમમેં ઔર તુમમેં ઇસ્લામકા રિશ્તા મુશ્તરક, ઈસ્લામી ઉખુવ્વત ઔર ભાઈબંદી ફૈલી હુઈ હૈ તો ક્યા ઝરૂરત હૈ કે કોઈ તીસરા તઆરૂફ (પહેચાન) કરાએ. પેહલેસે હી તઆરૂફ હાસિલ હૈ. યે હમારા ભાઈ મુસલમાન હૈ. ઉસમેં ઈસ્લામ ભરા હુવા હૈ. મિલેં તો યે ઈન્તિઝાર ન કરેં કે દૂસરા મુઝે સલામ કહે, બલ્કે સલામ કરનેમેં પહેલ કીજિયે ઉસમેં ઝિયાદા સવાબ હૈ.

હદીસમેં ફરમાયા ગયા હૈ કે : યહૂદિયોંકા સલામ ઉન્ગલિયોંસે હૈ, નસારાકા સલામ હથેલીસે હૈ ઔર મુસલમાનોંકા સલામ **અસ્સલામુ અલૈકુમ વ રહમતુલ્લાહિ વ બરકાતુહૂ** હૈ. યાની યહૂદ વ નસારાકા સલામ સિર્ફ ઈશારા હૈ ઔર મુસલમાનોંકા સલામ એક મુસ્તકિલ દુઆ હૈ કે તુમ પર સલામતી

હો, અલ્લાહકી રહમતેં તુમ પર નાઝિલ હોં, બરકતેં તુમ પર નાઝિલ હોં. હર મુસલમાન દૂસરેકો દુઆ દે. ઉસસે ઉસકી ખૈર ખ્વાહી ઔર મુહબ્બત ઝાહિર હોગી. તઅલ્લુક ભી મઝબૂત હો જાએગા.

કિસ્સા મશહૂર હૈ કે કિસી આદમીકે સામને જિન્નાત આ ગયા. તો ઉસે ખતરા લાહિક હો ગયા કે યે તો ખા જાએગા. ઉસને આગે બઢકર કહા મામૂં જાન! **સલામ**. ઉસને કહા ભાંજે **વ અલૈકુમુસ્સલામ** ઔર કહા કે મેરા ઈરાદા તુઝે ખાનેકા થા લેકિન તૂને મામૂં કહા ઔર સલામ કહા મેરે દિલમેં રહમ આ ગયા મૈંને છોડ દિયા, અબ તૂ આઝાદ હૈ. જહાં ચાહે ચલા જા, તૂને સલામ કરકે જાન બચાઈ. યેહી સૂરત દુશ્મનકી ભી હૈ. અગર કિસીસે પક્કી દુશ્મની હૈ. આપ કહેં **અસ્સલામુ અલૈકુમ** વો પસીજ જાએગા. દુશ્મની ઢીલી પડ જાએગી. અલ ગર્ઝ યે બહોત બડી નેઅમત ઔર અઝીમ દુઆ હૈ.

હઝરત તુફેલ કેહતે હૈં કે મૈં અકસર હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હોતા ઔર આપ (રદિ.) કે સાથ બાઝાર જાયા કરતા. જબ હમ દોનોં બાઝાર જાતે તો હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) જિસકે પાસસે ભી ગુઝરતે ઉસકો સલામ કરતે, ચાહે વો કોઈ કબાડિયા હોતા, ચાહે કોઈ દુકાનદાર હોતા, ચાહે કોઈ ગરીબ ઔર મિસ્કીન હોતા, ગર્ઝ કોઈ ભી હોતા આપ ઉસકો સલામ ઝરૂર કરતે. એક દિન મૈં આપકી ખિદમતમેં આયા તો આપને કહા ચલો બાઝાર ચલેં. મૈંને કહા હઝરત! બાઝાર જાકે ક્યા કીજિયેગા? આપ ન તો કિસી સૌદેકી ખરીદારીકે લિયે ખડે હોતે હૈં, ન કિસી માલકે બારેમેં માલૂમાત કરતે હૈં. ન મોલ ભાવ કરતે હૈં. ન બાઝારકી મહેફિલોંમેં બૈઠતે હૈં. આઈયે યહીં બૈઠકર કુછ બાતચીત કરેં. હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા : અય બડે પેટવાલે! હમ તો સિર્ફ સલામ કરનેકી ગર્ઝસે બાઝાર જાતે હૈં કે હમેં જો મિલે ઉસે સલામ કરેં.

(મુઅત્તા ઈમામ માલિક)

હમેશા ઝબાનસે અસ્સલામુ અલૈકુમ કેહકર સલામ કીજિયે ઔર ઝરા ઊંચી આવાઝસે સલામ કીજિયે તાકે વો શખ્સ સુન સકે જિસકો આપ સલામ કર રહે હૈં. અલબત્તા અગર કહીં ઝબાનસે અસ્સલામુ અલૈકુમ કેહનેકે સાથ હાથ યા સરસે ઈશારા કરનેકી ઝરૂરત હો તો કોઈ હરજ નહીં. મસલન આપ

જિસકો સલામ કર રહે હૈં વો દૂર હૈ ઔર ખયાલ હૈ કે આપકી આવાઝ ઉસ તક ન પહોંચ સકેગી, યા કોઈ બેહરા હૈ ઔર આપકી આવાઝ નહીં સુન સકતા. તો ઐસી હાલતમેં ઈશારા ભી કીજિયે. (આદાબે ઝિંદગી, સ. ૨૧૮)

બહરહાલ ઈસ હદીસમેં હિદાયત કી ગઈ હૈ કે પહેચાન પહેચાનકર સલામ ન કરો. ઈસ વાસ્તે કે તઆરૂફ (પહેચાન) કરાનેમેં અકસર ઐસા હોતા હૈ કે કોઈ બડા આદમી હો, ઉસકા તો તઆરૂફ હો ગયા, ઔર અગર કોઈ છોટા મોટા આદમી આએ તો ઉસકા કોઈ તઆરૂફ નહીં કરાતા. ગોયા આપકા સલામ બડે આદમીકો તો હોગા છોટેકો નહીં હોગા. યે ખૂદ એક તકબ્બુર હૈ કે છોટોંકો મુંહ ન લગાયા જાએ ઔર બડોંકે સામને ઝુકે.

ઈસી વાસ્તે ફુકહા લિખતે હૈં કે અગર કોઈ સવારી પર સવાર જા રહા હો ઔર લોગ સડક પર સામને બૈઠે હોં તો સવાર હોનેવાલેકા ફર્ઝ હૈ કે વો બૈઠનેવાલોંકો સલામ કરે. અપને અંદર ખાકસારી (આજિઝી) પૈદા કરે. ઐસી સૂરત ન પૈદા હોને દે જિસમેં યે ઈન્તિઝાર હો કે યે મુઝે સલામ કરેં. ક્યૂંકે યે મેરેસે છોટે હૈં યે છોટાઈ બડાઈ કહાં કી? આદમી ખૂદ હી છોટા હૈ. બડા અલ્લાહ હૈ. સબસે બડી ઝાત વો હૈ. ઉસકે સામને સબ છોટે હૈં. ઈસ લિયે હર શખ્સ યે સમઝે કે મૈં છોટા હૂં વો બડા હૈ. જબ યે સમઝેગા તો સલામકી ઈબ્તિદા (પહેલ) કરનેકી કોશિશ કરેગા.

શહીદકો છ ઈન્આમાત મિલતે હૈં

મુસ્નદે અહમદકી હદીસમેં હૈ કે શહીદકો છ ઈન્આમાત હાસિલ હોતે હૈં.

(૧) ઉસકે ખૂનકા પેહલા કતરા ઝમીન પર ગિરતે હી ઉસકે તમામ ગુનાહ મઆફ હો જાતે હૈં.

(૨) ઉસે ઉસકા જન્નતમેં મકાન દિખલા દિયા જાતા હૈ.

(૩) ઔર નિહાયત ખૂબસૂરત બડી બડી આંખોંવાલી હૂરોંસે ઉસકા નિકાહ કરા દિયા જાતા હૈ.

(૪) વો બડી ઘભરાહટસે અમનમેં રેહતા હૈ.

(૫) વો અઝાબે કબરસે બચા લિયા જાતા હૈ.

(૬) ઉસે ઈમાનકે ઝેવરસે આરાસ્તા કર દિયા જાતા હૈ.

એક ઔર હદીસમેં યે ભી હૈ કે ઉસકે સર પર વકારકા તાજ રખ્ખા જાતા હૈ. જિસમેંકા એક યાકૂત તમામ દુનિયા ઔર ઉસકી તમામ ચીઝોંસે કીમતી હૈ. ઉસે બહત્તર (૭૨) હૂરેઈન મિલતી હૈં. ઔર અપને ખાનદાનકે સત્તર (૭૦) શખ્સોંકે બારેમેં ઉસકી શફાઅત કબૂલ કી જાતી હૈ. યે હદીસ તિરમિઝી ઔર ઈબ્ને માજામેં ભી હૈ. સહીહ મુસ્લિમ શરીફમેં હૈ સિવાએ ફર્ઝકે શહીદોંકે સબ ગુનાહ બખ્શ દિયે જાતે હૈં. શહીદોંકે ફઝાઈલકી હદીસેં ઔર ભી બહોત હૈં. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સ. ૯૯-૧૦૦)

હરામ લુકમાકી વજહસે ચાલીસ દિન તક ઈબાદત કબૂલ નહીં હોતી

હઝરત સઅદ બિન અબી વક્કાસ (રદિ.) ને ખડે હોકર કહા યા રસૂલલ્લાહ! મેરે લિયે દુઆ કીજિયે કે અલ્લાહ તઆલા મેરી દુઆઓંકો કબૂલ ફરમાયા કરે. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : અય સઅદ! પાક ચીઝેં ઔર હલાલ લુકમે ખાતે રહો અલ્લાહ તઆલા તુમહારી દુઆએં કબૂલ ફરમાતા રહેગા, કસમ હૈ ઉસ ખુદાકી જિસકે હાથમેં મુહમ્મદકી જાન હૈ, હરામ લુકમા જો ઈન્સાન અપને પેટમેં ડાલતા હૈ ઉસકી શૂમી (નહૂસત) કી વજહસે ચાલીસ દિનકી ઉસકી ઈબાદત કબૂલ નહીં હોતી, જો ગોશ્ત પોસ્ત હરામસે પલા વો જહન્નમી હૈ. (તફસીર ઈબ્ને કસીર ૧ : ૨૩૫)

માંગી રોટી ઔર મિલે ચાલીસ હઝાર દીનાર

મન્કૂલ હૈ કે એક દિન હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ (રહ.) કો ભૂખ લગી તો ઉનહોંને એક શખ્સકો એક ચીઝ દી જો ઉનકે પાસ મૌજૂદ થી ઔર ઉસસે કહા, ઈસકો ગિરવી રખકર ખાનેકા ઈન્તિઝામ કરો, જબ વો શખ્સ વો ચીઝ લેકર વહાંસે નિકલા તો અચાનક ઉસકો એક ઔર શખ્સ મિલા જો એક

ખચ્ચરકે સાથ ચલા આ રહા થા. ઉસ ખચ્ચર પર ચાલીસ હઝાર દીનાર લદે હુએ થે. ઉસને ઉસ શખ્સસે હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ (રહ.) કે બારેમેં પૂછા ઔર કહા કે યે ચાલીસ હઝાર દીનાર ઈબ્રાહીમ (રહ.) કી મીરાસ હૈં જો ઉન તક ઉનકે વાલિદકે માલસે પહોંચી હૈ, મૈં ઉનકા ગુલામ હૂં મીરાસકા યે માલ મૈં ઉનકી ખિદમતમેં લાયા હૂં. ઉસકે બાદ વો શખ્સ હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ (રહ.)કે પાસ પહોંચા ઔર ચાલીસ હઝાર દીનાર ઉનકે હવાલે કિયે. હઝરત ઈબ્રાહીમ (રહ.) ને કહા કે અગર તુમ સચ કેહતે હો કે તુમ મેરે હી ગુલામ હો ઔર યે માલ ભી મેરા હી હૈ તો મૈં તુમહેં ખુદાકી ખૂશ્નૂદીકે લિયે આઝાદ કરતા હૂં. ઔર યે ચાલીસ હઝાર દીનાર ભી તુમહેં બખ્શતા હૂં. બસ તુમ અબ મેરે પાસસે ચલે જાઓ. જબ વો શખ્સ વહાંસે ચલા ગયા તો હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ (રહ.) ને કહા કે "પરવરદિગાર! મૈંને તેરે સામને સિર્ફ રોટીકી ખ્વાહિશકા ઈઝહાર કિયા થા તૂને મુઝે ઈતની મિકદારમેં દુનિયા દે દી! પસ કસમ હૈ તેરી ઝાતકી! અબ અગર તૂ મુઝે ભૂખસે માર ભી ડાલેગા તો તુઝસે કુછ નહીં માંગૂંગા." (મઝાહિરે હક જદીદ ૩ : ૧૪૨)

અલ્લાહ તઆલા અપને બંદોંકી તૌબા કબૂલ ફરમાતા હૈ જબ તક રૂહ નરખરેમેં ન આ જાએ

(૧) રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં કે અલ્લાહ તઆલા અપને બંદોંકી તૌબા કબૂલ ફરમાતા હૈ જબ તક ગરગરા શુરૂ ન હો. (તિરમિઝી)

(૨) જો ભી મોમિન બંદા અપની મૌતસે મહીના ભર પેહલે તૌબા કર લે ઉસકી તૌબા અલ્લાહ તઆલા કબૂલ ફરમા લેતા હૈ યહાં તકકે ઉસકે બાદ ભી બલ્કે મૌતસે એક દિન પેહલે ભી બલ્કે એક સાઅત (ઘડી) પેહલે ભી. જો ભી ઈખ્લાસ ઔર સચ્ચાઈકે સાથ અપને રબકી તરફ ઝુકે અલ્લાહ તઆલા ઉસે કબૂલ ફરમાતા હૈ.

(૩) હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે જો અપની મૌતસે એક સાલ પેહલે તૌબા કરે અલ્લાહ તઆલા ઉસકી તૌબા કબૂલ ફરમાતા હૈ. ઔર જો મહીના ભર પેહલે તૌબા કરે અલ્લાહ તઆલા ઉસકી

તૌબા ભી કબૂલ ફરમાતા હૈ. ઔર જો હફતા ભર પેહલે તૌબા કરે અલ્લાહ તઆલા ઉસકી તૌબા ભી કબૂલ ફરમાતા હૈ. ઔર જો એક દિન પેહલે તૌબા કરે અલ્લાહ તઆલા ઉસકી તૌબા ભી કબૂલ ફરમાતા હૈ.

(૪) મુસ્નદે અહમદમેં હૈ કે ચાર સહાબી (રદિ.) જમા હુએ ઉનમેંસે એકને કહા મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે સુના હૈ કે જો શખ્સ અપની મૌતસે એક દિન પેહલે ભી તૌબા કરે અલ્લાહ તઆલા ઉસકી તૌબા કબૂલ ફરમાતા હૈ. દૂસરેને પૂછા ક્યા સચમુચ તુમને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે ઈસે સુના હૈ? ઉસને કહા હાં, તો દૂસરેને કહા મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે સુના હૈ કે અગર આધા દિન પેહલે ભી તૌબા કરે તો ભી અલ્લાહ તઆલા કબૂલ ફરમાતા હૈ. તીસરેને કહા તુમને યે સુના હૈ? કહા હાં, મૈંને ખૂદ સુના હૈ. કહા મૈંને સુના હૈ અગર એક પહર પેહલે તૌબા નસીબ હો જાએ તો વો ભી કબૂલ હોતી હૈ. ચોથેને કહા તુમને યે સુના હૈ? ઉસને કહા હાં. કહા મૈંને તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે યહાં તક સુના હૈ કે જબ તક ઉસકે નરખરેમેં (ગલેમેં) રૂહ ન આ જાએ તૌબાકે દરવાઝે ઉસકે લિયે ભી ખુલે રેહતે હૈં.

(૫) હઝરત અબૂ કુલાબા (રહ.) ફરમાતે હૈં કે જબ અલ્લાહ તઆલાને ઈબ્લીસ પર લઅનત નાઝિલ ફરમાઈ તો ઉસને ઢીલ તલબ કી ઔર કહા તેરી ઈઝ્ઝત ઔર તેરે જલાલકી કસમ કે ઈબ્ને આદમકે જિસ્મમેં જબ તક રૂહ રહેગી મૈં ઉસકે દિલસે ન નિકલૂંગા. અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા મુઝે અપની ઈઝ્ઝત ઔર અપને જલાલકી કસમ જબ તક ઉસમેં રૂહ રહેગી ઉસકી તૌબા કબૂલ કરૂંગા.

(૬) એક મરફૂઅ હદીસમેં ઈસકે કરીબ કરીબ રિવાયત હૈ પસ ઈન તમામ અહાદીસસે માલૂમ હોતા હૈ કે જબ તક બંદા ઝિંદા હૈ ઔર ઉસે અપની હયાતકી ઉમ્મીદ હૈ તબ તક વો ખુદા તઆલાકી તરફ ઝુકે તૌબા કરે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકી તૌબા કબૂલ ફરમાતા હૈ ઔર ઉસ પર રૂજૂઅ કરતા હૈ. અલ્લાહ તઆલા અલીમ વ હકીમ હૈ, હાં જબ ઝિંદગીસે માયૂસ હો જાએ, ફરિશ્તોંકો દેખ લે ઔર રૂહ બદનસે નિકલકર હલક તક પહોંચ જાએ, સીનેમેં ઘુટને લગે હલકમેં અટકે, ગરગરા શુરૂ હો તો ઉસકી તૌબા કબૂલ નહીં હોતી.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૧, સ. ૫૨૩)

સગીરહ ગુનાહોંકો ભી હકીર ન સમઝ, યે સગીરહ કલ કબીરહ હો જાએંગે

હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં "સગીરહ ગુનાહકો ભી હલકા ન સમઝો ખુદાકી તરફસે ઉસકા ભી મુતાલબા હોનેવાલા હૈ." (નસાઈ ઔર ઈબ્ને માજા વગૈરહ) હઝરત સુલેમાન બિન મુગૈરહ (રહ.) ફરમાતે હૈં એક મરતબા મુઝસે એક ગુનાહ સરઝદ હો ગયા જિસે મૈંને હકીર સમઝા, રાતકો ખ્વાબમેં દેખતા હૂં કે એક આનેવાલા આયા ઔર મુઝસે કેહ રહા હૈ અય સુલેમાન!

લા તહ્કિરન્ન મિનઝ્ઝુનૂબિ સગીરા.
ઈન્નસ્સગીર ગદંય્ યઊદુ કબીરા.
ઈન્નસ્સગીર વલૌ તકાદમ અહ્દુહૂ.
ઈન્દલ્લાહિ મુસ્તર્રુન્ તસ્તીરા.
ફઝ્જુર્હવાક અનિલ્ બિતાલતિ લા તકુન.
સઅબલ્ કિયાદિ વ શમ્મિરૂન તશ્મીરા.
ઈન્નલ્ મુહિબ્બ ઈઝા અહબ્બ ઈલાહહૂ.
તારલ્ ફુઆદુ વ ઉલ્હિમત્તફ્કીરા.
ફસ્અલ્ હિદાયતકલ્ ઈલાહ ફતેદક.
ફકફા બિરબ્બિક હાદિયંવ્ વ નસીરા.

(૧) યાની સગીરહ ગુનાહોંકો ભી હકીર ઔર નાચીઝ ન સમઝ, યે સગીરહ કલ કબીરહ હો જાએંગે.

(૨) ગો ગુનાહ છોટે છોટે હોં ઔર ઉનહેં કિયે હુએ ભી અરસા ગુઝર ચુકા હો, અલ્લાહકે પાસ વો સાફ સાફ લિખ્ખે હુએ મૌજૂદ હૈં.

(૩) બદીસે અપને નફસકો રોકે રખ ઔર ઐસા ન હો જા કે મુશ્કિલસે નેકીકી તરફ આએ બલ્કે ઊંચા દામન કરકે ભલાઈકી તરફ લપક.

(૪) જબ કોઈ શખ્સ સચ્ચે દિલસે અલ્લાહસે મુહબ્બત કરતા હૈ, તો ઉસકા દિલ ઉડને લગતા હૈ ઔર ઉસે ખુદાકી જાનિબસે ગૌરો ફિક્રકી આદત ઈલ્હામ કી જાતી હૈ.

અપને રબસે હિદાયત તલબ કર ઔર નરમી ઔર મુલાઈમત કર, હિદાયત ઔર નુસરત કરનેવાલા રબ તુઝે કાફી હોગા.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સ. ૨૨૭)

કોઈ તદબીર મૌતકો ટાલ નહીં સકતી

ઈબ્ને જરીર ઔર ઈબ્ને અબી હાતિમમેં એક લંબા કિસ્સા હઝરત મુજાહિદ (રહ.) કી ઝબાનસે રિવાયત હૈ કે અગલે ઝમાનેમેં એક ઔરત હામિલા થા. જબ ઉસે દર્દ હોને લગા ઔર બચ્ચી પૈદા હુઈ તો ઉસને અપને નોકરસે કહા કે જાઓ કહીંસે આગ લે આઓ. વો બાહિર નિકલા તો દેખા કે દરવાઝે પર એક શખ્સ ખડા હૈ પૂછતા હૈ કે ક્યા હુવા લડકી યા લડકા? ઉસને કહા લડકી હુઈ હૈ. કહા સુન! યે લડકી એક સો (૧૦૦) આદમિયોંસે ખલ્વત કરાએગી ફિર ઉસકે વહાં અબ જો શખ્સ નોકર હૈ ઉસીસે ઉસકા નિકાહ હોગા ઔર એક મકડી ઉસકી મૌતકા સબબ બનેગી. વો નોકર યહીંસે પલટ આયા ઔર આતે હી એક તેઝ છુરી લેકર ઉસ લડકીકે પેટકો ચીર ડાલા ઔર ઉસે મુરદા સમઝકર વહાંસે ભાગ નિકલા, ઉસકી માં ને યે હાલ દેખા તો અપની બચ્ચીકે પેટમેં ટાંકે દિયે ઔર ઈલાજ મુઆલજા શુરૂ કિયા જિસસે ઉસકા ઝખમ ભર ગયા. અબ એક ઝમાના ગુઝર ગયા. ઈધર યે લડકી બાલિગ હો ગઈ. ઔર થી ભી અચ્છી શકલ વ સૂરતકી, બદચલનીમેં પડ ગઈ.

ઉધર વો મુલાઝિમ (યાની નોકર) સમંદરકે રાસ્તે કહીં ચલા ગયા કામકાજ શુરૂ કિયા ઔર બહોત રકમ પૈદા કી. તમામ માલ સમેટકર બહોત મુદ્દતકે બાદ યે ફિર ઉસી અપને ગાંવમેં આ ગયા ઔર એક બુઢિયા ઔરતકો બુલાકર કહા કે મૈં નિકાહ કરના ચાહતા હૂં ગાંવમેં જો બહોત ખૂબસૂરત ઔરત હો ઉસસે મેરા નિકાહ કરા દો. યે ઔરત ગઈ ઔર ચૂંકે શહેર ભરમેં ઉસ લડકીસે ઝિયાદા અચ્છી શકલ કોઈ ઔરત ન થી યહીં પૈગામ ડાલા, મંઝૂર હો ગયા નિકાહ ભી હો ગયા ઔર વિદાઅ હોકર યે ઉસકે યહાં આ ભી ગઈ.

દોનોં મિયાં બીવીમેં બહોત મુહબ્બત હો ગઈ. એક દિન બાત બાતમેં ઉસ ઔરતને ઉસસે પૂછા આખિર આપ કૌન હૈં? કહાંસે આએ હૈં યહાં કૈસે

આ ગયે? વગૈરહ. ઉસને અપના તમામ માજરા બયાન કર દિયા કે મૈં યહાં એક ઔરતકે યહાં નોકર થા વહાંસે ઉસકી લડકીકે સાથ હરકત કરકે ભાગ ગયા થા અબ ઈતને બરસોં બાદ યહાં આયા હૂં. તો ઉસ લડકીને કહા જિસકા પેટ ચીરકર તુમ ભાગે થે મૈં વોહી હૂં. યે કેહકર અપને ઉસ ઝખમકા નિશાન ભી ઉસે દિખાયા, તબ તો ઉસે યકીન આ ગયા ઔર કેહને લગા, જબ તૂ વોહી હૈ તો એક બાત તેરે બારેમેં મુઝે ઔર ભી માલૂમ હૈ વો યે કે તૂ એકસો આદમીસે મુઝસે પેહલે મિલ ચુકી હૈ. ઉસને કહા ઠીક હૈ યે કામ તો મુઝસે હુવા હૈ લેકિન ગિન્તી યાદ નહીં.

ઉસને કહા કે મુઝે તેરે બારેમેં એક ઔર બાત ભી માલૂમ હૈ વો યે કે તેરી મૌતકા સબબ એક મકડી બનેગી, ખૈર ચૂંકે મુઝે તુઝસે બહોત ઝિયાદા મુહબ્બત હૈ મૈં તેરે લિયે એક બુલંદ વ બાલા પુખ્તા ઔર બેહતરીન મહેલ તામીર કરા દેતા હૂં. ઉસીમેં તૂ રેહ તાકે વહાં તક ઐસે કીડે મકોડે પહોંચ હી ન સકેં. ચુનાંચે ઐસા હી મહેલ તામીર હુવા ઔર યે વહાં રેહને સેહને લગી. એક મુદ્દતકે બાદ એક રોઝ દોનોં મિયાં બીવી બૈઠે થે કે અચાનક છત પર એક મકડી દિખાઈ દી. ઉસે દેખતે હી ઉસ શખ્સને કહા દેખો! આજ યહાં મકડી દિખાઈ દી, ઔરત બોલી અચ્છા યે મેરી જાન લેવા હૈ? જબ હી સહમી કે મૈં ઉસકી જાન લૂં. ગુલામકો હુકમ દિયા કે ઉસે ઝિંદા પકડકર મેરે સામને લાઓ. વો પકડકર લાયા, ઉસને ઝમીન પર રખકર અપને પૈરકે અંગૂઠેસે ઉસે મલ ડાલા ઉસકી જાન નિકલ ગઈ, ઉસસે જો પીપ નિકલા ઉસકા એક આધ કતરા ઉસકે અંગૂઠેકે નાખૂન ઔર ગોશ્તકે દરમિયાન ઉડકર પડા ઉસકા ઝહર ચઢા પૈર સિયાહ પડ ગયા ઔર ઉસીમેં મર ગઈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૧ : ૬૦૨-૬૦૩)

બહોત બડા મુજરિમ ઔર મફરૂર શખ્સ એક આયત સુનકર નેક હો ગયા

સલ્તનતે બનૂ ઉમૈયાકા એક બાગી શખ્સ જિસકા નામ અલી અસદી થા. ઉસને લડાઈ કી, રાસ્તે પુર ખતર કર દિયે, લોગોંકો કતલ કિયા, માલ

લૂટા, સાલારે લશ્કર ઔર રિઆયાને હર ચંદ ઉસે ગિરિફતાર કરના ચાહા લેકિન યે હાથ ન લગા. એક મરતબા યે જંગલમેં થા કે એક શખ્સકો કુરઆન પઢતે સુના વો ઉસ વક્ત યે આયત તિલાવત કર રહા થા :

કુલ્ યા ઈબાદિયલ્લઝીન અસ્રફૂ અલા અન્ફુસિહિમ્ લા તક્નતૂ મિર્રહ્મતિલ્લાહિ, ઈન્નલ્લાહ યગ્ફિરુઝ્ઝુનૂબ જમીઆ, ઈન્નહૂ હુવલ્ ગફૂરુ ર્રહીમ. (સૂરએ ઝુમર આયત ૫૩)

મેરી જાનિબસે કેહ દો કે અય મેરે બંદો! જિનહોંને અપની જાનોં પર ઝિયાદતી કી હૈ તુમ અલ્લાહકી રહમતસે નાઉમ્મીદ ન હો જાઓ, બિલ યકીન અલ્લાહ તઆલા સારે ગુનાહ બખ્શ દેતા હૈ, વાકઈ વો બડી બખ્શિશ બડી રહમતવાલા હૈ.

યે ઉસે સુનકર ઠિઠક ગયા ઔર ઉસસે કહા "અય ખુદાકે બંદે! યે આયત મુઝે દો બારા સુના" ઉસને ફિર પઢી. ખુદાકે ઈસ ઈરશાદકો સુનકર કે વો ફરમાતા હૈ "અય મેરે ગુનેહગાર બંદો! તુમ મેરી રહમતસે માયૂસ ન હો જાઓ મૈં સબ ગુનાહોંકે બખ્શને પર કાદિર હૂં, મૈં ગફૂરુ ર્રહીમ હૂં." ઉસ શખ્સને ઝટસે અપની તલવારકો મયાનમેં કર લિયા ઉસી વક્ત સચ્ચે દિલસે તૌબા કી ઔર સુબહકી નમાઝસે પેહલે મદીના પહોંચ ગયા, ગુસલ કિયા ઔર મસ્જિદે નબવીમેં નમાઝે સુબહ જમાઅતકે સાથ અદા કી ઔર હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) કે પાસ જો લોગ બૈઠે થે ઉનહીમેં એક તરફ યે ભી બૈઠ ગયા.

જબ ચાંદના હો ગયા તો લોગોંને ઉસે દેખકર પહેચાન લિયા કે યે તો સલ્તનતકા બાગી બહોત બડા મુજરિમ ઔર મફરૂર શખ્સ અલી અસદી હૈ. લોગ ઉઠ ખડે હુએ કે ઉસે ગિરિફતાર કર લેં, ઉસને કહા "સુનો ભાઈયો! તુમ મુઝે ગિરિફતાર નહીં કર સકતે, ઈસ લિયે કે તુમ મુઝ પર કાબૂ પાઓ ઉસસે પેહલે હી મૈં તૌબા કર ચુકા હૂં બલ્કે તૌબાકે બાદ તુમહારે પાસ આ ગયા હૂં."

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ને ફરમાયા યે સચ કેહતા હૈ ઔર ઉસકા હાથ પકડકર મરવાન બિન હકમકે પાસ ચલે. યે ઉસ વક્ત હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) કી તરફસે મદીનાકે ગવર્નર થે. વહાં પહોંચકર ફરમાયા યે અલી

અસદી હૈં યે તૌબા કર ચુકે હૈં ઈસ લિયે અબ તુમ ઉનહેં કુછ કર નહીં સકતે.

ચુનાંચે કિસીને ઉસકે સાથ કુછ ન કિયા. જબ મુજાહિદીનકી એક જમાઅત રૂમિયોંસે લડનેકે લિયે ચલી તો ઉન મુજાહિદોંકે સાથ યે ભી હો લિયે. સમંદરમેં ઉનકી કશ્તી જા રહી થી કે સામનેસે ચંદ કશ્તિયાં રૂમિયોંકી આ ગઈ. યે અપની કશ્તીમેંસે રૂમિયોંકી ગરદનેં મારનેકે લિયે ઉનકી કશ્તીમેં કૂદ ગયે. ઉનકી તેઝ-ધારદાર તલવારકી ચમકકી તાબ રૂમી ન લા સકે ઔર નામર્દીસે એક તરફકો ભાગે, યે ભી ઉનકે પીછે ઉસી તરફ ચલે, ચૂંકે સારા બોઝ એક તરફ હો ગયા ઈસ લિયે કશ્તી પલટ ગઈ જિસસે વો સારે રૂમી હલાક હો ગયે ઔર હઝરત અલી અસદી (રહ.) ભી ડૂબકર શહીદ હો ગયે. (ખુદા ઉન પર અપની રહમતેં નાઝિલ ફરમાએ).

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૧, સ. ૭૪૮)

દજ્જાલકે બારેમેં આં હઝરત (સ.અ.વ.) કા દર્દભરા બયાન

સહીમ મુસ્લિમમેં હૈ એક દિન સુબહકો આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને દજ્જાલકા ઝિક્ર કિયા ઔર ઈસ તરહ ઉસે બુલંદ વ પસ્ત કિયા કે હમ સમઝે કહીં મદીનાકે નખ્લિસ્તાનમેં મૌજૂદ ન હો, ફિર જબ હમ લૌટકર આપ (સ.અ.વ.) કી તરફ આએ તો હમારે ચેહરોંસે આપ (સ.અ.વ.) ને જાન લિયા ઔર દરયાફ્ત ફરમાયા ક્યા બાત હૈ? હમને બયાન કર દિયા તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : અગર વો મેરી મૌજૂદગીમેં નિકલા તો મૈં ખૂદ ઉસસે સમઝ લૂંગા, ઔર અગર વો મેરે બાદ આયા તો હર મુસલમાન ઉસસે આપ ભુગત લેગા. મૈં અપના ખલીફા હર મુસલમાન પર ખુદાકો બનાતા હું, વો જવાન હોગા, આંખ ઉસકી ઉભરી હુઈ હોગી, બસ યૂં સમઝ લો કે અબ્દુલ ઉઝ્ઝા બિન કતનકી તરહ હોગા. તુમમેંસે જો ઉસે દેખે ઉસકો ચાહિયે કે સૂરએ કહફકી શુરૂ'કી આયતેં પઢે. વો શામ ઔર ઈરાકકે દરમિયાની ગોશાસે નિકલેગા ઔર દાએં બાએં ગશ્ત કરેગા. અય અલ્લાહકે બંદો! ખૂબ સાબિત કદમ રેહના.

હમને પૂછા હુઝૂર! વો કિતની મુદ્દત રહેગા? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : ચાલીસ દિન. એક દિન એક સાલકે બરાબર, એક દિન એક મહીનેકે બરાબર, એક દિન એક હફતેકે બરાબર ઔર બાકી દિન તુમહારે મામૂલી દિનોંકી તરહ. ફિર હમને દરયાફત કિયા કે જો દિન સાલ ભરકે બરાબર હોગા ઉસમેં એક હી દિનકી નમાઝેં કાફી હોંગી? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા નહીં બલ્કે અંદાઝા કર લો. હમને પૂછા યા રસૂલલ્લાહ! ઉસકી રફતારકી સુરઅત (તેઝી) કૈસી હોગી? ફરમાયા ઐસી જૈસે બાદલ હવાઓંસે ભાગતે હૈં.

એક કૌમકો અપની તરફ બુલાએગા. વો માન લેંગે તો આસમાનસે ઉન પર બારિશ હોગી, ઝમીનસે ખેતી ઔર ફલ ઉગેંગે, ઉનકે જાનવર તરો તાઝા ઔર ઝિયાદા દૂધ દેનેવાલે હો જાએંગે.

એક કૌમકે પાસ જાએગા જો ઉસે ઝુઠલાએગી ઔર ઉસકા ઈન્કાર કર દેગી. યે વહાંસે વાપસ હોગા તો ઉનકે હાથમેં કુછ ન રહેગા.

વો બંજર ઝમીન પર ખડા હોકર હુકમ દેગા કે અય ઝમીનકે ખઝાનો! નિકલ આઓ. તો વો સબ નિકલ આએંગે ઔર શહદકી મક્ખિયોંકી તરહ ઉસકે પીછે પીછે ફિરેંગે.

યે એક નૌજવાનકો બુલાએગા ઉસે કતલ કરેગા ઔર ઉસકે ઠીક દો ટુકડે કરકે ઈતની દૂર ડાલ દેગા કે એક તીરકી રફતાર હો, ફિર ઉસે આવાઝ દેગા તો વો ઝિંદા હોકર હંસતા હુવા ઉસકે પાસ આ જાએગા.

અબ અલ્લાહ તઆલા મસીહ બિન મરયમ (અલૈ.) કો ભેજેગા. વો દમિશ્કકે સફેદ મશરિકી મીનારેકે પાસ દો ચાદરેં ઓઢે બાંધે દો ફરિશ્તોંકે પરોં પર બાઝૂ રખ્ખે હુએ ઉતરેંગે. જબ સર ઝુકાએંગે તો કતરે ટપકેંગે ઔર જબ ઉઠાએંગે તો મોતિયોંકી તરહ વો કતરે લુડકેંગે, જિસ કાફિર તક ઉનકા સાંસ પહોંચ જાએગા વો મર જાએગા, ઔર આપ (અલૈ.) કા સાંસ વહાં તક પહોંચેગા જહાં તક નિગાહ પહોંચે. આપ (અલૈ.) દજ્જાલકા પીછા કરેંગે ઔર બાબે લુદકે પાસ ઉસે પાકર કતલ કર દેંગે.

ફિર ઉન લોગોંકે પાસ આએંગે જિનહેં ખુદા તઆલાને ઉસ ફિતનેસે બચાયા હુવા હોગા, ઉનકે ચેહરોં પર હાથ ફેરેંગે ઔર ઉનકે જન્નતી દરજોંકી

ઉનહેં ખબર દેંગે.

અબ ખુદાકી તરફસે હઝરત ઈસા (અલૈ.) કે પાસ વહી આએગી કે મૈં અપને બંદોંકો ભેજતા હૂં જિનકા મુકાબલા કોઈ નહીં કર સકતા, તો તુમ મેરે ઉન ખાસ બંદોંકો તૂરકી તરફ લે જાઓ. ફિર યાજૂજ વ માજૂજ નિકલેંગે ઔર વો હર તરફસે કૂદતે ફાંદતે આ જાએંગે. બહીરએ તબરિયા પર ઉનકા પેહલા ગિરોહ આએગા ઔર ઉસકા સારા પાની પી જાએગા. જબ ઉનકે બાદ હી દૂસરા ગિરોહ આએગા તો વો ઐસા સૂખા પડા હોગા કે વો કહેંગે શાયદ યહાં કભી પાની હોગા.

હઝરત ઈસા (અલૈ.) ઔર આપકે સાથી મોમિન વહાં (કોહે તૂર પર) ઈસ કદર મહસૂર રહેંગે કે એક બેલકા સર ઉનહેં ઉસસે ભી અચ્છા લગેગા જૈસે તુમહેં આજ એકસો (૧૦૦) દીનાર મહેબૂબ હૈં. અબ આપ (અલૈ.) ઔર મોમિન ખુદાસે દુઆએં ઔર ઈલ્તિજાએં કરેંગે, અલ્લાહ તઆલા ઉન (યાજૂજ માજૂજ) પર ગરદનકી ગલ્ટીકી બીમારી ભેજ દેગા જિસમેં સારેકે સારે એક સાથ એક દમમેં ફના હો જાએંગે, ફિર હઝરત ઈસા (અલૈ.) ઔર આપકે સાથી ઝમીન પર ઉતરેંગે મગર ઝમીન પર બાલિશ્ત ભર જગહ ભી ઐસી ન પાએંગે જો ઉનકી લાશોં ઔર બદબૂસે ખાલી હો. ફિર આપ અલ્લાહ તઆલાસે દુઆએં ઔર ઈલ્તિજાએં કરેંગે તો બખ્તી ઊંટોંકી ગરદનોંકે બરાબર એક કિસમકે પરિંદ અલ્લાહ તઆલા ભેજેગા જો ઉનકી લાશોંકો જહાં ખુદા ચાહે ડાલ આએંગે. ફિર બારિશ હોગી જિસસે તમામ ઝમીન ધુલ ધુલાકર આઈનાકી તરહ સાફ હો જાએગી. ફિર ઝમીનકો હુકમ હોગા કે અપને ખઝાને નિકાલ ઔર અપની બરકતેં લૌટા. ઉસ દિન એક અનાર એક જમાઅતકો કાફી હોગા ઔર વો સબ ઉસકે છિલકે તલે આરામ હાસિલ કર સકેંગે. એક ઊંટનીકા દૂધ એક પૂરે કબીલેસે નહીં પિયા જાએગા. ફિર પરવરદિગારે આલમ એક લતીફ ઔર પાકીઝા હવા ચલાએગા જો તમામ ઈમાનદાર મર્દ ઔરતોંકે બગલ તલેસે નિકલ જાએગી ઔર સાથ હી ઉનકી રૂહ ભી પરવાઝ કર જાએગી ઔર બદતરીન લોગ બાકી રેહ જાએંગે જો આપસમેં ગધોંકી તરહ ધીંગા મસ્તીમેં મશ્ગૂલ હો જાએંગે, ઉન પર કિયામત કાઈમ હોગી.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૧, સ. ૯૭૨-૯૭૩)

દજ્જાલકે ફિતને ઔર કિયામતકી નિશાનિયાં

મુહદ્દિસીનને લિખ્ખા હૈ કે નીચેકી હદીસ અપને બચ્ચોંકો સિખાઈયે બલ્કે લિખવાઈયે તાકે ઉનહેં ભી યાદ રહે.

ઈબ્ને માજામેં હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને અપને ખુત્બાકા કમો બેશ હિસ્સા દજ્જાલકા વાકિઆ બયાન કરને, ઉસસે ડરાનેમેં હી સર્ફ કિયા. જિસમેં યે ભી ફરમાયા કે દુનિયાકી ઈબ્તિદાસે લેકર ઈન્તિહા તક કોઈ ફિતના ઉસસે બડા નહીં. તમામ અંબિયા (અલૈ.) અપની અપની ઉમ્મતોંકો ઉસસે આગાહ કરતે રહે હૈં. મૈં સબસે આખરી નબી હૂં ઔર તુમ સબસે આખરી ઉમ્મત હો વો યકીનન તુમહીંમેં આએગા. અગર મેરી મૌજૂદગીમેં આ ગયા તબ તો મૈં ઉસસે નિમટ લૂંગા, ઔર અગર બાદમેં આયા તો હર શખ્સકો અપને આપ ઉસસે બચાના પડેગા. મૈં અલ્લાહ તઆલાકો હર મુસલમાનકા ખલીફા બનાતા હૂં.

વો શામ ઔર ઈરાકકે દરમિયાન નિકલેગા. દાએં બાએં ખૂબ ઘૂમેગા. લોગો! અય અલ્લાહ તઆલાકે બંદો! દેખો! દેખો! તુમ સાબિત કદમ રેહના. સુનો! મૈં તુમહેં ઉસકી ઐસી સિફત સુનાતા હૂં જો કિસી નબીને અપની ઉમ્મતકો નહીં સુનાઈ.

વો પેહલે દા'વા કરેગા કે મૈં નબી હૂં, પસ તુમ યાદ રખના કે મેરે બાદ કોઈ નબી નહીં. ફિર વો ઉસસે ભી બઢ જાએગા ઔર કહેગા મૈં ખુદા હૂં, પસ તુમ યાદ રખના કે ખુદાકો ઈન આંખોંસે કોઈ નહીં દેખ સકતા, હાં મરનેકે બાદ દીદારે બારી તઆલા હો સકતા હૈ. ઔર સુનો! વો કાના હોગા ઔર તુમહારા રબ કાના નહીં, ઉસકી દોનોં આંખોંકે દરમિયાન કાફિર લિખ્ખા હુવા હોગા. જિસે પઢા લિખ્ખા ઔર અનપઢ ગર્ઝ હર ઈમાનદાર પઢ લેગા.

ઉસકે સાથ આગ હોગી ઔર બાગ હોગા. ઉસકી આગ દર અસલ જન્નત હૈ ઔર ઉસકા બાગ દર અસલ જહન્નમ હૈ. સુનો! તુમમેંસે જિસે વો આગમેં ડાલે વો અલ્લાહ તઆલાસે ફરિયાદરસી ચાહે ઔર સૂરએ કહફકી શુરૂ'કી આયાત. પઢે, ઉસકી વો આગ ઉસ પર ઠંડક ઔર સલામતી બન જાએગી જૈસેકે ખલીલુલ્લાહ (અલૈ.) પર નમરૂદકી આગ હો ગઈ થી.

ઉસકા એક ફિતના યે ભી હોગા કે વો એક એ'રાબીસે કહેગા અગર મૈં તેરે મરે હુએ માં બાપકો ઝિંદા કર દૂં તો તૂ મુઝે રબ માન લેગા? વો ઈકરાર કરેગા. ઈતનેમેં દો શયતાન ઉસકી માં ઔર બાપકી શકલમેં ઝાહિર હોંગે ઔર ઉસે કહેંગે બેટે! યેહી તેરા રબ હૈ તૂ ઉસે માન લે.

ઉસકા એક ફિતના યે ભી હોગા કે વો એક શખ્સ પર મુસલ્લત કર દિયા જાએગા. ઉસે આરેસે ચિરવાકર દો ટુકડે કરવા દેગા. ફિર લોગોંસે કહેગા કે મેરે ઈસ બંદેકો દેખના અબ મૈં ઉસે ઝિંદા કર દૂંગા. લેકિન ફિર ભી યે યેહી કહેગા ઈસકા રબ મેરે સિવા ઔર હૈ, ચુનાંચે યે ઉસે ઉઠાએ બિઠાએગા ઔર યે ખબીસ ઉસસે પૂછેગા કે તેરા રબ કૌન હૈ? વો જવાબ દેગા મેરા રબ અલ્લાહ તઆલા હૈ ઔર તૂ ખુદાકા દુશ્મન દજ્જાલ હૈ. ખુદાકી કસમ! અબ તો મુઝે પેહલેસે ભી બહોત ઝિયાદા યકીન હો ગયા. દૂસરી સનદસે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : યે મોમિન મેરી તમામ ઉમ્મતસે ઝિયાદા બુલંદ દરજાકા ઉમ્મતી હોગા.

હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે ઈસ હદીસકો સુનકર હમારા ખયાલ થા કે યે શખ્સ હઝરત ઉમર બિન ખત્તાબ (રદિ.) હી હોંગે. આપ (રદિ.) કી શહાદત તક હમારા યેહી ખયાલ રહા.

હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં, ઉસકા એક ફિતના યે ભી હોગા કે વો આસમાનકો પાની બરસાનેકા હુકમ દેગા ઔર આસમાનસે બારિશ હોગી. વો ઝમીનકો પૈદાવાર ઉગાનેકા હુકમ દેગા ઔર ઝમીનસે પૈદાવાર હોગી.

ઉસકા એક ફિતના યે ભી હોગા કે વો એક કબીલેકે પાસ જાએગા ઔર વો ઉસે ન માનેંગે ઉસી વક્ત ઉનકી તમામ ચીઝેં બરબાદ ઔર હલાક હો જાએંગી. દૂસરે કબીલેકે પાંસ જાએગા જો ઉસે ખુદા માન લેગા. ઉસી વક્ત ઉસકે હુકમસે ઉન પર આસમાનસે બારિશ બરસેગી ઔર ઝમીન ફલ ઔર ખેતી ઉગાએગી, ઉનકે જાનવર પેહલેસે ઝિયાદા મોટે તાઝે ઔર દૂધવાલે હો જાએંગે.

સિવાએ મક્કા ઔર મદીનાકે તમામ ઝમીન (મમાલિક) કા દૌરા કરેગા. જબ મદીનાકા રૂખ કરેગા તો યહાં હર હર રાહ પર ફરિશ્તોંકો ખુલી તલવારેં લિયે હુએ પાએગા તો સબ્ખહકી ઈન્તિહાઈ હદ પર ઝરીબે અહમરકે

પાસ ઠહેર જાએગા. ફિર મદીનામેં તીન ભૂંચાલ આએંગે. ઈસ વજહસે જિતને મુનાફિક મર્દ ઓર જિસ કદર મુનાફિકા ઔરતેં હોંગી વો સબ મદીનાસે નિકલકર ઉસકે લશ્કરમેં મિલ જાએંગે ઔર મદીના ઉન ગંદે લોગોંકો ઈસ તરહ અપનેમેંસે દૂર ફેંક દેગા જિસ તરહ ભઠ્ઠી લોહેકે મેલ કુચેલકો અલગ કર દેતી હૈ. ઉસ દિનકા નામ યૌમે ઈખ્લાસ હોગા.

ઉમ્મે શરીક (રદિ.) ને હુઝૂર (સ.અં.વ.) સે દરયાફત કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! ઉસ દિન અરબ કહાં હોંગે? ફરમાયા : અવ્વલન તો હોંગે હી બહોત કમ ઔર અકસરિયત ઉનકી બૈતુલ મુકદ્દસમેં હોગી. ઉનકા ઈમામ એક સાલેહ (નેક) શખ્સ હોગા જો આગે બઢકર સુબહકી નમાઝ પઢા રહા હોગા જબ હઝરત ઈસા ઈબ્ને મરયમ (અલૈ.) નાઝિલ હોંગે. યે ઈમામ પિછલે પૈરોં પીછે હટેગા, તાકે આપ (અલૈ.) આગે બઢકર ઈમામત કરાએં, લેકિન આપ (અલૈ.) ઉસકી કમર પર હાથ રખકર ફરમાએંગે કે આગે બઢો ઔર નમાઝ પઢાઓ ઈકામત તુમહારે લિયે કહી ગઈ હૈ. પસ ઉનકા ઈમામ હી નમાઝ પઢાએગા.

નમાઝસે ફારિગ હોકર આપ (અલૈ.) ફરમાએંગે દરવાઝા ખોલ દો. પસ ખોલ દિયા જાએગા. ઈધર દજ્જાલ સત્તર હઝાર યહૂદિયોંકા લશ્કર લિયે હુએ મૌજૂદ હોગા જિનકે સર પર તાજ ઔર જિનકી તલવારોં પર સોના હોગા. દજ્જાલ આપ (અલૈ.) કો દેખકર ઈસ તરહ ઘુલને લગેગા જિસ તરહ નમક પાનીમેં ઘુલતા હૈ ઔર એક દમ પીઠ ફેરકર ભાગના શુરૂ કર દેગા. લેકિન આપ (અલૈ.) ફરમાએંગે ખુદાને મુકર્રર કર દિયા હૈ કે તૂ મેરે હાથસે એક ઝર્બ (માર) ખાએગા, તૂ ઉસે ટાલ નહીં સકતા. ચુનાંચે આપ (અલૈ.) ઉસે બાબે લુદકે પાસ પકડ લેંગે ઔર વહીં ઉસે કતલ કર દેંગે. અબ યહૂદી બદહવાસીસે મુન્તશિર હોકર ભાગેંગે, લેકિન ઉનહેં કહીં સર છુપાનેકો જગહ ન મિલેગી. હર પત્થર, હર દરખ્ત, હર દીવાર ઔર હર જાનવર બોલતા હોગા કે અય મુસલમાન! યહાં યહૂદી હૈ આકર ઉસે માર ડાલ. હાં બબૂલકા દરખ્ત યહૂદિયોંકા દરખ્ત હૈ યે નહીં બોલેગા.

હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં ફિર ઈસા ઈબ્ને મરયમ (અલૈ.) મેરી ઉમ્મતમેં હાકિમ હોંગે, આદિલ હોંગે, ઈમામ હોંગે, બા ઈન્સાફ હોંગે, સલીબકો

તોડેંગે, ખિન્ઝીરકો કતલ કરેંગે, જિઝયેકો હટા દેંગે, હસદ ઔર બુગ્ઝ બિલકુલ જાતા રહેગા. હર ઝહરીલે જાનવરકા ઝહર હટા દિયા જાએગા. બચ્ચે અપની ઉન્ગલી સાંપકે મુંહમેં ડાલેંગે લેકિન વો ઉનહેં કોઈ નુકસાન ન પહોંચાએગા. શેરોંસે લડકે ખેલેંગે, નુકસાન કુછ ન હોગા. ભેડિયે બકરિયોંકે ગલ્લે(રેવડ) મેં ઈસ તરહ ફિરેંગે જૈસે રખવાલા કુત્તા હો. તમામ ઝમીન ઈસ્લામ ઔર ઈસ્લાહસે ઈસ તરહ ભર જાએગી જૈસે કોઈ બરતન પાનીસે લબાલબ ભરા હુવા હો. સબકા કલિમહ એક હો જાએગા. અલ્લાહકે સિવા કિસીકી ઈબાદત ન હોગી. લડાઈ ઔર જંગ બિલકુલ મૌકૂફ હો જાએગી. ઝમીન સફેદ ચાંદીકી તરહ મુનવ્વર હો જાએગી. એક જમાઅતકો એક અંગૂરકા ખોશા પેટ ભરનેકે લિયે કાફી હોગા, એક અનાર ઈતના બડા હોગા કે એક જમાઅત ખાએ ઔર સૈર હો જાએ. બેલ ઈતની ઈતની કીમત પર મિલેગા ઔર ઘોડા ચંદ દિરહમોં પર મિલેગા. લોગોંને પૂછા ઉસકી કીમત ગિર જાનેકી ક્યા વજહ હોગી? ફરમાયા ઈસ લિયે કે લડાઈયોંમેં ઉસકી સવારી બિલકુલ ન લી જાએગી. દરયાફત કિયા ગયા કે બેલકી કીમત બઢ જાનેકી ક્યા વજહ હૈ? ફરમાયા ઈસ લિયે કે તમામ ઝમીનમેં ખેતિયાં હોની શુરૂ હો જાએંગી.

દજ્જાલકે ઝુહૂરસેં તીન સાલ પેહલેસે સખ્ત કહતસાલી હોગી. પેહલે સાંલ બારિશકા તીસરા હિસ્સા ખુદાકે હુકમસે રોક લિયા જાએગા ઔર ઝમીનકી પૈદાવારકા ભી તીસરા હિસ્સા કમ હો જાએગા. ફિર દૂસરે સાલ ખુદા આસમાનકો હુકમ દેગા કે બારિશકી દો તિહાઈયાં રોક લે ઔર યેહી હુકમ ઝમીનકો હોગા કે અપની પૈદાવાર દો તિહાઈ કમ કર દે. તીસરે સાલ આસમાનસે બારિશકા એક કતરા ન બરસેગા, ન ઝમીનસે કોઈ પૈદાવાર હોગી. તમામ જાનવર ઈસ કહતસે હલાક હો જાએંગે, મગર જિસે ખુદા ચાહે. આપ (સ.અ.વ.) સે પૂછા ગયા કે ફિર ઉસ વક્ત લોગ ઝિંદા કૈસે રેહ જાએંગે? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : ઉનકી ગિઝાકે કાઈમ મકામ ઉસ વક્ત ઉનકા **લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ** કેહના ઔર **અલ્લાહુ અકબર** કેહના ઔર **સુબ્હાનલ્લાહ** કેહના ઔર **અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ** કેહના હોગા.

ઈમામ ઈબ્ને માજા (રહ.) ફરમાતે હૈં મેરે ઉસ્તાદને અપને ઉસ્તાદસે સુના વો ફરમાતે થે યે હદીસ ઈસ કાબિલ હૈ કે બચ્ચોંકે ઉસ્તાદ ઈસે બચ્ચોંકો

ભી સિખા દેં બલ્કે લિખવાએં તાકે ઉનહેં ભી યાદ રહે.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૧, સફા ૬૭૦-૬૭૨)

કિયામતકે દિન મુતકબ્બિર લોગ ચ્યૂંટિયોંકી શકલમેં જમા કિયે જાએંગે

મુસ્નદે અહમદમેં હૈ કે કિયામતકે દિન મુતકબ્બિર લોગ ચ્યૂંટિયોંકી શકલમેં જમા કિયે જાએંગે. છોટીસે છોટી ચીઝ ભી ઉનકે ઉપર હોગી. ઉનહેં જહન્નમકે જેલખાનેમેં ડાલા જાએગા ઔર ભડકતી હુઈ સખ્ત આગ ઉનકે સરોં પર શોઅલે મારેગી. ઉનહેં જહન્નમિયોંકા લહૂ પીપ ઔર પાખાના પેશાબ પિલાયા જાએગા. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૪, સફા ૪૭૪)

બાદલોંસે આવાઝ આઈ

ચલો મદીને! ઉમરને બુલાયા હૈ, ચલો મદીને! ઉમરને બુલાયા હૈ

હઝરત જી મૌલાના મુહમ્મદ યૂસુફ સાહબ (નવ્વરલ્લાહુ મરકદહૂ વ બર્રદલ્લાહુ મઝ્જઅહુ) ને પાકિસ્તાનમેં તકરીર કરતે હુએ ઈરશાદ ફરમાયા કે હઝરત ઉમર (રદિ.) કે દૌરે ખિલાફત (સન હિજરી ૧૮૦) મેં પૂરે જઝીરએ અરબમેં ઐસા કહત પડા કે ખાને પીનેકી ચીઝેં ભી કિસી કીમત પર નહીં મિલીં, ફાકોંકી શિદ્દતકી વજહસે લોગ ઈન્તિકાલ કર રહે થે, ઉસી દૌરાન હઝરત ઉમર (રદિ.) કો યે ખબર મિલી કે મિસરકે અંદર બેશુમાર પૈદાવાર હૈ ઔર મિસર ઉસસે પેહલે ફતહ હો ચુકા થા ઔર હઝરત અમ્ર બિન આસ (રદિ.) વહાંકે ગવર્નર થે. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ઉનકો ખત લિખ્ખા કે :

"યહાં હિજાઝમેં બિલકુલ ગલ્લા (અનાજ) નહીં હૈ, ઔર મુઝે માલૂમ હુવા હૈ કે મિસરમેં બહોત ગલ્લા હૈ, લિહાઝા યહાં વાલોંકે લિયે વહાંસે

ગલ્લા ભેજો."

ગવર્નર સાહબને જવાબ તેહરીર ફરમાયા :

"આપ મુત્મઈન રહેં મૈં ઈતના બડા કાફલા ગલ્લેસે લદવાકર ભેજૂંગા કે ઉસકા પેહલા ઊંટ મદીનામેં ઉતર રહા હોગા ઔર આખરી ઊંટ મિસરમેં લદ રહા હોગા."

મિસર ઔર હિજાઝકા એક મહીનેકા રાસ્તા હૈ. જો ઉસ ઝમાનેમેં ઊંટોંકે ઝરીએ તય કિયા જાતા થા. યે સારા રાસ્તા ગલ્લાકે ઊંટોંસે ભર દૂંગા. ચુનાંચે ગલ્લા આયા ઔર ઈતના હી આયા ઔર મદીના પાકમેં ઔર અતરાફમેં મુનાદી કરવા દી ગઈ કે જિસકા જી ચાહે હઝરત ઉમર (રદિ.) કે દસ્તરખ્વાન પર ખાના ખાએ ઔર જિસકા જી ચાહે અપના રાશન અપને ઘર લે જાએ. ચુનાંચે હઝાર હા હઝાર લોગોંને વહીં દસ્તરખ્વાન પર ખાના ખાયા ઔર બહોતસે અપને ઘર લે ગયે.

એક સહાબી જો જંગલમેં અપને રેઠાન (ઠિકાને) પર રેહતે થે ઉનહોંને ભી આને જાનેવાલોંસે સુના કે મદીના પાકમેં ગલ્લા આ ગયા હૈ ઔર તકસીમ હો રહા હૈ. ઉનકે પાસ એક બકરી થી, ઉનહોંને સોચા કે મૈં ચલા જાઉંગા, ઔર અકેલી બકરીકો કોઈ જાનવર વગૈરહ ખા જાએગા. લાઓ બકરીકો ઝબહ કર લૂં ઔર ખા લૂં કે ચલનેકી કુછ તાકત આ જાએગી. ચુનાંચે બકરીકો ઝબહ કિયા તો એક કતરા ભી ખૂન ન નિકલા. યે મંઝર દેખકર વો સહાબી રો પડે ઔર સર પકડકર બૈઠ ગયે કે હમારા ભી બુરા હાલ હૈ ઔર તો ઔર હમારે જાનવરોંકા ભી ખૂન ખુશ્ક હો ગયા (બકરીમેં ખૂન જબ હોતા જબ ચારા ખાતી, પાની પીતી, જબ ન ચારા ખાયા ન પાની પિયા, તો ન ખૂન રહા ન નિકલા) વો સહાબી સર પકડકર રોને લગે ઔર રોતે રોતે ગિર ગયે ઔર ગિરકર નીંદ આ ગઈ. નીંદમેં ઉનહોંને દેખા કે રસૂલે પાક (સ.અ.વ.) તશરીફ લાએ ઔર ફરમાયા કે : ઉમર (રદિ.) કે પાસ જાઓ ઔર મેરી તરફસે સલામ કેહ દો ઔર કેહ દો કે તૂ તો બડા અકલમંદ થા તેરી અકલકો કયા હુવા? યે સહાબી ઉઠે ઔર ગિરતે પડતે મદીના તય્યિબા પહોંચે ઔર હઝરત ઉમર (રદિ.) કે દરવાઝે પર દસ્તક દી ઔર કહા : રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કા કાસિદ ઈજાઝત તલબ કરતા હૈ.

હઝરત ઉમર (રદિ.) નંગે પૈર મકાનકે બાહિર તક આએ. પૂછા ક્યા બાત હૈ? ઉનહોંને ખ્વાબકા પૂરા કિસ્સા બયાન કિયા, હઝરત ઉમર (રદિ.) સુનકર લરઝ ગયે ઔર કેહને લગે કે મુઝસે કોઈ ગલતી હુઈ? ઉસી વક્ત મદીના પાકમેં જો અહલુ ર્રાય થે ઉનકો જમા કિયા ઔર ઈરશાદ ફરમાયા કે ભાઈ! બારબાર મૈં તુમ લોગોંસે કેહતા રહા કે અગર મુઝસે કોઈ ચૂક હો જાએ તો મુઝે મુતનબ્બેહ કર દિયા જાએ મગર તુમ લોગોંને મુઝે મુતનબ્બેહ નહીં કિયા, મેરે આકા જનાબ મુહમ્મદ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને મુઝે યે પયામ ભેજા હૈ, બતાઓ! મુઝસે ક્યા ગલતી હુઈ? સહાબાને કહા કે હમારી સમઝમેં તો કોઈ ગલતી નહીં આતી, એક સહાબી ખડે હુએ ઔર ઉનહોંને અર્ઝ કિયા કે મેરી સમઝમેં એક બાત આઈ હૈ કે આપકે મુલ્કમેં કહત પડ રહા થા ઔર ગલ્લા નહીં થા ઔર લોગ ભૂખકી વજહસે મર રહે થે, મગર બજાએ ઉસકે કે આપ અલ્લાહ તઆલાસે માંગતે આપને અપને ગવર્નર ઔર અપને હી જૈસે ઈન્સાનસે દરખ્વાસ્ત કી, યે હૈ વો ગલતી. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા : વાકિઅતન યેહી ગલતી હૈ, ફિર સબને કહા કે વાકઈ યેહી ગલતી હૈ. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ઉસી વક્ત દુઆ માંગી, અપની ખતાકી મઆફી ચાહી, દુઆ કરના થા કે આસમાનકે બાદલોંમેં ખલબલી મચ ગઈ ઔર દૌડ લગ ગઈ ઔર હર બાદલ એક દૂસરેસે આગે બઢ રહા થા ઔર યે કેહ રહા થા :

ચલો મદીને ઉમર (રદિ.) ને બુલાયા હૈ
ચલો મદીને ઉમર (રદિ.) ને બુલાયા હૈ

(તારીખે કામિલ, જિલ્દ ૨, સ. ૨૩૫, આખિરતકી યાદ મલ્ફૂઝાત હઝરતે અકદસ મૌલાના ઈફતિખારૂલ હસન કાન્ધલવી, સ. : ૬૦)

નેક ઔર દીનદારકી મૌત પર ધૂમ ધામ
આશિકકા જનાઝા હૈ ઝરા ધૂમસે નિકલે

ઈસ મઝમૂનકો બહોત ગૌરસે પઢેં

અલ્લાહ તબારક વ તઆલા મલકુલ મૌતસે ફરમાતા હૈ કે તૂ મેરે દોસ્તકે

પાસ જા મૈંને ઉસે આસમાની સખ્તીસે હર તરહ આઝમા લિયા હૈ, હર એક હાલતમેં ઉસે અપની ખૂશીમેં ખુશ પાયા, તૂ જા ઔર ઉસે મેરે પાસ લે આ કે મૈં ઉસે હર તરહકા આરામ વ ઐશ દૂ. મલકુલ મૌત (અલૈ.) અપને સાથ પાંચસો ફરિશ્તોંકો લેકર ચલતે હૈં ઉનકે પાસ જન્નતી કફન, વહાંકી ખૂશ્બૂ ઔર રૈહાનકે ખોશે હોતે હૈં જિસકે સિરે પર બીસ રંગ હોતે હૈં. હર રંગકી ખૂશ્બૂ અલગ અલગ હોતી હૈ. સફેદ રેશમી કપડેમેં આ'લા મુશ્ક બ તકલ્લુફ લિપટી હુઈ હોતી હૈ. યે સબ આતે હૈં, મલકુલ મૌત (અલૈ.) તો ઉસકે સરહાને બૈઠ જાતે હૈં ઔર ફરિશ્તે ઉસકે ચારોં તર બૈઠ જાતે હૈં. હર એકકે સાથ જો કુછ જન્નતી તોહફા હૈ વો ઉસકે આ'ઝા પર રખ દિયા જાતા હૈ ઔર સફેદ રેશમ ઔર મુશ્ક ઉસકી ઠોડી તલે રખ દિયા જાતા હૈ. ઉસકે લિયે જન્નતકે દરવાઝે ખોલ દિયે જાતે હૈં ઔર ઉસકી રૂહ કભી જન્નતી ફૂલોંસે કભી જન્નતી લિબાસોંસે કભી જન્નતી ફલોંસે ઈસ તરહ બેહલાઈ જાતી હૈ જૈસે રોતે હુએ બચ્ચેકો લોગ બેહલાતે હૈં ઉસ વક્ત ઉસકી હૂરેં હંસ હંસકર ઉસકી ચાહત કરતી હૈં. રૂહ ઉન મનાઝિરકો દેખકર બહોત જલ્દ જિસ્માની કૈદસે નિકલ જાનેકા ઈરાદા કરતી હૈ.

મલકુલ મૌત ફરમાતે હૈં હાં અય પાક રૂહ બગૈર કાંટેકી બેરિયોંકી તરફ ઔર લદે હુએ કેલોંકી તરફ ઔર લંબી લંબી છાંવકી તરફ ઔર પાનીકે ઝરનોંકી તરફ ચલ. વલ્લાહ! માં જિસ કદર બચ્ચે પર મહેરબાન હોતી હૈ ઉસસે ભી ઝિયાદા મલકુલ મૌત ઉસ પર શફકત વ રહમત કરતા હૈ ઈસ લિયે કે ઉસે ઈલ્મ હૈ કે યે મહેબૂબે ખુદા હૈ અગર ઉસે ઝરાસી ભી તકલીફ પહોંચી તો મેરે રબકી નારાઝગી મુઝ પર હોગી. બસ ઈસ તરહ ઉસ રૂહકો ઈસ જિસ્મસે અલગ કર લેતા હૈ જૈસે ગુંદે હુએ આટેમેંસે બાલ.

મલકુલ મૌતકે રૂહકો કબ્ઝ કરતે હી રૂહ જિસ્મસે કેહતી હૈ કે અલ્લાહ તઆલા તુઝે જઝાએ ખૈર દે તૂ ખુદાકી ઈતાઅતકી તરફ જલ્દી કરનેવાલા ઔર ખુદાકી નાફરમાનીસે દેર કરનેવાલા થા. તૂને આપ ભી નજાત પાઈ ઔર મુઝે ભી નજાત દિલવાઈ. જિસ્મ ભી રૂહકો ઐસા હી જવાબ દેતા હૈ. ઝમીનકે વો તમામ હિસ્સે જિન પર યે ખુદાકી ઈબાદત કરતા થા ઉસકે મરનેસે ચાલીસ દિન તક રોતે હૈં. ઈસી તરહ આસમાનકે વો તમામ દરવાઝે જિનસે

ઉસકે નેક આ'માલ ચળ્હતે થે ઔર જિનસે ઉસકી રોઝિયાં ઉતરતી થીં ઉસ પર રોતે હૈં.

ઉસી વક્ત વો પાંચસો ફરિશ્તે ઉસ જિસ્મકે ઈર્દગિર્દ ખડે હો જાતે હૈં ઔર ઉસકે નેહલાનેમેં શામિલ રેહતે હૈં. ઈન્સાન ઉસકી કરવટ બદલે, ઉસસે પેહલે ખૂદ ફરિશ્તે બદલ દેતે હૈં. ઔર ઉસે નેહલાકર ઈન્સાની કફનસે પેહલે અપના સાથ લાયા હુવા કફન પેહના દેતે હૈં ઔર ઉનકી ખૂશ્બૂસે પેહલે અપની ખૂશ્બૂ લગા દેતે હૈં ઔર ઉસકે ઘરકે દરવાઝેસે લેકર ઉસકી કબર તક દો રૂખ સફેં બાંધકર ખડે હો જાતે હૈં ઔર ઉસકે લિયે ઈસ્તિગફાર કરને લગતે હૈં. ઉસ વક્ત શયતાન ઈસ ઝોરસે રંજકે સાથ ચીંખતા હૈ કે ઉસકે જિસ્મકી હડ્ડિયાં ટૂટ જાએં ઔર કેહતા હૈ કે મેરે લશ્કરિયો! તુમ બરબાદ હો જાઓ હાય યે તુમહારે હાથોંસે કૈસે બચ ગયા? વો જવાબ દેતે હૈં કે યે મા'સૂમ થા.

જબ ઉસકી રૂહકો લેકર મલકુલ મૌત ચળ્હતે હૈં તો હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) સત્તર હઝાર ફરિશ્તોંકો લેકર ઉસકા ઈસ્તિકબાલ (સ્વાગત) કરતે હૈં. હર એક ઉસે જુદાગાના બશારતે ખુદાવંદી સુનાતા હૈ. યહાં તકકે ઉસકી રૂહ અર્શે ખુદાકે પાસ પહોંચતી હૈ. વહાં જાતે હી સિજદેમેં ગિર પડતી હૈ. ઉસી વક્ત જનાબે બારી તઆલાકા ઈરશાદ હોતા હૈ કે મેરે બંદેકી રૂહકો બગૈર કાંટોંકી બેરિયોંમેં ઔર તેહ બ તેહ કેલોંકે દરખ્તોંમેં ઔર લંબે સાયોંમેં ઔર બેહતે પાનિયોંમેં જગહ દો.

ફિર જબ ઉસે કબરમેં રખ્ખા જાતા હૈ તો દાઈ તરફ નમાઝ ખડી હો જાતી હૈ, બાઈ જાનિબ રોઝા ખડા હો જાતા હૈ, સરકી તરફ કુરઆન આ જાતા હૈ, નમાઝોંકો ચલકર જાના પૈરોંકી તરફ હોતા હૈ. એક કિનારે સબર ખડા હો જાતા હૈ. અઝાબકી એક ગરદન લપકતી આતી હૈ લેકિન દાઈ જાનિબસે નમાઝ ઉસે રોક દેતી હૈ કે યે હમેશા ચોકન્ના રહા અબ ઈસ કબરમેં આકર ઝરા રાહત પાઈ. વો બાઈ તરફસે આતી હૈ, યહાંસે રોઝા યેહી કેહકર ઉસે આને નહીં દેતા. સરહાનેસે આતી હૈ યહાંસે કુરઆન ઔર ઝિક્ર યેહી કેહકર આડે આતે હૈં. વો પૈરોંકી તરફસે આતી હૈ યહાંસે ઉસકા નમાઝોંકે લિયે ચલકર જાના ઉસે રોક દેતા હૈ. ગર્ઝ ચારોં તરફસે ખુદાકે મહેબૂબકે લિયે રોક હો જાતી હૈ ઔર અઝાબકો કહીંસે રાહ નહીં મિલતી, વો વાપસ ચલા જાતા હૈ.

ઉસ વક્ત સબર કેહતા હૈ કે મૈં દેખ રહા થા કે અગર તુમસે હી યે અઝાબ દફા હો જાએ તો મુઝે બોલનેકી ક્યા ઝરૂરત? વરના મૈં ભી ઉસકી હિમાયત કરતા અબ મૈં પુલસિરાત પર ઔર મીઝાનકે વક્ત ઉસકે કામ આઉંગા.

અબ દો ફરિશ્તે ભેજે જાતે હૈં એકકો નકીર કહા જાતા હૈ દૂસરેકો મુન્કર. યે ઉચક લે જાનેવાલી બિજલી જૈસે હોતે હૈં. ઉનકે દાંત સિયાહ (કાલે) જૈસે હોતે હૈં. ઉનકે સાંસસે શોઅલે નિકલતે હૈં. ઉનકે બાલ પૈરોં તલે લટકે હોતે હૈં. ઉનકે દોનોં કંધોંકે દરમિયાન ઈતની ઈતની મસાફત હોતી હૈ. ઉનકે દિલ નરમી ઔર રહમતસે બિલકુલ ખાલી હોતે હૈં. ઉનમેંસે હર એકકે હાથમેં હથોડે હોતે હૈં કે અગર કબીલએ રબીઆ ઔર કબીલએ મુઝિર જમા હોકર ઉસે ઉઠાના ચાહેં તો નામુમકિન હૈ. વો આતે હી ઉસે કેહતે હૈં ઉઠ બૈઠ. યે ઉઠકર સીધી તરહ બૈઠ જાતા હૈ. ઉસકા કફન ઉસકે પેહલૂ પર આ જાતા હૈ. વો ઉસસે પૂછતે હૈં! તેરા રબ કૌન હૈ? તેરા દીન ક્યા હૈ? તેરા નબી કૌન હૈ?

સહાબા (રદિ.) સે રહા ન ગયા ઉનહોંને કહા યા રસૂલલ્લાહ! ઐસે ડરાવને ફરિશ્તેકો કૌન જવાબ દેગા? આપ (સ.અ.વ.) ને ઈસી આયત **(યુષબ્બિતુલ્લાહુ)** કી તિલાવત ફરમાઈ ઔર ફરમાયા કે વો બેજિઝક જવાબ દેતા હૈ કે મેરા રબ અલ્લાહ વહ્દહૂ લાશરીક લહૂ હૈ. ઔર મેરા દીન ઈસ્લામ હૈ, જો ફરિશ્તોંકા ભી દીન હૈ. ઔર મેરે નબી મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) હૈં જો ખાતિમુ ન્નબિય્યીન થે.

વો કેહતે હૈં આપને સહીહ જવાબ દિયા અબ તો વો ઉસકે લિયે ઉસકી કબરકો ઉસકે દાએંસે ઉસકે બાએં ઉસકે આગેસે ઉસકે પીછેસે, ઉસકે સરકી તરફસે ઉસકે પાંવકી તરફસે ચાલીસ ચાલીસ હાથ કુશાદા કર દેતે હૈં, વો દોસો હાથકી વુસ્અત કર દેતે હૈં ઔર ચાલીસ હાથકા ઈહાતા કર દેતે હૈં ઔર ઉસસે ફરમાતે હૈં અપની નઝરેં ઉપર ઉઠા. યે દેખતા હૈ કે જન્નતકા દરવાઝા ખુલા હુવા હૈ. વો કેહતે હૈં અય ખુદાકે દોસ્ત! ચૂંકે તૂને ખુદાકી બાત માન લી હૈ તેરી મંઝિલ યે હૈ.

હુઝૂર (સ.અ.વ.) ફરમાતે હૈં ઉસ ખુદાકી કસમ જિસકે હાથમેં મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કી જાન હૈ ઉસ વક્ત જો સુરૂર ઔર રાહત ઉસકે દિલકો હોતી હૈ વો લાઝવાલ હોતી હૈ ફિર ઉસસે કહા જાતા હૈ અબ અપને નીચે દેખ. યે

દેખતા હૈ કે જહન્નમકા દરવાંઝા ખુલા હુવા હૈ. ફરિશ્તે કેહતે હૈં કે દેખ ઉસસે ખુદાને તુઝે હમેશાકે લિયે નજાત બખ્શી. ફિર તો ઉસકા દિલ ઈતના ખૂશ હોતા હૈ કે યે ખૂશી હમેશા હમેશ તક હટતી નહીં.

હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે ઉસકે લિયે સત્તર (૭૦) દરવાઝે જન્નતકે ખુલ જાતે હૈં. જહાંસે બાદે સબાકી લપટેં ખૂશ્બૂ ઔર ઠંડકકે સાથ આતી રેહતી હૈં યહાં તકકે અલ્લાહ તઆલા ઉસકી ઉસ ખ્વાબગાહસે કિયામતકે કાઈમ હો જાને પર ઉઠાએ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૩, સફા ૭૨-૭૪)

મય્યિત પર આંસૂ બહાના જાઈઝ હૈ મગર મય્યિત પર નૌહા ઔર માતમ નહીં કરના ચાહિયે

ઝમાનએ જાહિલિયતમેં યે દસ્તૂર થા કે જબ કોઈ બડા આદમી મર જાતા થા તો વો વસિય્યત કરકે જાતા કે છ મહીને તક યા સાલ યા દો બરસ તક મુઝે રોયા જાએ અબ ઝાહિર બાત હૈ કે ઈતને દિનોં તક આંખોંમેં કોઈ આંસૂ લેકર બૈઠ જાએ. તો યે હો નહીં સકતા, ઔર ન રોએ તો લોગ કહેંગે ભાઈ કોઈ બડા આદમી નહીં થા મામૂલી થા મર ગયા. લિહાઝા છ મહીને રોઓ તાકે માલૂમ હો કે બડા આદમી ગુઝરા હૈ. મગર અબ છ મહીને તક રોએ કૌન? તો રોનેવાલિયાં કિરાએ પર (મઝદૂરી પર) લી જાતી થીં કે વો છ મહીને તક બૈઠકર રોએં. ઔર વો ઔરતેં હી રખ્ખી જાતી થીં, ઈસ લિયે કે આંસૂ બહાના ઉનહેં આસાનીસે આતા હૈ, બસ ઈરાદા કિયા ઔર ટપ ટપ આંસૂ ટપકને શુરૂ હો ગયે, તો રોને ઔર રૂલાનેકે લિયે ઔરતોંસે બેહતર દૂસરા કિરાયાદાર નહીં મિલ સકતા થા. ઈસ લિયે ઔરતોંકો કિરાયા પર રખતે થે. ઉજરત (મઝદૂરી) ભી દી જાતી ઔર ખાના કપડા ભી.

ઔર ઉનકા તરીકા ક્યા થા? ઘરમેં બૈઠી હુઈ હૈં. ખા પી રહી હૈં, ઉનહોંને દેખા કે કોઈ તઅઝિયતકે લિયે આયા, બસ વો ફૌરન ઘેરા બનાકર

બૈઠ ગઈ ઔર ઉનહોંને "રાં રાં" કરકે રોના શુરૂ કર દિયા કે **વા કઝા!! વા જબલાહ!! વ શમ્સાહ!!** તૂ તો પહાડ થા, તૂ તો આફતાબ થા, ચાંદ થા વગૈરહ.

હઝરત સઅદ બિન ઉબાદા (રદિ.) બીમાર હુએ તો રસૂલે કરીમ (સ.અ.વ.) અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ, સઅદ બિન અબી વક્કાસ ઔર અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) કો સાથ લિયે હુએ ઉનકી ઈયાદતકે લિયે આએ. આપ (સ.અ.વ.) જબ અંદર તશરીફ લાએ તો ઉનકો ગાશિયામેં યાની બડી સખ્ત હાલતમેં પાયા, યા આપ (સ.અ.વ.) ને ઉનકો ઈસ હાલતમેં દેખા કે ઉનકે ગિર્દ આદમિયોંકી ભીડ લગી હુઈ થી તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "ખતમ હો ચુકે? (બતૌર માયૂસી યા હાઝિરીનસે પૂછનેકે તૌર પર આપ (સ.અ.વ.) ને યે બાત ફરમાઈ) તો લોગોંને અર્ઝ કિયા "નહીં હઝરત! અભી ખતમ નહીં હુએ" તો રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો ઉનકી હાલત દેખકર રોના આ ગયા. જબ ઔર લોગોંને આપ (સ.અ.વ.) પર રોનેકે આસાર દેખે તો વો ભી રોને લગે. આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા "લોગો! અચ્છી તરહ સુન લો ઔર સમઝ લો કે અલ્લાહ તઆલા આંખકે આંસૂ ઔર દિલકે ગમ પર તો સઝા નહીં દેતા ક્યૂંકે ઉસ પર બંદેકા ઈખ્તિયાર ઔર કાબૂ નહીં હૈ." ફિર ઝબાનકી તરફ ઈશારા કરકે ફરમાયા "લેકિન ઈસકી ગલતી પર યાની ઝબાનસે નૌહા ઔર માતમ કરને પર સઝા ભી દેતા હૈ ઔર પઢને પર ઔર દુઆ વ ઈસ્તિગફાર કરને પર રહમત ભી ફરમાતા હૈ."

(સહીહ બુખારી વ સહીહ મુસ્લિમ, મઆરિફુલ હદીસ)

હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે ઉનકે શૌહર અબૂ સલમા (રદિ.) કી વફાતકે વક્ત રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) તશરીફ લાએ. ઉનકી આંખેં ખુલી રેહ ગઈ થીં. આપ (સ.અ.વ.) ને ઉનકો બંદ કિયા ઔર ફરમાયા "જબ રૂહ જિસ્મસે નિકાલી જાતી હૈ તો બીનાઈ (આંખોંકી રોશની) ભી ઉસકે સાથ ચલી જાતી હૈ ઈસ લિયે મૌતકે બાદ આંખોંકો બંદ કર દેના ચાહિયે" આપ (સ.અ.વ.) કી યે બાત સુનકર ઉનકે ઘરકે લોગ ચિલ્લા ચિલ્લાકર રોને લગે ઔર ઉસ રંજ વ સદમાકી હાલતમેં ઉનકી ઝબાનસે ઐસી બાતેં નિકલને લગીં જો ખૂદ ઉન લોગોંકે હકમેં બદ દુઆ થીં તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "લોગો! અપને હકમેં ખૈર ઔર ભલાઈકી દુઆ કરો. ઈસ લિયે કે તુમ જો

કુછ કેહ રહે હો ફરિશ્તે ઉસ પર આમીન કેહતે હૈં." ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને ખૂદ ઈસ તરહ દુઆ ફરમાઈ :

"અય અલ્લાહ! અબૂ સલમા (રદિ.) કી મગફિરત (બખ્શિશ) ફરમા ઔર અપને હિદાયતયાબ બંદોંમેં ઉનકા દરજા બુલંદ ફરમા ઔર ઉસકે બજાએ તૂહી સર પરસ્તી ઔર નિગરાની ફરમા. ઉસકે પસમાન્દગાનકી. ઔર રબ્બુલ આલમીન બખ્શ દે હમકો ઔર ઉસકો ઔર ઉસકી કબરકો વસીઅ ઔર મુનવ્વર ફરમા." (સહીહ મુસ્લિમ, મઆરિફુલ હદીસ)

આપ (સ.અ.વ.) ને અપની ઉમ્મતકે લિયે ઈસ્તિરજાઅકા જુમ્લા **(ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન)** ઔર અલ્લાહકી કઝા પર રાઝી રેહના મસ્નૂન કરાર દિયા. ઔર યે બાતેં રોને ઔર દિલકે ગમકે મુનાફી નહીં. યેહી વજહ હૈ કે આપ (સ.અ.વ.) તમામ મખ્લૂકમેં સબસે ઝિયાદા રાઝી બ કઝાએ ઈલાહી ઔર સબસે ઝિયાદા હમ્દ કરનેવાલે થે ઔર ઉસકે બાવજૂદ અપને સાહબઝાદે ઈબ્રાહીમ (રદિ.) પર વુફૂરે મુહબ્બત વ શફકતસે રિક્કત (નરમી) કે બાઈસ રો દિયે ઔર આપ (સ.અ.વ.) કા દિલ અલ્લાહ તબારક વ તઆલાકી રઝા વ શુક્રસે ભરપૂર ઔર ઝબાન ઉસકે ઝિક્ર વ હમ્દમેં મશ્ગૂલ થી. (ઝાદુલ મઆદ)

હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હમ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે સાથ અબૂ સૈફ આહંગર (લોહાર) કે ઘર ગયે, યે અબૂ સૈફ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે ફરઝંદ ઈબ્રાહીમકી દાયા ખૌલા બિન્તે મુન્ઝિરકે શૌહર થે ઔર ઈબ્રાહીમ (રદિ.) ઉસ વક્તકે રિવાજકે મુતાબિક અપની દાયાકે ઘર હી રેહતે થે. રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને અપને સાહબઝાદેકો ઉઠા લિયા, ચૂમા ઔર ઉનકે રૂખ્સારોં પર નાક રખ્ખી, જૈસાકે બચ્ચોંકો પ્યાર કરતે વક્ત કિયા જાતા હૈ.

ઉસકે બાદ એક દફા ફિર આપકે સાહબઝાદે ઈબ્રાહીમ (રદિ.) કી આખરી બીમારીમેં હમ વહાં ગયે. ઉસ વક્ત ઈબ્રાહીમ જાન દે રહે થે. નઝઅકી હાલતમેં થે. ઉનકી ઈસ હાલતકો દેખકર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી આંખોંસે આંસૂ બેહને લગે. અબ્દુર્રહમાન બિન ઔફ (રદિ.) ને (જો નાવાકફિયતકી વજહસે સમઝતે થે કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ઈસ કિસમકી ચીઝોંસે મુતાસ્સિર નહીં હો સકતે) તઅજ્જુબસે કહા "યા રસૂલલ્લાહ! આપકી ભી યે હાલત?

આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "અય ઈબ્ને ઔફ! યે કોઈ બુરી બાત ઔર બુરી હાલત નહીં બલ્કે યે શફકત ઔર દર્દમંદી હૈ." ફિર દો બારા આપ (સ.અ.વ.) કી આંખોંમેં આંસૂ બહે તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "આંખ આંસૂ બહાતી હૈ ઔર દિલ મગમૂમ હૈ ઔર ઝબાનસે હમ વહી કહેંગે જો અલ્લાહકો પસંદ હૈ યાની (ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન) ઔર અય ઈબ્રાહીમ! તુમહારી જુદાઈકા હમેં સદમા હૈ. (સહીહ બુખારી, સહીહ મુસ્લિમ, મઆરિફુલ હદીસ, ઉસ્વએ રસૂલે અકરમ સ. ૫૫૭-૫૫૯)

અલ્લાહ તઆલાકી શાનદાર તા'રીફ પર મુશતમિલ એક દેહાતીકી દુઆ ઔર આં હઝરત (સ.અ.વ:) કા કીમતી હદિયા

હઝરત અનસ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) એક દેહાતીકે પાસસે ગુઝરે, વો અપની નમાઝમેં દુઆ માંગ રહા થા ઔર કેહ રહા થા :

(૧) અય વો ઝાત જિસકો આંખેં દેખ નહીં સકતીં.

(૨) અય વો ઝાત કે કિસીકા ખયાલ વ ગુમાન ઉસ તક નહીં પહોંચ સકતા.

(૩) અય વો ઝાત કે ઔસાફ બયાન કરનેવાલે ઉસકે ઔસાફ બયાન નહીં કર સકતે.

(૪) અય વો ઝાત કે હવાદિસે ઝમાના ઉસ પર અસર અંદાઝ નહીં હો સકતે.

(૫) અય વો ઝાત કે ઉસે ગરદિશે ઝમાનાસે કોઈ અંદેશા નહીં.

(૬) અય વો ઝાત જો પહાડોંકે વઝનોંકો જાનતી હૈ.

(૭) અય વો ઝાત જો સમંદરોંકે પૈમાનોંકો જાનતી હૈ.

(૮) અય વો ઝાત જો બારિશકે કતરોંકી તા'દાદકો જાનતી હૈ.

(૯) અય વો ઝાત જો દરખ્તોંકે પત્તોંકી તા'દાદકો જાનતી હૈ.

(૧૦) અય વો ઝાત જો ઉન તમામ ચીઝોંકો જાનતી હૈ જિન પર રાતકી તારીકી છાતી હૈ. ઔર જિનકો દિન રોશન કરતા હૈ.

(૧૧) અય વો ઝાત જિસકો આસમાન દૂસરે આસમાનસે છુપા નહીં સકતા.

(૧૨) અય વો ઝાત જિસકો ઝમીન દૂસરી ઝમીનસે છુપા નહીં સકી.

(૧૩) અય વો ઝાત કે સમંદરકે પેટમેં ક્યા હૈ વો ભી તુઝે માલૂમ હૈ.

(૧૪) અય વો ઝાત કે ચટાનોંમેં ક્યા છુપા હૈ વો ભી તૂ જાનતા હૈ.

તૂ મેરી ઉમરકે આખરી હિસ્સેકો સબસે બેહતર બના દે.

ઔર મેરે આખરી અમલકો સબસે બેહતર અમલ બના દે.

ઔર મેરા બેહતરીન દિન વો બના જિસ દિન મેરી તુઝસે મુલાકાત હો.

આપ (સ.અ.વ.) ને એક આદમીકે ઝિમ્મે લગાયા કે જબ યે દેહાતી નમાઝસે ફારિગ હો જાએ તો ઉસે મેરે પાસ લે આના. ચુનાંચે વો નમાઝકે બાદ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા. હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે પાસ એક કાન (ખાણ) સે કુછ સોના હદિયામેં આયા હુવા થા. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઉસે વો સોના હદિયામેં દિયા ફિર ઉસે પૂછા કે અય એ'રાબી! તુમ કૌનસે કબીલેકે હો? ઉસને કહા યા રસૂલલ્લાહ! બની આમિર બિન સઅ્સઅહ કબીલેકા હૂં, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : ક્યા તુમ જાનતે હો મૈંને તુમકો યે સોના ક્યૂં હદિયા કિયા હૈં? ઉસને કહા યા રસૂલલ્લાહ! હમારી આપકી જો રિશ્તેદારી હૈ ઉસકી વજહસે. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : રિશ્તેદારીકા ભી હક હોતા હૈ લેકિન મૈંને તુમહેં સોના ઈસ વજહસે હદિયા કિયા હૈ કે તુમને બહોત ઉમદા તરીકેસે અલ્લાહકી સના (તા'રીફ) બયાન કી હૈ. (હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૩૬૮-૩૬૯)

અલ્લાહ તઆલાકા વો નામ કે ઉસકે વસીલેસે જબ દુઆં કી જાતી હૈ તો ઝરૂર કબૂલ હોતી હૈ

હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો યે દુઆ માંગતે હુએ સુના :

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક બિસ્મિક ત્તાહિરિ ત્તય્યિબિલ્ મુબારકિલ્ અહબ્બિ ઈલૈકલ્લઝી ઈઝા દુઈત બિહી અજબ્ત વ ઈઝા સુઈલ્તત બિહી અઅ્તૈત વ ઈઝસ્તુર્હિમ્ત બિહી રહિમ્ત વ ઈઝસ્તુફરિજ્ત બિહી ફર્રજ્ત.

અય અલ્લાહ મૈં તુઝસે તેરે નામકે વસીલેસે સવાલ કરતા હૂં જો પાક ઉમદા મુબારક ઔર તુઝે સબસે ઝિયાદા મહેબૂબ હૈ. જબ તુઝે ઉસકે ઝરીઆ પુકારા જાતા હૈ તો તૂ ઝરૂર મુતવજ્જેહ હોતા હૈ. ઔર જબ તુઝસે ઉસકે વસીલેસે માંગા જાતા હૈ તો તૂ ઝરૂર દેતા હૈ. ઔર જબ તુઝસે ઉસકે ઝરીઆ રહમ તલબ કિયા જાતા હૈ તો તૂ ઝરૂર રહમ ફરમાતા હૈ. ઔર જબ ઉસકે વસીલેસે તુઝસે કુશાદગી માંગી જાતી હૈ તો તૂ ઝરૂર કુશાદગી દેતા હૈ.

હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં એક દિન હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : "અય આઈશા! ક્યા તુમહેં પતા ચલા કે અલ્લાહ તઆલાને મુઝે વો નામ બતા દિયા હૈ કે જબ ઉસ નામકે વસીલેસે ઉસસે દુઆ કી જાતી હૈ તો વો ઝરૂર કબૂલ ફરમાતા હૈ." મૈંને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ! મેરે માં બાપ આપ પર કુરબાન હોં વો નામ મુઝે ભી સિખા દેં. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : "અય આઈશા! તુઝે સિખાના મુનાસિબ નહીં." વો ફરમાતી હૈં મૈં એક તરફ હોકર બૈઠ ગઈ ફિર મૈં ખડી હુઈ ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સરકા બોસા લિયા. ફિર મૈંને અર્ઝ કિયા : યા રસૂલલ્લાહ! મુઝે વો નામ સિખા દેં. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : "અય આઈશા! તુમહારે લિયે મુનાસિબ નહીં કે મૈં તુમહેં સિખાઉં. ક્યૂંકે તુમહારે લિયે મુનાસિબ નહીં કે તુમ ઉસકે ઝરીઆ દુનિયાકી કોઈ ચીઝ માંગો." મૈં વહાંસે ઉઠી ઔર વુઝૂ કરકે દો રકાત નમાઝ પઢી ફિર યે દુઆ માંગી :

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અદઊકલ્લાહ વ અદ્ઊક ર્રહમાન વ અદઊકલ્ બર્ર ર્રહીમ, વ અદઊક બિઅસ્માઈકલ્ હુસ્ના કુલ્લિહા મા અલિમ્તુ મિન્હા વમા લમ્ અઅ્લમ્ અન્તગ્ફિરલી વ તર્હમની.

અય અલ્લાહ! મૈં તુઝે અલ્લાહ કેહકર પુકારતી હૂં, તુઝે રહમાન કેહકર પુકારતી હૂં, તુઝે નેકોકાર રહીમ કેહકર પુકારતી હૂં ઔર તુઝે તેરે

ઉન અચ્છે નામોંસે પુકારતી હૂં જિનકો મૈં જાનતી હૂં ઔર જિનકો નહીં જાનતી હૂં, ઔર યે સવાલ કરતી હૂં કે તૂ મેરી મગફિરત ફરમા દે ઔર મુઝ પર રહમ ફરમા દે.

હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં હુઝૂર (સ.અ.વ.) મેરી યે દુઆ સુનકર બહોત હંસે ઔર ફરમાયા "તુમને જિન નામોંસે અલ્લાહકો પુકારા હૈ ઉનમેં વો ખાસ નામ ભી શામિલ હૈ."

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૩૬૯-૩૭૦)

હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી દુઆકી બરકતસે હઝરત અલી (રદિ.) કી તબીઅત ઠીક હો ગઈ

હઝરત અલી (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે એક દફા મૈં બીમાર હુવા. મૈં નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા. આપ (સ.અ.વ.) ને મુઝે અપની જગહ બિઠાયા ઔર ખૂદ ખડે હોકર નમાઝ શુરૂ ફરમા દી ઔર અપને કપડેકા એક કિનારા મુઝ પર ડાલ દિયા. ફિર નમાઝકે બાદ ફરમાયા "અય ઈબ્ને અબી તાલિબ! અબ તુમ ઠીક હો ગયે હો કોઈ ફિક્ર ન કરો, મૈંને જો ચીઝ ભી અલ્લાહસે અપને લિયે માંગી ઉસ જૈસી મૈંને અલ્લાહસે તુમહારે લિયે ભી માંગી, ઔર મૈંને જો ચીઝ ભી અલ્લાહસે માંગી વો અલ્લાહને મુઝે ઝરૂર દી. બસ ઈતની બાત હૈ. મુઝસે યૂં કહા ગયા હૈ કે આપકે બાદ કોઈ નબી નહીં હોગા." ચુનાંચે મૈં વહાંસે ઉઠા તો મૈં બિલકુલ ઠીક હો ચુકા થા ઔર ઐસે લગ રહા થા કે જૈસે મૈં બીમાર હી નહીં હુવા થા.

(હયાુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૩૭૩)

પરેશાની ઔર ગમ દૂર કરનેકા એક નબવી નુસ્ખા

હઝર અનસ બિન માલિક (રદિ.) ફરમાતે હૈં નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) જબ નમાઝસે ફારિગ હોતે તો દાયાં હાથ અપને સર પર ફેરતે

ઔર ફરમાતે,

બિસ્મિલ્લા હિલ્લઝી લા ઈલાહ ઈલ્લા હુવર્રહમા નુર્રહીમ. અલ્લાહુમ્મ અઝ્હિબ્ અન્નીલ્ હમ્મ વલ્હુઝ્ન.

અલ્લાહકે નામસે (શુરૂ કરતા હૂં) જિસકે સિવા ઔર કોઈ મા'બૂદ નહીં, વો બડા મહેરબાન ઔર બહોત રહમ કરનેવાલા હૈ, અય અલ્લાહ! તૂ હર ફિક્ર ઔર ગમકો મુઝસે દૂર ફરમા દે.

એક રિવાયતમેં યે હૈ કે અપના દાયાં હાથ અપની પેશાની પર ફેરતે ઔર ફરમાતે : **અલ્લાહુમ્મ અઝ્હિબ્ અન્નીલ્ હમ્મ વલ્હુઝ્ન** અય અલ્લાહ! તૂ હર ફિક્ર ઔર ગમકો મુઝસે દૂર ફરમા દે.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સ. ૩૮૪-૩૮૫)

અપને બીવી બચ્ચોંકો અલ્લાહકી હિફાઝતમેં દેનેકા એક નબવી નુસ્ખા

હઝરત અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મસઊદ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કે પાસ એક આદમી આયા ઔર ઉસને કહા યા રસૂલલ્લાહ! અલ્લાહકી કસમ! મૈં અપની જાન, અપને અહલો અયાલ (બાલ બચ્ચે) ઔર માલકે બારેમેં બહોત ડરતા હૂં. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "સુબહ ઔર શામ યે કલિમાત કહા કરો :

બિસ્મિલ્લાહિ અલા દીની વ નફ્સી વ વલદી વ અહ્લી વ માલી.

મૈં અપને દીન પર, અપની જાન પર, અપની ઔલાદ પર, અપને ઘરવાલોં પર ઔર અપને માલ પર અલ્લાહકા નામ લેતા હૂં.

ઉસ આદમીને યે કલિમાત કેહને શુરૂ કર દિયે ઔર ફિર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં આયા. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઉસસે પૂછા તુમહેં જો ડર લગતા થા ઉસકા ક્યા હુવા? ઉસને કહા ઉસ ઝાતકી કસમ! જિસને આપ (સ.અ.વ.) કો હક દેકર ભેજા વો ડર બિલકુલ જાતા રહા.

(હયાતુસ્સહાબા, જિ. ૩, સ. ૩૮૯)

શયતાનકે શરસે બચનેકા એક નબવી નુસ્ખા

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર બિન આસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં જબ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) મસ્જિદમેં દાખિલ હોતે તો યે કલિમાત કેહતે :

અઊઝુબિલ્લાહિલ્ અઝીમિ વ વજ્હિહિલ્ કરીમિ વ સુલ્તાનિહિલ્ કદીમિ મિનશ્શતા નિર્રજીમ.

મૈં મરદૂદ શયતાનસે અઝમતવાલે અલ્લાહકી ઉસકી કરીમ ઝાતકી ઔર ઉસકી કદીમ સલ્તનતકી પનાહ ચાહતા હૂં.

આદમી જબ યે કલિમાત કેહતા હૈ તો શયતાન કેહતા હૈ બાકી સારે દિનમેં ઉસ આદમીકી મુઝસે હિફાઝત હો ગઈ.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૩૯૪)

ઈબ્ને આદમ! ગુસ્સેકે વક્ત મુઝે યાદ કર લિયા કર, મૈં ભી ગઝબકે વક્ત તુઝે મઆફી અતા કરૂંગા

ઈબ્ને અબી હાતિમમેં હઝરત વહીબ બિન વરદ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે અલ્લાહ તબારક વ તઆલા ફરમાતા હૈ કે "અય ઈબ્ને આદમ! અપને ગુસ્સેકે વક્ત તૂ મુઝે યાદ કર લિયા કર મૈં ભી અપને ગઝબકે વક્ત તુઝે મઆફી અતા ફરમા દિયા કરૂંગા. ઔર જિન પર મેરા અઝાબ નાઝિલ હોગા મૈં તુઝે ઉનસે બચા લૂંગા, બરબાદ હોનેવાલોંકે સાથ તુઝે બરબાદ ન કરૂંગા, અય ઈબ્ને આદમ! જબ તુઝ પર ઝુલ્મ કિયા જાએ તો સબ્ર વ સહાર (બરદાશ્ત) કે સાથ કામ લે, મુઝ પર નિગાહ રખ, મેરી મદદ પર ભરોસા રખ, મેરી ઈમદાદ પર રાઝી રેહ, યાદ રખ! મૈં તેરી મદદ કરૂં યે ઉસસે બહોત બેહતર હૈ કે તૂ આપ અપની મદદ કરે." અલ્લાહ તઆલા હમેં ભલાઈયોંકી તૌફીક દે, અપની ઈમદાદ નસીબ ફરમાએ. આમીન.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૩, સફા ૪૪૪)

નીચેવાલી દુઆ જો પળ્હેગા વો આઝમાઈશમેં મુબ્તલા નહીં હોગા

હઝરત બસર બિન અબી અરતાત (રદિ.) ફરમાતે હૈં મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો યે દુઆ માંગતે હુએ સુના :

અલ્લાહુમ્મ અહ્સિન્ આકિબતના ફીલ્ ઉમૂરિ કુલ્લિહા વ અજિર્ના મિન્ ખિઝ્યિ દુન્યા વ અઝાબિલ્ આખિરતિ.

અય અલ્લાહ! તમામ કામોંમેં હમારા અંજામ અચ્છા ફરમા ઔર હમેં દુનિયાકી રૂસ્વાઈસે ઔર આખિરતકે અઝાબસે મહેફૂઝ ફરમા.

તબરાનીકી રિવાયતમેં ઉસકે બાદ યે ભી હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "જો યે દુઆ માંગતા રહેગા વો આઝમાઈશમેં મુબ્તલા હોનેસે પેહલે હી મર જાએગા." (હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૪૦૩)

ઘભરાહટ ઔર વેહશત દૂર કરનેકા નબવી તા'વીઝ

હઝરત અબૂ ઉમામા (રદિ.) ફરમાતે હૈં હઝરત ખાલિદ બિન વલીદ (રદિ.) ને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો બતાયા કે વો રાતકો કુછ ડરાવની ચીઝેં દેખતે હૈં જિનકી વજહસે વો રાતકો તહજ્જુદકી નમાઝ નહીં પળ્હ સકતે. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "અય ખાલિદ બિન વલીદ (રદિ.)! ક્યા મૈં તુમહેં ઐસે કલિમાત ન સિખા દૂં કે જબ તુમ ઉનકો તીન મરતબા પળ્હ લોગે તો અલ્લાહ તઆલા તુમહારી યે તકલીફ દૂર કર દેગા." હઝરત ખાલિદ બિન વલીદ (રદિ.) ને કહા યા રસૂલલ્લાહ! મેરે માં બાપ આપ પર કુરબાન હોં ઝરૂર સિખાએં, મૈંને આપકો અપની યે તકલીફ ઈસી લિયે તો બતાઈ. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા યે કલિમાત કહા કરો :

અઊઝુબિકલિમા તિલ્લાહિ ત્તામ્માતિ મિન્ ગઝબિહી વ ઈકાબિહી વ શર્રિ ઈબાદિહી વ મિન્ હમઝાતિ શ્શયાતીનિ વ અંય્યહ્ઝુરૂન.

મૈં અલ્લાહકે ગુસ્સા ઔર ઉસકી સઝાસે ઔર ઉસકે બંદોંકે શરસે ઔર શયાંતીનકે વસાવિસસે ઔર શયાતીનકે મેરે પાસ આનેસે ઉસકે કામિલ કલિમાતકી પનાહ ચાહતા હૂં.

હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાતી હૈં ચંદ રાતેં હી ગુઝરી થીં કે હઝરત ખાલિદ (રદિ.) ને આકર અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ! મેરે માં બાપ આપ પર કુરબાન હોં, ઉસ ઝાકી કસમ! જિસને આપકો હક દેકર ભેજા હૈ જો કલિમાત આપને મુઝે સિખાએ વો મૈંને તીન મરતબા પૂરે હી કિયે થે કે અલ્લાહ તઆલાને મેરી વો તકલીફ દૂર કર દી ઔર અબ તો મેરા યે હાલ હૈ કે શેરકે બન (જંગલ) મેં ઉસકે પાસ રાતકો ભી બગૈર ડરકે જા સકતા હૂં.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર (રદિ.) ફરમાતે હૈં હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : જબ તુમમેંસે કોઈ નીંદમેં ઘભરા જાએ તો યે દુઆ પઢે **અઊઝુબિકલિમા તિલ્લા હિત્તામ્મતિ** આખિર તક.

નસાઈકી રિવાયતમેં યે હૈ કે હઝરત ખાલિદ બિન વલીદ (રદિ.) નીંદમેં ઘભરા જાયા કરતે થે, ઉનહોંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે ઉસકા ઝિક્ર કિયા. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, જબ તુમ લેટા કરો તો યે દુઆ પઢ લિયા કરો, **અઊઝુબિ કલિમાતિલ્લા હિત્તામ્મતિ** આખિર તક. ઈમામ માલિક (રહ.) ને મુઅત્તામેં લિખ્ખા હૈ કે મુઝે યે બાત પહોંચી હૈ કે હઝરત ખાલિદ બિન વલીદ (રદિ.) ને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં અર્ઝ કિયા કે મૈં સોતેમેં ડર જાતા હૂં. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા યે દુઆ પઢ લિયા કરો, ઔર પિછલી દુઆ ઝિક્ર કી. હઝરત ખાલિદ બિન વલીદ (રદિ.) ને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ! મુઝે ઘભરાહટ ઔર વેહશત મહેસૂસ હોતી હૈ. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા જબ તુમ બિસ્તર પર લેટા કરો તો યે દુઆ પઢા કરો ફિર પિછલી દુઆ ઝિક્ર કી.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દી ૩, સફા ૪૦૯-૪૧૦)

વિલાયતકે લિબાસ મુખ્તિલફ હોતે હૈં

હઝરત મિરઝા મઝહર જાને જાનાં (રહ.) નકશબંદિયાકે અકાબિર ઔલિયામેંસે હૈં લેકિન બાદશાહોંકી વો શાન નહીં હોતી થી જો ઉનકી શાન

થી. મસ્નદ અલગ થી. સફાઈ સુથરાઈ અલગ, ખુદ્દામ અલગ ખડે હુએ હૈં, દરવાઝેકે ઉપર દરબાન અલગ મૌજૂદ હૈં. ઔર સફાઈકા યે આલમ કે અગર એક તિન્કા ભી સામને પડા હુવા હોતા થા તો સરમેં દર્દ હો જાતા થા. ફરમાતે થે "કોડા કબાડ ઘરકે અંદર ભર રખ્ખા હૈ." બહોત નઝાકત થી.

બાદશાહે વક્તને મિલનેકી આરઝૂ કી. બહોત ચાહા કે મુઝે ઈજાઝત મિલ જાએ મગર ઈજાઝત નહીં થી. આખિર હઝરત મિરઝા સાહબ (રહ.) કે ખાદિમે ખાસકો અપને પાસ બુલાયા ઔર કહા કે તૂ ઉનકે દિલમેં ઘર કિયે હુએ હૈ. તેરા મઆમલા બહોત રૂસૂખકા હૈ તૂ મેરે લિયે એક પાંચ મિનિટકી મોહલત લે લે.

ઉસને કુછ ઉતાર ચળ્હાવ કરકે હઝરત (રહ.) સે અર્ઝ કિયા તો પાંચ મિનિટકી ઈજાઝત હો ગઈ કે બાદશાહ આ સકતે હૈં. બાદશાહ સલામત આએ. બહોત અદબકે સાથ દો ઝાનૂં એક તરફ બૈઠ ગયે. હઝરત મિરઝા સાહબ (રહ.) ને કુછ નસીહતેં ફરમાઈ. ઉસ દૌરાનમેં હઝરત મિરઝા સાહબ (રહ.) કો પ્યાસ માલૂમ હુઈ તો ખાદિમકો પાની પિલાનેકે લિયે ઈશારા કિયા. બાદશાહને સમઝ લિયા કે પાની ચાહતે હૈં. તો ખડે હોકર હાથ જોડકર અર્ઝ કિયા. અગર મુઝે ઈજાઝત હો? ઈજાઝત હો ગઈ કે અચ્છા તુમ પાની પિલાઓ. તો બાદશાહ પાની લેને ગયે તો ઘડેકે ઉપર જો બડોલી ઢકી હુઈ થી, પાની લેકર જો ઉસે રખ્ખા તો વો કુછ ટેળ્હી રખ્ખી ગઈ, બસ મિઝાજમેં બદલાવ પૈદા હો ગયા.

ફરમાયા "તુમ્હેં પાની પિલાના તો આતા નહીં તુમ બાદશાહત કૈસે કરતે હોંગે? હટો યહાંસે." અપને ખાદિમે ખાસકો હુકમ દિયા કે વોહી પાની પિલાએગા. ઈસ શાનકે ભી બુઝુર્ગ ગુઝરે હૈં. ઉનકી વિલાયતમેં કોઈ કમી નહીં વલીયે કામિલ હૈં. ઉનકી નિસ્બત વ તસર્રુફ ઔર તરબિયતસે હઝારોં ઔલિયા બન ગયે. એક શાન યે હૈ.

ઔર એક શાન હઝરત શાહ ગુલામ અલી સાહબકી હૈ. શાહ ગુલામ અલી સાહબ (રહ.) કા યે હાલ કે ન ઘર ન દર ન કપડા ન લત્તા. ઝહદ વ કનાઅત ઔર ફક્રો ફાકે ઔર ઉસ પર મહેમાનોંકી યે કસરત કે તીન તીનસો; ચાર ચારસો મહેમાન હર વક્ત ઉનકે દસ્તરખ્વાન પર હોતે થે. લેકિન ઝાહિરમેં

ઝરીએ મઆશ (ગુઝારેકા ઝરીઆ) કુછ નહીં. રિયાસત ટોંકકે નવાબ, નવાબ મીરખાં, વો હઝરત (રહ.) કે મુરીદ થે. ઉનહોંને દેખા કે શેખકે યહાં તીન તીનસો ચાર ચારસો મહેમાન હોતે હૈં. આખિર કહાંસે આતા હોગા? બડી તંગી ઉઠાતે હોંગે બડી પરેશાની હોતી હોગી, તો રિયાસત ટોંકકા એક ઝિલઅ (જિલ્લા) જિસકી એક સાલકી કઈ લાખ રૂપિયે આમ્દની (યાની આવક) થી. વો પૂરેકા પૂરા હઝરત શાહ ગુલામ અલી સાહબ (રહ.) કી ખિદમતમેં પીતલકે પત્તર પર લિખકર ભેજા કે મૈં આપકો હદિયા કરતા હૂં તાકે મહેમાનોં ઔર ઘરવાલોંકા ખર્ચા ચલે. આપ ઉસે ખુદાકે લિયે કબૂલ ફરમા લેં. શાહ ગુલામ અલી સાહબ (રહ.) ને ઉસી પત્તર પર જવાબ લિખ્ખા ઔર ઉસ પર એક શઅર લિખકર ભેજ દિયા, લિખ્ખા :

મઅ આબરૂએ ફક્રો કનાઅત નમી બરેમ
બા મીરખાં બગોએ કે રોઝી મુકદ્દર અસ્ત

હમ અપને ફક્રો ફાકાકી આબરૂ ખોના નહીં ચાહતે. મેરી તરફસે ઉનહેં કેહ દો કે રોઝી મુકદ્દર હૈ તુમહારે ઝિલઅકી હમેં ઝરૂરત નહીં હૈ.

તો એક તરફ યે ઝહદ વ કનાઅત ઔર એક તરફ યે ઠાઠ બાઠ જો મિરઝા મઝહર જાને જાનાં (રહ.) કે વહાં હૈ. હૈં યે ભી વલીયે કામિલ ઔર વો ભી વલીયે કામિલ. વિલાયતકે લિબાસ મુખ્તલિફ હોતે હૈં. વિલાયતકા તઅલ્લુક કપડોંસે નહીં, કલ્બસે હૈ. કલ્બ (યાની દિલ) જબ અલ્લાહ રસીદા બન જાએ વો વલીયે કામિલ હૈ અપને હુસ્ને નિય્યતસે કોઈ લિબાસે ફાખિરા પહેનતા હૈ ઉસમેં ભી નેકીકી નિય્યત પોશીદા હોતી હૈ. ઉસમેં ભી મસ્લિહત હૈ કિસી પર ઝહદ વ કનાઅતકા ગલ્બા હોતા હૈ.

(ખુત્બાતે હકીમુલ ઈસ્લામ જિલ્દ ૪, સફા ૩૪૩-૩૪૫)

રમઝાનકી પેહલી રાતમેં હી મુસલમાનોંકી મગફિરત કર દી જાતી હૈ

હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં જબ માહે રમઝાન કરીબ આ ગયા તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને મગરિબકે વક્ત મુખ્તસર બયાન ફરમાયા ઉસમેં

ઈરશાદ ફરમાયા "રમઝાન તુમહારે સામને આ ગયા હૈ ઔર તુમ ઉસકા ઈસ્તિકબાલ કરનેવાલે હો, ગૌરસે સુનો! રમઝાનકી પેહલી રાત હી મેં અહલે કિબ્લા (મુસલમાનોં) મેંસે હર એકકી મગફિરત કર દી જાતી હૈ.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૪૩૯-૪૪૦)

દુઆકી કબૂલિયતકે લિયે હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને હઝરત યાકૂબ (અલૈ.) કો વઝીફા સિખાયા

તફસીર રૂહુલ મઆનીમેં હઝરત અલ્લામા આલૂસી (રહ.) તેહરીર ફરમાતે હૈં કે જબ હઝરત યૂસુફ (અલૈ.) ને અપને ભાઈયોંકો મઆફ કર દિયા ઔર (**લા તષ્રીબ અલૈકુમુલ્ યૌમ**) કા એલાન કર દિયા તો ભાઈયોંને કહા અય અબ્બા જાન! ઔર અય હમારે ભાઈ! આપ લોગોંને તો મઆફ કર દિયા લેકિન અગર અલ્લાહ તઆલાને હમકો મઆફ ન ફરમાયા તો આપ હઝરાતકા મઆફ કરના હમકો કુછ મુફીદ ન હોગા, ઈસ લિયે આપ હઝરાત અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ ફરમાઈયે કે હમારી ખતાઓંકી મઆફી બઝરીઆ વહી નાઝિલ ફરમા દેં. ચૂંકે અંબિયા (અલૈ.) મખ્લૂક પર રહમ કરનેવાલે હોતે હૈં ઈસ લિયે હઝરત યાકૂબ (અલૈ.) ને ફરમાયા (**સૌફ અસ્તગ્ફિરુ લકુમ્ રબ્બી ઈન્નહૂ હુવલ્ ગફૂરુ ર્રહીમ**) અન્કરીબ તુમહારે લિયે અપને રબસે દુઆએ મગફિરત કરૂંગા, બેશક વો ગફૂરુ ર્રહીમ હૈ.

ફિર હઝરત યાકૂબ (અલૈ.) આગે કિબ્લા રૂ દુઆકે લિયે ખડે હુએ ઔર હઝરત યૂસુફ (અલૈ.) ઉનકે પીછે ઔર ઉન દોનોંકે પીછે સબ ભાઈ ખડે હુએ ઔર નિહાયત ઝિલ્લત ઔર ખુશૂઅકે સાથ દુઆ કી લેકિન બીસ સાલ તક દુઆ કબૂલ ન હુઈ ફિર હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) તશરીફ લાએ ઔર યે દુઆ સિખાઈ :

(૧) યા રજાઅલ્ મુઅ્મિનીન લા તકૃતઅ્ રજાઅના.

અય ઈમાન વાલોંકી ઉમ્મીદ! હમારી ઉમ્મીદોંકો કતઅ ન ફરમાઈયે.

(૨) યા ગિયાષલ્ મુઅ્મિનીન અગિષ્ના.

અય ઈમાનવાલોંકે ફરિયાદ રસ! હમારી મદદ ફરમા.

(૩) યા મુઈનલ્ મુઅ્મિનીન અઈન્ના.

અય ઈમાનવાલોંકે મદદગાર! હમારી મદદ કીજિયે.

(૪) યા મુહિબ્બ ત્તવ્વાબીન તુબ અલૈના.

અય તૌબા કરનેવાલોંસે મુહબ્બત કરનેવાલે! હમારે ઉપર તવજ્જોહ ફરમા.

યે દુઆએં જબ સેહરીકે વક્ત કી તો તૌબા કબૂલ હો ગઈ.

(રૂહુલ મઆની, પા. ૧૩, જિલ્દ ૭, સફા ૫૯)

સખ્ત તરીન મુકદ્દમામેં કામિયાબી હાસિલ કરનેકા બેહતરીન વઝીફા

એક લાખ એક્યાવન હઝાર મરતબા પળ્હેં :

યા હલીમુ, યા અલીમુ, યા અલિય્યુ, યા અઝીમુ.

મુજદ્દિદે મિલ્લત હઝરત થાનવી (રહ.) ને લિખ્ખા હૈ કે સખ્તસે સખ્ત મુકદ્દમાકે લિયે ઈન અસ્માકા પળ્હના મુફીદ હૈ કઈ મરતબાકા આઝમૂદા હૈ. યે વઝીફા એક લાખ એક્યાવન હઝાર મરતબા બતૌરે ખતમ પળ્હે. ઈન્શા અલ્લાહ તઆલા કામિયાબ હોગા. યે અમલ આમ લોગોંકે ફાઈદાકે લિયે લિખ્ખા જાતા હૈ ઈન્શા અલ્લાહ તઆલા બાદ તજુર્બાકિ બહોત મુફીદ સાબિત હોગા, મકાન ઔર કપડે પાક હોને ચાહિયેં. ખૂશ્બૂ લગાવેં. વો અસ્મા યે હૈં, **યા હલીમુ! યા અલીમુ! યા અલિય્યુ! યા અઝીમુ!** (અત્તરાઈફ વઝ્ઝરાઈફ, હિસ્સા ૨, સ. : ૨૬, કશ્કોલે મઅરિફત સ. : ૨૯)

મા'મૂલી નેકી ભી મગફિરતકા સબબ બનતી હૈ

અલ્લાહ તઆલા શકૂર હૈ ઔર શકૂરકી તારીફ મિરકાતમેં યે હૈ કે :

અલ્લઝી યુઅ્તીલ અજ્રલ્ જઝીલ અલલ અમ્રિલ્ કલીલિ જો થોડે અમલ પર બડી જઝા અતા ફરમાએ ઉસકો શકૂર કેહતે હૈં.

હઝરત મુલ્લા અલી કારી (રહ.) ને એક વાકિઆ લિખ્ખા હૈ કે એક શખ્સકો ખ્વાબમેં દેખા ગયા. દરયાફત કિયા ગયા કે હક તઆલાને તુમહારે સાથ ક્યા મઆમલા ફરમાયા? કહા મેરા હિસાબ હુવા, પસ મૈં ડર ગયા કે નેકિયોંકા પલ્લા હલ્કા થા. અચાનક ઉસમેં મિટ્ટીકી થેલી આ ગિરી ઔર નેકિયોંકા વઝન બઢ ગયા. મૈંને અર્ઝ કિયા કે યે થેલી કહાંસે આ ગઈ? ઈરશાદ હુવા કે યે વો મિટ્ટી હૈ જો તૂને કિસી મુસલમાનકી કબરમેં ડાલી થી.

(કશ્કોલે મઅરિફત સફા ૬૦-૬૧)

એક બેવાકા અજીબ કિસ્સા

અગર બેવા બચ્ચોંકી તરબિયતકી ખાતિર દૂસરા નિકાહ ન કરે તો બાકી પૂરી ઝિંદગી ઉસકો ગાઝી બનકર ઝિંદગી ગુઝારનેકા સવાબ દિયા જાતા હૈ.

- (બુખારી, બાબુસ્ સાઈ અલલ અરમિલતિ, રકમ ૬૦૦૬)

એક વાકિઆ સુનિયે ઔર દિલકે કાનોંસે સુનિયે, હઝરત હસન બસરી (રહ.) કા દૌર હૈ આપકી એક શાગિર્દા જો પાબંદીસે આપકા દર્સ સુનનેકે લિયે આયા કરતી થી, ઉસકા એક બેટા થા, ખાવિંદકા અચ્છા કારોબાર થા, યે નેક ઔરત થી, ઈબાદત ગુઝાર ખાતૂન થી, બાકાઈદા દર્સ સુનતી ઔર નેકી પર ઝિંદગી ગુઝારતી થી, ઉસ બેચારીકા જવાનીમેં ખાવિંદ ચલ બસા, ઉસને દિલમેં સોચા કે એક બેટા હૈ, અગર મૈં દૂસરા નિકાહ કર લૂંગી મુઝે તો ખાવિંદ મિલ જાએગા મગર બચ્ચેકી ઝિંદગી બરબાદ હો જાએગી. પતા નહીં વો ઉસકે સાથ ક્યા સુલૂક કરેગા? અબ વો જવાન હોનેકે કરીબ હૈ યેહી મેરા સહારા સહી. લિહાઝા યે સોચકર માંને જઝબાતકી કુરબાની દી, ઐસી ઔરતકે લિયે હદીસે પાકમેં આયા હૈ કે જો ઈસ તરહ અગલી શાદી ન કરે ઔર બચ્ચોંકી તરબિયત વ હિફાઝતકે લિયે ઈસી તરહ ઝિંદગી ગુઝારે, તો બાકી પૂરી ઝિંદગી ઉસકો ગાઝી બનકર ઝિંદગી ગુઝારનેકા સવાબ દિયા જાએગા. ક્યૂંકે વો જિહાદ કર રહી હૈ અપને નફસકે ખિલાફ.

વો માં ઘરમેં બચ્ચાકા પૂરા પૂરા ખયાલ રખતી થી લેકિન યે બચ્ચા જબ ઘરસે બાહિર નિકલ જાતા તો માંસે નિગરાની ન હો પાતી, અબ ઉસકે પાસ માલકી ભી કમી નહીં થી, ઉઠતી હુઈ જવાની ભી થી, યે જવાની દીવાની ઔર મસ્તાની હોતી હૈ, ચુનાંચે વો બચ્ચા બુરી સોહબતમેં ગિરિફતાર હો ગયા. શબાબ ઔર શરાબકે કામોંમેં મસરૂફ હો ગયા. માં બરાબર સમઝાતી લેકિન બચ્ચા પર કુછ અસર ન હોતા ચિકના ઘડા બન ગયા, વો ઉસકો હઝરત હસન બસરી (રહ.) કે પાસ લેકર આતી, હઝરત ભી ઉસકો કઈ કઈ ઘંટે સમઝાતે, લેકિન ઉસકા નેકીકી તરફ ધ્યાન હી નહીં થા, કભી કભી માંસે મિલને આતા, માં ફિર સમઝાતી ઔર ફિર ઉસકો હઝરતકે પાસ લે જાતી. હઝરત ભી સમઝાતે દુઆએં ભી કરતે મગર ઉસકે કાન પર જૂં ન રેંગતી હત્તાકે હઝરતકે દિલમેં યે બાત આઈ કે શાયદ અબ ઉસકા દિલ પત્થર બન ગયા હૈ, મોહર લગ ગઈ હૈ, માં તો બહરહાલ માં હોતી હૈ દુનિયામેં માં હી તો હૈ જો અચ્છોંસે ભી પ્યાર કરતી હૈ, બુરોંસે ભી પ્યાર કરતી હૈ. ઉસકી નઝરમેં તો ઉસકે બચ્ચે બચ્ચે હી હોતે હૈં, માં તો ઉનકો નહીં છોડ સકતી, બાપ કેહ દેતા હૈ કે ઘરસે નિકલ જાઓ ઉસકો ધક્કા દો. મગર માં કભી નહીં કેહતી ઉસકે દિલમેં અલ્લાહને મુહબ્બત રખ્ખી હૈ. ચુનાંચે માં ઉસકે લિયે ફિર ખાના બનાકર દેતી હૈ, ઉસકે લિયે દરવાઝા ખોલતી હૈ, ઔર ફિર પ્યારસે સમઝાતી હૈ, મેરે બેટે! નેક બન જા, ઝિંદગી અચ્છી કર લે.

અબ દેખિયે અલ્લાહકી શાન કે કઈ સાલ બુરે કામોંમેં લગકર ઉસને સિહ્હત (તન્દુરૂસ્તી) ભી તબાહ કર લી ઔર દૌલત ભી તબાહ કર દી. ઉસકે જિસ્મમેં બીમારિયાં પૈદા હો ગઈ, ડાક્ટરોંને બીમારી ભી લા ઈલાજ બતાઈ. અબ ઉઠનેકી ભી તાકત નહીં રહી, ઔર બિસ્તર પર પડ ગયા, ઈતના કમઝોર હો ગયા કે અબ ઉસકો આખિરતકા સફર સામને નઝર આને લગા. માં ફિર પાસ બૈઠી હુઈ મુહબ્બતસે સમઝા રહી હૈ. મેરે બેટે! અબ તૂને જો ઝિંદગીકા હશ્ર કર લિયા, અબ ભી વક્ત હૈ તૂ મઆફી માંગ લે તૌબા કર લે. અલ્લાહ તઆલા ગુનાહોંકો મઆફ કરનેવાલા હૈ.

જબ માંને ફિર પ્યાર વ મુહબ્બતસે સમઝાયા, ઉસકે દિલ પર કુછ અસર હુવા, કેહને લગા કે માં મૈં કૈસે તૌબા કરૂં! મૈંને તો બહોત બડે બડે

ગુનાહ કિયે હૈં. માં ને કહા બેટા! હઝરતસે પૂછ લેતે હૈં, કહા અમ્મી! મૈં ચલકર જા નહીં સકતા, આપ ઉઠાકર લે જા નહીં સકતીં, તો મૈં કૈસે ઉન તક પહોંચૂં? અમ્મી! આપ ઐસા કરેં કે આપ ખૂદ હી હસન બસરી (રહ.) કે પાસ જાએં ઔર હઝરતકો બુલાકર લે આએં. માં ને કહા ઠીક હૈ બેટા મૈં હઝરતકે પાસ જાતી હૂં. બચ્ચેને કહા કે અમ્મી અગર આપકે આને તક મૈં દુનિયાસે રૂખ્સત હો જાઉં તો અમ્મી! હસન બસરી (રહ.) સે કેહના કે મેરે જનાઝેકી નમાઝ વોહી પઢાએં.

ચુનાંચે માં હઝરત હસન બસરી (રહ.) કે પાસ ગઈ, હઝરત ખાનેસે ફારિગ હુએ થે ઔર થકે હુએ થે ઔર દર્સ ભી દેના થા ઈસ લિયે કૈલૂલા (આરામ) કે લિયે લેટના ચાહતે થે માંને દરવાઝા ખિટખિટાયા. પૂછા કૌન? અર્ઝ કિયા હઝરત! મૈં આપકી શાગિર્દા હૂં, મેરા બચ્ચા અબ આખરી હાલતમેં હૈ વો તૌબા કરના ચાહતા હૈ, લિહાઝા આપ ઘર તશરીફ લે ચલેં ઔર મેરે બચ્ચેકો તૌબા કરા દેં. હઝરતને સોચા કે અબ ફિર વો ઉસકો ધોકા દે રહા હૈ, ફિર વો ઉસકા વક્ત બરબાદ કરેગા ઔર અપના ભી કરેગા. સાલોં ગુઝર ગયે અબ તક તો કોઈ બાત અસર ન કર સકી અબ ક્યા કરેગી, કેહને લગે મૈં અપના વક્ત ક્યૂં બરબાદ કરૂં? મૈં નહીં આતા. માં ને કહા હઝરત ઉસને તો યે ભી કહા કે અગર મેરા ઈન્તિકાલ હો જાએ તો મેરે જનાઝેકી નમાઝ હસન બસરી (રહ.) પઢાએં. હઝરતને કહા મૈં ઉસકે જનાઝાકી નમાઝ નહીં પઢાઉંગા ઉસને તો કભી નમાઝ હી નહીં પઢી. અબ વો શાગિર્દા થી ચુપ કરકે ઉઠી મગમૂમ દિલસે, એક તરફ બેટા બીમાર દૂસરી તરફસે હઝરતકા ઈન્કાર, ઉસકા ગમ તો દો ગુના હો ગયા થા. વો બીચારી આંખોંમેં આંસૂ લિયે અપને ઘર વાપસ આઈ, બચ્ચેને માંકો ઝારો કતાર રોતા હુવા દેખા. અબ ઉસકા દિલ ઔર મોમ હો ગયા. કેહને લગા અમ્મી! આપ ક્યૂં ઈતના ઝારો કતાર રો રહી હૈં? માંને કહા બેટા! એક તેરી યે હાલત હૈ ઔર દૂસરી તરફ હઝરતને તેરે પાસ આનેસે ઈન્કાર કર દિયા, તૂ ઈતના બુરા ક્યૂં હૈ? કે વો તેરે જનાઝેકી નમાઝ ભી પઢાના નહીં ચાહતે. અબ યે બાત બચ્ચેને સુની તો ઉસકે દિલ પર ચોટ લગી ઉસકે દિલ પર સદમા હુવા, કેહને લગા! મુઝે મુશ્કિલસે સાંસેં આ રહી હૈં, ઐસા ન હો મેરી સાંસ ઉખડનેવાલી હો

લિહાઝા મેરી એક વસિય્યત સુન લીજિયે. માં ને પૂછા બેટા વો ક્યા?

અજીબ વસિય્યત : કહા અમ્મી! મેરી વસિય્યત યે હૈ કે જબ મેરી જાન નિકલ જાએ તો સબસે પેહલે અપના દોપટ્ટા મેરે ગલેમેં ડાલના. મેરી લાશકો કુત્તેકી તરહ સહનમેં ઘસીટના જિસ તરહ મરે હુએ કુત્તેકી લાશ ઘસીટી જાતી હૈ, માં ને પૂછા બેટા વો ક્યૂં? કહા અમ્મી! ઈસ લિયે કે દુનિયા વાલોંકો પતા ચલ જાએ કે જો અપને રબકા નાફરમાન ઔર માં બાપકા નાફરમાન હોતા હૈ ઉસકા અંજામ યે હુવા કરતા હૈ. ઔર અમ્મી! મુઝે કબ્રસ્તાનમેં દફન ન કરના, માં ને કહા બેટે તુઝે કબ્રસ્તાનમેં દફન ક્યૂં ન કરૂં? કહા અમ્મી! મુઝે ઈસી સહનમેં દફન કર દેના, ઐસા ન હો કે મેરે ગુનાહોંકી વજહસે કબ્રસ્તાનકે મુરદોંકો તકલીફ પહોંચે.

જિસ વક્ત નૌજવાનને ટૂટે દિલસે આજિઝીકી યે બાત કહી તો પરવરદિગારકો ઉસકી યે બાત અચ્છી લગી, રૂહ કબ્ઝ હો ગઈ, અભી રૂહ નિકલી હી થી ઔર માં ઉસકી આંખેં બંદ કર રહી થી કે બાહિરસે દરવાઝા ખિટખિટાયા જાતા હૈ, ઔરતને અંદરસે પૂછા : કૌન હૈ જિસને દરવાઝા ખિટખિટાયા? જવાબ આયા મૈં હસન બસરી (રહ.) હૂં. કહા હઝરત! આપ કૈસે? ફરમાયા જબ મૈંને તુમહેં જવાબ દે દિયા મૈં સો ગયા, ખ્વાબમેં અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકા દીદાર નસીબ હુવા, પરવરદિગારને ફરમાયા હસન બસરી તૂ મેરા કૈસા વલી હૈ? મેરે એક વલીકા જનાઝા પઢનેસે ઈન્કાર કરતા હૈ. મૈં સમઝ ગયા કે અલ્લાહને તેરે બેટેકી તૌબાકો કબૂલ કર લિયા હૈ, તેરે બચ્ચેકી નમાઝે જનાઝા પઢનેકે લિયે હસન બસરી (રહ.) ખડા હૈ.

પ્યારે અલ્લાહ! જબ તૂ ઈતના કરીમ હૈ કે મરનેસે ચંદ લમ્હા પેહલે અગર કોઈ બંદા શરમિંદા હોતા હૈ તો ઉસકી ઝિંદગીકે ગુનાહોંકો મઆફ કર દેતા હૈ, તો મેરે માલિક! આજ હમ તેરે ઘરમેં બૈઠે હુએ હૈં, આજ હમ અપને જુર્મકી મઆફી માંગતે હૈં, અપની ખતાઓંકી મઆફી માંગતે હૈં, મેરે માલિક હમ મુજરિમ હૈં હમ અપને ગુનાહોંકા એ'તિરાફ કરતે હૈં. અય અલ્લાહ! હમ ઝૂઠ નહીં બોલ સકતે, હમારી હકીકત તેરે સામને ખુલી હુઈ હૈ, મેરે મૌલા હમારે ગુનાહોંકો મઆફ ફરમા, હમેં તો ધૂપકી ગરમી બરદાશ્ત નહી હોતી. અય અલ્લાહ! જહન્નમકી ગરમી કહાંસે બરદાશ્ત હોગી. અય

પરવરદિગારે આલમ! હમારી તૌબાકો કબૂલ કર લે, ઔર બાકી ઝિંદગી ઈમાની, ઈસ્લામી, કુરઆની બસર કરનેકી તૌફીક અતા ફરમા. આમીન.

(દવાએ દિલ સફા ૮૭ સે ૯૧ તક)

મુનાજાત

દિલે મગમૂમકો મસરૂર કર દે
દિલે બેનૂરકો પુર નૂર કર દે
ફરોઝાં દિલમેં શમએ તૂર કર દે
યે ગોશા નૂરસે મામૂર કર દે
મેરા ઝાહિર સંવર જાએ ઈલાહી
મેરે બાતિનકી ઝુલ્મત દૂર કર દે
મએ વહદત પિલા મખ્મૂર કર દે
મુહબ્બતકે નશેમેં ચૂર કર દે
ન દિલ માઈલ હો મેરા ઉનકી જાનિબ
જિનહેં તેરી અદા મગરૂર કર દે
હૈ મેરી ઘાતમેં ખૂદ નફસ મેરા
ખુદાયા ઉસકો બે-મકદૂર કર દે

અલ્લાહ તઆલા જબ કિસી તાલિબે ઈલ્મ યા આલિમસે ખૂશ હોતા હૈ તો ઉસકે લિયે જન્નતમેં શહેર આબાદ કર દેતા હૈ

હમારે બુઝુર્ગોંને ઈલ્મ હાસિલ કરનેકે લિયે બડી કુરબાનિયાં દીં, બડી મહેનતેં કીં, બડી લગનકે સાથ અપને કામમેં મગન રહે બસ લગે રેહતે થે. મદ્રસાકો અપના વતન સમઝતે થે ઔર કિતાબોંકે કાગઝકો અપના કફન સમઝતે થે. ઝિંદગિયાં લગા દેતે થે પઢને પઢાનેમેં, ઈસી લિયે હઝરત સુફયાન સૌરી (રહ.) ફરમાયા કરતે થે અગર નેક નિય્યત હો તો તાલિબે

ઈલ્મસે અફઝલ ઔર કોઈ નહીં હોતા, ઈતની બરકતવાલી યે શખ્સિય્યત હોતી હૈ કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકે ફરિશ્તે ભી ઉસકી તા'ઝીમમેં અપની પરવાઝ રોકકર ખડે હો જાતે હૈં. ઈસી લિયે ફરમાયા કે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત જબ કિસી આમ મોમિનસે ખૂશ હોતા હૈ તો ઉસકે લિયે જન્નતમેં એક મહેલ બનવાતા હૈ લેકિન જબ કિસી તાલિબે ઈલ્મ યા આલિમસે ખૂશ હોતા હૈ તો ઉસકે લિયે જન્નતમેં શહેર આબાદ કરવા દેતા હૈ. જૈસે દુનિયામેં નવાબ હોતે હૈં ઉનકા અપના એક ઈલાકા હોતા હૈ તો અલ્લાહ આલિમસે ખૂશ હુવા તો જન્નતકે અંદર ઉસકે લિયે શહેર આબાદ ફરમાએગા. ઉસકી અપની સ્ટેટ હોગી, ઈસ લિયે ફરમાયા : **મન્ કાન ફી તલ્બિલ્ ઈલ્મિ કાનતિલ્ જન્નતુ ફી તલબિહી** જો ઈન્સાન ઈલ્મકી તલબમેં લગા રહેગા જન્નત ઉસકે તલબમેં રહેગી.

યે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકા બડા એહસાન હૈ કે વો અપને બંદોંકો ઈલ્મે દીનકે હુસૂલકે લિયે કબૂલ ફરમા લે. આપ હઝરાત બડે ખૂશ નસીબ હૈં અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકે પસંદીદા બંદે હૈં કુરઆન ઉસ પર દલીલ હૈ, અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ફરમાતા હૈ (**સુમ્મ ઔરષ્નલ્ કિતાબલ્લઝી નસ્તફૈના મિન્ ઈબાદિના**) ફિર મૈંને ઈસ કિતાબકા વારિસ અપને ઉન બંદોંકો બના દિયા જિનકો મૈંને ચુન લિયા થા. જો મેરે ચુને હુએ બંદે થે. મેરે લાડલે થે, મેરે પ્યારે થે મેરે મહેબૂબ બંદે થે, તો જો કિતાબકા વારિસ હોતા હૈ વો અલ્લાહકા પ્યારા હોતા હૈ. કિતની રહમત હૈ અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકી કે ઉસને ઈસ કિતાબકે ઈલ્મકે લિયે હમારી ઝિંદગિયોંકો કબૂલ કર લિયા. હમ અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકા એહસાન માનતે હુએ મહેનતકે સાથ ઈલ્મ હાસિલ કરેં નિહાયત લગનકે સાથ. (દવાએ દિલ, સ. ૪૪)

ઈમામ માલિકકી સાહબઝાદિયોંકા ઈલ્મી મેઅયાર

ઈમામ શાફઈ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં એક મરતબા હજકે દિનોંમેં મિનાકે બાઝારમેં થા. ફરમાતે હૈં કે જમરાતસે ફરાગત હો ગઈ. મુઝે એક

બુળ્હા આદમી મિલા થોડી દેર ઉસને મુઝે દેખા ઔર કેહને લગા તુઝે અલ્લાહકા વાસ્તા તૂ મેરી દઅવતકો કબૂલ કર લે. ફરમાતે હૈં મૈંને ઉસકી દઅવતકો કબૂલ કર લિયા, ઔર વો ભી ઐસા બેતકલ્લુફ કે જો ઉસકે પાસ થા પેશ કર દિયા, ઉસને રોટીકા એક ટુકડા નિકાલા ઔર વોહી દસ્તરખ્વાન પર રખ દિયા ઔર કેહને લગા ખાઓ. મૈંને ખાના શુરૂ કર દિયા, મુઝે દેખતા રહા ઔર કેહને લગા કે મુઝે લગતા હૈ કે તૂ કુરૈશી હૈ. મૈંને કહા હાં લેકિન તુઝે કૈસે પતા ચલા? ઉસને કહા કે યે કુરૈશી દઅવત દેનેમેં ભી બેતકલ્લુફ હોતે હૈં ઔર કબૂલ કરનેમેં ભી. ફિર બાતેં કરતે રહે. મુઝે પતા ચલા કે યે મદીનાસે આયા હૈ, ફરમાતે હૈં મૈંને ઉસસે ઈમામ માલિક (રહ.) કે બારેમેં પૂછા ઉસને મુઝે ઉનકે કુછ હાલાત સુનાએ.

જબ ઉસને દેખા કે મૈં બડે શૌકસે ઉનકે હાલાત પૂછ રહા હૂં તો વો કેહને લગા કે અગર આપ મદીના જાના ચાહતે હૈં તો યે ખાકી રંગકા ઊંટ હમારે પાસ ખાલી હૈ. યે હમ આપકો દે દેંગે આપ મદીના પહોંચ જાએંગે. કેહને લગે કે મૈં તો પેહલે હીસે તૈયાર થા, લિહાઝા મૈંને હામી ભર લી, ફરમાતે હૈં મૈં કાફલાકે સાથ સવાર હુવા. હમેં રાસ્તેમેં મક્કા મુકર્રમાસે મદીના મુનવ્વરહ પહોંચનેમેં સોલા દિન લગે, ઉસ દૌરાન મૈંને સોલા કુરઆન મજીદ પળ્હ લિયે.

આજ યે હાલ હૈ કે હજ કરકે આતે હૈં દસ દસ દિન મદીના ગુઝારકર આતે હૈં, એક કુરઆન મજીદ ભી મુકમ્મલ કરનેકી તૌફીક નહીં હોતી. હમારે અસ્લાફ (બુઝુર્ગ) જબ હજકે લિયે આતે જાતે થે તો સેંકડોં લોગ ઉનકે હાથોં પર કલિમા પળ્હકર મુસલમાન હુવા કરતે થે, ઔર આજ હજ કરકે આતે હૈં ખૂદ મુસલમાન બનકર સહીહ તરહસે નહીં આતે, વાપસ આકર ફિર ગુનાહોંકી તરફ ચલ દેતે હૈં.

અલ ગર્ઝ ઈમામ શાફઈ (રહ.) ને હાલતે સફરમેં સોલા દિનમેં સોલા કુરઆન મજીદ પૂરે કિયે, ફરમાતે હૈં જબ હમ મસ્જિદે નબવીમેં પહોંચે તો નમાઝકે બાદ મૈંને દેખા કે એક આદમી ઊંચે કદકા હૈ ઔર ઉસને એક તેહબંદ બાંધા હૈ ઔર એક ચાદર લિપટી હુઈ હૈ વો એક ઊંચી જગહ બૈઠ ગયા ઔર કેહને લગા **કાલ કાલ રસૂલુલ્લાહિ સલ્લલ્લાહુ અલૈહિ વ સલ્લમ**

ઔર લોગ ઉસકે ઈર્દગિર્દ બૈઠ ગયે તો મૈં સમઝ ગયા કે યેહી ઈમામ માલિક (રહ.) હોંગે. યે વો દિન થે જબ ઈમામ માલિક (રહ.) અહાદીસકા ઈમ્લાઅ કરા રહે થે, મુઅત્તા ઈમામ માલિકકી જો અહાદીસ હૈં ઉનકો લિખવા રહે થે. મૈંને એક તિનકા ઉઠા લિયા ઔર દિલમેં યે સોચા કે યે મેરા કલમ હૈ ઔર હાથ સામને કર લિયા ઔર સોચા કે યે મેરી કાપી હૈ, ઔર મૈંને અપની ઝબાનસે ઉસ તિનકેકો લગાયા કે જૈસે મૈં ઉસકો સિયાહી લગા રહા હૂં ઔર હથેલી પર લિખના શુરૂ કર દિયા. અબ તલબા કાગઝોં પર લિખ રહે હૈં, ચુનાંચે મૈંને ભી ઉનસે ઈમ્લાકી નિસ્બત હાસિલ કરનેકે લિયે હથેલી પર લિખના શુરૂ કર દિયા, કેહને લગે ઉસ દૌરાન ઈમામ માલિક (રહ.) ને મેરી તરફ દેખા. ઉનહોંને ઈસ મહેફિલમેં એકસો સત્તાઈસ (૧૨૭) અહાદીસ લિખવાઈ. જબ અગલી નમાઝકા વક્ત હો ગયા તો મહેફિલ બરખાસ્ત હો ગઈ તલબા ચલે ગયે.

ઈમામ શાફઈ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ઈમામ માલિક (રહ.) ને મુઝે દેખા તો અપની તરફ બુલાયા ઔર મુઝસે કહા તૂ અજનબી માલૂમ હોતા હૈ, મૈંને કહા જી હાં! મૈં મક્કા મુકર્રમાસે આયા હૂં, કેહને લગે કે તૂ હથેલી પર ક્યા કર રહા થા? મૈંને કહા મૈં અહાદીસ લિખ રહા થા, કેહને લગે કે દિખાઓ, મૈંને જો દિખાયા તો હથેલી પર તો કુછ લિખ્ખા હુવા હી નહીં થા, ઉનહોંને કહા યહાં તો કુછ નહીં લિખ્ખા, મૈંને કહા કે હઝરત ન મેરે પાસ કલમ થા ન કાગઝ, મૈં તો આપ જો ઈમ્લા લિખવા રહે થે ઉસકી નિસ્બત હાસિલ કરનેકે લિયે એક તિનકેસે બૈઠા હુવા હથેલી પર લિખ રહા થા, ઉસ પર ઈમામ માલિક (રહ.) નારાઝ હુએ કે યે તો હદીસે પાકકે અદબકે ખિલાફ હૈ કે તુમને ઈસ તરહસે લિખ્ખા, મૈંને કહા કે હઝરત મૈં તો ઝાહિરી મુનાસિબતકે લિયે હાથ પર તિનકા ચલા રહા થા હકીકતમેં તો હદીસે પાક દિલમેં લિખ રહા થા, કેહને લગે કે ઈમામ માલિક (રહ.) ને ફરમાયા કે અચ્છા અગર તૂ દિલમેં લિખ રહા થા તો મુઝે ચંદ રિવાયતેં ઉસમેંસે સુના દે તો મૈં તુઝે જાનૂં. ફરમાને લગે મૈંને ઉનકો એકસે લેકર એકસો સત્તાઈસ (૧૨૭) હદીસેં મતન ઔર સનદકે સાથ સુના દીં, યે ઈલ્મ!! ૧૨૭ હદીસેં જિસ તરતીબસે લિખવાઈ થીં, તમામ ઉસી તરતીબ પર ઉનકો સુના દીં.

ફરમાતે હૈં ઈમામ માલિક (રહ.) બડે ખૂશ હુએ, કેહને લગે કે અચ્છા અય નૌજવાન! તૂ મેરા મહેમાન બન જા, અંધેકો ક્યા ચાહિયે? દો આંખેં. મૈં તો પેહલે હીસે તૈયાર થા કેહને લગા કે હઝરત! મૈં તૈયાર હૂં, ઈમામ માલિક (રહ.) ઘર તશરીફ લે ગયે, ઈમામ માલિક (રહ.) કે ઘરમેં ઉનકી બેટિયાં થીં ઔર વો આલિમા થીં હદીસકી હાફિઝા થીં. કુરઆન મજીદકી હાફિઝા થીં, બહોત પરહેઝગાર પાક સાફ ઝિંદગી ગુઝારનેવાલી ઔરતેં હત્તાકે કિતાબોંમેં લિખ્ખા હૈ કે ઈતના ઈલ્મ રખતી થીં કે ઈમાંમ માલિક (રહ.) કઈ મરતબા હદીસકા દર્સ મસ્જિદે નબવીમેં દેતે વો પરદેકે પીછે બૈઠકર હદીસકે દર્સમેં શરીક હોતીં ઔર ઉનકા ઈલ્મી મેઅયાર ઈતના ઊંચા થા કે કઈ મરતબા ઉનકા શાગિર્દ જબ કિસી હદીસે પાકકી તિલાવત કરતા ઔર ઈબારતમેં કહીં ગલતી કરતા તો ઉનકી બેટિયાં લકડી ઉપર લકડી મારકર આવાઝ કરતીં જિસસે ઈમામ માલિક (રહ.) સમઝ જાતે કે પઢનેવાલેને ગલતી કી હૈ.

આપને જાકર ઘરમેં બતાયા કે આજ એક આલિમ આ રહે હૈં ઔર વો બડે દાના હૈં ઔર બડા ઈલ્મકા શૌક હૈ, વો તો બહરહાલ ઈમામ શાફઈ (રહ.) થે, ઉનહોંને ઘરમેં ખાનેકા બડા એહતિમામ કિયા, બિસ્તર લગાયા. મુસલ્લા બિછાયા, પાનીકા લોટા ભરકર રખ્ખા. ઈમામ શાફઈ (રહ.) ને ખાના ખાયા લેટ ગયે સુબહકો ઈમામ માલિક (રહ.) કે સાથ મસ્જિદમેં આ ગયે. જબ ઈશરાકકી નમાઝ પઢકર વાપસ ઘર ગયે તો ઈમામ માલિક (રહ.) ને ઈમામ શાફઈ (રહ.) સે ફરમાયા કે મેરી બેટિયોંકો આપ પર એક એ'તિરાઝ વાકેઅ હુવા હૈ ઔર મૈં આપસે પૂછતા હૂં, યે સચ્ચે લોગ થે ખરે લોગ થે, સાફ બાત કરતે થે, ફરમાયા કે બચ્ચિયાં કેહ રહી હૈં કે અબ્બૂ! આપને તો યે કહા થા કે યે બડે નેક ઔર અચ્છે ઈન્સાન હૈં લેકિન હમેં ઉન પર ઈશ્કાલ વાકેઅ હુવા હૈ :

(૧) પહલા એ'તિરાઝ યે હૈ કે જિતના ખાના હમને પકાકર ભેજા થા વો તો કઈ આદમિયોંકે લિયે કાફી થા. માશાઅલ્લાહ યે અકેલે મહેમાન સુબ્હાનલ્લાહ બિલકુલ સાફ હોકર બરતન વાપસ આએ કે હમેં ધોનેકી ભી ઝરૂરત પેશ ન આઈ.

આજ દુનિયા કેહતી હૈ કે બચ્ચોંકો આલિમ બનાઓગે તો યે રોટી

કહાંસે ખાએંગે? આપ બતાઈયે આજ તક આપને કભી સુના કે કોઈ આલિમ બા અમલ હો યા હાફિઝ બા અમલ હો ઔર વો ભૂખ પ્યાસસે એડિયાં રગડતે હુએ મર ગયા હો? કોઈ એક મિસાલ નહીં દે સકતે. મૈંને દુનિયાકે કઈ મુલ્કોંમેં યે સવાલ પૂછા કોઈ એક મિસાલ તો બતા દો, લેકિન હમેં માલૂમ હૈ કે એમ.બી.બી.એસ. ડાક્ટર, પી.એચ. ડાક્ટર કઈ ઐસે થે કે બુળ્હાપેમેં ઉનકા વક્ત ભી આયા કે ભૂખ વ પ્યાસસે એડિયાં રગડ રગડકર મર ગયે, તો રિઝક કિસ લાઈનસે ઝિયાદા મિલા? દીની લાઈનસે ઝિયાદા. હમારે પાસ યે મિસાલેં તો હૈં કે ખાના ઝિયાદા ખા લિયા ઔર મૌત આ ગઈ. ઈમામ મુસ્લિમ (રહ.) હદીસ તલાશ કર રહે થે ઔર ખજૂરેં પાસમેં રખ્ખી હુઈ થીં ઔર હદીસે પાકકો ઢૂંઢનેકે અંદર ઈતને મશ્ગૂલ થે કે ખાતે રહે હત્તાકે ઝિયાદા ખાનેકી વજહસે મૌત વાકેઅ હો ગઈ, તો ઝિયાદા ખાકર મર જાનેકી મિસાલેં તો હૈં લેકિન ભૂખ પ્યાસસે મરનેકી મિસાલેં ઈસ લાઈનમેં નહીં હૈં, અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ રિઝ્કકી અલ્લાહ તઆલા ખૂબ ઝિયાદતી કર દેતા હૈ ઔર દુનિયા ઈસ રિઝકસે ડરતી હૈ. કેહતે હૈં કે યે આલિમ બનેંગે તો ખાએંગે કહાંસે? વો અલ્લાહકે બંદે વહાંસે ખાએંગે જહાંસે અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત અપને અંબિયાકો ખિલાયા કરતા થા, તો ખૈર ઈમામ શાફઈ (રહ.) સે એક બાત તો ઉનહોંને યે પૂછી કે સારા ખાના અકેલે ખા ગયે.

(૨) દૂસરા યે કે હમને મુસલ્લા બિછાકર રખ્ખા ઔર પાનીકા બરતન રખ્ખા લેકિન જૈસા મુસલ્લા બિછા થા સુબહકો વૈસા હી રખ્ખા મિલા ઔર પાની ભી જૂંકા તૂં થા, તો લગતા હૈ કે તહજ્જુદકી નમાઝ ભી નહીં પળ્હી ઔર ફિર મસ્જિદમેં તો વુઝૂકા ઈન્તિઝામ ભી નહીં, લોગ ઘરોંસે વુઝૂ કરકે જાતે હૈં ઔર યે ઈસી તરહ આપકે સાથ ઉઠકર મસ્જિદમેં ચલે ગયે, પતા નહીં નમાઝ ભી ઉનહોંને કૈસે પળ્હી? યે બાત હમારી સમઝમેં નહીં આતી.

ઈમામ શાફઈ (રહ.) ને જવાબ દિયા કે હઝરત બાત યે હૈ કે જબ મૈંને આપકે યહાં ખાના ખાયા તો ખાનેમેં ઈતના નૂર થા ઈતના નૂર થા કે હર હર લુકમા ખાને પર મુઝે સીના નૂરસે ભરતા નઝર આતા થા, મૈંને સોચા કે મુમકિન હૈ ઈતના હલાલ માલ ઝિંદગીમેં ફિર મિલે ન મિલે, ક્યૂં ન મૈં ઉસે જુઝ્વે બદન બનાઉં? ઈસ લિયે મૈંને ઉસ સારે ખાનેકો અપને બદનકા જુઝ્વ

બના લિયા. અલ્લાહુ અકબર!

ફરમાતે હૈં કે ફિર મૈં લેટ ગયા લેકિન ઉસ ખાનેકા નૂર ઈતના થા કે નીંદ ગાઈબ, તો મૈં અહાદીસમેં ગૌર કરતા રહા, ફરમાને લગે કે એક હદીસ મેરે પેશે નઝર રહી કે નબી (અલૈ.) ને છોટે બચ્ચેકો જિસકા પરિંદા મર ગયા થા પ્યાર વ મુહબ્બતસે કહા થા : **યા અબા ઉમૈર! મા ફઅલન્નુગૈર** તો યે જો ચંદ અલ્ફાઝ થે મૈં ઉનકે અંદર ગૌર કરતા રહા ઔર આજકી રાત મૈંને ઉન ચંદ અલ્ફાઝસે ફિકહકે ચાલીસ (૪૦) મસાઈલ નિકાલ લિયે, ઈતનીસી ઈબારત યા અબા ઉમૈર! કે કુન્નિયત કૈસી હોની ચાહિયે? બચ્ચોંસે બાત કરનેકા અંદાઝ કૈસા હોના ચાહિયે? કિસીકે દિલકી મુલાતિફતકે લિયે કૈસે બાત કરની ચાહિયે? **યા અબા ઉમૈર મા ફઅલન્નુગૈર** સિર્ફ ઉસમેં ગૌર કરકે મૈંને ચાલીસ ફિકહકે મસાઈલ નિકાલ લિયે, ઔર ફિર ફરમાયા ચૂંકે મેરા વુઝૂ બાકી થા ઈસ લિયે મૈં ઉઠા ઔર ફજરકી નમાઝ ઈસી વુઝૂસે અદા કી. હમારે અકાબિરીનકા યે હાલ થા. તો સબસે પેહલા કદમ ઈલ્મ હાસિલ કરના ઔર દૂસરા કદમ ઉસ ઈલ્મકે ઉપર અમલ કરના, લેકિન અમલ કરનેકે સાથ કામ ખતમ નહીં હોતા એક કદમ ઔર ઉઠાના ઝરૂરી હૈ ઉસકો કેહતે હૈં ઈખ્લાસ પૈદા કરના. (દવાએ દિલ, સ. ૪૪ સે ૫૦ તક)

હર ફિક્ર ઔર પરેશાનીસે નજાત હાસિલ કરનેકા નબવી નુસ્ખા

હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) ને ફરમાયા જો આદમી સુબહ વ શામ યે કલિમાત સાત મરતબા કહેગા :

હસ્બિયલ્લાહુ લા ઈલાહ ઈલ્લા હુવ અલૈહિ તવક્કલ્તુ વહુવ રબ્બુલ અર્શિલ્ અઝીમ.

અલ્લાહ મુઝે કાફી હૈ ઉસકે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં ઉસ પર મૈંને તવક્કુલ કિયા ઔર વો અઝીમ અર્શકા રબ હૈ.

અલ્લાહ તઆલા હર ફિક્રો પરેશાનીસે ઉસકી કિફાયત કરેગા. ચાહે સચ્ચે દિલસે કહે યા ઝૂઠે દિલસે. (હયાતુસ્સહાબા જિલ્દ ૩, સફા ૩૪૨)

કિયામતકે દિન તંગીસે બચનેકા એક નબવી નુસ્ખા

ઈબ્ને અબી હાતિમકી હદીસમેં હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને હઝરત બશીર ગિફારી (રદિ.) સે ફરમાયા તૂ ક્યા કરેગા જિસ દિન લોગ ખુદાએ રબ્બુલ આલમીનકે સામને તીનસો સાલ તક ખડે રહેંગે, ન તો કોઈ ખબર આસમાનસે આએગી, ન કોઈ હુકમ કિયા જાએગા. હઝરત બશીર (રદિ.) કેહને લગે અલ્લાહ હી મદદગાર હૈ. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા સુનો! જબ બિસ્તર પર જાઓ તો અલ્લાહ તઆલાસે કિયામતકે દિનકી તકલીફોંસે ઔર હિસાબકી બુરાઈસે પનાહ માંગ લિયા કરો. સુનને અબૂ દાઉદમેં હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કિયામતકે દિનકે ખડે હોનેકી જગહકી તંગીસે પનાહ માંગા કરતે થે.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે ચાલીસ સાલ તક લોગ સર ઊંચા કિયે ખડે રહેંગે, કોઈ બોલેગા નહીં; હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે સો સાલ તક ખડે રહેંગે. (ઈબ્ને જરીર)

અબૂ દાઉદ, નસાઈ, ઈબ્ને માજામેં હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) જબ રાતકો ઉઠકર તહજ્જુદકી નમાઝકો શુરૂ કરતે તો દસ મરતબા અલ્લાહુ અકબર કેહતે, દસ મરતબા અલ્હમ્દુ લિલ્લાહ કેહતે, દસ મરતબા **અસ્તગ્ફિરૂલ્લાહ** કેહતે ફિર કેહતે **અલ્લાહુમ્મગ્ફિરૂલી વહ્દિની વર્ઝુકની વ આફિની** ખુદાયા મુઝે બખ્શ દે, મુઝે હિદાયત દે, મુઝે રોઝી દે ઔર આફિયત ઈનાયત ફરમા. ફિર અલ્લાહ તઆલાસે કિયામતકે દિનકે મકામકી તંગીસે પનાહ માંગતે થે.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર ૫ : ૫૨૧)

ઝબાન અચ્છી ભી હૈ ઔર બુરી ભી

યે મઝમૂન ગૌરસે પઢેં

મુસ્નદે અહમદમેં હૈ ઈન્સાન એક કલિમહ અલ્લાહકી રઝામંદીકા કેહ ગુઝરતા હૈ જિસે વો કોઈ બહોત બડા અજ્રકા કલિમા નહીં જાનતા લેકિન

અલ્લાહ તઆલા ઉસકી વજહસે અપની રઝામંદી ઉસકે લિયે કિયામત તક લિખ દેતા હૈ, ઔર કોઈ કલિમા બુરાઈકા ખુદાકી નારાઝગીકા ઈસી તરહ બેપરવાહીસે કેહ ગુઝરતા હૈ જિસકી વજહસે ખુદા અપની નારાઝગી ઉસ પર અપની મુલાકાતકે દિન તક લિખ દેતા હૈ. હઝરત અલ્કમહ (રહ.) ફરમાતે હૈં ઈસ હદીસને મુઝે બહોતસી બાતોંસે બચા લિયા. તિરમિઝી વગૈરહમેં ભી યે હદીસ હૈ ઔર ઈમામ તિરમિઝી (રહ.) ઈસે હસન બતલાતે હૈં.

અહનફ બિન કૈસ (રહ.) ફરમાતે હૈં દાઈ તરફવાલા નેકિયાં લિખતા હૈ ઔર યે બાઈ તરફવાલે પર અમીન હૈ. જબ બંદેસે કોઈ ખતા હો જાતી હૈ તો યે કેહતા હૈ ઠહેર જા, અગર ઉસને ઉસી વક્ત તૌબા કર લી તો ઉસે લિખને નહીં દેતા, ઔર અગર ઉસને તૌબા ન કી તો વો લિખ લેતા હૈ.

(ઈબ્ને અબી હાતિમ)

ઈમામ હસન બસરી (રહ.) ઈસ આયત : **(વ ઈન્ન અલૈકુમ લહાફિઝીન)** કી તિલાવત કરકે ફરમાતે થે અય ઈબ્ને આદમ! તેરે લિયે સહીફા ખોલ દિયા ગયા હૈ ઔર દો બુઝુર્ગ ફરિશ્તે તુઝ પર મુકર્રર કર દિયે ગયે હૈં. એક તેરે દાહને દૂસરા બાએં. દાઈ તરફવાલા તો તેરી નેકિયોંકી હિફાઝત કરતા હૈ ઔર બાઈ તરફવાલા બુરાઈયોંકો દેખતા રેહતા હૈ. અબ તૂ જો ચાહે અમલ કર કમી કર યા ઝિયાદતી કર, જબ તૂ મરેગા તો યે દફતર લપેટ દિયા જાએગા ઔર તેરે સાથ તેરી કબરમેં રખ દિયા જાએગા ઔર કિયામતકે દિન જબ તૂ અપની કબરસે ઉઠેગા તો યે તેરે સામને પેશ કર દિયા જાએગા. (તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૫, સફા ૧૬૪)

મર્દ તીન કિસમકે હોતે હૈં

હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા મર્દ તીન કિસમકે હોતે હૈં.

(૧) પાકદામન, મુન્કસિરૂલ મિઝાજ, નરમ તબીઅત, દુરૂસ્ત રાયવાલા, અચ્છે મશ્વરે દેનેવાલા. જબ ઉસે કોઈ કામ પેશ આતા હૈ તો ખૂદ સોચકર ફૈસલા કરતા હૈ ઔર હર કામકો ઉસકી જગહ રખતા હૈ.

(૨) વો મર્દ હૈ જો સમઝદાર નહીં ઉસકી અપની કોઈ રાય નહીં હૈ

લેકિન જબ ઉસે કોઈ કામ પેશ આતા હૈ તો વો સમઝદાર દુરૂસ્ત રાયવાલે લોગોંસે જાકર મશ્વરા કરતા હૈ ઔર ઉનકે મશ્વરે પર અમલ કરતા હૈ.

(૩) વો મર્દ જો હૈરાન વ પરેશાન હો ઉસે સહીહ ઔર ગલતકા પતા નહીં ચલતા યૂંહી હલાક હો જાતા હૈ ક્યૂંકે અપની સમઝ પૂરી નહીં ઔર સમઝદાર ઔર સહીહ મશ્વરા દેને વાલોંકી માનતા નહીં.

(હયાતુસ્સહાબા જિલ્દ ૩, સફા ૫૬૨)

પરેશાની ઔર તંગદસ્તી દૂર કરનેકા નબવી ઈલાજ

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં હમ સબ ઘરમેં થે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને દરવાઝેકી દોનોં ચોખટોંકો પકડકર ફરમાયા : અય બનૂ અબ્દુલ મુત્તલિબ! જબ તુમ લોગોંકો કોઈ પરેશાની, સખ્તી યા તંગદસ્તી પેશ આએ તો યે કલિમાત કહા કરો. **અલ્લાહુ અલ્લાહુ રબ્બુના લા નુશ્રિકુ બિહી શૈઆ.**

(હયાતુસ્સહાબા જિલ્દ ૩, સફા ૪૧૧)

દિલકી સખ્તી દૂર કરનેકા નબવી ઈલાજ

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં એક આદમીને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે અપને દિલકી સખ્તીકી શિકાયત કી તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : "યતીમકે સર પર હાથ ફેરા કરો ઔર મસ્કીનકો ખાના ખિલાયા કરો."

હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે એક આદમી હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં આકર અપને દિલકી સખ્તીકી શિકાયત કરને લગા. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : "ક્યા તુમ ચાહતે હો કે તુમહારા દિલ નરમ હો જાએ ઔર તુમહારી યે ઝરૂરત પૂરી હો જાએ? તુમ યતીમ પર શફકત કિયા કરો ઔર ઉસકે સર પર હાથ ફેરા કરો ઔર અપને ખાનેમેં ઉસે શરીક કિયા કરો, ઉસસે તુમહારા દિલ નરમ હો જાએગા ઔર તુમહારી ઝરૂરત પૂરી હો જાએગી.

હઝરત બશીર જોહની (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે જંગે ઉહદકે દિન મેરી

હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે મુલાકાત હુઈ, મૈંને પૂછા મેરે વાલિદકા ક્યા હુવા? હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા વો તો શહીદ હો ગયે અલ્લાહ તઆલા ઉન પર રહમ ફરમાએ. મૈં યે સુનકર રોને લગા. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને મુઝે પકડકર મેરે સર પર હાથ ફેરા ઔર મુઝે અપને સાથ સવારી પર સવાર કર લિયા ઔર ફરમાયા : ક્યા તુમ ઈસ પર રાઝી નહીં હો કે મૈં તુમહારા બાપ બન જાઉં ઔર આઈશા (રદિ.) તુમહારી માં.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૨, સફા ૬૩૮-૬૩૯)

એક દીની બહેન પર તોહમત લગી રજ્મકા હુકમ હો ગયા મગર અલ્લાહને અપની કુદરતસે ઉસે બચા લિયા

એક વાકિઆ ઈબ્ને અસાકિરમેં હૈ કે એક ખૂબસૂરત ઔરતસે એક માલદારને મિલના ચાહા લેકિન ઔરતને ન માના, ઈસ તરહ તીન ઔર શખ્સોંને ભી ઉસસે બદકારીકા ઈરાદા કિયા લેકિન વો બાઝ રહી ઉસ પર વો માલદાર લોગ ઉખડ ગયે ઔર આપસમેં ઈત્તિફાક કરકે હઝરત દાઉદ (અલૈ.) કી અદાલતમેં જાકર સબને ગવાહી દી કે વો ઔરત અપને કુત્તેસે ઐસા કામ કરાતી હૈ. ચારોંકે મુત્તફિકા બયાન પર હુકમ હો ગયા કે ઉસે રજ્મ (યાની સંગસાર) કિયા જાએ.

ઉસી શામકો હઝરત સુલેમાન (અલૈ.) અપને હમ ઉમર લડકોંકે સાથ બૈઠકર આપ હાકિમ બને ઔર ચાર લડકે ઉન લોગોંકી તરહ આપકે પાસ ઈસ મુકદ્દમેકો લાએ ઔર એક ઔરતકી નિસ્બત યેહી કહા. હઝરત સુલેમાન (અલૈ.) ને હુકમ દિયા કે ઈન ચારોંકો અલગ અલગ કર દો ફિર એકકો અપને પાસ બુલાયા ઔર ઉસસે પૂછા કે ઉસ કુત્તેકા રંગ કૈસા થા? ઉસને કહા કાલા, ફિર દૂસરેકો અલગ બુલાયા ઉસસે ભી યેહી સવાલ કિયા? ઉસને કહા લાલ, તીસરેને કહા ખાકી, ચોથેને કહા સફેદ. આપને ઉસી વક્ત ફૈસલા કર દિયા કે ઔરત પર યે ખુલી તોહમત હૈ ઔર ઈન ચારોંકો કતલ કર દિયા જાએ.

હઝરત દાઉદ (અલૈ.) કે સામને ભી યે વાકિઆ બયાન કિયા ગયા આપને ઉસી વક્ત ફૌરન ચારોં અમીરોંકો બુલાયા ઔર ઉસી તરહ અલગ અલગ ઉનસે ઉસ કુત્તેકે રંગકી બાબત સવાલ કિયા યે ગડબડા ગયે, કિસીને કુછ કહા કિસીને કુછ કહા આપકો ઉનકા ઝૂઠ માલૂમ હો ગયા ઔર હુકમ ફરમાયા કે ઉનહેં કતલ કર દિયા જાએ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૩, સફા ૩૮૮)

ઈબ્ને મસઊદકે ઘરસે તહજ્જુદકે વક્ત એક ખાસ આવાઝ આતી થી

હઝરત ઉમર (રદિ.) મસ્જિદમેં આતે તો સુનતે કે કોઈ કેહ રહા હૈ કે ખુદાયા! તૂને પુકારા મૈંને માન લિયા, તૂને હુકમ દિયા મૈં બજા લાયા, યે સહરકા વક્ત હૈ પસ તૂ મુઝે બખ્શ દે. આપને કાન લગાકર ગૌર કિયા તો માલૂમ હુવા કે હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) કે ઘરસે યે આવાઝ આ રહી હૈ. આપને ઉનસે પૂછા. ઉનહોંને કહા યેહી વો વક્ત હૈ જિસકે લિયે હઝરત યાકૂબ (અલૈ.) ને અપને બેટોંસે કહા થા કે મૈં તુમહારે લિયે થોડી દેર બાદ ઈસ્તિગફાર કરૂંગા. હદીસમેં હૈ કે યે રાત જુમ્આકી રાત થી.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૩, સફા ૧૪)

એક શરાબીકે નામ હઝરત ઉમર (રદિ.) કા ખત

અગર આપ શરાબકે આદી હૈં તો હઝરત ઉમર (રદિ.) કા યે ખત પઢેં, ઈન્શા અલ્લાહ આપકી આદત છૂટ જાએગી.

હઝરત યઝીદ ઈબ્ને અસમ (રહ.) કેહતે હૈં શામકા એક આદમી બહોત તાકતવર ઔર ખૂબ લડાઈ કરનેવાલા થા વો હઝરત ઉમર (રદિ.) કી ખિદમતમેં આયા કરતા થા વો ચંદ દિન હઝરત ઉમર (રદિ.) કો નઝર ન આયા તો ફરમાયા : ફલાં ઈબ્ને ફલાંકા ક્યા હુવા? લોગોંને કહા અય અમીરૂલ મુઅમિનીન! ઉસને શરાબ પીની શુરૂ કર દી હૈ ઔર મુસલસલ પી રહા હૈ.

હઝરત ઉમર (રદિ.) ને અપને મુન્શીકો બુલાકર ફરમાયા ખત લિખ્ખો :

યે ખત ઉમર બિન ખત્તાબ (રદિ.) કી તરફસે ફલાં બિન ફલાંકે નામ.

અસ્સલામુ અલૈક

મૈં તુમહારે સામને ઉસ અલ્લાહકી તારીફ કરતા હૂં જિસકે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં જો ગુનાહોંકો મઆફ કરનેવાલા, તૌબાકો કબૂલ કરનેવાલા, સખ્ત સઝા દેનેવાલા, ઔર બડા ઈન્આમ વ એહસાન કરનેવાલા હૈ. ઉસકે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં. ઉસીકી તરફ લૌટકર જાના હૈ.

ફિર હઝરત ઉમર (રદિ.) ને અપને સાથિયોંસે ફરમાયા તુમ લોગ અપને ભાઈકે લિયે દુઆ કરો કે અલ્લાહ તઆલા ઉસકે દિલકો અપની તરફ મુતવજ્જેહ ફરમા દે ઔર ઉસે તૌબાકી તૌફીક અતા ફરમા દે. જબ ઉસકે પાસ હઝરત ઉમર (રદિ.) કા ખત પહોંચા તો વો ઉસે બારબાર પઢને લગા ઔર કેહને લગા વો ગુનાહોંકો મઆફ કરનેવાલા, તૌબાકો કબૂલ કરનેવાલા ઔર સખ્ત સઝા દેનેવાલા હૈ (ઈસ આયતમેં) અલ્લાહને મુઝે અપની સઝાસે ડરાયા હૈ ઔર મઆફ કરનેકા વા'દા ભી ફરમાયા હૈ.

અબૂ નઈમકી રિવાયતમેં મઝીદ યે ભી હૈ કે વો ઉસે બારબાર પઢતા રહા ફિર રોને લગા ફિર ઉસને શરાબ પીની છોડ દી ઔર મુકમ્મલ તૌરસે છોડ દી. જબ હઝરત ઉમર (રદિ.) કો ઉસકી યે ખબર પહોંચી તો ફરમાયા ઐસા કિયા કરો, જબ તુમ દેખો કે તુમહારા ભાઈ ફિસલ ગયા હૈ ઉસે રાહે રાસ્ત પર લાઓ ઔર ઉસે અલ્લાહકી મઆફીકા યકીન દિલાઓ ઔર અલ્લાહસે દુઆ કરો કે વો ઉસે તૌબાકી તૌફીક અતા ફરમાએ ઔર તુમ ઉસકે ખિલાફ શયતાનકે મદદગાર ન બનો (ઔર ઉસે અલ્લાહકી રહમતસે નાઉમ્મીદ ન કરો). (હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૩, સફા ૩૬૬-૩૬૭)

આપ ડરાવના ખ્વાબ દેખકર ઘભરા જાતે હૈં તો નીચેવાલા નબવી નુસ્ખા ઈસ્તેમાલ કરેં

જબ કભી ખુદા નખ્વાસ્તા કોઈ નાપસંદીદા ઔર ડરાવના ખ્વાબ દેખેં તો હરગિઝ કિસીસે બયાન ન કીજિયે ઔર ઉસ ખ્વાબકી બુરાઈસે અલ્લાહકી

પનાહ માંગિયે. ખુદાને ચાહા તો ઉસકે શરસે મહેફૂઝ રહેંગે. હઝરત અબૂ સલમા (રહ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં નાગવાર ખ્વાબોંકી વજહસે અકસર બીમાર પડ જાયા કરતા થા. એક રોઝ મૈંને હઝરત અબૂ કતાદા (રદિ.) સે શિકાયત કી તો આપ (રદિ.) ને મુઝે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી યે હદીસ સુનાઈ "અચ્છા ખ્વાબ ખુદાકી જાનિબસે હોતા હૈ. અગર તુમમેંસે કોઈ અચ્છા ખ્વાબ દેખે તો અપને મુખ્લિસ દોસ્તકે સિવા કિસી દૂસરેસે બયાન ન કરે. ઔર કોઈ નાપસંદીદા ખ્વાબ દેખે તો બિલકુલ કિસીકો ન બતાએ બલ્કે જાગતે હી **અઊઝુબિલ્લાહિ મિનશ્શૈતા નિર્રજીમ** પઢકર તીન બાર બાંઈ જાનિબ થુત્કારે ઔર કરવટ બદલ લે, તો વો ખ્વાબકે શરસે મહેફૂઝ રહેગા.

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) આમ તૌર પર ફજરકી નમાઝકે બાદ પાલતી મારકર બૈઠ જાતે ઔર લોગોંસે ફરમાતે જિસને જો ખ્વાબ દેખા હો બયાન કરો. ઔર ખ્વાબ સુનનેસે પેહલે યે ફરમાતે : ખ્વાબકી ભલાઈ તુમહેં નસીબ હો, ઔર ઉસકી બુરાઈસે તુમ મહેફૂઝ રહો, હમારે હકમેં ખૈર હો ઔર હમારે દુશ્મનોંકે લિયે વબાલ હો, ઔર હમ્દ વ શુક્ર ખુદા હીકે લિયે હૈ જો તમામ જહાનોંકા રબ હૈ.

કભી ખ્વાબમેં ડર જાએં યા કભી પરેશાન કુન ખ્વાબ દેખકર પરેશાન હો જાએં તો ખૌફ ઔર પરેશાની દૂર કરનેકે લિયે યે દુઆ પઢેં ઔર અપને હોશિયાર બચ્ચોંકો ભી યે દુઆ યાદ કરાએં : **અઊઝુ બિકલિમાતિલ્લા હિત્તામ્મતિ મિન્ ગઝબિહી વ ઈકાબિહી વ શર્રિ ઈબાદિહી વ મિન્ હમઝાતિશ્ શયાતીનિ વ અંય્યહ્ઝુરૂન.**

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર બિન આસ (રદિ.) કેહતે હૈં કે જબ કોઈ ખ્વાબમેં ડર જાતા યા પરેશાન હો જાતા તો નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ઉસકી પરેશાની દૂર કરનેકે લિયે યે દુઆ તલ્કીન ફરમાતે : **અઊઝુ બિકલિમાતિલ્લા હિત્તામ્માતિ મિન્ ગઝબિહી વ ઈકાબિહી વ શર્રિ ઈબાદિહી વ મિન્ હમઝાતિશ્ શયાતીનિ વ અંય્યહ્ઝુરૂન.** (અબૂ દાઉદ, તિરમિઝી) મૈં ખુદાકે કલિમાતે કામિલાકી પનાહ માંગતા હૂં ઉસકે ગઝબ વ ગુસ્સાસે, ઉસકી સઝાસે, ઉસકે બંદોંકી બુરાઈસે, શયાતીનકે વસ્વસોંસે ઔર ઈસ બાતસે કે વો મેરે પાસ આએં. (રિયાઝુસ્સાલિહીન, મુસ્લિમ, આદાબે ઝિંદગી, સ. : ૫૦-૫૧)

કા'બા પર પરદેકી શરૂઆત કૈસે હુઈ?

ગિરામી કદર હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ સાહબ પાલનપુરી

અસ્સલામુ અલૈકુમ વ રહમતુલ્લાહિ વ બરકાતુહૂ.

સવાલ : બાદ સલામ અર્ઝે ગુઝારિશ હૈ કે કઈ અરસાસે મેરે દિલમેં યે સવાલ જગહ પકડે હુએ હૈ કે કા'બા પર ગિલાફ (પરદા) કી શરૂઆત કૈસે હુઈ? કૌનસા સબબ પેશ આ ગયા? બરાએ કરમ તસલ્લી બખ્શ જવાબ ઈનાયત ફરમાએં ઐન નવાઝિશ હોગી. ફક્ત વસ્સલામ.

આપકી દીની બહેન, બમ્બઈ-૮

જવાબ : એક બાદશાહકો હાસિદોંને મશ્વરા દિયા કે ઈસ બૈતુલ્લાહકો ગિરા દો. રાસ્તેમેં ઉસે યહૂદી ઉલમાને કહા, અગર અપની ઔર અપને ખાનદાનકી સલામતી ચાહતા હૈ તો ઐસા મત કર. વો કામ કર જો યહાં કિયે જાતે હૈં. એહરામ વ તવાફ વ સઈ વ હલક વ ઝબહ વ નમાઝ, ઝિક્ર, રોના, દુઆ વગૈરહ. દિલ ઉસકા માન ગયા. હાસિદોંકો કતલ કરા દિયા. હજવાલે સારે કામ કિયે. ફિર ખ્વાબમેં દેખા કે ઉસ ઘર પર પરદા ડાલા ગયા, ઉસને પરદા ડાલા. દૂસરે ખ્વાબમેં ઉસસે અચ્છા પરદા ડાલનેકા હુકમ હુવા. ઔર ઉસને ઐસા હી કિયા. તીસરે ખ્વાબમેં ઉસસે ભી અચ્છે પરદાકા હુકમ હુવા ઉસને ઉસ હુકમકો ભી પૂરા કર દિયા. ઉસ વક્તસે પરદા બૈતુલ્લાહકા શુરૂ હુવા. જિસને બૈતુલ્લાહકી હુરમતકો કાઈમ રખ્ખા. ખુદાને ઉસકી નસલકો બાકી રખ્ખા. ઔર જો બૈતુલ્લાહકી હુરમતકો ગિરાએગા ઉસકા હશ્ર અબ્રહાકે લશ્કરકી તરહ હોગા.(માખઝ જવાબ : ખુસૂસી તકારીર હઝરત જી મૌલાના યૂસુફ સાહબ, સફા ૧૨૫-૧૨૬)

હર ગમસે નજાત હાસિલ કરનેકા બેહતરીન હઝરમી નુસ્ખા

ઈમામ અબૂબક્ર મુહમ્મદ બિન વલીદ (રહ.) કિતાબુ દુઆમેં મતરફ બિન અબ્દુલ્લાહસે રિવાયત કરતે હૈં વો ફરમાતે હૈં મૈં ખલીફા મન્સૂરકે પાસ

ગયા તો ઉનહેં સખ્ત ગમઝદા પાયા. વો અપને બાઝ દોસ્તોંકો ખોનેકી વજહસે ચુપ સાધે બૈઠે થે. ઉનહોંને મુઝે કહા અય મતરફ! મુઝ પર ઐસા ગમ સવાર હો ચુકા હૈ જિસે અલ્લાહ તઆલાકે સિવા..... જિસને મુઝે આઝમાઈશમેં ડાલા હૈ..... કોઈ દૂર નહીં કર સકતા, ક્યા કોઈ ઐસી દુઆ હૈ જિસે પઢનેકી બરકતસે અલ્લાહ તઆલા મુઝસે ગમકો દૂર ફરમાં દે? મૈંને જવાબ દિયા અય અમીરૂલ મુઅમિનીન! મુઝે મુહમ્મદ બિન સાબિત (રહ.) ને બતાયા હૈ કે બસરાકે રેહનેવાલે એક શખ્સકે કાનમેં મચ્છર ઘુસ ગયા ઔર ઉસકે દિમાગ તક જા પહોંચા. વો શખ્સ સખ્ત તકલીફમેં મુબ્તલા થા ઔર દિન રાત નીંદસે મહેરૂમ થા તબ ઉસે હઝરત હસન બસરી (રહ.) કે સાથિયોંમેંસે એકને કહા હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે સહાબી હઝરત અલા બિન હઝરમી (રદિ.) વાલી દુઆ પઢો : જો ઉનહોંને જંગલ ઔર સમંદરમેં પઢી થી તો અલ્લાહ તઆલાને ઉનકી નુસરત (મદદ) ફરમાઈ થી. બીમાર શખ્સને કહા અલ્લાહ જલ્લ જલાલુહૂ તુમ પર રહમ કરે વો કૌનસી દુઆ હૈ?

ઉનહોંને કહા હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હઝરત અલા બિન હઝરમી (રદિ.) કો એક લશ્કરકે સાથ બહરૈનકી તરફ ભેજા ગયા, મૈં ભી ઉસ લશ્કરમેં શામિલ થા. હમ એક વૈરાન જંગલમેંસે ગુઝરે જહાં સખ્ત પ્યાસને હમેં ઈતના સતાયા કે હમેં હલાકતકા ખૌફ હોને લગા, તબ હઝરત અલા (રદિ.) સવારીસે ઉતરે ઔર ઉનહને દો રકાત નમાઝ અદા કી ફિર કહા : **યા હલીમુ યા અલીમુ યા અલિય્યુ યા અઝીમુ અસ્કિના** (હમેં સૈરાબ ફરમા) પસ ઉસી વક્ત એક બદલી આઈ જૈસે કિસી પરિંદેકા પર હો, વો હમ પર ખૂબ બરસી યહાં તકકે હમને બરતન ભી ભર લિયે ઔર અપને જાનવરોંકો ભી સૈરાબ કર લિયા.

ફિર હમ ચલ પડે યહાં તકકે એક સમંદરી ખલીજ પર પહોંચે જો ઈસ કદર ગેહરી થી કે ઉસ દિનસે પેહલે ઔર ન ઉસ દિનકે બાદ ઉસમેં કોઈ દાખિલ હુવા, હમેં વહાં કોઈ કશ્તી નહીં મિલી તો હઝરત અલા (રદિ.) ને દો રકાત નમાઝ પઢી ઔર ફરમાયા : **યા હલીમુ યા અલીમુ યા અલિય્યુ યા અઝીમુ અજિઝના** (હમેં પાર ફરમા) ફિર ઉનહોંને અપને ઘોડેકી લગામ પકડી ઔર ફરમાયા "અલ્લાહ જલ્લ જલાલુહૂકે નામસે પાર કરો." હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હમ પાની પર ચલ રહે થે, ખુદાકી કસમ!

હમમેં કિસીકે પાંવ યા હમારે કિસી જાનવરકે ખુર તક ગીલે નહીં હુએ. યે હમારા લશ્કર ચાર હઝાર લોગોં પર મુશ્તમિલ થા.

યે વાકિઆ સુનકર બીમાર આદમીને ઈન અસ્માઅકે ઝરીઆ દુઆ કી અલ્લાહ તઆલાકી કસમ હમ અભી વહીં થે કે મચ્છર ઉસકે કાનસે નિકલ ગયા, વો ભુનભુના રહા થા યહાં તકકે દીવારસે જા ટકરાયા ઔર વો આદમી ઠીક હો ગયા.

યે સુનકર ખલીફા મન્સૂર કિબ્લા રૂ હુએ ઔર ઉનહોંને થોડી દેર ઈન અસ્માકે ઝરીઆ દુઆ માંગી. ફિર મેરી તરફ મુતવજ્જેહ હોકર કેહને લગે અય મતરફ! અલ્લાહ તઆલાને મેરે ગમકો દૂર ફરમા દિયા હૈ. ફિર ઉનહોંને ખાના મંગવાયા ઔર મુઝે અપને સાથ બિઠા લિયા ઔર મૈંને ઉનકે સાથ ખાના ખાયા. (હયાતુલ હયવાન, જિલ્દ ૧, સફા ૧૯૦)

હઝરત અનસ (રદિ.) કી રિવાયતકે આખિરમેં યે ભી હૈ કે જિહાદસે વાપસી પર હઝરત અલા (રદિ.) ઈન્તિકાલ ફરમા ગયે. હમને ઉનહેં ગુસલ ઔર કફનકે બાદ કબર ખોદકર દફના દિયા. દફનકે બાદ એક મકામી શખ્સ આયા ઔર કેહને લગા યે (મદફૂન) કૌન હૈં? હમને કહા યે એક બેહતરીન ઈન્સાન અલા બિન હઝરમી (રદિ.) હૈં. ઉસને કહા યે ઝમીન મુરદોંકો બાહિર ઉગલ દેતી હૈ તુમ લોગ ઉનહેં અગર મીલ દો મીલ દૂર લે જાઓ તો વહાંકી ઝમીન મુરદોંકો કબૂલ કરતી હૈ. હમને કહા હમારે સાથી (હઝરત અલા રદિ.) કા ક્યા કુસૂર હૈ કે હમ ઉનહેં દરિંદોંકા લુકમા બનાકર છોડ જાએં? ચુનાંચે હમને કબર ખોદને પર ઈત્તિફાક કર લિયા. જબ હમને કબર ખોદી તો હઝરત અલા (રદિ.) ઉસમેં મૌજૂદ નહીં થે ઔર કબર નઝરકી હદ તક નૂરસે જગમગા રહી થી. હમને યે દેખકર વાપસ મિટ્ટી ડાલ દી ઔર અપને સફર પર રવાના હો ગયે. (ઈબ્ને કસીર ફીલ બિદાયહ વ ન્નિહાયહ)

અલ્લાહ તઆલાકી ચંદ નેઅમતોંકા તઝકિરા

વ અન્ઝલ્ના મિનસ્સમાઈ માઅમ્ બિકદરિન્ ફઅસ્કન્નાહુ ફીલ અર્ઝિ, વ ઈન્ના અલા ઝહાબિમ્ બિહી લકાદિરૂન.

(સૂરએ મોમિનૂન, પા. ૧૮, આયત ૧૮)

અલ્લાહ તઆલાકી યૂં તો બેશુમાર ઔર અનગિનત નેઅમતેં હૈં લેકિન ચંદ બડી બડી નેઅમતોંકા યહાં ઝિક્ર હો રહા હૈ કે વો આસમાનસે બકદ્રે હાજત વ ઝરૂરત બારિશ બરસાતા હૈ. ન તો બહોત ઝિયાદા કે ઝમીન ખરાબ હો જાએ ઔર પૈદાવાર સડ ગલ જાએ, ન બહોત કમ કે ફલ અનાજ વગૈરહ પૈદા હી ન હો, બલ્કે ઈસ અંદાઝેસે કે ખેતી સર સબ્ઝ રહે બાગાત હરે ભરે રહેં હૌઝ, તાલાબ, નેહરેં, નદિયાં, નાલે, દરિયા બેહ નિકલેં, ન પીનેકી કમી હો ન પિલાનેકી યહાં તકકે જિસ જગહ બારિશકી ઝિયાદા ઝરૂરત હોતી હૈ ઝિયાદા હોતી હૈ; ઔર જહાં કમ કી, કમ હોતી હૈ, ઔર જહાંકી ઝમીન ઈસ કાબિલ હી નહીં હોતી વહાં પાની નહીં બરસતા. લેકિન નદિયોં ઔર નાલોંકે ઝરીઆ વહાં કુદરત બરસાતી પાની પહોંચાકર વહાંકી ઝમીનકો સૈરાબ કર દેતી હૈ.

સુબ્હાનલ્લાહ! ઈસ લતીફ વ ખબીર ગફૂરૂર્રહીમ ખુદાકી ક્યા ક્યા કુદરતેં ઔર હિકમતેં હૈં. ઝમીનમેં ખુદા પાનીકો ઠેહરા દેતા હૈ ઝમીનમેં ઉસકે ચૂસ લેને ઔર જઝ્બ કરનેકી કાબિલિયત ખુદા તઆલા પૈદા કર દેતા હૈ તાકે દાનોંકો ઔર ગુઠલિયોંકો અંદર હી અંદર વો પાની પહોંચા દે.

ફિર ફરમાતા હૈ હમ ઉસકે લે જાને ઔર દૂર કર દેને પર યાની ન બરસાને પર ભી કાદિર હૈં. અગર ચાહેં શોર સંગલાખ (પથરેલી) ઝમીન પર ઔર પહાડોં ઔર બેકાર બનોંમેં (જંગલોંમેં) બરસા દેં. અગર ચાહેં પાનીકો કડવા કર દેં ન પીનેકે કાબિલ રહે ન પિલાનેકે ન ખેત ઔર બાગાતકે મતલબકા રહે ન નહાને ધોનેકે મકસદકા. અગર ચાહેં ઝમીનમેં વો કુવ્વત હી ન રખ્ખેં કે વો પાનીકો જઝ્બ કર લે ચૂસ લે બલ્કે ઉપર હી ઉપર તૈરતા રહે, ફિર યે ભી હમારે ઈખ્તિયારમેં હૈ કે ઐસી દૂર દરાઝ ઝીલોંમેં પાની પહોંચા દેં કે તુમહારે લિયે બેકાર હો જાએ ઔર તુમ કોઈ ફાઈદા ઉસસે ન ઉઠા સકો. યે ખાસ ખુદાકા ફઝલો કરમ ઔર ઉસકા લુત્ફ વ રહમ હૈ કે વો બાદલોંસે મીઠા ઉમદા હલકા ઔર ખૂશ ઝાઈકા પાની બરસાતા હૈ ફિર ઉસે ઝમીનમેં પહોંચાતા હૈ ઔર ઈધર ઉધર રેલપેલ કર દેતા હૈ. ખેતિયાં અલગ પકતી હૈં બાગાત અલગ તૈયાર હોતે હૈં ખૂદ પીતે હો અપને જાનવરોંકો પિલાતે હો, નહાતે ધોતે હો પાકીઝગી ઔર સુથરાઈ હાસિલ કરતે હો. ફલ્ હમ્દુલિલ્લાહ! આસમાની

બારિશસે રબ્બુલ આલમીન તુમહારે લિયે રોઝિયાં ઉગાતા હૈ, લેહલહાતે હુએ ખેત હૈં, કહીં સરસબ્ઝ બાગ હૈં જો અલાવા ખૂશનુમા ઔર ખૂશ મંઝર હોનેકે મુફીદ ઔર ફૈઝ વાલે હૈં. ખજૂર, અંગૂર જો અરબવાલોંકા દિલ પસંદ મેવા હૈ ઔર ઈસી તરહ હર મુલ્ક વાલોંકે લિયે અલગ અલગ તરહ તરહકે મેવે ઉસને પૈદા કર દિયે હૈં જિનકી પૂરી શુક્રગુઝારી ભી કિસીકે બસકી નહીં, બહોત મેવે તુમહેં ઉસને દે રખ્ખે હૈં જિનકી ખૂબસૂરતી ભી તુમ દેખતે હો ઔર ખૂશ ઝાઈકીસે ભી ખાકર ફાઈદા ઉઠાતે હો.

ફિર ચોપાયોં (જાનવરોં) કા ઝિક્ર હો રહા હૈ ઔર ઉનસે જો ફવાઈદ ઈન્સાન ઉઠા રહે હૈં ઉન નેઅમતોંકા ઈઝહાર હો રહા હૈ કે ઉનકા દૂધ પીતે હૈં ઉનકા ગોશ્ત ખાતે હૈં ઉનકે બાલોં ઔર ઊનસે લિબાસ વગૈરહ બનાતે હૈં. ઉન પર સવાર હોતે હૈં ઉન પર અપના સામાન વ અસ્બાબ લાદતે હૈં ઔર દૂર દરાઝ તક પહોંચતે હૈં કે અગર યે ન હોતે તો વહાં તક પહોંચનેમેં જાન આધી રેહ જાતી, બેશક અલ્લાહ તઆલા બંદોં પર મહેરબાન ઔર રહમતવાલા હૈ જૈસે ફરમાન હૈ : (અવલમ્ યરૌ અન્ના ખલકના લહુમ.....) ક્યા વો નહીં દેખતે કે ખૂદ હમને ઉનહેં ચોપાયોંકા માલિક બના રખ્ખા હૈ કે યે ઉનકે ગોશ્ત ખાએં ઉન પર સવારિયાં કરેં ઔર તરહ તરહકે ફાઈદે હાસિલ કરેં. ક્યા અબ ભી ઉન પર હમારી શુક્ર ગુઝારી વાજિબ નહીં. યે ખુશ્કીકી સવારિયાં હૈં ફિર તરી કી (પાનીકી) સવારિયાં કશ્તી જહાઝ વગૈરહ અલગ હૈં.

અય મેરે બંદો! તુમનેં મેરી કદર ન કી ન કર રહે હો, મૈંને તુમહારે લિયે આસમાન વ ઝમીન બનાએ, સૂરજકો તુમહારા બાવરચી બનાયા. ચાંદકો તુમહારા હલવાઈ બનાયા, ચાંદકી કિરનોંસે ફલોંમેં મિઠાસ પૈદા કી, ઝમીનકો હુકમ દિયા કે મેરે બંદોંકે લિયે નિકાલતી રેહ અપને પાનીકો ભી અપને ખઝાનોંકો ભી, અપને દફીનોંકો ભી, હવાકો હુકમ દિયા ઠંડી હોકે ભી ચલ, ગરમ હોકે ભી ચલ, આહિસ્તા ભી ચલ, તેઝ ભી ચલ, દરખ્તોંકો હુકમ દિયા ફલ નિકાલો, પરિંદોંકો હુકમ દિયા ઉનકી ઝરૂરિયાતકા સામાન મોહય્યા કરો. ગાય ભેંસોંકો હુકમ દિયા કે ઉનકો દૂધ પિલાઓ, ઘોડે ખચ્ચરકો હુકમ દિયા કે સામાન ઉઠાકે ચલો : તુમ ગાયકો સબ્ઝ ઘાસ ખિલાતે હો, અંદર ખૂન બનતા હૈ લાલ, ગોબર બનતા હૈ પીલા, ગોબર ભી નાપાક ખૂન ભી નાપાક,

પીલી ઔર લાલ ગંદગીકે દરમિયાન સફેદ પાક દૂધકા કારખાના અલ્લાહ હી લગાતા હૈ. સારે જહાંકો હમારી ખિદમત પર લગા દિયા, હમસે કેહ દિયા કે મેરી ભી કુછ માન લેના દુનિયામેં જાકર મુઝે મત ભૂલ જાના.

પરદેકા હુકમ ઉલમાકા ઈજાદ કરદા નહીં હૈ બલ્કે યે અલ્લાહકા હુકમ હૈ જો કુરઆનસે સાબિત હૈ

કુરઆન પાકમેં અલ્લાહ તઆલાકા ઈરશાદ હૈ :

યા અય્યુહન્નબિય્યુ કુલ્ લિઅઝ્વાજિક વ બનાતિક વ નિસાઈલ્ મુઅ્મિની-ન યુદ્ની-ન અલૈહિન્ન મિન્ જલાબીબિહિન્ન.

(સૂરએ અહઝાબ આયત ૫૯)

અય નબી! અપની બીવિયોંસે ઔર અપની સાહબઝાદિયોંસે ઔર મુસલમાનોંકી ઔરતોંસે કેહ દો કે વો અપને ઉપર અપની ચાદર લટકા લિયા કરેં.

જલાબીબ, જિલ્બાબ કી જમા (બહુવચન) હૈ. જો ઐસી બડી ચાદરકો કેહતે હૈં જિસસે પૂરા બદન ઢક જાએ, અપને ઉપર ચાદર લટકાનેસે મુરાદ અપને ચેહરે પર ઈસ તરહ ઘૂંઘટ નિકાલના હૈ કે જિસસે ચેહરેકા અકસર હિસ્સા ભી છુપ જાએ ઔર નઝરેં ઝુકાકર ચલનેસે ઉસે રાસ્તા ભી નઝર આતા જાએ, પાકિસ્તાન યા હિન્દુસ્તાન યા દૂસરે ઈસ્લામી મમાલિકમેં બુરકઆકી જો મુખ્તલિફ સૂરતેં હૈં, નબી (સ.અ.વ.) કે ઝમાનેમેં યે બુરકએ આમ નહીં થે ફિર બાદમેં મઆશરતમેં વો સાદગી નહીં રહી જો નબી (સ.અ.વ.) ઔર સહાબા વ તાબિઈનકે ઝમાનેમેં થી, ઔરતેં નિહાયત સાદા લિબાસ પહેનતી થીં બનાવ સિંગાર ઔર ઝેબો ઝીનતકે ઈઝહારકા કોઈ જઝબા ઉનકે અંદર નહીં હોતા થા ઈસ લિયે એક બડી ચાદરસે ભી પરદેકે તકાઝે પૂરે હો જાતે થે લેકિન બાદમેં યે સાદગી નહીં રહી, ઉસકી જગહ તજમ્મુલ (શાન શૌકત) ઔર ઝીનતને લે લી ઔર ઔરતોંકે અંદર ઝર્ક બર્ક (ટીપ ટાપ) લિબાસ ઔર ઝેવરાતકી નુમાઈશ આમ હો ગઈ જિસકી વજહસે ચાદરસે પરદા કરના

મુશ્કિલ હો ગયા ઔર ઉસકી જગહ મુખ્તલિફ અંદાઝકે બુરકએ આમ હો ગયે. ગો ઉસસે બાઝ દફા ઔરતકો બિલ ખુસૂસ સખ્ત ગરમીમેં કુછ પરેશાની ભી મહેસૂસ હોતી હૈ લેકિન યે ઝરાસી તકલીફ શરીઅતકે તકાઝોંકે મુકાબલેમેં કોઈ અહમિયત નહીં રખતી ફિર ભી જો ઔરત બુરકએકે બજાએ પરદેકે લિયે બડી ચાદર ઈસ્તેમાલ કરતી હૈ ઔર પૂરે બદનકો ઢાંકતી ઔર ચેહરે પર સહીહ મા'નોંમેં ઘૂંઘટ નિકાલતી હૈ, વો યકીનન પરદેકે હુકમકો બજા લાતી હૈ, ક્યૂંકે બુરકઆકી કોઈ મખ્સૂસ શકલ ઐસી લાઝમી ચીઝ નહીં હૈ જિસે શરીઅતને પરદેકે લિયે લાઝમી કરાર દિયા હો, લેકિન આજકલ ઔરતોંને ચાદરકો બેપરદગી ઈખ્તિયાર કરનેકા ઝરીઆ બના લિયા હૈ. પેહલે વો બુરકઆકી જગહ ચાદર ઓઢના શુરૂ કરતી હૈં, ફિર ચાદર ભી ગાઈબ હો જાતી હૈ સિર્ફ દોપટ્ટા રેહ જાતા હૈ ઔર બાઝ ઔરતોંકે લિયે ઉસકા લેના ભી ગિરાં (મુશ્કિલ) હોતા હૈ. ઈસ સૂરતે હાલકો દેખતે હુએ કેહના પડતા હૈ કે અબ બુરકઆકા ઈસ્તેમાલ હી સહીહ હૈ ક્યૂંકે જબસે બુરકઆકી જગહ ચાદરને લી હૈ બેપરદગી આમ હો ગઈ હૈ બલ્કે ઔરતેં નીમ બરહંગી (આધી ખુલે બદન) પર ભી ફખ્ર કરને લગી હૈં, **ફઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન** બહરહાલ ઈસ આયતમેં નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી બીવિયોં, બેટિયોં ઔર આમ મોમિન ઔરતોંકો ઘરસે બાહિર નિકલતે વક્ત પરદેકા હુકમ દિયા ગયા હૈ જિસસે વાઝેહ હૈ કે પરદેકા હુકમ ઉલમાકા ઈજાદ કરદા નહીં હૈ જૈસાકે આજકલ બાઝ લોગ બાવર કરાતે હૈં (યકીન દિલાતે હૈં) યા ઉસકો કરાર વાકઈ અહમિયત નહીં દેતે બલ્કે યે અલ્લાહકા હુકમ હૈ જો કુરઆને કરીમકી નસસે સાબિત હૈ ઈસ લિયે એ'રાઝ ઈન્કાર ઔર બેપરદગી પર ઈસરાર કુફ્ર વ ફિસ્ક તક પહોંચા સકતા હૈ.

(તફસીર મસ્જિદે નબવી, સફા ૧૧૯૨-૧૧૯૩)

કિસીકા નામ લેકર સલામ કરના કિયામતકી અલામત હૈ

મજલિસમેં જાએં તો પૂરી મજલિસકો સલામ કીજિયે, મખ્સૂસ તૌર

પર કિસીકા નામ લેકર સલામ ન કીજિયે. એક દિન હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) મસ્જિદમેં થે કે એક સાઈલ આયા ઔર ઉસને આપકા નામ લેકર સલામ કિયા. હઝરતને ફરમાયા ખુદાને સચ ફરમાયા ઔર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને તબ્લીગકા હક અદા કર દિયા. ફિર આપ ઘરમેં તશરીફ લે ગયે લોગ ઈન્તિઝારમેં બૈઠે રહે કે આપકે ફરમાનેકા મતલબ ક્યા હૈ? ખૈર જબ આપ આએ તો હઝરત તારિક (રદિ.) ને પૂછા : હઝરત! હમ લોગ આપકી બાતકા મતલબ નહીં સમઝ સકે, તો ફરમાયા નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ હૈ કે કિયામતકે કરીબ લોગ મજલિસોંમેં લોગોંકો મખ્સૂસ કરકે સલામ કરને લગેંગે. (અલ અદબુલ મુફરદ, આદાબે ઝિંદગી, સફા ૨૧૯)

બની ઉમૈયાકે બાઝ મકાનાતમેં ચાંદીકા એક ડિબ્બા મિલા જિસ પર સોનેકા તાલા લગા હુવા થા ઔર ઉસ પર લિખ્ખા હુવા થા "હર બીમારીસે શિફા ઈસ ડિબ્બામેં હૈ"

ઈમામ શાફઈ (રહ.) સે રિવાયત હૈ કે બની ઉમૈયાકે બાઝ મકાનાતમેં ચાંદીકા એક ડિબ્બા મિલા જિસ પર સોનેકા તાલા લગા હુવા થા ઔર ઉસ પર લિખ્ખા હુવા થા "હર બીમારીસે શિફા ઈસ ડિબ્બામેં હૈ". ઉસમેં યે દુઆ લિખ્ખી હુઈ થી :

બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ. બિસ્મિલ્લાહિ વ બિલ્લાહિ વલા હૌલ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહિલ્ અલિય્યિલ્ અઝીમ. ઉસ્કુન્ અય્યુહલ્ વજઉ સુકૂનતુક બિલ્લઝી યુમ્સિકુસ્સમાઅ અન્ તકઅ અલલ્ અર્ઝિ ઈલ્લા બિઈઝ્નિહી, ઈન્નલ્લાહ બિન્નાસિ લરઊફુ ર્રહીમ. બિસ્મિલ્લા હિર્રહમા નિર્રહીમ. બિસ્મિલ્લાહિ વ બિલ્લાહિ વલા હૌલ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહિલ્ અલિય્યિલ્ અઝીમ. ઉસ્કુન્ અય્યુહલ્ વજઉ સુકૂનતુક બિલ્લઝી યુમ્સિકુસ્સમાવાતિ વલ્ અર્ઝ અન્ તઝૂલા વ લઈન્ ઝાલતા ઈન્ અમ્સકહુમા મિન્ અહદિમ્ મિમ્ બઅ્દિહી, ઈન્નહૂ કાન હલીમન ગફૂરા.

ઈમામ શાફઈ (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ઈસ દુઆકે બાદ મૈં કભી તબીબ (હકીમ-ડાકટર) કા મોહતાજ નહીં હુવા. યે દુઆ દર્દે સરકે લિયે મુફીદ વ મુજર્રબ હૈ. (હયાતુલ હયવાન, જિલ્દ ૧, સફા ૪૦)

માં બાપ અપની ઔલાદકે સાથ તીન સુલૂક કરેં ઈન્શા અલ્લાહ ઔલાદ કભી નારાઝ ન હોગી

એક બાર હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) ને અહનફ બિન કૈસ (રદિ.) સે પૂછા, કહિયે ઔલાદકે સિલસિલેમેં ક્યા સુલૂક હોના ચાહિયે? અહનફ બિન કૈસ (રદિ.) ને કહા : અમીરૂલ મુઅમિનીન! ઔલાદ હમારે દિલોંકા ફલ હૈં. કમરકી ટેક હૈં. હમારી હૈસિયત ઉનકે લિયે ઝમીનકી તરહ હૈ જો નિહાયત નરમ ઔર બે-ઝરર હૈ. હમારા વુજૂદ ઉનકે લિયે સાયા કિયે હુએ આસમાનકી તરહ હૈ. હમ ઉનહીકે ઝરીએ બડે બડે કામ અંજામ દેનેકી હિંમત કરતે હૈં.

(૧) અગર વો આપસે કુછ મુતાલબા કરેં તો ઉનકો ખૂબ દીજિયે.

(૨) અગર કભી નારાઝ દિલ હોં તો ઉનકે દિલોંકા ગમ દૂર કીજિયે નતીજેમેં વો આપસે મુહબ્બત કરેંગે આપકી પિદરાના કોશિશોંકો પસંદ કરેંગે.

(૩) કભી ઉન પર નાકાબિલે બરદાશ્ત બોઝ ન બનિયે કે વો આપકી ઝિંદગીસે ઉકતા જાએં ઔર આપકી મૌતકે ખ્વાહિશમંદ હોં. આપકે કરીબ આનેસે નફરત કરેં.

હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) યે હકીમાના બાતેં સુનકર બહોત મુતાસ્સિર હુએ ઔર ફરમાયા : "અહનફ! ખુદાકી કસમ જિસ વક્ત આપ મેરે પાસ આકર બૈઠે મૈં યઝીદકે ખિલાફ ગુસ્સેમેં ભરા બૈઠા થા.

ફિર જબ હઝરત અહનફ (રદિ.) તશરીફ લે ગયે તો હઝરત મુઆવિયા (રદિ.) કા ગુસ્સા ઠંડા હો ગયા ઔર યઝીદસે રાઝી હો ગયે ઔર ઉસી વક્ત યઝીદકો દોસો દિરહમ ઔર દોસો જોડે ભેજવાએ. યઝીદકે પાસ જબ યે તોહફે પહોંચે તો યઝીદને યે તોહફે દો બરાબર હિસ્સોંમેં તકસીમ કરકે સો દિરહમ ઔર સો જોડે હઝરત અહનફ બિન કૈસ (રદિ.) કી ખિદમતમેં ભેજવા દિયે. (આદાબે ઝિંદગી, સફા ૧૬૪)

સુલતાન મલિક શાહકા મિસાલી ઈન્સાફ

સલ્જૂકી સલ્તનતકા એક બાદશાહ સુલતાન મલિક શાહ નામી હુવા હૈ. એક દિન અસ્ફહાનકે જંગલમેં શિકારકો નિકલા, એક ગાંવસે ગુઝર રહા થા કે શાહી આદમિયોંકો ભૂખ લગી. એક ગરીબ બુઢિયાકી ગાય બંધી હુઈ થી જિસકે દૂધસે બુઢિયાકે તીન બચ્ચે પલતે થે. ઉનહોંને ઉસકો ઝબહ કિયા ઔર ખૂબ કબાબ બનાકર ખાએ. બુઢિયા રોઈ પીટી ચિલ્લાઈ મગર કિસીને પરવા ન કહી. દિલમેં કેહને લગી બાદશાહસે ક્યૂં ન ફરિયાદ કી જાએ. એક રોઝ ખબર મિલી કે બાદશાહ નહેરકે પુલસે ગુઝરેગા વો વહાં જાકર ખડી હો ગઈ. બાદશાહકી સવારી વહાં પહોંચી તો ઉસને આગે બઢકર ઘોડીકી લગામ થામ લી કેહને લગી "બાદશાહ સલામત! મેરા ઈન્સાફ નહેરકે પુલ પર કીજિયેગા યા પુલ સિરાત પર?"

બાદશાહકે હમરાહી બુઢિયાકી જુરઅત (હિંમત) દેખકર હૈરાન હો ગયે ઔર ઉસકો વહાંસે હટાના ચાહા. લેકિન બાદશાહ ઘોડે પરસે ઉતર પડા કેહને લગા "પુલ સિરાતકી તાકત નહીં યહીં ઈન્સાફ કરૂંગા."

બુઢિયાને સારા માજરા કેહ સુનાયા. બાદશાહકો બહોત અફસોસ હુવા. જિન લોગોંકા કુસૂર થા ઉનકો સઝા દી. ઔર બુઢિયાકો એક ગાયકે બદલેમેં સત્તર (૭૦) ગાયેં અતા કીં. બુઢિયા બહોત ખૂશ હુઈ ઔર કેહને લગી "અય બાદશાહ તૂને મેરે સાથ ઈન્સાફ કિયા ખુદા ઈસકા બદલા તુઝે દેગા. ઈન્સાફ દિલાનેવાલા બાદશાહ ખુદાકી રહમતમેં હોતા હૈ.

(તા'મીરે હયાત જિલ્દ ૪૨, સ. : ૨૧)

કસમ ખાનેસે સામાન તો બિક જાતા હૈ લેકિન બરકત ખતમ હો જાતી હૈ, બયાનમેં કસ્મેં ખાનેસે લોગ તો ખૂશ હો જાને હૈં મગર રૂહાનિયત ખતમ હો જાતી હૈ

હઝરત અબૂ મતર (રહ.) કેહતે હૈં કે એક દિન મૈં મસ્જિદસે બાહિર

નિકલા તો એક આદમીને મુઝે પીછેસે આવાઝ દેકર કહા "અપની લુંગી ઊંચી કર લે ક્યૂંકે લુંગી ઊંચી કરનેસે પતા ચલેગા કે તુમ અપને રબસે ઝિયાદા ડરનેવાલે હો ઔર ઉસસે તુમહારી લુંગી ઝિયાદા સાફ રહેગી. ઔર અપને સરકે બાલ સાફ કર લે અગર તૂ મુસલમાન હૈ." મૈંને મુડકર દેખા તો વો હઝરત અલી (રદિ.) થે ઔર ઉનકે હાથમેં કોડા ભી થા.

ફિર હઝરત અલી (રદિ.) ચલતે ચલતે ઊંટોંકે બાઝારમેં પહોંચ ગયે તો ફરમાયા "બેચો ઝરૂર લેકિન કસમ ન ખાઓ. ક્યૂંકે કસમ ખાનેસે સામાન તો બિક જાતા હૈ લેકિન બરકત ખતમ હો જાતી હૈ."

ફિર એક ખજૂરવાલેકે પાસ આએ તો દેખા કે એક ખાદિમાને કહા ઈસને મુઝે એક દિરહમકી ખજૂરેં દીં લેકિન મેરે આકાને ઉનહેં લેનેસે ઈન્કાર કર દિયા હૈ. હઝરત અલી (રદિ.) ને ખજૂરવાલેસે કહા તુમ ઉસસે ખજૂરેં વાપસ લે લો ઔર ઉસે દિરહમ દે દો. ક્યૂંકે યે તો બિલકુલ બેઈખ્તિયાર હૈ (અપને માલિકકી મરઝીકે બગૈર કુછ નહીં કર સકતી) વો લેનેસે ઈન્કાર કરને લગા. અબૂ મતરને કહા, ક્યા તુમ જાનતે હો યે કૌન હૈં? ઉસ આદમીને કહા નહીં, મૈંને કહા યે હઝરત અલી અમીરૂલ મુઅમિનીન (રદિ.) હૈં. ઉસને ફૌરન ખજૂરેં લેકર અપની ખજૂરોંમેં ડાલ લીં ઔર ઉસે એક દિરહમ દે દિયા ઔર કહા અય અમીરૂલ મુઅમિનીન! મૈં ચાહતા હૂં કે આપ મુઝસે રાઝી રહેં. હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા "જબ તુમ લોગોંકો પૂરા દોગે તો મૈં તુમસે બહોત ઝિયાદા રાઝી રહૂંગા." ફિર ખજૂરવાલોંકે પાससે ગુઝરતે હુએ ફરમાયા "મિસ્કીનકો ખિલાયા કરો ઉસસે તુમહારી કમાઈ બઢ જાએગી."

ફિર મછલી વાલોંકે પાસ પહોંચ ગયે તો ફરમાયા "હમારે બાઝારમેં વો મછલી નહીં બિકની ચાહિયે જો પાનીમેં મરકર ઉપર તૈરને લગ ગઈ હો."

ફિર આપ કપડેકે બાઝારમેં પહોંચ ગયે. યે ખદરકા બાઝાર થા. એક દુકાનદારસે કહા અય બડે મિયાં! મુઝે એક કમીસ તીન દિરહમકી દે દો. ઉસ દુકાનદારને હઝરત અલી (રદિ.) કો પહેચાન લિયા તો ઉસસે કમીસ ન ખરીદી, ફિર દૂસરે દુકાનદારકે પાસ ગયે. જબ ઉસને ભી પહેચાન લિયા તો ઉસસે ભી ન ખરીદી, ફિર એક નૌજવાન લડકેસે તીન દિરહમકી કમીસ ખરીદી (વો હઝરત અલી રદિ. કો ન પહેચાન સકા) ઔર ઉસે પહન લિયા

ઉસકી આસ્તીન ગટ્ટે તક લંબી થી ઔર ખૂદ કમીસ ટખ્ને તક થી. ફિર અસલ દુકાનદાર કપડોંકા માલિક આ ગયા તો ઉસે લોગોંને બતાયા કે તેરે બેટેને અમીરૂલ મુઅમિનીનકે હાથ તીન દિરહમમેં કમીસ બેચી હૈ, તો ઉસને બેટેસે કહા તુમને ઉનસે દો દિરહમ ક્યૂં ન લિયે. ચુનાંચે વો દુકાનદાર એક દિરહમ લેકર હઝરત અલી (રદિ.) કી ખિદમતમેં આયા ઔર અર્ઝ કિયા યે દિરહમ લે લેં. હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા ક્યા બાત હૈ? ઉસને કહા કે ઈસ કમીસ્કી કીમત દો દિરહમ થી મેરે બેટેને આપસે તીન દિરહમ લે લિયે. હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા : ઉસને અપની રઝામંદીસે તીન દિરહમમેં બેચી ઔર મૈંને અપની ખૂશીસે તીનમેં ખરીદી હૈ.

(હયાતુસ્સહાબા, જિલ્દ ૨, સફા ૭૧૨-૭૧૩)

જિસકે પાસ ઈમાનકી દૌલત હૈ ઉસસે બઢકર કોઈ દૌલતમંદ નહીં હો સકતા

એક બુઝુર્ગ જા રહે થે. બુઝુર્ગોંકા યેહી હાલ હોતા હૈ કે લિબાસકી કુછ ઝિયાદા ખબર નહીં હોતી. બસ જૈસા મિલ ગયા પહેન લિયા, કભી શાહાના લિબાસ, કભી ફટે પુરાને કપડે. વો બુઝુર્ગ ફટે પુરાને કપડોંમેં ચલે જા રહે થે. એક શહેર સામને આયા તો સારે શહેરકે દરવાઝે બંદ. અબ હઝારોં ગાડિયાં અંદર જાનેવાલી વો બાહિર રૂકી હુઈ હૈં ઔર અંદરકી અંદર રૂકી હુઈ હૈં, તિજારત ઔર કારોબાર ભી સબ બંદ. ઉનહોંને લોગોંસે પૂછા કે ભાઈ યે દરવાઝે ક્યૂં બંદ હો ગયે?

લોગોંને કહા કે ઈસ શહેરકા બાદશાહ હૈ ઉસકા બાઝ ખો ગયા હૈ. બાઝ એક પરિંદા હોતા હૈ જિસસે ચિડિયોંકા શિકાર કરતે હૈં વો ખોયા ગયા હૈ તો બાદશાહને કહા ચૂંકે બાઝ ખો ગયા, શહેરકે દરવાઝે બંદ કરો ઔર ઉસે કહીંસે પકડ લાઓ.

ઉનહોંને કહા કૈસા બેવકૂફ બાદશાહ હૈ!! ભાઈ પરિંદેકો ઉસસે ક્યા મતલબ કે દરવાઝે બંદ કિયે હૈં. વો ઉડકર બાહિર નહીં ચલા જાએગા? ઉસે દરવાઝેકી ક્યા ઝરૂરત હૈ? ઐસા બેવકૂફ આદમી હૈ!! પરિંદેકો અગર પકડના

થા તો શહેર પે જાલ લગા દેતા કે ઉપરસે ઉડકે ન નિકલે. દરવાઝે બંદ કરાનેકી કૌનસી તુક હૈ? ઔર ઉસ બુઝુર્ગને કહા યા અલ્લાહ યે તેરી અજીબ કુદરત હૈ કે ઉસ કંદએ નાતરાશકો (નાલાઈકકો) તૂને બાદશાહ બના દિયા જિસકો યે ભી તમીઝ નહીં કે બાઝકો રોકનેકે લિયે જાલ ડાલના ચાહિયે યા શહેરકે દરવાઝે બંદ કરાને ચાહિયે, ઔર મુઝ જૈસે આલિમ ફાઝિલકો ભીખ મંગા બના રખ્ખા હૈ કે જૂતિયાં ચટખાતે ફિર રહા હૂં. કોઈ પૂછતા નહીં, અજબ તેરી કુદરત હૈ ઔર તેરા નિઝામ કે ઈસ બેવકૂફકો સલ્તનત દે દી ઔર મુઝે જૂતિયાં ચટખાનેકે લિયે છોડ દિયા.

ઉસ બુઝુર્ગકે દિલમેં યે વસ્વસા ગુઝરા. હક તઆલાકી તરફસે ઈલ્હામ હુવા કે ક્યા તુમ ઉસકે લિયે તૈયાર હો કે તુમહારે દિલકી, ઈમાનકી દૌલત ઉસ બાદશાહકો દે દેં ઔર ઉસકી સલ્તનત તુમહેં દે દેં.

થર્રા ગયે. અર્ઝ કિયા નહીં યા અલ્લાહ મૈં ઈમાન નહીં દેના ચાહતા.

ફરમાયા ઈતની બડી દૌલત દે દી ફિર ભી બેવકૂફ અપનેકો ભીખમંગા સમઝ રહા હૈ. યે દૌલતે ઝાહિરી જિસકે પાસ હૈ વો કલકો ખતમ હોગી. જિસકે પાસ ઈમાન હૈ વો દૌલત હૈ જો અબદુલ આબાદ (હમેશા હમેશ) તક ચલનેવાલી હૈ. તો તુઝે અબદી દૌલત દી ઔર ઉસે આરઝી દૌલત દી તૂને ઉસકી કદર ન કી.

ફિર તૌબા કી ઔર કહા કે યા અલ્લાહ! મુઝસે ગલતી હો ગઈ મુઝે મઆફ કર, વાકઈ તૂને મુઝે દૌલતમંદ બનાયા. જિસકે પાસ ઈમાનકી દૌલત હૈ ઉસસે બઢકર કૌન દૌલતમંદ હૈ? યે દૌલત આગે તક જાનેવાલી હૈ મુસલમાનોંકો અગર માદ્દી દૌલત મિલે તો શુક્ર અદા કરના ચાહિયે કે ઈમાનકી દૌલત અલગ દી ઔર દુનિયાકી દૌલત ભી દી.

(ખુત્બાતે હકીમુલ ઈસ્લામ, જિલ્દ ૩, સફા ૩૨૬-૩૨૭)

ઈમ્તિહાન આશિકકા હોતા હૈ મુનાફિકકા નહીં

હાફિઝ ઈબ્ને અસાકિર (રહ.) ને હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન હુઝાફા સહમી સહાબી (રદિ.) કે તર્જુમામેં યે વાકિઆ ઝિક્ર કિયા હૈ કે આપકો રૂમી

કુફ્ફારને કૈદ કર લિયા ઔર અપને બાદશાહકે પાસ પહોંચા દિયા. ઉસને આપસે કહા કે તુમ નસરાની (ઈસાઈ) બન જાઓ મૈં તુમહેં અપને રાજપાટમેં શરીક કર લેતા હૂં ઔર અપની શાહઝાદી તુમહારે નિકાહમેં દેતા હૂં. સહાબી (રદિ.) ને જવાબ દિયા કે યે તો ક્યા? અગર તૂ અપની તમામ બાદશાહત મુઝે દે દે ઔર તમામ અરબકા રાજ ભી મુઝે સોંપ દે ઔર યે ચાહે કે મૈં એક આંખ ઝપકનેકે બરાબર ભી દીને મુહમ્મદીસે ફિર જાઉં તો યે નામુમકિન હૈ. બાદશાહને કહા ફિર મૈં તુઝે કતલ કર દૂંગા. હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) ને જવાબ દિયા કે હાં યે તુઝે ઈખ્તિયાર હૈ.

ચુનાંચે ઉસી વક્ત હુકમ દિયા ઔર ઉનહેં સલીબ (સૂલી-ફાંસી) પર ચળ્હા દિયા ગયા ઔર તીર અંદાઝોંને કરીબસે બાદશાહકે હુકમસે ઉનકે હાથ પાંવ ઔર જિસ્મ છેદના શુરૂ કિયા. બારબાર કહા જાતા થા કે અબ ભી નસરાનિયત કબૂલ કર લો મગર આપ પૂરે ઈસ્તિકલાલ ઔર સબરસે ફરમાતે જાતે કે હરગિઝ નહીં. આખિર બાદશાહને કહા ઈસે સૂલીસે ઉતાર લો ફિર હુકમ દિયા કે પીતલકી દેગ યા પીતલકી બની હુઈ દેગ ખૂબ તપાકર આગ બનાકર લાઈ જાએ. ચુનાંચે વો પેશ હુઈ. બાદશાહને એક ઔર મુસલમાન કૈદીકી બાબત હુકમ દિયા કે ઉસે ઉસમેં ડાલ દો. ઉસી વક્ત હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) કી મૌજૂદગીમેં આપકે દેખતે હુએ ઉસ મુસલમાન કૈદીકો ઉસમેં ડાલ દિયા ગયા વો મિસ્કીન ઉસી વક્ત ચરમર હોકર (જલકર) રેહ ગયે, ગોશ્ત પોસ્ત જલ ગયા, હડ્ડિયાં ચમકને લગીં.

ફિર બાદશાહને હઝરત અબ્દુલ્લાહ (રદિ.) સે કહા દેખો અબ ભી હમારી માન લો ઔર હમારા મઝહબ કબૂલ કર લો, વરના ઈસ આગકી દેગમેં તુમહેં ભી ડાલકર જલા દિયા જાએગા. આપને ફિર ભી અપને ઈમાની જોશસે કામ લેકર ફરમાયા કે નામુમકિન હૈ કે મૈં ખુદા તઆલાકે દીનકો છોડ દૂં. ઉસી વક્ત બાદશાહને હુકમ દિયા કે ઉનહેં ચરખી પર ચળ્હાકર ઉસમેં ડાલ દો, જબ યે ઉસ આગકી દેગમેં ડાલે જાનેકે ચરખી પર ઉઠાએ ગયે તો બાદશાહને દેખા કે ઉનકી આંખોંસે આંસૂ નિકલ રહે હૈં, ઉસી વક્ત ઉસને હુકમ દિયા કે રૂક જાઓ ઉનહેં અપને પાસ બુલા લિયા ઈસ લિયે કે ઉસે ઉમ્મીદ બંધ ગઈ થી કે શાયદ ઈસ અઝાબકો દેખકર અબ ઉસકે ખયાલાત

પલટ ગયે હૈં મેરી માન લેગા ઔર મેરા મઝહબ કબૂલ કરકે મેરી દામાદીમેં આકર મેરી સલ્તનતકા સાઝી બન જાએગા.

લેકિન બાદશાહકી યે તમન્ના ઔર યે ખયાલ મહઝ બેસૂદ (બેફાઈદા) નિકલા. હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન હુઝાફા (રદિ.) ને ફરમાયા કે મૈં સિર્ફ ઈસ વજહસે રોયા થા કે આહ! આજ એક હી જાન હૈ જિસે રાહે ખુદા તઆલામેં ઈસ અઝાબકે સાથ મૈં કુરબાન કર રહા હૂં, કાશ કે મેરે બાલ બાલમેં એક એક જાન હોતી કે આજ મૈં સબ જાનેં રાહે ખુદા મૈં ઈસી તરહ એક એક કરકે ફિદા કરતા.

બાઝ રિવાયતોંમેં હૈ કે આપકો કૈદખાનામેં રખ્ખા, ખાના પીના બંદ કર દિયા. કઈ દિનકે બાદ શરાબ ઔર ખિન્ઝીરકા ગોશ્ત ભેજા લેકિન આપને ઉસ ભૂખ પર ભી ઉસકી તરફ તવજ્જોહ તક ન ફરમાઈ. બાદશાનહે બુલવા ભેજા ઔર ઉનસે ન ખાનેકા સબબ પૂછા, તો આપ (રદિ.) ને જવાબ દિયા કે ઈસ હાલતમેં યે મેરે લિયે હલાલ તો હો ગયા હૈ લેકિન મૈં તુઝ જૈસે દુશ્મનકો અપને બારેમેં ખૂશ હોનેકા મૌકા દેના ચાહતા હી નહીં હૂં.'અબ બાદશાહને કહા અચ્છા તૂ મેરે સરકા બોસા લે તો મૈં તુઝે ઔર તેરે સાથી ઔર તમામ મુસલમાન કૈદિયોંકો રિહા કર દેતા હૂં. આપને ઉસે કબૂલ ફરમા લિયા. ઉસકે સરકા બોસા લે લિયા ઔર બાદશાહને ભી અપના વા'દા પૂરા કિયા ઔર આપકો ઔર આપકે તમામ સાથિયોંકો છોડ દિયા. જબ હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન હુઝાફા (રદિ.) યહાંસે આઝાદ હોકર હઝરત ઉમર ફારૂક (રદિ.) કે પાસ પહોંચે તો આપને ફરમાયા, હર મુસલમાન પર હક હૈ કે હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન હુઝાફા (રદિ.) કા માથા ચૂમે ઔર મૈં ઈબ્તિદા કરતા હૂં. યે ફરમાકર પેહલે આપને ઉનકે સર પર બોસા દિયા.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર, જિલ્દ ૩, સફા ૧૪૭-૧૪૮)

દીનકે કામમેં ઑર્ડર નહીં દિયા જાતા બલ્કે માહોલ બનાયા જાતા હૈ

હઝરત મૌલાના રશીદ અહમદ ગંગોહી (રહ.) એક દફા એક શાદીકે

સિલસિલેમેં થાનાભવન તશરીફ લે ગયે. તો ખયાલ હુવા કે હઝરત હાજી ઈમ્દાદુલ્લાહ સાહબ મુહાજિર મક્કી (રહ.) સાહબકી ઝિયારત ભી કર લૂં. હઝરત હાજી સાહબ (રહ.) કો માલૂમ હો ગયા કે યે ફિતરતે સલીમા (નરમ તબીઅત) રખતે હૈં. તો આપ (રહ.) ને પૂછા કે આપ કિસીસે બૈઅત ભી હુએ યા નહીં? આપને કહા નહીં. હઝરત હાજી સાહબ (રહ.) ને ફરમાયા કે ફિર મુઝસે બૈઅત હો જાઓ. હઝરત ગંગોહી (રહ.) ને કહા કે મૈં ઈસ શર્ત પર બૈઅત હૂંગા કે આપ મુઝે ઝિક્રો શુગલકા હુકમ ન ફરમાએંગે. હાજી સાહબ (રહ.) ને ફરમાયા કે મૈંને તો બૈઅત હોનેકો કહા હૈ. શુગલકા તો મૈંને કહા હી નહીં ઔર વા'દા ભી ફરમાયા કે આઈન્દા ભી નહીં કહૂંગા. હઝરત હાજી સાહબ (રહ.) ને બૈઅત ફરમાયા ઔર યે ફરમાયા કે દો તીન દિન યહાં ઠહેર જાઓ. આપ વહીં થાનાભવનમેં તીન દિન ઠેહરે. જબ રાતકે વક્ત ઢાઈ તીન બજે દેખા કે સબ લોગ ઉઠકર નમાઝે તહજ્જુદ અદા કર રહે હૈં. હઝરત ગંગોહી (રહ.) કો શરમ આઈ ઉનહોંને ભી ઉઠકર નમાઝે તહજ્જુદ પઢી ફિર જબ દૂસરે લોગોંકો ઝિક્રો શુગલમેં દેખા તો આપ ભી ઝિક્રમેં મશ્ગૂલ હો ગયે.

દૂસરે દિન ફિર યેહી હાલત હુઈ. તીસરે દિન ખૂદ બખૂદ ખૂશીસે તહજ્જુદ પઢી ઔર ઝિક્રો શુગલમેં મશ્ગૂલ હુએ. તીસરે દિન હઝરતકે પાસ ગયે ઔર કેહને લગે કે હઝરત આપને તો સબ કુછ હી કરા દિયા. હઝરત હાજી સાહબ (રહ.) ને ફરમાયા કે મૈંને થોડા હી કહા થા, મૈંને વા'દા ખિલાફી નહીં કી. અ . આપ જા સકતે હૈં. હઝરત ગંગોહી (રહ.) ને અર્ઝ કિયા કે અબ તો મૈં નહીં જાતા, ચાલીસ દિન વહાં ઠેહરે ઔર ઉસ થોડી મુદ્દતકે બાદ ખિલાફત લેકર વાપસ હુએ. પસ યે ઈબાદત પેહલે રિયા થી, ફિર આદત હુઈ ફિર ઈબાદત હો ગઈ ઔર સાથ હી ખિલાફત ભી મિલ ગઈ.

હઝરત મૌલાના કારી મુહમ્મદ તૈયબ સાહબ (રહ.) ફરમાતે થે કે મેરા અપના મુશાહિદા હૈ કે જબ મેરી ઉમર આઠ બરસકી થી. એક દફા મેરા ગંગોહ જાના હુવા. વહાં ઝિક્રો શુગલકા માહોલ તો થા હી. ગંગોહકી મસ્જિદમેં બહોતસે ધોબી કપડે ધોતે થે. વો જબ કપડેકો મારતે તો

ઈલ્લલ્લાહ ભી સાથ કેહતે. યે માહોલકા અસર થા વરના ઉનકો પઢનેકા હુકમ નહીં દિયા ગયા થા. કહાવત મશ્હૂર હૈ "હર ચેહ દર કાને નમક રફત નમક શુદ" બસ માહોલકા અસર યેહી હૈ. જો નેક માહોલમેં હોગા ઉસકા ભી અસર ઝરૂર હોગા. હઝરાતે સહાબએ કિરામ (રદિ.) કા ભી એક માહોલ થા કે જો ભી ઉસમેં આતા વો મુતાસ્સિર હુએ બગૈર ન રેહતા ઔર ઉનકા માહોલ ભી બહોત કવી થા. હત્તાકે હઝરાતે અંબિયા (અલૈ.) કે બાદ ઉનહીંકા દરજા થા. ઉમ્મતકા ઈજમાઅ હૈ કે **અસ્સહાબતુ કુલ્લુહુમ અદૂલુન** વો માસૂમ તો નહીં થે લેકિન મહેફૂઝ ઝરૂર થે. ઉમ્મતકા ઈત્તિફાક હૈ કે કોઈ શખ્સ કિતના બડા ગૌસ ઔર કુતુબ બન જાએ લેકિન અદના સહાબીકો નહીં પહોંચ સકતા. ઈસ લિયે કે જો માહોલ ઉનકો મયસ્સર આયા વો કિસીકો મયસ્સર ન આ સકા. ઐસે માહોલસે અબૂ જહલ જૈસા બદબખ્ત હી મુતાસ્સિર હુએ બગૈર રેહ સકતા હૈ, ઔર જબરી તૌર પર તો વો ભી મોમિન થા. ચુનાંચે અપને ઘરમેં કેહતા થા કે બાત તો ઠીક હૈ લેકિન અગર હમ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો માન લેં, તો ઉનકી ગુલામી કરની પડેગી ઈસસે ઉસકો આર (શરમ) થી. બહરહાલ અગર એક ઘરાના યે અહદ કરે કે હમ ગુનાહ છોડ દેં તો ઉનકે માહોલમેં જો દાખિલ હોગા ઉનહીંકી તરહ હો જાએગા.

(ખુત્બાતે હકીમુલ ઈસ્લામ, જિલ્દ ૨, સફા ૯-૧૧)

કિયામતકે દિન હર હાકિમકી ગરદનમેં તૌક હોગા

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) કેહતે હૈં કે રસૂલે કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "હર અમીર વ હાકિમ ચાહે વો દસ હી આદમિયોંકા અમીર વ હાકિમ ક્યૂં ન હો કિયામતકે દિન ઈસ તરહ લાયા જાએગા કે ઉસકી ગરદનમેં તૌક હોગા યહાં તકકે ઉસકો ઉસ તૌકસે યા તો ઉસકા અદલ (ઈન્સાફ) નજાત દિલાએગા યા ઉસકા ઝુલ્મ હલાક કરેગા." (દારમી)

મતલબ યે હૈ કે એક બાર તો હર હાકિમકો ચાહે વો આદિલ હો યા

ઝાલિમ, બારગાહે રબ્બુલ ઈઝ્ઝતમેં બાંધકર લાયા જાએગા ઔર ફિર તેહકીકકે બાદ અગર વો આદિલ સાબિત હોગા ઉસકો નજાત દે દી જાએગી. ઔર અગર ઝાલિમ સાબિત હોગા તો હલાકત યાની અઝાબમેં મુબ્તલા કિયા જાએગા. (મઝાહિરે હક જદીદ, જિલ્દ ૪, સફા ૪૩૧)

આં હઝરત (સ.અ.વ.) ને ઈન્તિકાલકે વક્ત ફરમાયા

સિર્ફ અબૂબક્રકા દરવાઝા ખુલા રેહને દો ક્યૂંકે મૈંને ઉસ પર નૂર દેખા હે

હઝરત મુઆવિયા બિન અબી સુફયાન (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : એક મરતબા (મર્ઝુલ વફાતમેં) મુખ્તલિફ કુંવોંસે સાત મશકોંમેં (પાની ભરકર) મેરે ઉપર ડાલો તાકે (મુઝે કુછ ઈફાકા હો જાવે ઔર) મૈં લોગોંકે પાસ બાહિર જાકર ઉનહેં વસિય્યત કરૂં. ચુનાંચે (પાની ડાલનેસે હુઝૂર સ.અ.વ. કો કુછ ઈફાકા હુવા તો) હુઝૂર (સ.અ.વ.) સર પર પટ્ટી બાંધે હુએ બાહિર આએ ઔર મિમ્બર પર તશરીફ ફરમા હુએ ફિર અલ્લાહકી હમ્દો સના બયાન કી ફિર ફરમાયા :

"અલ્લાહકે બંદોંમેંસે એક બંદેકો યે ઈખ્તિયાર દિયા ગયા હૈ કે યા તો વો દુનિયામેં રેહ લે યા અલ્લાહકે યહાં જો અજરો સવાબ હૈ ઉસે લે લે. ઈસ બંદેને અલ્લાહકે યહાં અજરો સવાબકો ઈખ્તિયાર કર લિયા." (યહાં ઈસ બંદેસે મુરાદ ખૂદ હુઝૂર સ.અ.વ. હૈં ઔર મતલબ યે હૈ કે આપ સ.અ.વ. ઈસ દુનિયાસે જલ્દ તશરીફ લે જાનેવાલે હૈં).

હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે ઈસ ફરમાનકા મતલબ હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) કે અલાવા ઔર કોઈ સમઝ ન સકા ઔર ઉસ પર વો રોને લગે ઔર અર્ઝ કિયા હમ અપને માં બાપ ઔર આલ ઔલાદ સબ આપ (સ.અ.વ.) પર કુરબાન કરતે હૈં. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા "(અય અબૂબક્ર) ઝરા આરામસે બૈઠે રહો (મત રોઓ) માલ ખર્ચ કરને ઔર સાથ રેહનેકે એ'તિબારસે મુઝ પર સબસે ઝિયાદા એહસાન કરનેવાલે અબૂબક્ર હૈં. મસ્જિદમેં

જિતને દરવાઝે ખુલે હુએ હૈં સબ બંદ કર દો સિર્ફ અબૂબક્રકા દરવાઝા ખુલા રેહને દો, ક્યૂંકે મૈંને ઉસ પર નૂર દેખા હૈ."

કિયામતકે દિન ગુનેહગારકી આંખ તીન મીલ લંબી ઔર તીન મીલ ચૌડી હોગી

હઝરત યઝીદ બિન હારૂન (રહ.) કેહતે હૈં હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ને એક મરતબા બયાન ફરમાયા : ઔર ઉસમેં ઈરશાદ ફરમાયા કે એક ઐસે બંદેકો કિયામતકે દિન લાયા જાએગા જિસે અલ્લાહને દુનિયામેં બહોત નેઅમતેં દી થીં, ઉસે રિઝ્કમેં ખૂબ વુસ્અત દી થી ઔર ઉસે જિસ્માની સિહ્હત (તન્દુરૂસ્તી) ભી દી થી લેકિન ઉસને અપને રબકી નાશુક્રી કી થી, ઉસે અલ્લાહકે સામને ખડા કિયા જાએગા ઔર કહા જાએગા તુમને આજકે દિનકે લિયે ક્યા કિયા? ઔર અપને લિયે કૌનસે અમલ આગે ભેજે? વો કોઈ નેક અમલ આગે ભેજા હુવા નહીં પાએગા ઉસ પર વો રોને લગેગા ઔર ઈતના રોએગા કે આંસૂ ખતમ હો જાએંગે.

ફિર અલ્લાહ તઆલાકે અહકામ ઝાએઅ (બરબાદ) કરનેકી વજહસે ઉસે શરમ દિલાઈ જાએગી ઔર રૂસ્વા (ઝલીલ) કિયા જાએગા, ઉસ પર ખૂનકે આંસૂ રોએગા, ફિર ઉસે શરમ દિલાઈ જાએગી ઔર રૂસ્વા કિયા જાએગા જિસ પર વો અપને દોનોં હાથોંકો કોહનિયોં તક ખા જાએગા, ફિર અલ્લાહકે અહકામ ઝાએઅ કરને પર ઉસે શરમ દિલાઈ જાએગી ઔર રૂસ્વા કિયા જાએગા જિસ પર વો ઊંચી આવાઝસે રોએગા ઔર ઉસકી આંખેં નિકલકર ઉસકે રૂખ્સારોં પર આ ગિરેંગી ઔર દોનોં આંખોંમેંસે હર આંખ તીન મીલ લંબી ઔર તીન મીલ ચૌડી હોગી, ફિર ઉસે શરમ દિલાઈ જાએગી ઔર રૂસ્વા કિયા જાએગા યહાં તકકે પરેશાન હોકર કહેગા અય મેરે રબ! મુઝે દોઝખમેં ભેજ દે ઔર મુઝ પર રહમ ફરમાકર મુઝે યહાંસે નિકાલ દે.

(હયાતુસ્સહાબા ૩ : ૪૮૩)

ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલકી આઝમાઈશ

મયમૂન બિન અસ્બગ ફરમાતે હૈં કે મૈં બગદાદમેં થા અચાનક શોરકી આવાઝ સુની. દરયાફત કિયા કે યે કૈસા શોરો ગુલ હૈ? લોગોંને બતાયા કે આજ ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ (રહ.) કા ઈમ્તિહાન હો રહા હૈ.

હઝરત મયમૂન બિન અસ્બગ ફરમાતે હૈં પસ મૈં ભી વહાં પહોંચા. જબ પેહલા કોડા મારા ગયા તો ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ (રહ.) ને ફરમાયા : **બિસ્મિલ્લાહ.** જબ દૂસરા કોડા મારા ગયા તો ફરમાયા **લા હૌલ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહ**, જબ તીસરા કોડા મારા ગયા તો ફરમાયા કુરઆન અલ્લાહકા કલામ હૈ જો મખ્લૂક નહીં.

મુઝકો જી ભરકે સતા લેં શૌકસે
મૈં ન ખોલૂંગા ખિલાફે હક ઝબાં

જબ ચોથા કોડા મારા ગયા તો ફરમાયા : **લંય્યુસીબના ઈલ્લા મા કતબલ્લાહુ લના** યાની હમકો હરગિઝ કોઈ મુસીબત નહીં પહોંચ સકતી મગર વોહી જો અલ્લાહને હમારે લિયે લિખ દી હૈ.

(સૂરએ તૌબા, આયત ૫૧)

હો ખુશી યા દર્દ વ ગમકી દાસ્તાં
સબમેં શામિલ ઉનકા હૈ લુત્ફ નિહાં
ઉનકી મરઝી પર મેરી કુરબાન જાં
અલ્લાહ અલ્લાહ મૈં થા ઈસ કાબિલ કહાં
હૈ મદદ પર જબ મકીં લા મકાં
ફિર કરેંગે ક્યા મેરે ના મહેરબાં

ઈસ તરહસે કુલ ઉન્તીસ (૨૯) કોડે મારે ગયે.

ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ (રહ.) કી કરામત

જિસ વક્ત કોડે લગ રહે થે આપકે પાયજામાકા ઈઝારબંદ કપડેકા થા

જો ટૂટ ગયા ઔર પાયજામા આપકે પેડો (નાફકે નીચે) તક ઉતર ગયા, આપ ડર ગયે કે નીચે ગિર જાએગા ફૌરન આપને આસમાનકી તરફ દેખા ઔર હોઠોંકો હિલાયા. તો પાયજામા બહોત તેઝીસે ઉઠકર નાફ તક પહોંચકર ખૂદ બખૂદ બંધ ગયા ઔર ગિરને નહીં પાયા.

મયમૂન બિન અસ્બગ કેહતે હૈં કે મૈં સાત દિનકે બાદ ઉનકી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા ઔર અર્ઝ કિયા કે આપ આસમાનકી તરફ દેખતે હુએ અલ્લાહ તઆલાસે ક્યા કેહ રહે થે? ફરમાયા કે મૈંને અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે,

અલ્લાહુમ્મ ઈન્ની અસ્અલુક બિસ્મિકલ્લઝી મલઅ્ત બિહીલ્ અર્શ ઈન્ કુન્ત તઅ્લમુ અન્ની અલસ્સવાબિ ફલા તહતિક્ લી સિત્રા.

અય અલ્લાહ! મૈં આપસે સવાલ કરતા હૂં, આપકે ઉસ નામકે સાથ જિસસે અર્શે અઝીમકો આપને ભર દિયા હૈ. અગર આપ જાનતે હૈં કે મૈં હક પર હૂં તો આપ મેરા સતર ન ખુલને દેં.

વાકિઆકી તફસીલાત ઈમામ અહમદ (રહ.) કી ઝબાનસે

ઈમામ અહમદને ઈસ વાકિઆકો ખૂદ તફસીલકે સાથ બયાન કિયા હૈ. મૈં જબ ઉસ મકામ પર પહોંચા જિસકા નામ બાબુલ બુસ્તાન હૈ તો મેરે લિયે સવારી લાઈ ગઈ ઔર મુઝકો સવાર હોનેકા હુકમ દિયા ગયા, મુઝે ઉસ વક્ત કોઈ સહારા દેનેવાલા નહીં થા ઔર મેરે પાંવમેં બોઝલ (ભારી) બેડિયાં થીં, સવાર હોનેકી કોશિશમેં કઈ મરતબા અપને મુંહકે બલ ગિરતે ગિરતે બચા, આખિર કિસી ન કિસી તરહ સવાર હુવા ઔર મોઅતસિમકે મહેલમેં પહોંચા. મુઝે એક કોઠડીમેં દાખિલ કર દિયા ગયા ઔર દરવાઝા બંદ કર દિયા ગયા, આધી રાતકા વક્ત થા ઔર વહાં કોઈ ચિરાગ નહીં થા, મૈંને નમાઝકે લિયે મસહ કરના ચાહા ઔર હાથ બઢાયા તો પાનીકા એક પ્યાલા ઔર તશ્ત રખ્ખા હુવા મિલા, મૈંને વુઝૂ કિયા ઔર નમાઝ પઢી.

અગલે દિન મોઅતસિમકા કાસિદ આયા ઔર મુઝે ખલીફાકે દરબારમેં લે ગયા, મોઅતસિમ બૈઠા હુવા થા. કાઝીયુલ કુઝાત (સબસે બડા કાઝી-ચીફ જસ્ટીસ) ઈબ્ને અબી દુવાદ ભી મૌજૂદ થા ઔર ઉનકે હમ ખયાલોંકી એક બડી જમાઅત ભી થી. અબ્દુર્રહમાન શાફઈ ભી મૌજૂદ થે, ઉસી વક્ત દો આદમિયોંકી ગરદનેં ઉડાઈ જા ચુકી થી, મૈંને અબૂ અબ્દુર્રહમાન શાફઈસે કહા કે તુમકો ઈમામ શાફઈસે મસહકે બારેમેં કુછ યાદ હૈ? ઈબ્ને અબી દુવાદને કહા કે ઉસ શખ્સકો દેખો કે ઉસકી ગરદન ઉડાઈ જાનેવાલી હૈ ઔર યે ફિકહકી તેહકીક કર રહા હૈ! મોઅતસિમને કહા કે ઉનકો મેરે પાસ લાઓ. વો બરાબર મુઝે પાસ બુલાતા રહા યહાં તકકે મૈં ઉસકે બહોત કરીબ હો ગયા. ઉસને કહા બૈઠ જાઓ. મૈં બેડિયોંસે થક ગયા થા ઔર બોઝલ હો રહા થા. થોડી દેરકે બાદ મૈંને કહા કે મુઝે કુછ કેહનેકી ઈજાઝત હૈ? ખલીફાને કહા કહો, મૈંને કહા કે મૈં પૂછના ચાહતા હૂં કે અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને કિસ ચીઝકી તરફ દઅવત દી હૈ? થોડી દેરકી ખામોશીકે બાદ ઉસને કહા કે લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ કી શહાદતકી તરફ. મૈંને કહા, તો મૈં ઉસકી શહાદત દેતા હૂં. ફિર મૈંને કહા કે આપકે જદ્દે અમજદ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) કી રિવાયત હૈ કે જબ કબીલએ અબ્દુલ કૈસકા વફદ આં હઝરત (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા તો આપ (સ.અ.વ.) ને ઉનસે સવાલ કિયા તુમહેં માલૂમ હૈ કે ઈમાન ક્યા હૈ? ઉનહોંને કહા કે અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કો ઝિયાદા માલૂમ હૈ. આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, ઈસ બાતકી ગવાહી દેના કે અલ્લાહકે સિવા કોઈ મા'બૂદ નહીં ઔર મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) અલ્લાહકે રસૂલ હૈં, નમાઝકી પાબંદી, ઝકાતકી અદાયગી, ઔર રમઝાનકે રોઝે રખના ઔર માલે ગનીમતમેંસે પાંચવેં હિસ્સાકા નિકાલના. ઉસ પર મોઅતસિમને કહા કે અગર તુમ મેરે પેશરવકે હાથમેં પેહલે ન આ ગયે હોતે તો મૈં તુમસે તઅર્રુઝ (મુઝાહમત) ન કરતા. ફિર અબ્દુર્રહમાન બિન ઈસ્હાકકી તરફ મુખાતિબ હોકર કહા કે મૈંને તુમકો હુકમ નહીં દિયા થા કે ઈસ આઝમાઈશકો ખતમ કરો? ઈમામ અહમદ (રહ.) કેહતે હૈં કે મૈંને કહા અલ્લાહુ અકબર! ઈસમેં તો મુસલમાનોંકે લિયે કુશાઈશ હૈ. ખલીફાને ઉલમાએ હાઝિરીનસે કહા કે ઉનસે મુનાઝરા કરો ઔર ગુફતગૂ કરો. ફિર અબ્દુર્રહમાનસે કહા કે

ઉનસે ગુફતગૂ કરો (આગે ઈમામ અહમદ રહ. ઈસ મુનાઝરાકી તફસીલ બયાન કરતે હૈં) :

એક આદમી બાત કરતા ઔર મૈં ઉસકા જવાબ દેતા, દૂસરા બાત કરતા ઔર મૈં ઉસકા જવાબ દેતા. મોઅતસિમ કેહતા, અહમદ તુમ પર ખુદા રહમ કરે, તુમ ક્યા કેહતે હો? મૈં કેહતા અમીરૂલ મુઅમિનીન! મુઝે કિતાબુલ્લાહ યા સુન્નતે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) મેંસે કુછ દિખાઈયે તો મૈં ઉસકા કાઈલ હો જાઉં, મોઅતસિમ કેહતા હૈ કે અગર યે મેરી બાત કબૂલ કર લેં તો મૈં અપને હાથસે ઉનકો આઝાદ કર દૂં, ઔર અપને ફોજ વ લશ્કરકે સાથ ઉનકે પાસ જાઉં ઔર ઉનકે આસ્તાના પર હાઝરી દૂં. ફિર કેહતા અહમદ! મૈં તુમ પર બહોત શફીક હૂં ઔર મુઝે તુમહારા ઐસા હી ખયાલ હૈ જૈસે અપને બેટે હારૂનકા, તુમ ક્યા કેહતે હો? મૈં વોહી જવાબ દેતા કે મુઝે કિતાબુલ્લાહ યા સુન્નતે રસૂલુલ્લાહમેંસે કુછ દિખાઓ તો મૈં કાઈલ હો જાઉં. જબ બહોત દેર હો ગઈ તો વો ઉકતા ગયા ઔર કહા જાઓ, ઔર મુઝે કૈદ કર દિયા ઔર મૈં અપની પેહલી જગહ પર વાપસ કર દિયા ગયા. અગલે દિન ફિર મુઝે તલબ કિયા ગયા (યાની હાઝિર કિયા ગયા) ઔર મુનાઝરા હોતા રહા ઔર મૈં સબકા જવાબ દેતા રહા, યહાં તકકે ઝવાલકા વક્ત હો ગયા. જબ ઉકતા ગયા તો કહા કે ઉનકો લે જાઓ.

તીસરી રાતકો મૈં સમઝા કે કલ કુછ હોકર રહેગા. મૈંને ડોરી મંગવાઈ ઔર ઉસસે અપની બેડિયોંકો કસ લિયા ઔર જિસ ઈઝારબંદસે મૈંને બેડિયાં બાંધ રખ્ખી થીં, ઉસકો અપને પાંયજામામેં ફિર ડાલ લિયા કે કહીં કોઈ સખ્ત વક્ત આએ ઔર મૈં બરહના (ખુલા બદન) હો જાઉં, તીસરે રોઝ મુઝે ફિર તલબ કિયા ગયા. મૈંને દેખા દરબાર ભરા હુવા હૈ, મૈં મુખ્તલિફ ડેવડિયાં (કમરે) ઔર મકામાત તય કરતા હુવા આગે બઢ્હા, કુછ લોગ તલવારેં લિયે ખડે થે, કુછ લોગ કોડે લિયે, અગલે દોનોં દિનકે બહોતસે લોગ આજ નહીં થે. જબ મૈં મોઅતસિમકે પાસ પહોંચા તો કહા બૈઠ જાઓ, ફિર કહા ઈનસે મુનાઝરા કરો ઔર ગુફતગૂ કરો, લોગ મુનાઝરા કરને લગે. મૈં એકકા જવાબ દેતા, ફિર દૂસરેકા જવાબ દેતા. મેરી આવાઝ સબ પર ગાલિબ થી, જબ દેર હો ગઈ તો મુઝે અલગ કર દિયા ઔર ઉનકે સાથ તખ્લિયામેં (તન્હાઈમેં)

કુછ બાત કહી, ફિર ઉનકો હટા દિયા ઔર મુઝે બુલા લિયા. ફિર કહા અહમદ! તુમ પર ખુદા રહમ કરે, મેરી બાત માન લો મૈં તુમકો અપને હાથસે રિહા કરૂંગા. મૈંને પેહલાસા જવાબ દિયા. ઉસ પર ઉસને બરહમ હોકર (ગુસ્સા હોકર) કહા કે ઈનકો પકડો ઔર ખીંચો ઔર ઉનકે હાથ ઉખેડ દો. મોઅતસિમ કુરસી પર બૈઠ ગયા ઔર જલ્લાદોં ઔર તાઝિયાના (કોડે) લગાનેવાલોંકો બુલાયા, જલ્લાદોંસે કહા આગે બઢ્હો, એક આદમી આગે બઢ્હતા ઔર મુઝે દો કોડે લગાતા. મોઅતસિમ કેહતા ઝોરસે કોડે લગાઓ ફિર વો હટ જાતા ઔર દૂસરા આતા ઔર દો કોડે લગાતા, ઉન્નીસ (૧૯) કોડોંકે બાદ ફિર મોઅતસિમ મેરે પાસ આયા ઔર કહા ક્યૂં અહમદ અપની જાંનકે પીછે પડે હો? ખુદાકી કસમ મુઝે તુમહારા બહોત ખયાલ હૈ. એક શખ્સ મુઝે અપની તલવારકે દસ્તેસે છેડતા ઔર કેહતા કે તુમ ઈન સબ પર ગાલિબ આના ચાહતે હો? દૂસરા કેહતા અલ્લાહકે બંદે! ખલીફા તુમહારે સર પર ખડા હુવા હૈ, કોઈ કેહતા કે અમીરૂલ મુઅમિનીન! આપ રોઝેસે હૈં, ઔર આપ ધૂપમેં ખડે હુએ હૈં. મોઅતસિમ ફિર મુઝસે બાત કરતા, ઔર મૈં ઉસકો વોહી જવાબ દેતા, વો ફિર જલ્લાદકો હુકમ દેતા કે પૂરી તાકતસે કોડે લગાઓ, ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ (રહ.) કેહતે હૈં કે ફિર ઈસ દરમિયાન મેરે હવાસ જાતે રહે, જબ મૈં હોશમેં આયા તો દેખા કે બેડિયાં ખોલ દી ગઈ હૈં. હાઝિરીનમેંસે એક શખ્સને કહા કે હમને તુમકો ઉંધે મુંહ ગિરા દિયા તુમકો રોન્દા, અહમદ (રહ.) કેહતે હૈં કે મુઝકો કુછ એહસાસ નહીં હુવા.

બેનઝીર અઝીમત વ ઈસ્તિકામત

ઉસકે બાદ ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ (રહ.) કો ઘર પહોંચા દિયા ગયા, જબસે વો ગિરફતાર કિયે ગયે, રિહાઈકે વક્ત તક અઠ્ઠાઈસ મહીને ઉનકો કૈદમેં ગુઝરે, ઉનકો ૩૩-૩૪ કોડે લગાએ ગયે, ઈબ્રાહીમ ઈબ્ને મુસ્અબ જો સિપાહિયોંમેંસે થે કેહતે હૈં કે મૈંને અહમદ (રહ.) સે ઝિયાદા જરી ઔર દિલેર નહીં દેખા, ઉનકી નિગાહમેં હમ લોગોંકી હકીકત બિલકુલ મખ્ખી જૈસી થી. મુહમ્મદ બિન ઈસ્માઈલ કેહતે હૈં કે મૈંને સુના હૈ કે અહમદકો ઐસે

કોડે લગાએ ગયે કે અગર એક કોડા હાથી પર પડતા તો ચીંખ મારકર ભાગતા. એક સાહબ જો વાકિઆકે વક્ત મૌજૂદ થે, બયાન કરતે હૈં કે ઈમામ રોઝેસે થે. મૈંને કહા ભી કે આપ રોઝેસે હૈં, ઔર આપકો અપની જાન બચાનેકે લિયે ઈસ અકીદાકા ઈકરાર કર લેનેકી ગુન્જાઈશ હૈ લેકિન ઉનહોંને ઉસકી તરફ ઈલ્તિફાત (ધ્યાન) નહીં કિયા. એક મરતબા પ્યાસકી બહોત શિદ્દત હુઈ તો પાની તલબ કિયા આપકે સામને બરફકે પાનીકા પ્યાલા પેશ કિયા ગયા, આપને ઉસકો હાથમેં લિયા ઔર કુછ દેર ઉસકો દેખા ફિર બગૈર પિયે વાપસ કર દિયા.

આપકે સાહબઝાદા કેહતે હૈં કે ઈન્તિકાલકે વક્ત મેરે વાલિદકે જિસ્મ પર ઝર્બ (કોડે) કે નિશાન થે. અબૂ અબ્બાસ રકી કેહતે હૈં કે અહમદ જબ "રિકહ" મેં કૈદ થે તો લોગોંને ઉનકો સમઝાના ચાહા ઔર અપના બચાવ કરનેકી હદીસેં સુનાઈ. ઉનહોંને ફરમાયા કે ખબ્બાબકી હદીસકા ક્યા જવાબ હૈ? જિસમેં કહા ગયા હૈ કે પેહલે બાઝ લોગ ઐસે થે જિનકે સર પર આરા રખકર ચલા દિયા જાતા થા ફિર ભી વો અપને દીનસે હટતે નહીં થે. યે સુનકર લોગ નાઉમ્મીદ હો ગયે ઔર સમઝ ગયે કે યે અપને મસ્લકસે નહીં હટેંગે ઔર સબ કુછ બરદાશ્ત કરેંગે.

ઈમામ અહમદકા કારનામા ઔર ઉસકા સિલા

ઈમામ અહમદ (રહ.) કી બેનઝીર સાબિત કદમી ઔર ઈસ્તિકામતસે યે ફિત્ના હમેશાકે લિયે ખતમ હો ગયા ઔર મુસલમાન એક બડે દીની ખતરાસે મહેફૂઝ હો ગયે. જિન લોગોંને ઈસ દીની આઝમાઈશમેં હુકૂમતે વક્તકા સાથ દિયા થા ઔર મૌકા પરસ્તી ઔર મસ્લિહત શનાસીસે કામ લિયા થા વો લોગોંકી નિગાહોંસે ગિર ગયે ઔર ઉનકા દીની વ ઈલ્મી એ'તિબાર જાતા રહા. ઉસકે બિલ મુકાબિલ ઈમામ અહમદ (રહ.) કી શાન દો બાલા (બુલંદ) હો ગઈ. ઉનકી મુહબ્બત અહલે સુન્નત ઔર સહીહુલ અકીદા મુસલમાનોંકા શિઆર ઔર અલામત બન ગઈ. ઉનકે એક મુઆસિર (હમ ઝમાના) કુતૈબહકા કૌલ હૈ કે :

"જબ તુમ કિસીકો દેખો કે ઉસકો અહમદ બિન હમ્બલ (રહ.) સે મુહબ્બત હૈ તો સમઝ લો કે વો સુન્નતકા પાબંદ હૈ."

એક દૂસરે આલિમ અહમદ બિન ઈબ્રાહીમ દોરકીકા કૌલ હૈ.

"જિસકો તુમ અહમદ બિન હમ્બલ (રહ.) કા ઝિક્ર બુરાઈસે કરતે સુનો ઉસકે ઈસ્લામકો શકકી નઝરસે દેખો."

ઈમામ અહમદ (રહ.) હદીસમેં ઈમામે વક્ત થે. મુસ્નદકી તરતીબ વ તાલીફ ઉનકા બહોત બડા ઈલ્મી કારનામા હૈ. વો મુજતહિદ ફીલ મઝહબ ઔર ઈમામે મુસ્તકિલ હૈં. વો બડે ઝાહિદ આબિદ થે. યે સબ ફઝીલતેં અપની જગહ પર સહીહ હૈં લેકિન ઉનકી આલમગીર મકબૂલિયત વ મહબૂબિયત ઔર અઝમત વ ઈમામતકા અસલ રાઝ ઉનકી અઝીમત ઔર ઈસ્કામત ઉસ પુરઝોર ફિત્નામેં દીનકી હિફાઝત ઔર અપને વક્તકી સબસે બડી બાદશાહીકા તન્હા મુકાબલા થા. યેહી ઉનકી કબૂલે આમ ઔર બક ે દવામકા અસલ સબબ હૈ.

ઉનકે હમ ઝમાનાવાલે જિનહોંને ઈસ ફિત્નાકી આલમ આશોબી દેખી થી, ઉનકે ઈસ કારનામાકી અઝમતકા બડી ફરાખ દિલીસે એ'તિરાફ કિયા હૈ, ઔર ઉસકો દીનકી બર વક્ત હિફાઝત ઔર મકામે સિદ્દીકિયતસે તા'બીર કિયા હૈ. ઉનકે હમ ઝમાના ઔર હમ ઉસ્તાદ મશહૂર મુહદ્દિસે વક્ત અલી ઈબ્નુલ મદીની (જો ઈમામ બુખારીકે માયએ નાઝ ઉસ્તાદ હૈં) કા ઈરશાદ હૈ:

"અલ્લાહ તઆલાને ઉસ દિનકા ગલ્બા વ હિફાઝતકા કામ દો શખ્સોંસે લિયા હૈ જિનકા કોઈ તીસરા હમસૈર નઝર નહીં આતા. ઈરતિદાદકે મૌકા પર અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ઔર ફિત્નએ ખલ્કે કુરઆનકે સિલસિલેમેં અહમદ બિન હમ્બલ (રહ.).

ઈસ અઝમત વ મકબૂલિયતકા નતીજા યે થા કે સન હિજરી ૨૪૧ મેં જબ ઈસ ઈમામે સુન્નતને ઈન્તિકાલ કિયા તો સારા શહેર ઉમંડ આયા, કિસીકે જનાઝા પર લોગોંકા ઐસા હુજૂમ (મજમા') ઉસસે પેહલે દેખનેમેં નહીં આયા થા. નમાઝે જનાઝા પઢને વાલોંકી તા'દાદકા અંદાઝા યે હૈ કે આઠ લાખ મર્દ ઔર સાઠ હઝાર ઔરતેં થીં.

(તારીખે દઅવત વ અઝીમત જિ. ૧, સ. : ૯૬-૧૦૨)

ઈમામ શાફઈ (રહ.) ને ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ (રહ.) કી કમીસકો ધોકર ઉસકા પાની પિયા

ઈમામ શાફઈ (રહ.) ને જબ યે ખબર સુની કે આપકો કોડે મારે ગયે હૈં તો ફરમાયા કે મુઝે વો કમીસ ભેજ દીજિયે જો કોડે મારનેકે વક્ત આપકે જિસ્મ પર થી. ચુનાંચે ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ (રહ.) ને વો કમીસ ભેજવા દી. ઔર ઈમામ શાફઈ (રહ.) ને ઉસ કમીસકો ધોકર ઉસકા પાની પી લિયા. મુલ્લા અલી કારી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે યે ઉનકે મનાકિબમેં (ખૂબિયોંમેં) અઝીમુશ્શાન વાકિઆ હૈ. ક્યૂંકે ઈમામ શાફઈ (રહ.), ઈમામ અહમદ (રહ.) કે ઉસ્તાદ થે. જિસ દિન આપકી વફાત હુઈ ઔર બગદાદકી સડકોંસે આપકા જનાઝા ગુઝર રહા થા ઉસ દિન બીસ હઝાર ગૈર મુસ્લિમ મુસલમાન હો ગયે.

આશિકકા જનાઝા હૈ ઝરા ધૂમસે નિકલે

યે હૈ અલ્લાહ વાલોંકે જનાઝાકી શાન કે જિસે દેખકર ઈતને કુફફાર મુસલમાન હો ગયે.

અલ્લાહને ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ (રહ.) સે ફરમાયા યે મેરા ચેહરા હૈ તૂ જી ભરકે દેખ લે

અહમદ બિન મુહમ્મદ કુંદી કેહતે હૈં કે મૈંને ઈમામ અહમદ (રહ.) કો ખ્વાબમેં દેખા, મૈંને દરયાફત કિયા કે અલ્લાહને આપકે સાથ ક્યા મઆમલા ફરમાયા? ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ (રહ.) ને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને મુઝે બખ્શ દિયા ઔર ફરમાયા અય અહમદ! ક્યા મેરે રાસ્તેમેં તુઝે કોડે મારે ગયે થે? મૈંને અર્ઝ કિયા કે હાં મેરે રબ! ફરમાયા યે મેરા ચેહરા હૈ તૂ જી ભરકે દેખ લે. મૈંને અપના દીદાર તેરે લિયે મબાહ (જાઈઝ) કર દિયા.

અલ્લાહ તઆલાને હઝરત ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ (રહ.) કી લાશકી હિફાઝત ફરમાઈ

હઝરત મુલ્લા અલી કારી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે દોસો તીસ (૨૩૦) સાલકે બાદ જબ આપકી કબરકે કરીબ કિસી મુઅઝ્ઝઝ શહેરીકો ઉનકે પેહલૂમેં દફન કિયા જા રહા થા ઉનકી કબર અચાનક ખુલ ગઈ, પસ આપકા કફન બિલકુલ સહીહ વ સાલિમ પાયા ગયા ઔર આપકે જિસ્મે મુબારકમેં કિસી કિસમકા તગય્યુર (બદલાવ) નહીં થા. ગોયા કે અભી અભી દફન કિયા ગયા હૈ. (કશ્કોલે મઅરિફત સ. : ૨૭૩-૨૭૫, ખુત્બાતે જમીલ જિ. ૧, સ. : ૧૬૬)

ખતમ શુદ

